

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA FILOZOFICKÁ

Nemravný talentovaný řemeslník: František Horáček alias Jim Čert jako tajný
spolupracovník Státní bezpečnosti v prostředí českého undergroundu mezi lety
1979 až 1989

Bc. Jan Makovička

Diplomová práce
2015

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Bc. Jan Makovička
Osobní číslo: H12468
Studijní program: N7105 Historické vědy
Studijní obor: Kulturní dějiny: Soudobé dějiny
Název tématu: Nemravný talentovaný řemeslník: František Horáček alias Jim Čert jako tajný spolupracovník Státní bezpečnosti v prostředí českého undergroundu mezi lety 1979 až 1989.
Zadávací katedra: Ústav historických věd

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Zpracovatel se v úvodu práce zaměří především na nastíní problematiky spolupracovníků bývalé Státní bezpečnosti (dále jen StB). Konkrétně na postupy uplatňované při jejich získávání, na typologizaci dle jejich motivace ke spolupráci a na terminologii, užívanou v dokumentech StB, související s jejich hierarchizací. Pro sestavení nastíněné úvodní části budou využity zejména směrnice pro agenturně operativní práci a evidenci StB a dostupná odborná literatura. Hlavní pozornost pak bude věnována konkrétnímu případu tajného spolupracovníka Františka Horáčka alias Jima Čerta. Horáček se pohyboval v prostředí českého undergroundu, v jehož sociálním poli disponoval značným objemem symbolického kapitálu, tudíž byl pro StB více než vhodnou osobou k pokusu infiltrovat jinak poměrně kompaktní skupinu představitelů tzv. druhé kultury. Pramennou oporu práci poskytnou dokumenty vzešlé z činnosti bývalé StB, dochované v Archivu bezpečnostních složek. Dále se nabízí konfrontace pramenů "oficiální" povahy se vzpomínkami pamětníků, ať využitím uskutečněných dostupných rozhovorů, popřípadě doplněním již existujících prostřednictvím konzultace s Františkem Čuňasem Stárkem.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury: **viz příloha**

Vedoucí diplomové práce:

doc. PhDr. Václav Veber

Ústav historických věd

Datum zadání diplomové práce:

30. srpna 2012

Termín odevzdání diplomové práce:

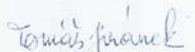
31. března 2014

prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.
děkan

L.S.

doc. PhDr. Tomáš Jiránek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 20. ledna 2014

Příloha zadání diplomové práce

Seznam odborné literatury:

- BLAŽEK, Petr (ed.). Opozice a odpor proti komunistickému režimu v Československu 1968-1989. Praha, 2005. ISBN 80-7363-007-9. BLAŽEK, Petr - BÁRTA, Milan - KALOUS, Jan, SVOBODA, Libor - ŽÁČEK, Pavel: Tváře vyšetřovatelů Státní bezpečnosti. Paměť a dějiny, 2012, č. 4, s. 66-75.
- BOURDIEU, Pierre. Teorie jednání. Praha, 1998. ISBN 80-7184-518-3.
- BOURDIEU, Pierre. The logic of practice. Stanford, California: Stanford University Press, 1990. ISBN 0-8047-2011-8. DENČEVOVÁ, Ivana - STÁREK, František - STEHLÍK, Michal. Tváře undergroundu. Praha, 2012. ISBN 978-80-87530-17-7. DVOŘÁKOVÁ, Jiřina: Státní bezpečnost v letech 1945-1953. Organizační vývoj zpravodajských a státně bezpečnostních složek. Praha, 2007. ISBN 978-80-86621-27-2. FROLÍK, Jan: Nástin organizačního vývoje státobezpečnostních složek Sboru národní bezpečnosti v letech 1948-1989. In: Sborník archivních prací 41, 1991, č. 2, s. 447-510. ISSN 0036-5246. FROLÍK, Jan: Ještě k nástinu organizačního vývoje státobezpečnostních složek Sboru národní bezpečnosti v letech 1948-1989. In: Sborník archivních prací 52, 2002, č. 2, s. 371-520. ISSN 0036-5246. FROLÍK, Jan: Několik příkladů využití písemností, vzniklých z činnosti personálních útvarů Ministerstva národní bezpečnosti a Ministerstva vnitra při zkoumání jejich historického vývoje po roce 1945. In: Sborník archivu Ministerstva vnitra, 2006, č. 4, s. 221-249. ISSN 1214-4274. GULA, Marián: Vývoj typů spolupracovníků kontrarozvědky StB ve směrnících pro agenturní práci. In: Securitas Imperii, č. 1. Praha 1994, s. 6-15. ISBN 80-85821-13-3. HLAVSA, Milan. Bez ohňů je underground. 2. vyd. Praha, 2001. ISBN 80-7287-020-3. KOUDELKA, František - KAPLAN, Karel - GEBAUER, František [et al.]. Soudní perzekuce politické povahy v Československu 1948-1989: (Statistický přehled). Praha, 1993. ISBN 80-85270-24-2. KRASOVÁ BROŽOVÁ, Markéta. Undergroundová komunita na Nové Vísce [online]. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně. Filozofická fakulta. Katedra historie. 2009. Vedoucí diplomové práce Mgr. Václav Houfek [cit. 2013-11-08]. Dostupné z: <http://theses.cz/id/f0qnvb/>
- MACHOVEC, Martin - NAVRÁTIL, Pavel - STÁREK, František (eds.). "Hnědá kniha" o procesech s českým undergroundem. Praha, 2012. ISBN 978-80-87211-74-8. OTÁHAL, Milan. Opozice, moc, společnost: Příspěvek k dějinám "normalizace". Praha, 1994. ISBN 80-85800-12-8. OTÁHAL, Milan. K některým otázkám dějin "normalizace". Soudobé dějiny, 1995, roč. 2, č. 1. s. 5-16. ISSN 1210-7050. OTÁHAL, Milan. Podíl tvůrčí inteligence na pádu komunismu. Brno, 1999. ISBN 80-7239-050-3. OTÁHAL, Milan: Normalizace 1969-1989: Příspěvek ke stavu bádání. Praha, 2002. ISBN 80-7285-011-3. OTÁHAL, Milan. Opoziční proudy v české společnosti 1969-1989. Praha, 2011. ISBN 978-80-7285-137-9. PLACÁK, Petr. Fízl. Praha, 2007. ISBN 978-80-7215-323-7. POSPÍŠIL, Filip - BLAŽEK, Petr (ed.). "Vraťte nám vlasy!": První máničky, vlasatci a hippies v komunistickém Československu: Studie a edice dokumentů. Praha, 2010. ISBN 978-80-200-1873-1. STÁREK, František - KOSTŮR, Jiří. Baráky: Souostroví svobody. Praha, 2010. ISBN 978-80-87377-19-2. VANĚK, Miroslav. Byl to jenom rock'n'roll?: Hudební alternativa v komunistickém Československu 1956-1989. Praha, 2010. ISBN 978-80-200-1870-0. VANĚK, Miroslav - MŮCKE, Pavel. Třetí strana trojúhelníku : Teorie a praxe orální historie. Praha, 2011. ISBN 978-80-87398-22-7 (Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií). ISBN 80-7285-145-4 (Ústav pro soudobé dějiny AV ČR). TOMEK, Prokop: Svazek

StB jako historický pramen. Soudobé dějiny 12, 2005, č. 1, s. 208-270. ISSN
1210-7050.

Prohlášení

Tuto práci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Praze dne 30. 8. 2015

Bc. Jan Makovička

Poděkování

Tímto bych rád poděkoval vedoucímu mé práce, kterým byl doc. PhDr. Václav Veber, za jeho neskonalou trpělivost a ochotu. Rovněž bych rád poděkoval kolegům z Archivu bezpečnostních složek Mgr. Lubošovi Kokešovi a Mgr. Radimovi Krupicovi za jejich nedocenitelné rady a inspiraci. Neopominutelným průvodcem světem českého undergroundu mi byl především Bc. František Stárek, jemuž rovněž vděčím za poskytnutí materiálů z jeho soukromé sbírky. V neposlední řadě bych rád vyjádřil svojí vděčnost mé rodině a přítelkyni, kteří mi vytvářeli skvělé podmínky pro nerušenou práci.

Anotace

Předložená diplomová práce se zabývá úlohou Františka Horáčka jako tajného spolupracovníka Státní bezpečnosti (StB) v prostředí českého undergroundu. Úvodní část mj. obsahuje stručný nástin chápání pojmu underground v českém kontextu. V rámci jednotlivých kapitol jsou dále rozebírány a komentovány vybrané případy Horáčkovy „agentské“ produkce. Na konkrétním příkladu spolupráce je zároveň zachycena metodika práce StB se svojí agenturní sítí.

Kromě popisu Horáčkova působení jako tajného spolupracovníka, má práce za cíl zachytit sociální rozměr jeho propůjčení se do služeb StB. Jsou tak částečně sledovány osudy některých osobností z prostředí českého undergroundu, jichž se Horáčkovo konfidentství úzce dotýkalo. „Oficiálně“ udávaný způsob jeho motivace ke spolupráci je pak doplněn zamyšlením se nad motivací subjektivní, z pozice aktéra sociálních interakcí.

Klíčová slova

František Horáček – underground – spolupráce – Státní bezpečnost

Anotation

The thesis deals with the role of František Horáček as a secret collaborator of the State Security (StB) in the environment of the Czech underground. Among others, the introductory part contains a brief outline of understanding the concept of underground in the Czech context. Within the individual chapters, selected cases of Horáček's "agent" production are analyzed and commented on. At the same time, the methods of the work of the State Security and its agency network are captured using a particular example of collaboration.

Besides describing Horáček's working as a secret collaborator, the thesis is aimed to capture the social dimension of his descending to the State Security service. The fates of some personalities of the Czech underground environment closely affected by Horáček's informing are thus partially observed. The "officially" given way of his motivation to cooperate is completed by the reflection on the subjective motivation from the position of the player in social interactions.

Key words

František Horáček – underground – collaboration – State Security

„... nejhorší ze všech úzkostí je žít a nepoznávat sami sebe, nevědět, kdo jsme.

Člověk musí začít ztrácet paměť, i kdyby jen po troškách, aby si uvědomil, že je v ní celý náš život. Život bez paměti by nebyl životem, podobně jako inteligence bez možnosti se vyjádřit by nebyla inteligencí. Naše paměť je naše soudržnost, náš rozum, naše činnost i náš cit. Bez ní nejsme nic.“¹

Luis Buñuel

¹ BUÑUEL, Luis. *Do posledního dechu*. Praha, 2004, s. 8.

Obsah

1	Úvod.....	1
1.1	Východisko.....	1
1.2	Prameny, literatura, metoda a cíle	7
1.3	Český underground	10
1.3.1	Rockové kořeny	10
1.3.2	Nekomerční rockový experiment.....	12
1.3.3	Předchůdci.....	13
2	Počátek spolupráce.....	15
2.1	Undergroundová komunita v Nové Vísce	25
3	František Horáček jako tzv. kandidát tajné spolupráce (KTS)	30
3.1	Prověřování.....	41
3.2	Akce, která se nekonala.....	45
4	František Horáček jako agent StB	47
4.1	Střet agentů	53
4.2	Nezdařilá výchova?	64
4.3	Jaroslav Mlejnek	67
4.4	Změna působiště.....	69
4.5	Aklimatizace.....	77

4.6	Případ Vokno alias „František Stárek a spol.“	80
4.6.1	Vyšetřování.....	82
4.6.2	Horáčkův příspěvek k případu „Stárek a spol.“	90
4.7	Ukončení spolupráce.....	97
4.7.1	Honorář	100
5	Řídící orgánové.....	102
5.1	Antonín Jílek	102
5.2	René Špringer	107
5.2.1	Demonstrace ve Stromovce.....	110
6	Závěr.....	114
	Resumé.....	116
	Seznam pramenů a literatury.....	117
	Seznam zkratek	130
	Seznam příloh	132

1 Úvod

1.1 Východisko

Tématem této diplomové práce bude případ spolupráce se Státní bezpečností (dále jen StB) jedné z výrazných postav českého undergroundu Františka Horáčka. Horáček se dostává do povědomí širší undergroundové komunity v druhé půli 70. let minulého století a téměř okamžitě ji dokázal okouzlit svým svérázným projevem jako interpret vlastních či převzatých písní. Rostoucí popularita mezi „volnou mládeží“² byla zřejmě jedním z hlavních důvodů, proč se ke konci 70. let dostává do hledáčku StB, jakožto převodové páky represe stran KSČ. Pavel Žáček ve své studii „Politická policie proti mládeži“³ využívá jako pramennou oporu, v tomto směru hodnotné, diplomové práce některých absolventů fakulty StB Vysoké školy Sboru národní bezpečnosti. V rámci jedné z absolventských prací na téma „Boj orgánů StB s ideodiverzí zanášenou do řad mládeže“, je jako kritérium při výběru tajného spolupracovníka do řad mládeže zmíněno mj. i následující: „*na základě zjištěných poznatků vybírat TS [tajné spolupracovníky] tak, aby měli v prostředí svého působení přirozenou autoritu a tudíž schopnost ovlivňovat a preventivně působit na toto prostředí.*“⁴

V úplném úvodu cítím potřebu obhájit svoji volbu při výběru tématu. Stručně řečeno, Horáčkova spolupráce je z mého úhlu pohledu hodna pozornosti minimálně ze dvou zásadních důvodů. První z důvodů, v hrubých konturách, naznačuje již předešlý odstavec a je jím míra respektu, kterou si Horáček vydobyl v prostředí českého undergroundu. Zajímavá je zde především skutečnost, že propůjčením se do služeb StB, absolutně zradil ideje a hodnoty společenství, jejichž adorací se v onom společenství prosadil.

Abych mohl argumentovat výjimečností Horáčkova případu v předestřeném směru, pokusím se způsob nabytí jeho kreditu uvnitř undergroundové komunity (v prostředí tzv. druhé kultury) alespoň částečně vystihnout za pomoci sociologické teorie kulturní reprodukce Pierra Bourdieu.

² Problematiku mládeže mělo na starosti 2. oddělení 3. odbor X. správy SNB, přičemž „*hlavní důraz byl kladen na sledování aktivit organizovaných zcela nezávisle. V první řadě vzbuzovali podezření u StB stoupenci hnutí hippies, undergroundu a vyznavači punkrockové hudby a „dalších úpadkových a dekadentních směrů“.* [...] StB používala pro souhrnné označení všech těchto nekonformních skupin termín „volná mládež“.“ KOUTEK, Ondřej. X. správa SNB – útvar státní bezpečnosti určený pro boj proti tzv. vnitřnímu nepříteli. In: *Securitas Imperii 14*, 2006, s. 383.

³ ŽÁČEK, Pavel. Politická policie proti mládeži: Snahy StB o kontrolu tzv. problematiky mládeže ve druhé polovině osmdesátých let. In VANĚK, Miroslav (ed.). *Ostrůvky svobody: Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu*. Praha, 2002, s. 273–332.

⁴ Tamtéž, s. 277.

P. Bourdieu, při pokusu modifikovat svoji teorii na socialistickou společnost zemí bývalého východního bloku zdůraznil roli kulturního kapitálu, přičemž zároveň nahradil kapitál ekonomický kapitálem politickým. Výstižný je v tomto směru Bourdieuho náhled na podstatu změn revolučního roku 1989, které podle něj spočívaly v rivalitě „*mezi první a hlavně druhou generací držitelů politického kapitálu a držiteli kapitálu vzdělání, technokraty, a zvláště badateli a intelektuály – kteří sami přitom z části rovněž vyšli z politické nomenklatury.*“⁵ Domnívám se, že umisťovat československou opozici jako celek do sociálního prostoru diferenciovaného dle výše zmíněných kritérií je velice problematické, a to především z toho důvodu, že ji dle mého soudu není možné považovat za sociální skupinu natož pak za teoretickou třídu, tak jak jí chápal Bourdieu – „*homogenní ze dvou hlavních hledisek, z hlediska praktických činností a z hlediska vlastností z nich plynoucích.*“⁶ Jednodušeji řečeno si Bourdieu představuje třídu jako soubor aktérů blízkých si sobě navzájem v sociálním prostoru, majitelů podobných habitů, tedy souborů dispozic, určujících jejich způsob uvažování a jednání.⁷ Nicméně Bourdieu ustanovil svoje teoretické třídy především za tím účelem, aby se z nich staly třídy v marxistickém slova smyslu.⁸ Československá opozice byla v tomto směru příliš různorodým organismem, ale v konkrétním případě undergroundu již tímto způsobem uvažovat lze. Underground, jako skupinu aktérů v sociálním prostoru, sblížoval společný vkus (klasifikační schémata – rozlišování toho, co je dobré a co špatné), společné záliby a způsob, jakým se jim věnovali (praktické činnosti) atd., tudíž naplňoval atributy sociální skupiny. S určitou mírou nadsázky naplňoval underground i základní kritérium Bourdieuho teoretické třídy. Vždyť většina příznivců undergroundu příslušela k dělnické třídě („*Kde je u podpisu Charty napsané dělník, tak to byly nějaké máničky.*“⁹) a ti co tvořili výjimky, byli do dělnické třídy zařazeni prostřednictvím perzekuce režimu. V jednom z rozhovorů s F. Stárkem byl narátor vyzván, aby uvedl pro něj nejvýznamnější osobnost disidentského prostředí. Odpověď zněla následovně: „*Václav Havel. To je myslím, člověk, kterej pochopil ten underground. Že to není ta zahrádka intelektuálů. Ale že tam jsou všichni. Od těch, který kopou krumpáčem, od těch který zdějí na*

⁵ BOURDIEU, Pierre. *Teorie jednání*. Praha, 1998, s. 24.

⁶ Tamtéž, s. 17.

⁷ V tomto případě již mluvíme o třídním nebo skupinovém habitusu. Habitus je individuální záležitostí jen do té míry, do jaké dokáže reflektovat nebo vyjádřit třídu nebo skupinu. Habitus může být považován za subjektivní, nikoliv za individuální systém zvnitřněných společných způsobů vnímání, představ a jednání. BOURDIEU, Pierre. *The logic of practice*. Stanford, California, 1990, s. 60.

⁸ Zde myšleno především vzhledem ke vztahu k výrobním prostředkům. K def. třídy viz *Velký sociologický slovník*. Praha, 1996, s. 1336–1337.

BOURDIEU, Pierre. *Teorie jednání*, s. 18.

⁹ Rozhovor s F. Stárkem, vedený M. Otáhalem. In VANĚK, Miroslav – URBÁŠEK, Pavel (eds.). *Vítězové? Poražení?* Praha, 2005. I. díl Disent v období tzv. normalizace, s. 882.

baráku zed', zrovna tak i ti, co píšou nějaký fenomenologický knihy."¹⁰ Je nezpochybnitelným faktem, že underground byl a je různorodým společenstvím, ale pakliže pominu podobný způsob obživy, nivelizovaný zvlášť režimu, jak již bylo řečeno, tak tu stále zůstává zásadní jednotící a zároveň odlišující prvek, underground byl a je především životním stylem – habitem.

Pro podstatu této práce je však zásadnější definovat kritérium, podle kterého probíhala diferenciací uvnitř sociálního pole undergroundu (undergroundového pole). V souladu s Jirousovou definicí undergroundu, jako „*aktivity umělců a intelektuálů*“,¹¹ považuji za toto kritérium zejména vlastnictví kulturního kapitálu. (Odpovídající kapitál sociální je implikací získaného kulturního kapitálu.) Pro český underground, v dnešním slova smyslu, byla typická propojenost intelektuálů, umělců a jejich publika. Intelektuálové („teoretici undergroundu“) dodávali tomuto hnutí určité ideové zakotvení, čímž zároveň vytvářeli hodnoty, které vyznávala masa lidí, kteří underground skutečně „žili“ a dodávali tak pojmu underground sociální rozměr. Jako nejzásadnější texty, co se ideového vymezení undergroundu týče, F. Stárek uvedl *Zprávu o třetím českém hudebním obrození* a *Nové šance svobody*¹². Potřebnost teoretického vymezení undergroundu zdůvodnil Stárek následovně: „... *člověk chce svůj život jaksi poznat, i když ho žije, chce ho poznat, řekl bych shora, trochu se na něj podívat z nezávislého úhlu. A zase pro intelektuály, kteří to psali* [uvedené texty], *bylo důležité, že jsou tady lidi, kteří to žijí.*“¹³ O míře respektu, které se autorům zmíněných textů (I. M. Jirousovi a J. Němcovi) v prostředí českého undergroundu dostávalo a dostává, nemá smysl se pro potřeby této práce šířeji rozepisovat. Slovy P. Bourdieu lze Ivana M. Jirouse a Jiřího Němce označit za mluvčí skupiny, kterou souhrnně označujeme jako underground, za jedince,

¹⁰ Portál *Paměť národa*, František „Čuňas“ Stárek – portrét pamětníka [online]. [cit. 2015-06-07]. Dostupné z: <<http://www.memoryofnations.eu/story/starek-frantisek-1952-810>>.

Ivan M. Jirous by pravděpodobně s podobným vymezením českého undergroundu nesouhlasil, jak ostatně dokládá jeho reakce, v podobě statě s názvem *Nebyla nikdy v troskách*, na články Václava Černého *O všem možném, dokonce i o „hippies“ a „novém románu“* a *Nad verši Věry Jirousové a o kulturním stanovisku undergroundu*, kde se zásadně vymezuje vůči kladení rovnítka mezi pojmy underground a hippies. Jirous ve své reakci na Černého tvrzení definoval underground jako duchovní hnutí, „*uvědomělé vytváření uměleckých realizací jako prostředků ke změně*“, přičemž poukázal na svůj starší text *Zpráva o třetím české hudební obrození*, kde se pokusil vystihnout underground jako „*vědomé intelektuální úsilí*“. Jirous se taktéž ohradil vůči sociologicko-psychologickému pojetí undergroundu Jiřího Němce, který de facto rovnítka mezi následující pojmy klade: underground – hippies – máničky – vlasatci. Osobně se domnívám, že si Jirous do určité míry protiřečí. Těžko k popisu undergroundu využívat pojmu subkultura, tak jak to Jirous činí ve *Zprávě* a zároveň se bránit zařazení každého vlasatce či mladého člověka žijícího nonkonformním způsobem života pod zastřešující pojem underground. JIROUS, Ivan M. Magorův zápisník. Praha, 1997, s. 402–405; STÁREK, František (eds.). „*Hnědá kniha*“ o procesech s českým undergroundem. Praha, 2012, s. 29. Dále viz NĚMEC, Jiří. *Nové šance svobody*. *Vokno*, 1979, č. 2, s. 25–32.

¹¹ STÁREK, František (eds.). „*Hnědá kniha*“ o procesech s českým undergroundem. Praha, 2012, s. 30.

¹² NĚMEC, Jiří. *Nové šance svobody*. *Vokno*, 1979, č. 2, s. 25–32.

¹³ Rozhovor s F. Stárkem, vedený M. Otáhalem. In VANĚK, Miroslav – URBÁŠEK, Pavel (eds.). *Vítězové? Porážení?* Praha, 2005. I. díl *Disent v období tzv. normalizace*, s. 881.

kteří disponovali symbolickou mocí, za jedince, kteří mohli říci: „Underground jsem já“. „*Mluvčí substituuje skupinu, [...] Mluvčí je inkarnací skupiny.*“¹⁴

Pozornému čtenáři musí být však již zřejmé, kam předešlým výkladem směřuji. Domnívám se, že postavení F. Horáčka v prostředí českého undergroundu bylo odvozeno především od objemu kulturního kapitálu, kterým disponoval. Myslím, že Horáčková umělecká produkce beze zbytku naplňovala Jirousovu všeobecně uznávanou definici „druhé kultury“ a českého undergroundu jako takového: „*Underground je duchovní pozice intelektuálů a umělců, kteří se kriticky vymezují vůči světu, ve kterém žijí. [...] Nezbytnými vlastnostmi těch, kdo si zvolili underground za svůj duchovní postoj a prostor, je zběsilost a pokora.*“¹⁵

V tomto směru bude asi nejvíce vypovídající přepis jedné z Horáčkových písní.

*„Chodíme do hospod, nudou se žerem,
chlastáme pivečko, na politiku serem.
Ať nám všichni Rusáci vlezou na záda,
kdyby tu byla svoboda, byla by to paráda.*

*Vemte si kulturu v tý český zemi,
ať kouknu na co chci, tak blít chce se mi.
Proto nám nezbejvá, než sedět v hospodě,
kdyby tu byla svoboda, bylo by to v pohodě.*

*Než se to zvrátilo, to bylo jiný,
chodili jsme na BIG–BEAT, měli modrý džíny.
Tenhleten krásnej svět nevrátí se hned,
musel bych pár lidí rovnou postřílet.*

¹⁴ BOURDIEU, Pierre. Sociální prostor a symbolická moc [online]. *Cahiers du CEFRES*, 1995, n° 8, s. 233. [cit. 2015-06-23]. Dostupné z: <http://tucnak.fsv.cuni.cz/~hajek/ModerniSgTeorie/literatura/strukturalismus/Bourdieu_Socprost_symbmoc.pdf>.

¹⁵ JIROUS, Ivan. Zpráva o třetím českém hudebním obrození. In MACHOVEC, Martin – NAVRÁTIL, Pavel – STÁREK, František (eds.). „*Hnědá kniha*“ o procesech s českým undergroundem. Praha, 2012. s. 30.

*Jenže tohle to je velká utopie,
chodíme do hospod a na žal pijem.
Čekáme, až přijde velké převrat,
pak bude svoboda, budeme se smát.*“¹⁶

O tom, že Horáčková tvorba a způsob, kterým jí prezentoval, byly v prostředí undergroundu přijímány velice pozitivně, svědčí jedna z dochovaných dobových reakcí. Pochází z pera Karla „Kocoura“ Havelky a popisuje Horáčkovu vystoupení na Nové Vísce: „*Jakoby s nástrojem srostl v jednu démonickou postavu a posluchač se úplně ocitá v zajetí jeho textů, umocňovaných velice sugestivním projevem.*“¹⁷

Zároveň nechci v žádném případě nechat stranou Horáčkův intelekt. Ač byl bez debat nesouměřitelný např. s intelektem již zmíněného Jiřího Němce, určitou roli ve vymezení Horáčkovy pozice uvnitř sociálního pole undergroundu zřejmě hrál. Kvalita Horáčkových textů je určitou mírou intelektu podmíněna, což si pravděpodobně uvědomovalo i jeho publikum. Ostatně není bez zajímavosti, že Horáčkovy intelektuální kvality byly oceňovány na obou stranách pomyslné barikády. Silvestra Chnapková svůj názor na F. Horáčka a jeho spolupráci vyjádřila následovně: „*Moc se mě to dotklo, že byl Jim donašeč. Šokovalo mě to. My jsme mu důvěřovali, a on zradil. Na spoustu lidí dělala StB nátlak, ale jen někteří podlehli. **Byl chytrý, sečtělý a oblíbený*** [zvýrazněno autorem].“¹⁸

A nyní slíbený pohled z druhé strany, představovaný hodnocením Horáčkovy osobnosti z pera jeho prvního „řídícího orgánu“¹⁹ por. Antonína Jílka: „*Horáček má vcelku široký okruh všeobecných znalostí, dobrý přehled má o malířství, je dosti sečtělý... [...] Nejvíce znalostí má v oblasti hudby, dokonce sám skládá hudbu a píše texty písní.*“²⁰ V tomto případě musíme ve větší míře brát v potaz úroveň intelektuální vyspělosti a kulturního rozhledu hodnotitele. Zároveň tu existuje možnost, že por. Jílek Horáčkovy údajné přednosti záměrně přeceňoval, ve snaze získat podporu svých nadřízených pro svůj návrh na získání dalšího spolupracovníka, za což mohl být případně odměňován.

¹⁶ Text písně *Chodíme do hospod* [online]. [cit.2013-06-14]. Dostupné z: <<http://www.karaoketexty.cz/texty-pisni/jim-cert/chodime-do-hospod-232333>>.

¹⁷ HAVELKA, Karel. Napsat o silvestrovském festivalu. *Vokno*, 1979, č. 1, s. 4.

¹⁸ Přepis emailové korespondence mezi Silvestrou Chnapkovou a Markétou Krasovou Brožovou, ze dne 31. 10. 2009. In KRASOVÁ BROŽOVÁ, Markéta. *Undergroundová komunita na Nové Vísce* [online]. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně. Filozofická fakulta. Katedra historie. 2009. Vedoucí diplomové práce Mgr. Václav Houfek, s. 96–97. [cit. 2013-11-08]. Dostupné z: <<http://theses.cz/id/f0qnvb/>>.

¹⁹ V terminologii bývalé StB byl „řídící orgán“ příslušník StB, řídící činnost tajných spolupracovníků.

²⁰ Archiv bezpečnostních složek (dále jen ABS), fond (dále jen f.) Agenturní svazky – Centrála (dále jen MV-TS), archivní číslo (dále jen arch. č.) 804883 MV, návrh na zavedení svazku KTS na osobu Františka Horáčka ze dne 28. února 1979.

Závěrem předcházejících řádků bych rád upozornil, že měly sloužit pouze jako nabídka možného způsobu nahlížení dané problematiky a především jako opora mé subjektivní volby tématu. Přijímání závěrů ohledně distribuce kulturního kapitálu v prostředí českého undergroundu („undergroundovém poli“) je v tomto směru podmíněno obsáhlou, svojí povahou různorodou pramennou základnou, kterou tato práce ze své podstaty postrádá.

Myslím, že poměrně zdařile je způsob mého nahlížení tématu prezentován již samotným názvem této práce, jehož součástí tvoří slovní spojení, kterým se Jiří Kostůr pokusil vystihnout svůj vztah k F. Horáčkovi a jeho spolupráci s StB: „*Pro mě je to nemravný talentovaný řemeslník.*“²¹

Druhým z důvodů, nikoliv však tím hlavním, pro výběr právě Horáčkova případu spolupráce je neobyčejná přesnost jím předávaných informací. Případ jeho „udavačství“ začíná být pozoruhodným zejména po provedení komparace s agenturními zprávami od jiných spolupracovníků, literaturou, publikovanými prameny či vzpomínkami pamětníků (v některých případech jako součást dostupné literatury). Jak bude v příslušných pasážích práce demonstrováno, Horáčkem podané informace byly natolik přesné a spolehlivé, že to zřejmě často překvapilo i samotné příslušníky StB a nejen je. Horáčkova preciznost dokázala vzbudit pozornost např. Jiřího Kostůra, účastníka Horáčkem popisované události: „*Informační správnost „Akordovy“ [první z Horáčkových krycích jmen] práskačské produkce lze kontrolně posoudit ze dvou zdrojů: ve Vokně č. 1 podal o festivalu [oslava silvestra 1978 na Nové Vísce] zevrubnou zprávu Karel Havelka – Kocour a v povídce „Na Baráku“ moje maličkost. Mohu konstatovat, že sedí jak pořadí vystupujících skupin, tak všechna bonznutá jména účinkujících a diváků v narvané stodole.*“²² Přihlédneme-li k povaze a okolnostem událostí, o kterých Horáček podával zprávy (oslavy, koncerty a srazy spojené s konzumací alkoholu a zřejmě nejen alkoholu), je až s podivem, jak dokázal být přesný. Ostatně na zmíněné komparaci různých zdrojů informací bude z velké části postavena předkládaná práce, ale o tom podrobněji až v následující podkapitole.

²¹ Přepis rozhovoru s Jiřím Kostůrem, vedeného Markétou Krasovou Brožovou, ze dne 25. 8. 2009. In KRASOVÁ BROŽOVÁ, Markéta. *Undergroundová komunita na Nové Vísce* [online] Ústí nad Labem, 2009, s. 109 [cit. 2013-06-23]. Dostupné z: <<http://theses.cz/id/f0qnvb/>>.

²² KOSTŮR, Jiří. *Dobrý práskač Švejk: „prameny“ StB mluví.* 2013. s. 296

1.2 Prameny, literatura, metoda a cíle

Jak již bylo naznačeno, není mou ambicí sepsat ucelenou Horáčkovu biografii, ale případovou studii věnovanou důkladnému popisu okolností, motivace, intenzitě a důsledků jeho spolupráce s StB. Ostatně se domnívám, že komplexní biografie by pro cíle, které hodlám sledovat, nebyla příliš přínosná. Na rozdíl od důkladného rozboru různých aspektů jeho spolupráce, která do důsledku vzato, sledovaný úsek jeho života značně ovlivnila. (V podstatě byl tímto způsobem zásadně ovlivněn i jeho život po roce 1989.) Zároveň tak může být demonstrován způsob práce StB se svojí agenturní sítí, což jak bylo naznačeno výše, naplňuje povahu případové studie. Je ovšem nutné dodat, že předkládaná práce nemůže být chápána jako všeobjímající modelový příklad. Praktiky bývalé StB se lišily případ od případu a hlavně vzhledem k vývoji způsobu její práce v čase.

Pramennou oporu této práce budou tvořit téměř výhradně dokumenty, jejichž původcem je bývalá StB a které jsou v současnosti uloženy v Archivu bezpečnostních složek. (Dokumenty bývalé StB jsou citovány v původní neredigované podobě. Záměrem bylo zachytit jejich neumělou formulaci, která nezdůvodňuje nabízí vícero možností interpretace.) Pomyslnou páteř textu bude představovat relativně dochovaný svazek vedený na osobu F. Horáčka. Ten by se na první pohled a dle seznamu obsažených dokumentů, který je jeho součástí, mohl jevit jako kompletní, ale není tomu tak. Toto tvrzení dokazují tzv. agenturní zprávy sestavené z informací, které Horáček StB poskytl a které se mi podařilo dohledat ve svazcích²³ vedených na jiné osoby. Nicméně, jak již bylo naznačeno, chybějící údaje lze do jisté míry rekonstruovat z jiných svazků nebo jiných druhů písemností StB.²⁴ Proto i v případě této práce budou údaje získané z Horáčkovy svazku doplňovány informacemi z jiných svazků (jak agenturních,²⁵ tak zejména tzv. kontrarozvědného rozpracování,²⁶ vedených na osoby, o nichž Horáček podával informace), z interních periodických i mimořádných zpráv o činnosti složek StB a v jednom případě i z vyšetřovacího spisu. V tomto směru je nedocenitelná

²³ Pro zjednodušení používám v úvodní pasáži této práce souhrnné označení „svazky“. Přičemž správně bych měl samozřejmě rozlišovat mezi „svazky“ a „spisy“. „*Spis je svazek nižšího řádu.*“ TOMEK, Prokop. Svazek jako historický pramen. In *Soudobé dějiny*, roč. XIII, č. 1, pozn. pod čarou č. 10, s. 211. Pro výčet druhů svazků a spisů v námi sledovaném období viz Rozkaz ministra vnitra (RMV) ČSSR č. 4 – „Směrnice pro evidenci, statistiku a administrativu při kontrarozvědné činnosti“ (A-oper-II-1) z 25. 1. 1978 [online], část II, čl. 4–5. [cit. 2015-06-21]. Dostupné z: <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/rozkazy/smernice/rmv_4_1978.pdf>.

²⁴ TOMEK, Prokop. Svazek jako historický pramen. In *Soudobé dějiny*, roč. XIII, č. 1, s. 214.

²⁵ Obecné označení pro svazky vedené na tajné spolupracovníky StB.

²⁶ „... tj. zjednodušeně svazky, v jejichž rámci byly soustředěny materiály k osobám, objektům, jevům, které pro totalitní režim představovaly potencionální nebezpečí“ BENDA, Patrik. *Přehled svazků a spisů zpravodajství centrály Státní bezpečnosti v roce 1989*. Praha, 2003, s. I–II.

možnost komparace s dostupnou literaturou, publikovanými prameny (samizdatem) a se vzpomínkami narátorů.

Je zřejmě na místě vyjádřit se k často zpochybňované „objektivitě“ údajů obsažených v agenturních svazcích bývalé StB. Z logiky věci vyplývá, že dochované svazky lze považovat za hodnověrnější zdroje informací než historiky hojně využívané vyšetřovací spisy, se kterými mohli na závěr vyšetřování přijít do styku i vyšetřovaní. Navíc v rozmezí let, v rámci kterých se tato práce pohybuje, byla metodika kontroly jednotlivých operativních pracovníků již poměrně dobře propracovaná. Proto lze do jisté míry vyloučit i tu možnost, že by upravovali vyznění spolupráce, za účelem dokládání jejich pracovních úspěchů. Prostor pro úpravy předávaných „agenturních zpráv“ (po obsahové stránce) se zřejmě úměrně zmenšoval s mírou zapojení tajného spolupracovníka do významných akcí, řízených centrálními útvary StB. V těchto případech lze předpokládat nárůst kontroly „řídícími orgány“ odváděné práce. Přičemž F. Horáček byl využíván převážně v centrálně řízených akcích. Přesto však nelze vyloučit neúmyslné uvádění nepravdivých údajů. „*Je třeba počítat i s určitými společenskými, intelektuálními a ideologickými omezeními původce svazku – příslušníka StB.*“²⁷

Podoba Horáčkova svazku bude konfrontována s dalším druhem publikovaných pramenů, a to s rozkazy a směrnicemi, které měly určovat metodiku práce jednotlivých operativních pracovníků StB. Tyto prameny jsou přínosné zejména pro interpretaci jednotlivých úkonů, spojených s kontrarozvědnou činností a řízením spolupracovníků.

Z časového a tematického vymezení předkládané práce lze usuzovat, že se jedná o téma na pomezí zájmu historiografie a žurnalistiky. Řečeno jinými slovy, odhodlal jsem se pohybovat na samé hranici soudobých dějin, čemuž také odpovídá skladba využitě literatury. Z velké části ji představují odborné studie, které vzhledem ke svému rozsahu a povaze jsou schopny rychleji reflektovat trendy ve zkoumání dějů relativně nedávných a mohou tak včasné alespoň korigovat mnohdy unáhlené názorové postoje publicistů. Nezanedbatelnou úlohu v roli sekundárního pramene sehrály taktéž audio-vizuální zdroje. Přínosný je zde zejména dokumentární cyklus České Televize *Fenomén underground*, jehož součástí jsou i doprovodné texty k jednotlivým dílům.

Za účelem získání dalších cenných informací pro komparaci s prameny „oficiální povahy“, tedy dokumenty bývalé StB, jsem se rozhodl uskutečnit rozhovor s narátory, kteří byli Horáčkovi relativně blízko v době, kdy se v prostředí českého undergroundu teprve

²⁷ TOMEK, Prokop. Svazek jako historický pramen, s. 210, 211, 213.

prosazoval. Zároveň se jedná o nezprofanované osoby, které underground skutečně „žily“. Realizovat rozhovory se známými osobnostmi z prostředí undergroundu mi přišlo obrazně řečeno jako nošení dříví do lesa, a to z toho důvodu, že do současnosti byl zaznamenán nespočet interview a životopisných vyprávění, jež jsou zveřejněny na různých webových portálech nebo jako součásti edicí a které je možné pro potřeby této práce využít. V tomto směru jsem učinil jedinou výjimku, a to v případě F. Stárka. Na druhou stranu není v silách jednoho badatele, uskutečnit rozhovory se všemi osobami, které Horáčkovým svazkem procházejí, ač by to bylo bezesporu přínosné. Pro tuto práci by byl jako pramen bezpochyby nedocenitelný rozhovor se samotným hlavním aktérem F. Horáčkem. Lze předpokládat, že by práci dodal další zásadní rozměr. Od narátorů a z dostupné mediální produkce mi bylo známo, že Horáček nikterak netouží se k okolnostem své spolupráce s StB dále vyjadřovat. Po získání kontaktu jsem jej přesto oslovil, ale údajně pro nedostatek času, mi byl rozhovor odmítnut.

1.3 Český underground

V počátcích této práce je nezbytné definovat způsob, jakým hodlám zacházet s pojmem „underground“ (v českém kontextu). V tomto ohledu sdílím pojetí Martina Machovce, snažícího se o vymezení tohoto pojmu v rámci různorodých alternativních (podzemních, potažmo ilegálních) kulturních aktivit, které se rozvíjely v prostředí totalizujícího se československého státu po roce 1948. Machovec navrhuje vyhradit pojem underground pouze pro „okruh vyznavačů nekomerční, po roce 1969 pronásledované a zakazované hudby. (Symbolem je tu skupina *The Plastic People of the Univers*,...) Posléze se ovšem tento okruh obohatil o množství kulturních aktivit, které horizont nekomerčního, tvůrčího rocku značně přesahoval.“²⁸

1.3.1 Rockové kořeny

Underground je z hlediska klasifikace hudebních žánrů, pokud jsme klasifikaci umělecké produkce ochotni přijmout, považován za odnož rock'n'rollu, rocku, big beatu, či chceme-li počestně, bigbítu²⁹ (V rámci úvodních kapitol předkládané práce hodlám uvedené termíny užívat jako synonyma.). Za nástupnickou dobu rock'n'rollu bývají obecně považována 50. a 60. léta 20. století.³⁰ Kolébkou rock'n'rollu se staly USA padesátých let, kde z proslulého melting pot stoupala jako pára syntetizovaná „americká“ kultura. Právě míšení afroamerických rytmů s evropskou tradicí dalo vzniknout jak jazzu, tak i rock'n'rollu. USA po druhé světové válce zažívaly éru závratné hospodářské prosperity a právě ta produkovala novou kvalitu spotřebitelů. Na jedné lodi spotřební horečky se tak ke konci

²⁸ MACHOVEC, Martin. Od avantgardy přes podzemí do undergroundu. In ALAN, Josef (ed.). *Alternativní kultura: Příběh české společnosti 1945-1989*. Praha, 2001, s. 155.

²⁹ „Vysvětlení, proč u nás zdomácněl název „bigbít“, je několik, ale shodují se v základním, totiž že výraz rock'n'roll, později podle Jiřího Černého zkráceně označovaného jako rock, zněl příliš úpadkově a americky. Proto pro rock'n'roll vymysleli krycí název „big beat“, záhy počestněný na bigbít.“ VANĚK, Miroslav. *Byl to jenom rock'n'roll?: Hudební alternativa v komunistickém Československu 1956–1989*. Praha, 2010, s. 25. V rámci dokumentární tvorby České televize vysvětlil Pavel Chrastina zrod pojmu bigbít následovně: „To slovo bigbít vzniklo omylem. Myslím, že Pavel Sedláček přines takovou desku, která dneska už zmizela ze světa, von jí teda nemá, kde byl takovej clevelandskej DJ Alan Freed a mimochodem tenhleten člověk, vůbec myslím, že si vymyslel to slovo rock'n'roll. Tenhleten Freed použil snad jako první toho slova big beat, ale on to myslel úplně doslova, von říkal: „poslechněte si tuhlectu skladbu, ta má ten správněj, ne doslova velkej rytmus, ale pořádněj rytmus.“ Von to myslel takhle. My to tak jako všelijak poslouchali a protože anglicky jsme tehdy ještě zdaleka nevládli tak dobře jako dneska, tak jsme si mysleli, že to slovo big beat je takové synonymum k tomu rock'n'rollu. Vono to tak vůbec nebylo myšlený a začali jsme mezi sebou tomu říkat big beat. Von taky rock'n'roll bylo u nás něco, čeho se každěj funkcionář, kterej povoloval to či ono vystoupení děsil...“. Dokumentární cyklus České televize *Bigbít: 3. Rock'n'rolloví rebelové (cca 1961-66)* [online]. [cit.2014-10-2]. Dostupné z: <<https://www.youtube.com/watch?v=XiQHmNjIZmc&index=15&list=PL1CBCFA868352D6C2>>.

³⁰ VANĚK, Miroslav. *Byl to jenom rock'n'roll?: Hudební alternativa v komunistickém Československu 1956–1989*, s. 24; POSPÍŠIL, Filip – BLAŽEK, Petr (eds.). *"Vraťte nám vlasy!": První máničky, vlasatci a hippies v komunistickém Československu*. Praha, 2010, s. 26.

padesátých let ocitají jak, v předměstských vilových čtvrtích, konformním způsobem žijící rodiče, tak i jejich dospívající ratolesti. Právě tato dospívající, blahobytem a bezstarostností obklopená poválečná generace začínala reprezentovat značnou kupní sílu ve chvíli, kdy mainstreamoví bílí hudebníci začínali čím dál více experimentovat s černošským rhythm and blues a dali tak vzniknout rock'n'rollu. Rocková hudba se tak stala specifickým symbolem vzdorující mládeže, odmítající hodnoty a kulturní normy konvenční až pruderní poválečné společnosti. „*Někdy tehdy vešel v obecné podvědomí pojem „teenager“, coby přechodné stádium mezi dětstvím a dospělostí; předtím prostě děcka okolo čtrnácti a patnácti skončila školu a šla rovnou makat do výroby, a nebo na vejšku (ovšem další studium bylo pouze pro ta, jejichž rodiče si to mohli finančně dovolit), přičemž už byla považována za „dospělá“. Nyní si mládež díky všeobecnému blahobytu mohla vydělat dost peněz, které pak samozřejmě vrážela do svých zálib. A když se navíc pracovní týden smrskl jen na pět dní, najednou na svoje záliby měla i spoustu času. Jako nová konzumentská síla si mohla diktovat i podmínky, to znamená vymýšlet si za co svoje prašulky utratit.*“³¹

Nové hudební žánry, jejichž průvodními znaky byly specifické způsoby oblékání, účesy a taneční projevy, tak definovaly mezigenerační rozkol společnosti druhé poloviny 20. století. Fenomén rockové hudby se, navzdory železné oponě, nezadržitelně šířil z USA a západní Evropy do zemí socialistického tábora. Co se Československa týče, dělo se tak prostřednictvím vln zahraničního rozhlasu,³² z jehož vysílání byl pořizován záznam za pomoci rentgenozdatu.³³ Rentgenové snímky byly posléze nahrazeny lakovanými fóliemi, vyřazenými z Gramofonových závodů. Záznam zvukové stopy byl značně usnadněn postupným rozšířením cívkových magnetofonů. „*Originální desky zakoupené na Západě byly velkou vzácností a dovážely je zcela výjimečně například rodiče, kteří působili*

³¹ HRABALÍK, Petr. *Nástup rock'n'rollu, jeho největší hvězdy a kulturně-sociologická role – Články – 50. léta – Bigbit – Česká televize* [online]. Česká televize, ©1996–2014. [cit.2014-10-27]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/50-leta/clanky/11-nastup-rock-n-rollu-jeho-nejvetsi-hvezdy-a-kulturne-sociologicka-role/>.

³² AFN Munich, Radio Luxembourg, RSE...

Zásadní roli v šíření rock'n'rollu socialistickou částí střední Evropy tedy sehrál zahraniční rozhlas. V NDR byla rocková epidemie umocněna možností přijímat západoněmecké rozhlasové i televizní vysílání a absencí jazykové bariéry. Do Polska se nové nahrávky dostávaly jak skrze zahraniční rozhlas, tak i ve fyzické podobě prostřednictvím mezinárodních přístavů na baltském pobřeží. Režim Jánose Kádára v Maďarsku se, po povstání v roce 1956 v rámci snahy o získání popularity mezi mládeží, postavil k západní kultuře tolerantněji. Do země se tak legální cestou dostaly i desky s rockovou hudbou. POSPÍŠIL, Filip – BLAŽEK, Petr (eds.). *"Vraťte nám vlasy!": První máničky, vlasatci a hippies v komunistickém Československu*". Praha, 2010, s. 32–33, 68–69.

³³ „*Z použitých rentgenových snímků se vystříhla kulatá plocha, doprostřed udělal otvor. Záznam skladeb se na plochu přenesl tyčkou napojenou na rozhlasový přijímač.*“ POSPÍŠIL, Filip – BLAŽEK, Petr (eds.). *"Vraťte nám vlasy!": První máničky, vlasatci a hippies v komunistickém Československu*", s. 33.

v *diplomatických službách*...“³⁴ Oficiální československá média a vydavatelský průmysl rockovou hudbu, v souladu s deklarovaným postojem představitelů KSČ a státu, zprvu zcela přehlížely. Rostoucí obliba zahraničního rozhlasového vysílání však donutila vydavatelství i média k pokusu o konkurenční podnik. „V prosinci 1964 začal pražský rozhlas s vysíláním pořadu 12 na houpačce, ... [...] Autoři, manželé Miroslava a Jiří Černí, sem hned od počátků zařazovali beatové skladby – nejprve zahraniční, později i tuzemské –, ...“³⁵ „Průlomem v šíření nahrávek z domácí produkce se stalo až v roce 1964 vydávání edice pěti malých desek nazvané „Big beat Mladý svět...“³⁶ Nutno dodat, že dobová média informovala o „nové módě“ povětšinou v negativních konotacích.

1.3.2 Nekomerční rockový experiment

Underground v západních zemích (USA a VB), jako specifická alternativa, začal přispívat k rozmanitosti rockové subkultury ke konci 60. let minulého století. „Od mainstreamu („středního proudu“), který byl pevně vázán na konvence institucionalizované produkce „show businessu“, se odděloval proud, který propojoval výrazné prvky protiválečných postojů a boje za občanská práva a sociální i politickou rovnost (a v tomto smyslu nabyl téměř povahy sociálního hnutí [hippies]) s odlišným pojetím umění i zábavy...“³⁷ V rámci rockové scény se underground vymezil na základě nekonvenční (psychedelický rock) a nekomerční hudební produkce. S novým „soundem“ (hudebním stylem) experimentovaly komerční rockové seskupení jako The Beatles či The Rolling Stones, ale zásadně inovativní byly v tomto směru „undergroundové“ (nekomerční) kapely jako The Jimi Hendrix Experience, The Doors, The Mothers of Invention, The Fugs, The Velvet Underground ad.³⁸ Za domácí období (v českém kontextu), co se stylu a nekomerčnosti týče, jsou považovány skupiny jako průkopníci The Primitives Group, dále Aktual Milana Knižáka, The Plastic People of the Universe (dále jen PPU) navazující na The Primitives Group, Bílé světlo, DG 307 ad. Za protoundergroundovou označuje František

³⁴ POSPÍŠIL, Filip – BLAŽEK, Petr (eds.). *"Vraťte nám vlasy!": První máničky, vlasatci a hippies v komunistickém Československu*. Praha, 2010, s. 33.

³⁵ LINDAUR, Vojtěch – KONRÁD, Ondřej. *Bigbít*. Praha, 2001, s. 25.

³⁶ POSPÍŠIL, Filip – BLAŽEK, Petr (eds.). *"Vraťte nám vlasy!": První máničky, vlasatci a hippies v komunistickém Československu*, s. 34.

³⁷ ALAN, Josef. Alternativní kultura jako sociologické téma. In ALAN, Josef (ed.). *Alternativní kultura: Příběh české společnosti 1945-1989*. Praha, 2001, s. 16.

³⁸ MACHOVEC, Martin. Od avantgardy přes podzemí do undergroundu. In ALAN, Josef (ed.). *Alternativní kultura: Příběh české společnosti 1945-1989*. Praha, 2001, s. 169–170.

Stárek „Čuñas“ skupinu Hells Devils „... která překročila samotný rámce hudby a [...] užívala hudbu jako prostředek přinášející svobodu.“³⁹.

1.3.3 Předchůdci

Ale vraťme se nyní zpět do prostředí české kotliny, v jejímž rámci je s pojmem underground nakládáno poněkud odlišně. Zatímco na západě je označením underground rozuměno „nekomerční“, pokud tedy pomineme výjimky v podobě protestsongů, které se „... vyhouply v průběhu šedesátých let na „hvězdné nebe“ ...“, ⁴⁰ v československém kulturním prostředí se pod stejnou nálepkou skrývá kultura doslova podzemní (neoficiální, de facto nelegální).⁴¹

Počátky undergroundové kultury v Československu bývají obecně situovány na začátek padesátých let. Přičemž máme na mysli především kruh básníků kolem samizdatové edice Půlnoc, kteří „... tvořili bez ohledu na panující poměry, bez jakýkoliv vazeb na hlavní proud kulturního dění v podzemní ilegalitě.“⁴² Za iniciátory a hlavní protagonisty zmíněné edice jsou zpravidla považováni Egon Bondy (vl. jménem Zbyněk Fišer) a Ivo Vodsedálek.⁴³ Neformální sdružení kolem edice Půlnoc se snažilo vypořádat s dědictvím meziválečné surrealistické avantgardy a zachovat tak kontinuitu moderního umění v temné době padesátých let.⁴⁴ „To vše by sice naplňovalo znaky undergroundového životního pocitu, ale chyběl zde prvek sociální. Umělci nereprezentovali žádnou sociální vrstvu, kterou by bylo možné označit jako hnutí...“⁴⁵ Teprve v 70. letech, když se Bondyho totálně realistické poezie zmocnili undergroundoví umělci „... a začali jí zhudebňovat, a tak šířit mezi publikem velmi rozmanitého zaměření, vzdělání a sociálního původu, dovoluje podzemní „půlnoční“ okruh chápat ex post jako jistou předeheru tolik diferenciovaného „undergroundového“ dění let sedmdesátých a osmdesátých.“⁴⁶

Jak naznačil předcházející odstavec, nemůžeme v podzemí působící autory let padesátých chápat jako undergroundovou subkulturu. Ano, jednalo se o undergroundovou (podzemní, nelegální) kulturu, ale scházel jí rozměr sociálního hnutí.

³⁹ STÁREK, František. Na počátku bylo slovo ... byli Hells Devils. *Paměť a dějiny*, 2011, č. 2, s. 18.

⁴⁰ VANĚK, Miroslav. *Byl to jenom rock'n'roll?: Hudební alternativa v komunistickém Československu 1956–1989*. Praha, 2010, s. 56.

⁴¹ MACHOVEC, Martin. Od avantgardy přes podzemí do undergroundu. In ALAN, Josef (ed.). *Alternativní kultura: Příběh české společnosti 1945-1989*. Praha, 2001, s. 155.

⁴² STÁREK, František. Na počátku bylo slovo ... byli Hells Devils, s. 18.

⁴³ MACHOVEC, Martin. Od avantgardy přes podzemí do undergroundu, s. 158.

⁴⁴ Tamtéž. s. 163.

⁴⁵ STÁREK, František. Na počátku bylo slovo ... byli Hells Devils, s. 18.

⁴⁶ MACHOVEC, Martin. Od avantgardy přes podzemí do undergroundu, s. 165-166.

Když byl František „Čuňas“ Stárek v dokumentu České televize *Fenomén underground* vyzván, aby vytypoval předchůdce undergroundu, uvedl Křižovnickou školu, umělecké seskupení Šmidrové a Vyšehradské jezdce. Na jeho odpovědi je bezesporu pozoruhodné, že spojuje na první pohled zcela nesourodé skupiny. Na jedné straně stojí recese studentů uměleckých fakult v podobě Šmidrů a na ně navazující Křižovnická škola a na straně druhé delikventní-městská subkultura Vyšehradští jezdci, odnož subkultury tzv. pásků. Jeho odpověď následně interpretoval historik Petr Koura v témže dokumentu. Vysvětluje, že mezi uměleckými skupinami a tzv. chuligány určité spojující prvky existují. Podobně jako Skupinu 42 a tzv. potápky spojovala snaha „vytvořit si svůj vlastní mikrokosmos“ uprostřed tíživé reality protektorátního období, tak i autory kolem edice Půlnoc, potažmo Šmidry, pojil s Vyšehradskými jezdci (s „pásky“ obecněji) odpor vůči zglajchšaltované kultuře let padesátých a snaha uniknout z depresivní šedi všedních dnů.⁴⁷

Jako zajímavý přírůdek k Vyšehradským jezdci, co se týče konfliktu dominantní kultury a subkultury delikventní, společenským normám vzdorující frustrované mládeže, se mi zdá pasáž z filmu *Proč?*, natočeného podle scénáře Radka Johna na motivy skutečného příběhu chuligánství fotbalových fanoušků v druhé půli osmdesátých let. Mám na mysli dialog mezi Radkem Johnem v roli reportéra a Leoše Suchařípy v roli psychologa po proběhnuvším soudním přelíčení a vynesení rozsudků nad obviněnými „chuligány“.

RJ: Pane doktore, psal jste znalecké posudky na obžalované, můžete mi říct, proč to podle vás udělali?

LS: Každý člověk cítí potřebu podepsat se na tomto světě, i když se tváří že ho to vůbec nezajímá. Dřív, když švec vyrobil botu, byl to jeho podpis na tomto světě, dneska, když každý dělá jednu jedinou operaci v továrně, či je potom, děkuji vám, či je potom ten výsledek ten finální produkt? Kde má takový kluk brát zadostiučinění, pocit vlastní jedinečnosti, vlastní hodnoty? Pak dojde ke zkratu, rozbít telefonní budku, to je můj podpis na tomto světě.⁴⁸

⁴⁷ Dokumentární cyklus České televize *Fenomén underground*, díl *Předchůdci a paralely* [online], vysíláno 3. října 2014. [cit. 2015-08-20] Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10419676635-fenomen-underground/412235100221006-predci-a-paralely/video/>>.

⁴⁸ *Proč?*, režie: Karel Smyczek, scénář: Radek John, Filmové studio Barandov 1987. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=3C8Ec_TsyKY>.

2 Počátek spolupráce

Pokud budu vycházet z dochované podoby svazku vedeného na Františka Horáčka, pak prvotní zájem o jeho osobu stran StB, konkrétně Správy StB (dále jen S StB) Ústí nad Labem při Krajské správě Sboru národní bezpečnosti (dále jen KS SNB), byl podmíněn jeho účastí na oslavě silvestra 1978 v Nové Vísce okres Chomutov.⁴⁹ Alespoň v tomto duchu hovoří zpráva (respektive žádost o součinnost) provenience S StB Ústí nad Labem KS SNB z 23. ledna 1979. Ve zmíněné zprávě je referováno o dalším poznatku k objektu zájmu S StB Ústí nad Labem. Oním objektem zájmu nebyl nikdo jiný než Miroslav Skalický,⁵⁰ který byl označen za hlavního organizátora oslavy silvestra 1978 na Nové Vísce.

⁴⁹ Undergroundové komunity žijící na „baráku“ v Nové Vísce je v věnována následující podkapitola č. 2. 1.

⁵⁰ Miroslav Skalický se narodil 31. srpna 1952 v Praze, vyrůstal v Plzni. Oblíbil si severní Čechy (Teplice, Chomutov atd.), kam často vyrážel za přáteli a za zábavou. V Teplících se také seznámil s Františkem „Čuňasem“ Stárkem. Nakonec se do severních Čech i přestěhoval, konkrétně do Chomutova. Byl a v současnosti opět je frontmanem „hudebního šraml-souboru“ The Hever & Vazelína Band, který se začal seskupovat od roku 1973. Dne 13. prosince 1975 spolu s Františkem Stárkem („Čuňas“) a Karlem Havelkou („Kocour“) zorganizovali „Večer poezie a folkové hudby“ v Přešticích u Plzně. Na této akci proběhla přednáška Ivana Martina Jirouse („Magor“) a koncert Svatopluka Karáska a Karla Soukupa („Charlie“). V tzv. případě Plastic People („Přeštický případ“) byl 6. července 1976 za tento počin spolu s Františkem Stárkem a Karlem Havelkou odsouzen Okresním soudem Plzeň-jih pro trestný čin výtržnictví v organizované skupině dle § 9 odst. 2, § 202 odst. 1, 2 tr. zák. (zák. č. 140/61 Sb.). M. Skalickému byl uložen nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání osmnácti měsíců. Zřejmě vlna projevů solidarity doma i v zahraničí přispěla ke zmírnění trestů vynesených v odvolacím řízení u Krajského soudu v Plzni. Dne 3. září 1976 tento soud odsoudil Miroslava Skalického pro trestný čin organizátorství k trestnému činu výtržnictví dle § 10 odst. 1a k § 202 odst. 1 tr. zák. k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání devíti měsíců. Po propuštění z vězení podepsal M. Skalický v lednu 1977 Prohlášení Charty 77. Ještě před tzv. případem Plastic People zakoupil Miroslav Skalický domek u kamencového jezera u Chomutova (Otvice, okr. Chomutov), kde se scházeli místní „máničky“ a provozovala se příležitostná hudební produkce. Od března 1978 byl Miroslav Skalický neoficiálním spolujednatel „baráku“ v Nové Vísce u Chomutova, který byl po další tři roky skutečným centrem podzemní kultury. Počínaje rokem 1979 byl Miroslav Skalický, jako jeden z redaktorů, u zrodu undergroundového magazínu *Vokno*. V roce 1980 byl zařazen do akce StB „Asanace“, v rámci které byl v podstatě donucen k vystěhování. M. Skalický odešel do Rakouska. Na počátku 90. let začal dojíždět do Čech. Od roku 1991 je majitelem bývalého mlýna v obci Meziříčko (okres Třebíč), kde po roce 2000 začal pořádat hudební festival (Nejprve pod názvem „Konec léta“ a po ukončení rockových festivalů u Ivana Martina Jirouse v Prostředním Vydří, pod názvem „Magorovo Vydří v Meziříčku“). MACHOVEC, Martin – NAVRÁTIL, Pavel – STÁREK, František (eds.). *„Hnědá kniha“ o procesech s českým undergroundem*. Praha, 2012, s. 102–131; CÍSAŘOVSKÁ, Blanka – PREČAN, Vilém. *Charta 77: Dokumenty 1977–1989*. Praha, 2007, sv. 1 (1977–1983), s. 17–18; DĚNČEVOVÁ, Ivana – STÁREK, František – STEHLÍK, Michal. *Tváře undergroundu*. Praha, 2012, s. 81–108; Portál *Čuňas.cz*, životopis Františka Stárka [online]. [cit. 2015-05-22]. Dostupné z: <http://cunas.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=12&Itemid=26>; Doprovodný text k pořadu České televize *A stále nové hudebníky bylo vidět: Miroslav „Skalák“ Skalický z cyklu Fenomén underground* [online], vysíláno 16. ledna 2015. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10419676635-fenomen-underground/413235100221015-a-stale-nove-hudebniky-bylo-videt/8376-miroslav-skalak-skalicky/>>; ABS, f. Správa kontrarozvědky pro boj proti vnitřnímu nepříteli (X. správa) (dále jen A 36), inventární jednotka (dále jen inv. j.) 343, Hodnocení pracovních výsledků na úseku boje proti vnitřnímu nepříteli a ideologické diverzi za rok 1980; K Barel Housu, Nové Vísce a Meziříčku dále viz STÁREK, František – KOSTŮR, Jiří – MACHOVEC, Martin (ed.). *Baráky: souostroví svobody*. Praha, 2010, s. 236–301, 576–598.

(Jako spoluorganizátor byl ve zprávě uveden František Stárek.⁵¹) Abych byl přesný, StB o výše popisované oslavě silvestra referovala jako o „*velkém srazu hippies a signatářů Charty 77*“.⁵² Ze stručného souhrnu informací (počet zúčastněných, seznam vystupujících interpretů apod.) se mj. dovídáme, že zde vystupoval i „*jistý František, přezdívkou „JIM“ z Náchoda [škrtnuto a přepsáno na z Chrudimi], který hrál na tahací harmoniku.*“⁵³ S StB Ústí nad Labem žádala konkrétní územní útvary StB (jejichž síť kopírovala územně správní členění ČSSR), v souvislosti s plánovanou „realizací“⁵⁴ Miroslava Skalického pro § 98

⁵¹ František Stárek se narodil 1. prosince 1952 v Plzni. Školní léta a mládí prožil v Teplicích, kde po smrti svého otce žil spolu s matkou. V roce 1973, kdy maturoval, nedostal doporučení ke studiu na vysoké škole (pro zapojení se do studentského hnutí Unie středoškoláků a učňů a pro délku vlasů). Následně pracoval v Praze u Metrostavu. V hlavním městě se přátelil s lidmi okolo PPU. Při zaměstnání šířil samizdat a podílel se na organizování hudebních produkcí a přednášek. Dne 13. prosince 1975 spolu s Miroslavem Skalickým („Skalák“) a Karlem Havelkou („Kocour“) zorganizovali „Večer poezie a folkové hudby“ v Přešticích u Plzně (srov. předcházející pozn. pod čarou č. 50). Za přípravu zmíněné akce (ve skutečnosti pouze rozdával pozvánky, viz DĚNČEVOVÁ, Ivana – STÁREK, František – STEHLÍK, Michal. *Tváře undergroundu*. Praha, 2012, s. 94) byl F. Stárek 6. července 1976 odsouzen Okresním soudem Plzeň-jih pro trestný čin výtržnictví dle § 9 odst. 2, § 202 odst. 1, 2 tr. zák. k osmi měsícům nepodmíněně. Jako odvolací instance se 3. září 1979 věcí zabýval Krajský soud v Plzni, který F. Stárkovi uložil podmíněný trest v trvání čtyř měsíců pro trestný čin pomoc k trestnému činu výtržnictví dle § 10 odst. 1c tr. zák. Od zatčení až do pravomocného rozsudku strávil F. Stárek téměř půl roku ve vazbě (Vůči F. Stárkovi bylo vzneseno obvinění 17. března 1976, na jeho základě byl vzat do vazby. Viz ABS, f. Správa vyšetřování StB (dále pouze A 3), inv. j. 390, Agenturně operativní vyhodnocení akce „Podzemí“ sig. sv. č. 19613.). Na počátku roku 1977 se naplno věnoval aktivitám spojeným s Chartou 77. Během roku 1977 se stal signatářem Prohlášení Charty 77. Roku 1979 začal vydávat samizdatový časopis *Vokno* zaměřený na „druhou kulturu“, jehož byl šéfredaktorem. Za tuto činnost byl 9. července 1982 spolu s Michalem Hýbkem, Ivanem Jirousem a Milanem Fričem odsouzen Okresním soudem v Chomutově. F. Stárkovi byl uložen nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání dva a půl roku pro trestný čin výtržnictví dle § 202 odst. 1, 2 tr. zák. zároveň mu byl uložen ochranný dohled na dva roky. Rozsudek byl 27. září 1982 potvrzen rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem (F. Stárek strávil téměř rok ve vazbě.). Po návratu z výkonu trestu vydávání *Vokna* obnovil. Dne 23. února 1989 byl zatčen a 28. června byl opět v souvislosti s *Voknem* odsouzen, společně se svojí tehdejší manželkou Ivou Vojtkovou, a to Okresním soudem v Ústí nad Orlicí pro trestný čin pobuřování dle § 100 odst. 1a, 3a tr. zák. k nepodmíněnému trestu odnětí svobody na dva a půl roku a ke dvěma letům ochranného dohledu. F. Stárek a I. Vojtková se proti rozsudku Okresního soudu v Ústí nad Orlicí odvolali ke Krajskému soudu v Hradci Králové, který svým usnesením z 28. srpna 1989 rozsudek nižší instance potvrdil. Dne 26. listopadu 1989 byl propuštěn na základě jmenovité amnestie presidenta republiky. Počínaje dubnem 1990 pracoval v československé, později české kontrarozvědce (ÚOÚD, FIS FMV, FBIS, BIS). Od roku 2008 je zaměstnancem Ústavu pro studium totalitních režimů, kde se věnuje historii českého undergroundu. MACHOVEC, Martin – NAVRÁTIL, Pavel – STÁREK, František (eds.). *„Hnědá kniha“ o procesech s českým undergroundem*. Praha, 2012, s. 102–131; VANĚK, Miroslav – URBÁŠEK, Pavel (eds.). *Vítězové? Poražení?* Praha, 2005. I. díl Disent v období tzv. normalizace. s. 857–889. *Informace o Chartě 77* (tzv. Infoch) [online], roč. 1989, č. 16, s. 12. [cit. 2015-05-23]. Dostupné z: <http://www.vons.cz/data/pdf/infoch/INFOCH_16_1989.pdf>; *Informace o Chartě 77* (tzv. Infoch) [online], roč. 1982, č. 9, s. 7–8. [cit. 2015-05-23]. Dostupné z: <http://www.vons.cz/data/pdf/infoch/1982/INFOCH_09_1982.pdf>; Portál *Čuňas.cz*, životopis Františka Stárka [online]. [cit. 2015-05-26]. Dostupné z: <http://cunas.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=12&Itemid=26>; Portál *Paměť národa*, František „Čuňas“ Stárek – portrét pamětníka [online]. [cit. 2015-06-07]. Dostupné z: <<http://www.memoryofnations.eu/story/starek-frantisek-1952-810>>. Dále viz DVORÁK, Jan. První cela je nezapomenutelná. S Františkem Stárkem o zatýkání, prvních a následujících celách, Botticelliho Venuši, pudingových mejdanech, *Voknu* a relativní velikosti Václaváku. *Paměť a dějiny*, 2011, č. 2, s. 44–56.

⁵² ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Akce „PODZEMÍ“ osobní svazek č. 18145 – vyhodnocení srazu hippies, signatářů Charty 77 ve dnech 29. 12. – 1. 1. 1979 v Nové Vísce, okr. Chomutov, 23. ledna 1979.

⁵³ Tamtéž.

⁵⁴ Ve většině případů si pod pojmem „realizace“ můžeme představit zahájení trestního stíhání, prostřednictvím usnesení příslušného vyšetřovatele o zahájení trestního stíhání. V praxi byl tento správní úkon často spojen

restního zákona,⁵⁵ o zprostředkování informací, které měly být získány „vytěžením“ (pohovorem) zúčastněných osob, pocházejících z různých koutů ČSSR. S StB Ústí nad Labem potřebovala shromáždit co nejvíce informací k osobě Miroslava Skalického, aby mohla završit jeho „rozpracování“⁵⁶ v akci „Podzemí“. (Na Miroslava Skalického od 26. července 1977 vedlo O (oddělení) StB Chomutov osobní spis v kategorii „prověřovaná osoba“⁵⁷ pod reg. č. 18145 s krycím jménem „Podzemí“. Dne 23. srpna 1977 byl spis převeden na „signální svazek“⁵⁸ který byl 28. listopadu 1977 převeden na „osobní svazek“.⁵⁹ Svazek byl později skartován.) Jinými slovy řečeno, ústecká StB potřebovala zadokumentovat „trestnou činnost“ M. Skalického před zahájením samotného vyšetřování. Tomu odpovídalo i zaměření instrukcí pro územní útvary StB, které žádala o součinnost. Budoucími výsledky účastníků oslav silvestra mělo být zjištěno zejména následující „*kdo je pozval na sraz, koho považují za hlavního organizátora, zda se jedná o přátele, průběh srazu, kdo vystupoval...*“⁶⁰

se zatčením dotyčné či dotyčných osob. Další formy realizace: preventivně výchovné opatření, zpravodajské využití, informování nebo předání případu bezpečnostním orgánům spřáteleného socialistického státu ad. Dále viz Rozkaz ministra vnitra (RMV) ČSSR č. 2 – „Směrnice pro činnost pracovníků kontrarozvědky“ (A-oper-I-1) z 25. 1. 1978 [online], část VI, tj. Čl. 32–34. [cit. 2015-05-29]. Dostupné z: <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/rozkazy/smernice/rmv_2_1978.pdf>.

⁵⁵ Trestný čin podvracení republiky § 98 tr. zák. (zák. č. 140/61 Sb.).

⁵⁶ Tzv. kontrarozvědné rozpracování „*je aktivní, cílevědomá, plánovitá konspirativní činnost kontrarozvědky. Důvodem pro zahájení rozpracování je ověřený konkrétní poznatek [popřípadě souhrnné zhodnocení poznatků], jehož obsah svědčí o tom, že působením vnějšího nebo vnitřního nepřítele došlo nebo může dojít k porušení právních norem chránících státní a společenské zřízení Československé socialistické republiky.*“ Zhodnocený poznatek „*nasvědčující, že dochází nebo již došlo k přípravě, k pokusu nebo dokonání trestného činu [...]*“ je v terminologii StB označován jako „signál“. Na osoby podezřelé z páchání trestné činnosti byl ve fázi jejího prověřování založen tzv. signální svazek (viz poznámka pod čarou č. 58). Fáze prověřování mohla být zakončena následujícími způsoby „*a) byl-li signál potvrzen a současně dokumentován podle příslušných ustanovení trestního řádu, ukončí se vhodnou formou realizace ... b) byl-li signál potvrzen, avšak celá činnost nebyla plně objasněna a dokumentována, zejména z trestných činů vyšší společenské nebezpečnosti, zahajuje se rozpracování případu v osobním nebo pátracím svazku [...]*“ Rozpracování bylo zakončeno návrhem na způsob realizace (viz pozn. pod čarou č. 54). Rozkaz ministra vnitra (RMV) ČSSR č. 2 – „Směrnice pro činnost pracovníků kontrarozvědky“ (A-oper-I-1) z 25. 1. 1978 [online], část II, čl. 6, 7, 9, 10 a část VI, čl. 31. [cit. 2015-05-29]. Dostupné z: <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/rozkazy/smernice/rmv_2_1978.pdf>.

⁵⁷ „*Osobní spis prověřované osoby (PO) se podle metodických pokynů zakládal k soustředování písemností prověřovacího charakteru na osoby zpravodajského zájmu, které svým „posláním, postavením, třídním charakterem nebo nepřátelským postojem vytvářely základnu nepřátelské činnosti v chráněných nebo rozpracovávaných objektech, prostorech nebo problematikách (bázích) sledovaných čs. kontrarozvědkou [...]*“ nebo na osoby prověřované s cílem získání ke spolupráci.“ Viz ŽÁČEK, Pavel. Administrativa písemností kontrarozvědné povahy. Jednotný evidenční, statistický a archivní systém StB po roce 1970. In: *Sborník Archivu bezpečnostních složek*, 10/2012, s. 236.

⁵⁸ „*Signální svazek byl zakládán „ve stádiu prověrky signálu, za účelem potvrzení nebo vyvrácení podezření z trestné činnosti*“. *Smyslem dalšího rozpracování v tzv. osobním svazku bylo plné objasnění a dokumentování činnosti osoby, o níž se již potvrdilo „důvodné podezření z trestné činnosti*“.“ Viz ŽÁČEK, Pavel: Administrativa písemností kontrarozvědné povahy. Jednotný evidenční, statistický a archivní systém StB po roce 1970. In: *Sborník Archivu bezpečnostních složek*, 10/2012, s. 232.

⁵⁹ Viz pozn. pod čarou č. 56 a 58. Dále viz Rozkaz ministra vnitra (RMV) ČSSR č. 2 – „Směrnice pro činnost pracovníků kontrarozvědky“ (A-oper-I-1) z 25. 1. 1978 [online], část V, čl. 26 [cit. 2015-05-29]. Dostupné z: <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/rozkazy/smernice/rmv_2_1978.pdf>.

⁶⁰ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Akce „PODZEMÍ“ osobní svazek č. 18145 – vyhodnocení srazu hippies, signatářů Charty 77 ve dnech 29. 12. – 1. 1. 1979 v Nové Vísce, okr. Chomutov. 23. ledna 1979.

Dále konkrétně žádala o „ustanovení“ (zjištění totožnosti) Františka přezdívkou „Jim“. Lze se tedy domnívat, že František Horáček nebyl na zmíněné akci perlustrován (zjištění totožnosti kontrolou dokladů), a tudíž nebyly S StB Ústí nad Labem známy jeho osobní údaje. V seznamu účastníků z Východočeského kraje, který tvořil přílohu oné zprávy z Ústí nad Labem, je už ovšem ke křestnímu jménu František rukou dopsáno příjmení a přesná adresa. Společně s Horáčkem měli z východních Čech do Nové Vísky dorazit ještě Lubomír Bartoš a Jaromír Slavík.

Původce rukopisných doplnění již není možné zjistit. Nemohu proto s naprostou jistotou říci, zda se onoho harmonikáře „Jima“ podařilo ztotožnit s osobou Františka Horáčka již pracovníkům S StB Ústí nad Labem, nebo až pracovníkům S StB Hradec Králové. Jako pravděpodobnější se jeví varianta s doplněním stran pracovníků StB v Hradci Králové. Přesto však nevylučuji možnost, kdy se identifikace harmonikáře z Nové Vísky podařila již v Ústí nad Labem, ať už agenturní cestou či provedenými výslechy a zmíněné poznámky byly do zprávy doplněny před jejím odesláním.

V době odesílání zprávy, tedy 23. ledna 1979, pracovníci S StB Ústí nad Labem pravděpodobně skutečnou totožnost harmonikáře „Jima“ neznali, ale o jeho výskytu na Nové Vísce zřejmě věděli již před konáním oslavy silvestra 1978. Uvedená domněnka pramení z opakovaného návrhu na zahájení vyšetřování (resp. trestního stíhání) v akci „Podzemí“ (Miroslava Skalického) podaného 22. ledna 1979 O StB Chomutov pro trestný čin podvracení republiky dle § 98. Návrh obsahuje odůvodnění, v jehož rámci je rekapitulována údajná trestná činnost Miroslava Skalického. V odůvodnění je mimo jiného zmíněn i nezjištěný harmonikář „Jim“, který měl „*Dne 25. 11. 1978 vystupovat při příležitosti oslavy svatby Balabána Vladislava,*“⁶¹ ale o tom více až v následujícím textu.

Přesto si však neodpustím stručný komentář k materiálům z Fondu správa vyšetřování StB (ABS, f. A 3), z nichž pochází poslední citace. O StB Chomutov navrhovalo zahájit vyšetřování akce „Podzemí“, společně s akcí „Satan“ (František Stárek), již v dubnu 1978 pro trestný čin pobuřování dle § 100. Podstata trestné činnosti M. Skalického měla spočívat „*v tom, že v průběhu roku 1977 několikrát na chalupě v Otvicích, okr, Chomutov, která je jeho majetkem, umožnil a zorganizoval srazy hippies, mezi kterými rozšiřoval pobuřující pamflety – písně – z vlastní tvorby nazvané „The Hever and Vazelína*“.“⁶² (viz pozn. pod čarou č. 50). Pro popis činnosti F. Horáčka, která bude komentována v kapitole č. 4. 1

⁶¹ ABS, f. A 3, inv. j. 390, Návrh na zahájení vyšetřování akce „Podzemí“, 22. ledna 1979.

⁶² Tamtéž, Akce Podzemí a Satan – průběžná informace před zahájením realizace pro tr. čin pobuřování podle § 100/1,a) tr. zák., 19. dubna 1978.

„Střet agentů“, není zcela od věci ocitovat následující informaci: „*Texty z tvorby Skalického byly zajištěny při domovní prohlídce u Pavla Nováka [zvýrazněno autorem] dne 5. 10. 1977, který ve své výpovědi z 6. 10. 1977 uvedl, že veškeré odňaté písemnosti si k němu uschoval Skalický, [...] Mezi zajištěnými písemnostmi u Nováka, pocházejícími od Skalického, je i Charta 77, ...*“⁶³

O skutečnosti, že ústecká StB v roce 1978 věnovala problematice „volné mládeže“ zvýšenou pozornost svědčí následující pasáž „*V současné době se jeví jako nejzávažnější hnutí „Hippies“, kde většina organizátorů jsou signatáři nebo rozšiřovatelé Charty 77. [...] Z prostředí těchto osob jsou rozšiřovány různé protispolečenské tiskoviny (informační materiály, výpisy z časopisu „Listy“), jde o spojení různých osob z několika krajů ČSR a jejich pevných vazbách na hlavní organizátory do Prahy. Dokumentují rozpracované akce Satan [František Stárek], Manipulant [Jiří Vaněk], Podzemí [Miroslav Skalický].*“⁶⁴ Z této formulace je zřejmé, koho S StB Ústí nad Labem považovala za hlavní protagonisty severočeského undergroundu a komu tudíž věnovala největší míru své pozornosti. Jména jako Stárek a Skalický nemohla v hodnocení chybět. Za těchto okolností je pochopitelná snaha S StB Ústí nad Labem o zahájení trestního stíhání obou zmíněných, kterou jsem komentoval v rámci předcházejících dvou odstavců. Ona snaha je o to pochopitelnější vzhledem k tomu, že ústecká StB si od trestního stíhání Stárka a Skalického slibovala „preventivně-rozkladný“ účinek⁶⁵ na undergroundovou pospolitost „*nejen v severočeském kraji, ale i v ostatních krajích, zejména Západočeském, Středočeském a Východočeském.*“⁶⁶ Po čerstvé zkušenosti s tzv. procesem Plastic People se však obávala reakce Charty 77 a zahraničních médií. Tento očekávatelný negativní aspekt celého záměru je v rámci dochovaných dokumentů několikrát

⁶³ ABS, f. A 3, inv. j. 390, Akce Podzemí a Satan – průběžná informace před zahájení realizace pro tr. čin pobuřování podle § 100/1,a) tr. zák., 19. dubna 1978.

⁶⁴ ABS, f. Krajská správa SNB – Správa StB Ústí nad Labem (dále jen B 4/II), inv. j. 87, Výsledná zpráva o tematické prověrce úrovně práce a výslednosti při kontrarozvědné ochraně mládeže na S-StB při KS SNB v Ústí nad Labem, 14. listopadu 1978.

⁶⁵ „Profylakticko-rozkladná“ nebo též „Preventivně-výchovná“ opatření – souhrnně označovaná jako „prevence“. Primárním cílem prevence mělo být odstraňování podmínek umožňujících vznik „trestné činnosti protistátního charakteru“. Jako „prevence“ byly označovány i represivní opatření, která měla zamezovat dalšímu pokračování v již páchané „trestné činnosti“. Uplatněná represivní opatření měla mít preventivní účinek. Dle příslušné směrnice z 11. září 1974 („Metodické pokyny k provádění preventivní činnosti čs. kontrarozvědkou“ – č. j. N/Z-00532/1974), novelizované v roce 1982, měli být v praxi užívány dvě základní formy „prevence“. Jednalo se o aktivní obranná opatření a udělení výstrahy. Aktivní obranná opatření měla následující formy: metoda zpravodajsko-technických opatření, metoda rozkladných opatření, metoda kontrolních opatření a metoda administrativně-právních opatření. Posledně jmenovaná metoda byla v praxi uplatňována následovně: individuální pohovory, zamezení cesty do zahraničí, vyloučení ze studia apod. Zpravodajsko-technická, rozkladná a kontrolní opatření byla vesměs skrytého charakteru. TOMEK, Prokop. Prevence, profylaxe a výchova v pojetí Státní bezpečnosti. In: *Sborník Archivu bezpečnostních složek, 5/2007*, s. 163–167. Dále viz ŽÁČEK, Pavel. *Přísně tajné: Státní bezpečnost za normalizace. Vybrané směrnice a metodické pokyny politické policie*. Praha, 2001, s. 59–66.

⁶⁶ ABS, f. A 3, inv. j. 390, Informace pro I. náměstka MV ČSSR, 25. dubna 1979.

opakován. „Vzhledem k tomu, že se jedná o vůdčí osobnosti hnutí hippies známé již z procesu u OS [Okresní soud] Plzeň-jih v roce 1976 (Přeštice), lze předpokládat ohlas mezi zpolitizovanými kriminálními živly, eventuálně i v řadách signatářů Charty, případně v zahraničí.“⁶⁷ Stárek i Skalický byli signatáři Prohlášení Charty 77, což by pro StB asi nepředstavovalo nepřekročitelnou překážku, ale StB tzv. případem Plastic People dodala jejich jménům na zvučnosti. Proces s PPU byl pro režim v zásadě neúspěchem, a to z toho důvodu, že zapříčinil vznik Charty 77. Období, následující po vzniku Charty 77, v podstatě až do sklonku 70 let, bylo jedním z těch, kdy underground vzkvétal. F. Stárek zmíněné období nazývá „fialovým“, podle barvy textu tehdy vydaných čísel *Vokna* (bylo tištěno na Ormigu). Tlak režimu byl soustředěn na chartisty a „*underground měl svým způsobem zelenou*“.⁶⁸ Ale doba a okolnosti se mění, a tak první polovina let 80. byla pro underground dobou temna, kdy si represivní složky režimu s odezvou případného stíhání čelních protagonistů opozice již tolik hlavu nelámaly. Jak je obecně známo, do jisté míry souvisela tato proměna míry represe s mezinárodní politickou situací. Jak se vyvíjela situace v první polovině 80. let, co se potýkáni F. Stárka a M. Skalického s StB týče, jsem popsal výše viz pozn. pod. čarou č. 50 a 51.

Ale vraťme se nyní k navazování kontaktů mezi F. Horáčkem a StB. Těžko říci, jak obtížné bylo pro hradeckou StB Horáčka identifikovat podle jeho přezdívky a navázat s ním kontakt. Ovšem jak bude poukázáno v následujícím textu, byl Horáček tou dobou mezi „závadovou mládeží“ již dosti známá postava. Proto se osobně domnívám, že se ztotožněním harmonikáře „Jima“ z Nové Vísce neměla s StB Hradec Králové příliš práce. Dle dochovaných archivních materiálů ve svazku vedeném na osobu F. Horáčka podal svojí první výpověď 22. února 1979.

Tato výpověď se nemohla týkat ničeho jiného než popisu oslav silvestra 1978 v Nové Vísce.⁶⁹ V úvodu pohovoru popisoval Horáček svoji cestu do Nové Vísce. Horáček uvedl, že z domova odjel už 27. prosince 1978, přičemž směřoval do Prahy, kde navštívil rodinu Němcových (u Němců byl v minulosti údajně asi třikrát). Následně odešel se „Syslem“ (Pavlem Kirschnerem) do bazaru hudebních nástrojů, kde zakoupil starší akordeon. Poté odjel

⁶⁷ ABS, f. A 3, inv. j. 390, Akce Podzemí a Satan – průběžná informace před zahájení realizace pro tr. čin pobořování podle § 100/1,a) tr. zák., 19. dubna 1978.

⁶⁸ Portál *Guerilla records*, rozhovor Vladimíra „Lábuse“ Drápala s Františkem „Čuňasem“ Stárkem, *Slovo má Čuňas...* [online]. [cit.2015-06-05]. Dostupné z: <<http://www.guerilla.cz/?s=rozhovory&id=14>>.

⁶⁹ Karel „Kocour“ Havelka hovořil o silvestrovské akci v Nové Vísce jako o druhé části „Třetího festivalu druhé kultury“.

z Prahy do Řepčic,⁷⁰ kde navštívil Karla „Charlieho“ Soukupa.⁷¹ V pátek 29. prosince 1978 společně se Soukupem navštívili Ladislava Lise⁷² na jeho chatě poblíž České Lípy, kde se nakrátko zdrželi a odjeli do Nové Vísky.⁷³

Nyní se zaměříme na případné rozpory, jinak řečeno upřesnění, mezi informacemi, které o srazu „závadové mládeže“ v Nové Vísce měla ústecká StB a informacemi obsaženými ve výpovědi Horáčka. Zatímco popis programu, tedy seznam vystupujících se v zásadě shoduje (Horáček na soupis vystupujících doplnil skupiny *Psycho band* a *Betlém* a nutno říci, že správně.), bezesporu zajímavější jsou v tomto směru informace týkající se počtu účastníků. V původní zprávě (žádosti o součinnost) ze S StB Ústí nad Labem byl uveden přesný celkový

⁷⁰ V Řepčicích okr. Litoměřice pořídili v roce 1976 Viktor Parkán a Petra Suková (později Parkánová) spolu s manželi Jiřím a Věrou Kubičkovými bývalou zemědělskou usedlost. Koncem roku 1977 se za nimi přistěhovali manželé Soukupovi. „*O vikendech se sem sjížděli přátelé majitelů z okruhu pražského a později severočeského undergroundu a jezdili sem i předáci Charty 77.*“ Mimo jiné undergroundové písničkáře (Svatopluk Karásek, Karel „Charlie“ Soukup) zde vystupoval i František Horáček. Nemovitost byla vyvlastněna v roce 1981 pod záminkou rozšiřování silnice a následně srovnána se zemí. STÁREK, František – KOSTŮR, Jiří – MACHOVEC, Martin (ed.). *Baráky: souostroví svobody*. Praha, 2010, s. 208–235.

⁷¹ Undergroundový písničkář Karel „Charlie“ Soukup se narodil v roce 1951. V roce 1970 začal studovat Střední všeobecně vzdělávací školu. V roce 1971 studium z vlastní vůle ukončil, poněvadž „*se nechtěl učit ruský jazyk, což pro něj byl jazyk okupantů.*“ Ve stejné době docházel na Lidovou konzervatoř, kde se věnoval oboru klasická kytara. Přes svoji přítelkyni Marii Štefkovou, tou dobou studentkou Vysoké školy chemicko-technologické, se seznámil s Květou a Janem Princovými. Společně pak navštěvovali přednášky u Němců v Ječné. V květnu 1973 s Marií Štefkovou uzavřel sňatek. Karel Soukup zhudebňoval své vlastní texty. „*Jeho písně byly ironické až sarkastické.*“ Koncertní premiéru měl v září 1974 na Festivalu druhé kultury v Postupicích. K. Soukup vystoupil rovněž na Druhém festivalu druhé kultury v Bojanovicích v únoru 1976, po kterém byl v březnu 1976 spolu s dalšími interprety zatčen a vzat do vazby. Začátkem roku 1977 podepsal, spolu se svojí manželkou, Prohlášení Charty 77. Roku 1980 se stal jedním z kolektivu mluvčích Charty 77. V roce 1980 byl odsouzen na deset měsíců nepodmíněně, na základě udání – zpíval „protistátní texty“ na svatbě Miroslava Vaňka. Následně byl Karel Soukup stran StB fyzicky a psychicky šikanován (v rámci tzv. akce Asanace), což vedlo k jeho žádosti o vystěhování z listopadu 1981. Karel Soukup opustil Československo i s rodinou v březnu 1982. Doprovodný text k pořadu České televize *Ostrov svobody za oponou* z cyklu *Fenomén underground* [online], vysíláno 13. března 2015. [cit. 2015-07-01]. Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10419676635-fenomen-underground/413235100221004-ostrov-svobody-za-oponou/8522-karel-charlie-soukup/>>; CÍSAŘOVSKÁ, Blanka – PREČAN, Vilém. *Charta 77: Dokumenty 1977–1989*. Praha, 2007, sv. 1 (1977–1983), s. 33, 142; *Informace o Chartě 77* (tzv. Infoch) [online], roč. 3 (1980), č. 11, s. 1. [cit.2015-07-01]. Dostupné z: <http://www.vons.cz/data/pdf/infoch/1980/INFOCH_11_1980.pdf>; Tamtéž, č. 16, s. 1–3. [cit.2015-07-01] Dostupné z: <http://www.vons.cz/data/pdf/infoch/1980/INFOCH_16_1980.pdf>; ABS, f. Svazky kontrarozvědného rozpracování – Centrála (dále jen MV-KR), arch. č. 722553 MV, Návrh na uložení osobního svazku č. 29031, 21. října 1982. Dále viz JIROUS, Ivan Martin. Kulturní kamikadze Charlie Soukup. *Vokno*, 1980, č. 3, s. 15–18.

⁷² Ladislav Lis (24. dubna 1926 Mlaka u Písku – 18. března 2000 Peklo u České Lípy) byl protagonista demokratizačního procesu v Československu v roce 1968. Roku 1970 byl podruhé vyloučen z KSČ a následně odešel z Prahy na Českolipsko. Ladislav Lis byl jedním z prvních signatářů Prohlášení Charty 77. Od 7. ledna 1982 do 5. ledna 1983 byl jejím mluvčím. Dne 9. června 1979 se stal členem Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných (VONS). Od roku 1984 byl místopředsedou Mezinárodní federace pro lidská práva (FIDH). Počínaje rokem 1988 byl místopředsedou Hnutí za občanskou svobodu (HOS). Dále byl také jedním ze spoluzakladatelů Občanského fóra (OF). Za normalizace byl opakovaně řadu měsíců vězněn. CÍSAŘOVSKÁ, Blanka – PREČAN, Vilém. *Charta 77: Dokumenty 1977–1989*. Praha, 2007, sv. 3 (Přílohy), s. 320–321.

⁷³ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, zápis o výpovědi Františka Horáčka ze dne 22. února 1979.

počet zúčastněných – osmdesát dva osob.⁷⁴ Horáček ve své výpovědi uvádí následující čísla: Potom co v pátek 29. prosince dorazil, bylo na místě již kolem osmdesáti lidí. V sobotu bylo na usedlosti dle jeho odhadu kolem sto padesáti lidí. O tom, že Horáčkovy počty byly spolehlivější, svědčí vzpomínky jednoho z účastníků Jiřího Kostúra: [...] *bylo to veliký, v jeho průběhu [festivalu] se na baráku vystřídalo více než dvě stě lidí, jen první večer [pátek 29. prosince] se tu sešlo okolo 130–150 účastníků, ...*⁷⁵ Kostúrový údaje jsou potvrzovány i článkem ve *Vokně*⁷⁶ z pera dalšího ze zúčastněných Karla „Kocoura“ Havelky, který o silvestru na Nové Vísce podrobně referoval.

Horáček mj. dále uvedl, že na silvestra jej pozval Miroslav Skalický v listopadu 1979. Konání festivalu mu bylo definitivně potvrzeno u Němců. Zároveň také naznačil, že u Němců se nachází informační uzol, ze kterého se informace o konání různých akcí šíří dál.⁷⁷ Dále Horáček uvedl, že Skalického poznal v říjnu 1978 v Praze v restauraci U Slunců, „*kde se pravidelně scházejí příznivci II. kultury a hippies z celé ČSSR.*“⁷⁸ Osobně prý na oslavu Silvestra 1978 pozval „*partu „mladých“, která se schází v Pardubicích v restauraci Tatran. Dostavil se však pouze Slavík (Slavča) a jeho známý Bartoš (Pind’a). Z Pardubic přijela ještě Alena Haladová, [...].*“⁷⁹

Již ústecké StB bylo známo, že oslavy na Nové Vísce se účastnili cizinci. Ve své zprávě (žádosti o součinnost) uváděla, že oslavě byly přítomny „*2 osoby holandské státní příslušnosti*“.⁸⁰ Horáček tuto informaci upřesnil v tom směru, že se jednalo o dvanáct až čtrnáct holandských státních příslušníků, včetně jednoho Brita, v jejichž společnosti 1. ledna 1979 Novou Vísku opouštěl.⁸¹ Když příslušníci StB v Hradci Králové sestavovali zprávu, která byla dne 27. února 1979 odeslána do Ústí nad Labem, jako odpověď na žádost o součinnost, neopomněli se zmínit, že skupinka, která cestovala z Nové Visky směr Praha, byla poměrně pobavena, když při její kontrole hlídkou VB předložil jako první své doklady

⁷⁴ Tamtéž, Akce „Podzemí“ osobní svazek č. 18145 – vyhodnocení srazu hippies, signatářů Charty 77 ve dnech 29. 12. – 1. 1. 1979 v Nové Vísce, okr. Chomutov, 23. ledna 1979.

⁷⁵ KOSTÚR, Jiří. *Satori v Praze*. Praha, 1993, s. 67.

⁷⁶ HAVELKA, Karel. Napsat o silvestrovském festivalu. *Vokno*, 1979, č. 1, s. 4, 12.

⁷⁷ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, zápis výpovědi Františka Horáčka ze dne 22. února 1979.

⁷⁸ Tamtéž, Horáček František – vytěžení ke srazu v obci Nová Víska a ke vztahu na představitele II. kultury a hnutí hippies. 1. března 1979.

⁷⁹ Tamtéž.

⁸⁰ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Akce „Podzemí“ osobní svazek č. 18145 – vyhodnocení srazu hippies, signatářů Charty 77 ve dnech 29. 12. – 1. 1. 1979 v Nové Vísce, okr. Chomutov, 23. ledna 1979.

⁸¹ Tamtéž, zápis o výpovědi Františka Horáčka ze dne 22. února 1979.

(cestovní pas) spolucestující Brit a příslušníci VB byli natolik překvapeni, že zapomněli perlustrovat zbytek skupiny.⁸²

S StB Hradec Králové, v souvislosti s žádostí S StB Ústí nad Labem o součinnost v akci „Podzemí“ (M. Skalický), získávala provedenými výslechy další informace, které byly v podobě záznamů rozesílány jednotlivým územním jednotkám StB a přiřazovány ke konkrétním svazkům. Tímto způsobem se hradecké StB podařilo zjistit, že se pardubické „máničky“, generačně mladší část, scházejí v restauraci Tatraň (dnešní restaurace Zelená žába). Dále se také dozvěděla, že větší část skupiny, scházející se ve zmíněné restauraci, neodjela oslavovat příchod Nového roku na Novou Vísku, nýbrž do Podháje⁸³ k Milanu „Frickovi“ Fričovi. *„Další členové party se měli také původně zúčastnit tohoto srazu [v Nové Vísce], avšak jeli na Silvestra do Podháje k „Frickovi“, jak je výše uvedeno. Jednalo se o následující osoby: Poláček [Vladimír „Lapák“ Poláček], Lohnický [Roman „Potkan“ Lohnický], Zikmund [Jiří „Mundi“ Zikmund], [...] a další tři osoby, u nichž jsou známé jen přezdívkami: „Slon“ [Jaroslav „Slon“ Strouhal], „Hurvínek“ [Miroslav „Hurvínek“ Polák], ...“*⁸⁴ Správnost údajů, které hradecká StB získala, jsem si ověřil v rozhovoru s Jaroslavem Strouhalem a Jiřím Zikmundem ze dne 6. května 2015. Zároveň sedí i popis tehdejších klimatických podmínek, kdy se narátoři zmiňují o náhlém prudkém ochlazení a přívalech sněhu na přelomu let 1978 a 1979.⁸⁵ Podobně vzpomínal i Jiří Kostúr, který tou dobou slavil silvestra v Nové Vísce a při komentáři třetího dne tamního festivalu, tedy neděle 31. prosince 1978, zmínil i následující: *„... všichni jsme klepali zubama, jelikož se náhle vrátila doba ledová a teplota na teploměru skočila naráz na dvacet stupňů pod bod mrazu, ...“*⁸⁶

Získané poznatky, co se vyšetřování v akci „Podzemí“ týče, shrnula S StB Hradec Králové do zprávy pro vedoucího tajemníka KV KSČ:

„Operativní cestou bylo zjištěno, že v restauraci Tatraň v Pardubicích se pravidelně schází mládež, která inklinuje k hnutí hippies, rozšiřuje nahrávky skupiny Plastic people a někteří členové se zúčastnili oslav Silvestra 1978 u Milana Friče (1957), [...] Na oslavě byly reprodukovány nahrávky zakázaných hudebních beatových skupin, které přivezli Doucha a Roman Lohnický (1958), [...].

⁸² Tamtéž, Akce „Podzemí“ osobní svazek č. 18145 – vyhodnocení srazu hippies, signatářů Charty 77 ve dnech 29. 12. – 1. 1. 1979 v Nové Vísce, okr. Chomutov, 27. února 1979.

⁸³ Podháj – část obce Modřišice, okr. Semily.

⁸⁴ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Hippies – skupina závadové mládeže z Pardubic a účast na oslavách Silvestra 78 u Fricka Jiřího v obci Podháj, 28. února 1979.

⁸⁵ Viz příloha č. 17.

⁸⁶ KOSTÚR, Jiří. *Satori v Praze*, s. 70.

K příznivcům tzv. II. kultury a „Pražskému centru“ hippies bylo zjištěno, že se pravidelně scházejí v restauraci „U Slunců“ v Praze. Někteří členové této party byli na oslavě Silvestra 1978 na usedlosti v obci Nová Víska, okr. Chomutov, jejímž spolujednatel je Miroslav Skalický (1952). Mezi přítomnými bylo asi 12 VC [vívoví cizinci] z Holandska, kteří přijeli na doporučení jejich známých, účastníků oslav Silvestra na této usedlosti v r. 1977. [zvýrazněno autorem] Mezi sólisty byl Karel Soukup (1951), bytem Praha, který vystoupil se svojí vlastní tvorbou, silně protisocialisticky zaměřenou, zesměšňující státní orgány a socialistické zřízení.“⁸⁷

Zvýrazněný text obsahuje informaci, u které lze s určitou mírou jistoty tvrdit, že jejím původcem byl F. Horáček. Nejenže je obsažena v jeho výpovědi, ale je signifikantní, co se Horáčka jako původce týče, pro svoji faktografickou nesprávnost. Usedlost Nová Víska byla zakoupena až v roce 1978, tudíž se na ní nemohla konat oslava silvestra 1977. „Kupní smlouva byla uzavřena notářským zápisem ze dne 23. 3. 1978 na Státním notářství v Chomutově.“⁸⁸ Tato chybná informace je téměř doslova přepsána z Horáčkovy výpovědi ze dne 22. února 1979: „Mimo toho byli přítomni i cizí st. příslušníci z Holandska (celkem asi 12–14 osob) [...]. Holandští st. příslušníci byli vesměs ve věku 23 let. **Tito se na Silvestru zúčastnili jak jsem se dozvěděl na podkladě účasti jejich známých na silvestra v roce 1977 na témže místě.** [zvýrazněno autorem]“⁸⁹

⁸⁷ ABS, f. Krajská správa SNB – Správa StB Hradec Králové (dále jen B 5/II), inv. j. 153, Operativní situace ve Východočeském kraji – informace pro vedoucího tajemníka KSČ za rok 1979. Poznatky z vnitřního zpravodajství. 15. března 1979.

⁸⁸ Případ Nová Víska. In *Informace o Chartě 77* (tzv. Infoch) [online], roč. 13 (1980), č. 3, s. 10. [cit. 2015-07-04]. Dostupné z: <http://www.vons.cz/data/pdf/infoch/1980/INFOCH_03_1980.pdf>.

⁸⁹ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, zápis výpovědi Františka Horáčka ze dne 22. února 1979.

2.1 Undergroundová komunita v Nové Vísce

O undergroundové komunitě v Nové Vísce toho bylo, dle mého soudu, řečeno a napsáno dostatek, ostatně seznam pramenů a literatury využitých v této práci je toho pádným důkazem. Pokusím se proto poskytnout jen stručný informační souhrn.

Asi hlavním impulsem k zakupování venkovských usedlostí „volnou mládeží“ byl známý případ „Plastic People“ z roku 1976, kdy byly uloženy tresty dle § 202 tr. zák. (zák. č. 140/61 Sb.), tedy pro spáchání trestného činu výtržnictví.⁹⁰ „*Jednou provždy se tím takto vylučovala možnost organizovat koncerty ve veřejných restauracích, [...] Ani svatební oslavy se zapůjčeným, rezervovaným sálem restaurace nebyly již zárukou, že zmíněný paragraf nebude uplatněn.*“⁹¹ Dle tehdy platné judikatury byla skutková podstata trestného činu výtržnictví naplněna hrubou neslušností nebo výtržností spáchanou „*na místě veřejně přístupném*“.⁹² Proto myšlenka scházet se a pořádat různé akce na místech, které nebudou veřejně přístupná, byla poměrně logickým vyústěním situace.⁹³

Usedlost č. p. 4 v Nové Vísce (dnes část obce Kadaň, okres Chomutov) byla zakoupena roku 1978. Oficiálními majiteli se stali Vendelín Laurenčík a Ivan Černega. Finančně se na koupi podílela řada dalších. Jako hlavní spolupodílníci, mimo již zmíněných, jsou dále uváděni Jiří Černega, Miroslav Skalický, Vladimír „Robin“ Hrubý, Antonín „Banán“ Pojar, Karel „Kocour“ Havelka, Jiří „Chmelák“ Chmel, Pavel Berka, Jaroslav „Šimako“ Chnápko, Jan „Íč“ Hric a Jiří „Kečup“ Slovák. Po tom, co se z Nové Vísce v roce 1979 odstěhoval Pavel Berka a v roce 1980 Jan Hric, byli tito v roli obyvatel a spolumajitelů usedlosti nahrazeni Františkem „Čuňasem“ Stárkem a Jiřím Kostúrem.⁹⁴ (Viz příloha č. 1.)

Objekt v Nové Vísce nebyl v době zakoupení zrovna v nejlepší kondici, proto jej bylo nutné postupně zvelebovat. Výhodou v tomto směru byla okolnost, že část osazenstva byla tvořena vyučenými řemeslníky. Na úpravách usedlosti se podíleli i někteří návštěvníci. Součástí života v Nové Vísce byl i pokus o malé hospodářství a menší zahrádku. K domu přínáležel bývalý vepřín a také stodola. Vepřín byl postupně upraven do podoby hospody,

⁹⁰ MACHOVEC, Martin – NAVRÁTIL, Pavel – STÁREK, František (eds.). *„Hnědá kniha“ o procesech s českým undergroundem*. Praha, 2012, s. 125–130, 191–199.

⁹¹ STÁREK, František – KOSTŮR, Jiří – MACHOVEC, Martin (ed.). *Baráky: souostroví svobody*, s. 12.

⁹² Trestní zákon z roku 1961 (zák. č. 140/61 Sb.) [online], hlava pátá, § 202. [cit. 2015-05-23] Dostupné z: <<http://www.ustrcr.cz/data/pdf/projekty/usmrceni-hranice/dokumenty/zakon140-1961.pdf>>.

⁹³ VANĚK, Miroslav – URBÁŠEK, Pavel (eds.). *Vítězové? Poražení?* Praha, 2005. I. díl Disent v období tzv. normalizace. s. 869.

⁹⁴ KRASOVÁ BROŽOVÁ, Markéta. *Undergroundová komunita na Nové Vísce* [online]. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně. Filozofická fakulta. Katedra historie. 2009. Vedoucí diplomové práce Mgr. Václav Houfek, s. 17–18, 21. [cit. 2013-07-06]. Dostupné z: <<http://theses.cz/id/f0qnvb/>>; Případ Nová Víska. In *Informace o Chartě 77* (tzv. Infoch) [online], roč. 13 (1980), č. 3, s. 9–13. [cit. 2015-07-04]. Dostupné z: <http://www.vons.cz/data/pdf/infoch/1980/INFOCH_03_1980.pdf>.

kam se z větší části přesunul společenský život z hlavního objektu. Ze stodoly se pochopitelně stal koncertní sál, údajně až pro dvě stě lidí.⁹⁵

Obyvatelé usedlosti v Nové Vísce se snažili žít komunitním způsobem života. Ohledně finančního hospodaření komuny se F. Stárek vyjádřil následovně: „*Ekonomika zahraničních komun nám nebyla moc známá, museli jsme si vytvořit vlastní model, který by byl z hlediska lidí spravedlivý a aby se nikdo necítil, že platí za druhého. Takže se společně vařilo, společně pobývalo... [...] My jsme dávali deset korun na den, to stačilo, aby se nakoupilo.*“⁹⁶ Obyvatelé se skládali i na opravy domu. Ač mělo soužití na Nové Vísce ráz komuny hippies, zároveň v jejím rámci fungovaly „klasické“ rodiny s malými dětmi.⁹⁷

S Novou Vískou jsou také spjaty počátky samizdatového časopisu *Vokno*. Redakční okruh prvního čísla byl následující: František Stárek, Karel Havelka, Miroslav Skalický, Jan Hric a Vendelín Laurenčík, přepisování textů se zhostily Lenka Laurenčíková, Silvestra Lupertová a Jaroslava Vosminková.⁹⁸ „*Na Vísce byli lidi všech profesí, ta komuna byla velmi široká, byl tam fotograf, výtvarník, spisovatel, takže potenciál tam byl.*“⁹⁹

Na Nové Vísce se konala řada akcí z prostředí tzv. druhé kultury: „*konaly se zde koncerty, přednášky, výstavy, jezdily sem osobnosti undergroundu (např. Jirous, Jiří Němec, Bondy aj.). Plastici tu natočili svou poctu Ladislavu Klímovi, konal se tu první punkový festival [...]*“.¹⁰⁰ Popisu jednotlivých akcí a vystupujících interpretů je věnována povídka Jiřího Kostůra *Na baráku*, která je součástí sbírky povídek téhož autora *Satori v Praze*.¹⁰¹ Asi tou největší z uspořádaných akcí byla právě oslava silvestra 1978, které se zúčastnil i F. Horáček a v souvislosti s vyšetřováním Miroslava Skalického k ní později vypovídal.

⁹⁵ KRASOVÁ BROŽOVÁ, Markéta. *Undergroundová komunita na Nové Vísce* [online], s. 25–26, 36. [cit. 2013-07-06]. Dostupné z: <<http://theses.cz/id/f0qnvb/>>.

⁹⁶ STÁREK, František – KOSTŮR, Jiří – MACHOVEC, Martin (ed.). *Baráky: souostroví svobody*, s. 267–268.

⁹⁷ Tamtéž, s. 271; Portál *Guerilla records*, rozhovor Vladimíra „Lábuse“ Drápala s Miroslavem Skalickým „...lidi po nás plivali...“ [online]. [cit. 2015-07-05]. Dostupné z: <<http://www.guerilla.cz/?s=rozhovory&id=17>>; KRASOVÁ BROŽOVÁ, Markéta. *Undergroundová komunita na Nové Vísce* [online], s. 22, 27. [cit. 2013-07-06]. Dostupné z: <<http://theses.cz/id/f0qnvb/>>.

⁹⁸ RŮŽKOVÁ, Jana. *Vokno 1979-1989* [online]. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze. 2000, Vedoucí diplomové práce PhDr. Michael Špirit, Ph.D., s. 8–9. [cit. 2015-07-05]. Dostupné z: <<http://vokno.cunas.cz/default.htm>>.

⁹⁹ VANĚK, Miroslav – URBÁŠEK, Pavel (eds.). *Vítězové? Porážení?* Praha, 2005. I. díl Disent v období tzv. normalizace. s. 869; KRASOVÁ BROŽOVÁ, Markéta. *Undergroundová komunita na Nové Vísce* [online], s. 29. [cit. 2013-07-06]. Dostupné z: <<http://theses.cz/id/f0qnvb/>>.

¹⁰⁰ Doprovodný text k pořadu České televize *A stále nové hudebníky bylo vidět: Miroslav „Skalák“ Skalický z cyklu Fenomén underground* [online], vysíláno 16. ledna 2015. [cit. 2015-07-05]. Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10419676635-fenomén-underground/413235100221015-a-stale-nove-hudebniky-bylo-videt/8376-miroslav-skalak-skalicky/>>.

¹⁰¹ KOSTŮR, Jiří. *Satori v Praze*. Praha, 1993.

Podrobnému popisu průběhu oslavy je věnován článek Karla Havelky, který byl otištěn v prvním čísle *Vokna*.¹⁰²

Komunita žijící v Nové Vísce byla samozřejmě trnem v oku státní moci již od samého počátku. Vše začalo nezdařilým pokusem o zneplatnění kupní smlouvy, pokračovalo permanentním dohledem a obtěžováním stran bezpečnostních složek (perlustrace, domovní prohlídka, výslechy atp.) a jako konečné řešení byl zvolen proces vyvlastnění nemovitosti pro účely obrany státu (dle vlád. nař. č. 42/1961 Sb.), který započal na konci října roku 1979 a po formální stránce skončil až v září roku následujícího. Poslední obyvatelé Nové Vísky, opustili usedlost v lednu 1981.¹⁰³

Již v průběhu vyvlastňování se obyvatelé Nové Vísky rozhodli shánět jinou nemovitost, kam by mohli přesídlit. Asi nejbližší koupi objektu, podle svých představ, byli před vánoci roku 1979, kdy Karel „Kocour“ Havelka objevil na inzerát mlýn u Domažlic. StB však byla rychlejší a koupi mlýna stihla překazit.¹⁰⁴

Silvestra Chnápková (roz. Lupertová) dávala neúspěch snahy o zakoupení mlýna u Domažlic do souvislosti s působením F. Horáčka ve službách StB.¹⁰⁵ V tomto případě zřejmě neoprávněně. Z plánu součinnostních opatření k rozpracování akce „Podzemí“ (Miroslav Skalický) a „Pavouk“ (Jiří Chmel) ze dne 13. února 1980, jehož původcem bylo O StB Most a O StB Chomutov se dozvídáme následující:

„Agenturními prostředky TS Artur a Vavřinec bylo zjištěno, že vyznavači hippies z uvedeného seskupení [myšlena komunita žijící v Nové Vísce] shánějí nové vhodné objekty převážně v jižních Čechách. K zakoupení zemědělské usedlosti měli částku 97 tisíc Kčs, ale vzhledem k nesouhlasu MěNV v Domažlicích k odkoupení nedošlo.“¹⁰⁶

Z formulace předchozí citace, není zcela zřejmé, zda uvedená dvojice tajných spolupracovníků (TS) svojí činností pokus o koupi mlýna na Domažlicku přímo překazila, nebo o nezdařeném pokusu „pouze“ ex post informovala. Svazky vedené na osoby Pavla Nováka (TS „Artur“) a Jana Anděla (TS „Vavřinec“) se nedochovaly, a proto můžeme o skutečném vyznění citovaného textu pouze spekulovat.

¹⁰² HAVELKA, Karel. Napsat o silvestrovském festivalu. *Vokno*, 1979, č. 1, s. 2–12.

¹⁰³ KRASOVÁ BROŽOVÁ, Markéta. *Undergroundová komunita na Nové Vísce* [online], s. 18–20, 30–34, 58–60, 63. [cit. 2013-07-06]. Dostupné z: <<http://theses.cz/id/f0qnvb/>>.

¹⁰⁴ Tamtéž, s. 61–62.

¹⁰⁵ DĚNČEVOVÁ, Ivana – STÁREK, František – STEHLÍK, Michal. *Tváře undergroundu*. Praha, 2012, s. 125.

¹⁰⁶ ABS, f. MV-KR, arch. č. 714275 MV, Plán součinnostních opatření k rozpracování akce Podzemí a Pavouk, 13. února 1980.

Pozornější čtenář si určitě povšiml, že Pavel Novák alias TS „Artur“ byl již zmíněn v souvislosti se snahou S StB Ústí nad Labem a jí podřízených složek, zahájit vyšetřování v akci „Podzemí“, ve které byl rozpracován Miroslav Skalický. TS „Artura“ nechme nyní stranou, budu se mu podrobněji věnovat v kapitole č. 4. 1 „Střet agentů“ a zaměříme se na Jana Anděla alias TS „Vavřince“.¹⁰⁷ Jan Anděl byl přítel Jiřího Kostúra. Kostúr prý Jana Anděla znal již dříve, ale bližší kontakt spolu navázali až na jaře roku 1976, kdy společně působili jako dřevorubci v Krušných horách. Kostúr ve své knize *Dobry praskač Švejk*, kde komentuje svazek, který na jeho osobu vedla StB, cituje a komentuje agenturní záznam (AZ) od TS „Vavřince“, týkající se koupě mlýna u Domažlic.¹⁰⁸

„Pramen se setkal v lednu 1980 v Litvínově s Jiřím Kostúrem. Během rozhovoru Kostúr hovořil, že mají s jeho přáteli, tzv. stoupenci druhé kultury potíže s objektem u Prunéřova [č. p. 4 v Nové Vídce], v němž se až dosud scházeli. Po celých Čechách jezdí na inzeráty a hledají jiný vhodný objekt. Sjezdili mnohé adresy, dohozené inzercí a nejlepší se jim zdál objekt na samotě, vzdálený asi 3 až 4 km od Domažlic. Došlo téměř ke koupi tohoto objektu (byli již v jednání s notářem), ale narazili na potíže ze strany MěNV v Domažlicích. [...] jednalo se o starou zemědělskou usedlost, spíše statkového typu, k dispozici za poměrně malou finanční částku – 97.000 Kč.“¹⁰⁹

Jiří Kostúr agenturní záznam sestavený z výpovědi TS „Vavřince“ celkem trefně komentuje: „Dneska, i když to nemělo žádný vliv, neúspěšný pokus o koupi proběhl měsíc předem, než jsem o tom s Andělem mluvil, stejně krotím nad sebou hlavou, jaký jsem byl vůl a svěřoval mu informace třeba o těch financích.“¹¹⁰

Pro nás je však podstatnější, že ač AZ ze schůzky s TS „Vavřincem“, uskutečněné 31. ledna 1980, byl dle datace dokumentu sepsán až 14. února 1980, tedy den po sepsání plánu součinnostních opatření (cit. na předcházející straně), lze se domnívat, že onen AZ se stal jedním z podkladů pro kompilaci plánu součinnostních opatření. Domnívám se tak zejména na základě podobné formulace a shodnosti uvedených informací, včetně částky, kterou měli obyvatelé Nové Visky připraveni na koupi nové nemovitosti, a která je uvedena v obou pramenných materiálech. Tudíž se jako pravděpodobnější jeví varianta, kdy TS „Vavřinec“

¹⁰⁷ Na osobu Jana Anděla byl dne 27. listopadu 1973 u SEO KS SNB Ústí nad Labem evidován svazek v tzv. kategorii agent s krycím jménem „Vavřinec“ pod reg. č. 12983. Svazek byl dne 8. prosince 1989 zrušen.

¹⁰⁸ KOSTŮR, Jiří. *Dobry praskač Švejk: „prameny“ StB mluví*. 2013, s. 7, 12–13, 15–16, 47–49.

¹⁰⁹ ABS, f. MV-KR, arch. č. 789620 MV, Kostúr Jiří, nar. 8. 9. 1942 – zájem o zakoupení obytného objektu kdekoliv v Čechách (AZ, TS „Vavřinec“), 14. února 1980.

¹¹⁰ KOSTŮR, Jiří. *Dobry praskač Švejk: „prameny“ StB mluví*. 2013, s. 49.

zmíněné informace předal StB až po znemožnění koupě mlýna stran MěNV Domažlice a neměl tak na výsledek jednání o koupi přímý vliv.

Jako další tak připadá v úvahu varianta, že se StB o záměrech obyvatel Nové Vísce dozvěděla od někoho z okolí Karla „Kocoura“ Havelky, který inzerát na prodej mlýna na Domažlicku objevil.¹¹¹ Tímto způsobem bych mohl spekulovat donekonečna, bez vyhlídky na nalezení kloudné odpovědi. Zcela přesvědčivě se celou záležitostí s mlýnem u Domažlic již asi rozklíčovat nepodaří, přesto však Horáčková role v této věci je neprokazatelná a spíše nepravděpodobná.

Nezdarem skončily i ostatní pokusy o zakoupení náhradní nemovitosti. Velká část osazenstva Nové Vísce byla následně zařazena do tzv. akce „Asanace“,¹¹² v rámci které byli různými formami nátlaku donuceni emigrovat. Výstižným příkladem zručních praktik StB využívaných v rámci akce „Asanace“ byl případ Miroslava Skalického, který „*se stal objektem výhrůzek toho typu, že se může stát, že mu jeho dceru Markétu přejede auto*“. Poslední obyvatelé opustili objekt v Nové Vísce v lednu 1981.¹¹³

¹¹¹ KOSTÚR, Jiří. *Dobry práskač Švejk: „prameny“ StB mluví*. 2013, s. 48.

¹¹² Tzv. akce „Asanace“ byla z pohledu StB řešením, jak se vypořádat se členy disentu, kteří odolávali „běžným“ tzv. preventivně-výchovným opatřením, které zahrnovaly individuální pohovory, vyloučení ze studia, rozvázání pracovního poměru atp. až po různá tzv. rozkladná opatření. „*Základní idea byla jednoduchá – nepohodlné chartisty a disidenty donutit k vystěhování ze země a zabránit jim tak v dalším působení na domácí prostředí. [...] Tajná policie zaměřila tehdy [1978] akci ASANACE vedle signatářů Charty 77 také proti představitelům undergroundu...*“ Praktiky StB byly různé, ale nezřídka se uchýlila k použití fyzického násilí a vyvolávání obav o osud dětí apod. Poměrně známým se stal postup, kdy bylo představitelům opozice umožněno legálně vycestovat, následně byli zbaveni čs. občanství a byl jim znemožněn návrat domů. Nejrozsáhlejší byla akce „Asanace“ v letech 1978–1984. KOUTEK, Ondřej. Akce Asanace. In *Securitas Imperii 13*, 2006, s. 174–176; TOMEK, Prokop. Prevence, profylaxe a výchova v pojetí Státní bezpečnosti. In: *Sborník Archivu bezpečnostních složek*, 5/2007, s. 166–167.

¹¹³ KRASOVÁ BROŽOVÁ, Markéta. *Undergroundová komunita na Nové Vísce* [online], s. 64–71. [cit. 2013-07-06]. Dostupné z: <<http://theses.cz/id/f0qnvb/>>.

3 František Horáček jako tzv. kandidát tajné spolupráce (KTS)

Dne 28. února 1979 byl u 2. oddělení, II. odboru S StB Hradec Králové KS SNB¹¹⁴ podán návrh na zavedení „osobního spisu“ v kategorii „kandidát tajné spolupráce“ (KTS)¹¹⁵ na osobu Františka Horáčka pod krycím jménem „Akord“. Konkrétně návrh podal por. Antonín Jílek.¹¹⁶ Návrh byl 2. března schválen náčelníkem 2. oddělení II. odboru S StB Hradec Králové¹¹⁷ a 9. března 1979 byl Horáčkův osobní spis zaregistrován statisticko-evidenčním odborem (SEO) KS SNB pod registračním číslem (reg. č.) 17821. Zaregistrováním osobního spisu KTS byla na osobu Františka Horáčka uplatněna tzv. blokace,¹¹⁸ která měla zajistit, aby nedocházelo ke střetu zájmů jednotlivých pracovníků StB.¹¹⁹

Metodiky výběru KTS jsem se již okrajově dotkl v úplném úvodu práce, proto se nyní pokusím pouze o nepříliš rozsáhlou poznámku. Dle „Směrnice pro práci se spolupracovníky kontrarozvědky“ (A-oper-I-3) z 25. ledna 1978 měla být při výběru KTS zohledňována tzv. obecná a speciální hlediska. „*Obecná hlediska zahrnují zejména základní intelektuální,*

¹¹⁴ V roce 1966 (za ministra vnitra Josefa Kudrny) byly v rámci KS SNB vytvořeny i správy StB. Za působení Jaromíra Obziny v úřadu federálního ministra vnitra, prošly správy StB při KS SNB reorganizací. Od 1. ledna 1975 byl tak dosavadní II. odbor KS SNB (kontrarozvědný), který v jednotlivých krajích spadal pod správu StB, rozdělen na I.–III. odbor (kontrarozvědný, vnitřního zpravodajství a ekonomické kontrarozvědky). FROLÍK, Jan. Nástin organizačního vývoje státobezpečnostních složek Sboru národní bezpečnosti v letech 1948–1989. In *Sborník archivních prací*, roč. 41, č. 2, 1991, s. 499; tentýž. Ještě k nástinu organizačního vývoje státobezpečnostních složek Sboru národní bezpečnosti v letech 1948–1989. In *Sborník archivních prací*, roč. 52, č. 2, 2002, s. 469.

¹¹⁵ Tzv. kandidát tajné spolupráce (KTS) musel splňovat jisté předpoklady pro spolupráci, ale důležitou součástí bylo prověření kandidáta, které prováděl pracovník kontrarozvědky v závislosti na charakteru kandidáta a jeho předpokládané činnosti během spolupráce. Pracovník kontrarozvědky prověřoval kandidáta různými způsoby, např. odposlechem, pozorováním přes jiné tzv. tajné spolupracovníky, ale také osobně, aby došlo k „*ověření a prohloubení poznatků, které byly získány administrativní prověrkou a kontrarozvědnými prostředky, dále ke zjištění vztahu kandidáta ke Státní bezpečnosti a ochoty sdělovat informace*“. Setkání muselo probíhat tak, „*aby nebyla předem narušena konspirace budoucího tajného spolupracovníka a nebyly mu odkryty formy a metody práce kontrarozvědky, ani skutečný důvod styku*“. Důležité bylo zjistit „*předpoklady kandidáta pro plnění státobezpečnostních úkolů, jeho politickou spolehlivost, hodnověrnost a serióznost, stupeň důvěry u rozpracovávané osoby, schopnost navazovat styky se zájmovými osobami, schopnost dodržovat konspiraci apod.*“ Viz RMV ČSSR č. 3 – „Směrnice pro práci se spolupracovníky kontrarozvědky“ (A-oper-I-3) z 25. 1. 1978 [online], část II, tj. Čl. 26–52. [cit. 2015-05-06]. Dostupné z: <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/rozkazy/smernice/rmv_3_1978.pdf>.

¹¹⁶ Antonínu Jílkovi je v této práci věnována samostatná kapitola č. 5. 1.

¹¹⁷ „*Schvalovací pravomoc u osobních spisů až na osobní spisy NO [nepřátelských osob] má náčelník oddělení.*“ Viz Metodické pokyny náčelníka SEO FMV ke služebnímu předpisu A-oper-II-1, 1978 [online], s. 4. [cit. 2015-05-08]. Dostupné z: <<http://www.ustrcr.cz/data/pdf/rozkazy/smernice/mpn-seofmv-1978.pdf>>.

¹¹⁸ Tzv. blokace zájmových osob „*bylo administrativní opatření koordinační povahy, které mělo zabezpečit, aby nedocházelo ke střetu zájmů jednotlivých pracovníků. Tak byly blokovány všechny osoby, na které byl evidován svazek nebo spis. Systém blokace se projevil při lustracích, respektive při sdělení jejich výsledků. Pracovník lustrující blokovanou osobu obdržel jako výsledek „Příkaz k předání poznatků“.* Lustrační list obdržel pracovník, který lustrovanou osobu blokoval.“ GULA, Marián – VALIŠ, Zdeněk, Vývoj typologie svazků v instrukcích pro jejich evidenci. In: *Securitas Imperii 2*, 1995, s. 134–135.

¹¹⁹ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, návrh na zavedení svazku KTS na osobu Františka Horáčka ze dne 28. února 1979.

psychologické a fyzické předpoklady...“¹²⁰ S tímto požadavkem se navrhovatel por. Jílek vypořádal vyzdvihováním Horáčkova intelektu a všeobecného přehledu. K tomu jsem se vyjádřil již v úvodu, kdy jsem se pokoušel obhajovat výběr tématu této práce, přičemž jsem, myslím, že dostatečně, zpochybnil míru objektivitu hodnotitele. Je tedy velice pravděpodobné, že por. Jílek chtěl pouze učinit zadost platným nařízením. Ale nyní ještě letmo k druhému typu hledisek a to k hlediskům speciálním: „*Speciální hlediska jsou například požadavky, aby kandidát měl předpoklady k pronikání do nepřátelských rozvědných centrál a emigrantských seskupení, k rozpracování konkrétního případu a pro plnění zpravodajských úkolů ve specifickém prostředí.*“¹²¹ V tomto směru por. Jílek pravděpodobně nepřeháněl, když konstatoval, že Horáček má „*široké styky mezi mládeží v celé ČSSR, zejména v oblasti hnutí „hippies“, [...] Má dobré možnosti navázat kontakt na kterékoliv osoby zapojené do činnosti tzv. II. kultury...*“¹²²

Horáček, již v roli KTS, poskytl poměrně podrobnou výpověď na schůzkách konaných 19. března, 11. dubna, 19. dubna a 5. května 1979. Velice zajímavé je entrée jeho výpovědi, kde zdůvodňuje své rozhodnutí spolupracovat s StB. Horáček uvedl, že byl velice zklamán, když při různých srazech zjistil, že mezi příznivci „druhé kultury“ existují i rozpory. Původně se údajně domníval, že v rámci hnutí „hippies“ panuje rovnostářství. Když zjistil, „*že hlavní představitelé tohoto hnutí (Němcová, Hlavsa, Zajíček, apod.) provozují svou činnost pouze pro peníze*“, rozhodl se „*popsat veškerou svoji předcházející činnost*“ a jemu „*známé skutečnosti o hnutí „hippies“ a II. kultuře, ...*“¹²³ Pro podporu v úvodu nastíněné teze (viz kap. č. 1.1) je taktéž zajímavá pasáž, v rámci které Horáček popisuje, jak se v prostředí druhé kultury hodlal prosadit: „*všem jsem chtěl dokázat, že dovedu zahrát Underground i na harmoniku. Toto se mi také podařilo, avšak připouštím, že to bylo ulehčeno mým reprodukováným a s velkým ohlasem přijímaným slovním repertoárem.*“¹²⁴ Pokud se na předešlou citaci podíváme prizmatem sociologické vize P. Bourdieu, snažil se Horáček o redistribuci symbolického kapitálu¹²⁵ v rámci undergroundového pole, prostřednictvím

¹²⁰ RMV ČSSR č. 3 – „Směrnice pro práci se spolupracovníky kontrarozvědky“ (A-oper-I-3) z 25. 1. 1978 [online], část II, čl. 28. [cit. 2015-07-02]. Dostupné z: <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/rozkazy/smernice/rmv_3_1978.pdf>.

¹²¹ Tamtéž, čl. 29.

¹²² ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, návrh na zavedení svazku KTS na osobu Františka Horáčka ze dne 28. února 1979.

¹²³ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, zápis o výpovědi Františka Horáčka ze dne 19. března 1979.

¹²⁴ Tamtéž.

¹²⁵ Symbolický kapitál je forma, „*jíž nabývá jakýkoliv druh kapitálu, jestliže je nahlížen v kategoriích vnímání daných tím, že si nahlížející osvojil dělení a opozice vepsané do struktury onoho kapitálu (např. silný/slabý, velký/malý, bohatý/chudý, vzdělaný/nevzdělaný apod.)*.“ BOURDIEU, Pierre. *Teorie jednání*, s. 81.

kterého sociální aktér symbolických bojů získává „explicitní nebo praktické uznání“.¹²⁶ Proto při případné analýze Horáčkových textů není zřejmě třeba striktně vycházet z jeho životního zkušenosti, v tomto směru bude zjevně přínosnější brát v potaz pravidla, kterými se řídilo undergroundové pole (undergroundový mikrosvět).¹²⁷

Při následném popisu jeho zapojování se do řad „volné mládeže“ zmiňuje Horáček restauraci U Čápa v Pardubicích, kde se dříve měly místní „máničky“ scházet a kam i on pravidelně docházel. O restauraci U Čápa se v podobném duchu zmiňovali i mnou vyzpovídání narátoři. Pamětníci, se kterými jsem měl tu možnost hovořit, se ve shodě s Horáčkem zmiňovali o existenci dvou skupin „mániček“ v Pardubicích, tzv. Čápoenci se scházeli ve zmíněné restauraci U Čápa a tzv. Riegroenci se scházeli v restauraci u Riegrů. Horáček svůj výklad samozřejmě doplnil vyčerpávajícím jmenným seznamem.¹²⁸

Podstatnější je Horáčková zmínka, která se týká seznámení s Pavlem Zemanem,¹²⁹ poněvadž jak bude poukázáno dále, bylo navázání kontaktu se Zemanem zásadní pro jeho následně nabytý vzhlas mezi tzv. volnou mládeží po celé ČSSR. Vše údajně začalo pozváním

¹²⁶ BOURDIEU, Pierre. The Forms of Capital. In RICHARDSON, John G. (ed.). *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education*. New York, 1986, s. 46.

¹²⁷ BOURDIEU, Pierre. *Teorie jednání*, s. 45–46.

¹²⁸ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, zápis o výpovědi Františka Horáčka ze dne 19. března 1979. Srov. příloha č. 17.

¹²⁹ Pavel Zeman byl členem skupiny The Plastic People of the Universe (PPU) od března 1969, kdy nahradil předešlého bubeníka této kapely, kterým byl Josef Brabec. Se skupinou vystupoval až do přelomu let 1972 a 1973, kdy od PPU odešel. Jako bubeník působil i v jiných kapelách např. DG 307. Někdy založil legendární skupinu Bílé světlo (dále jen BS). Poprvé v roce 1970 spolu s Otou Michlem, v sestavě Zeman, Michl, Vladimír Kroul, Michal Jernek a Jiří Štrup. V této sestavě Bílé světlo na veřejnosti nikdy nevystoupilo. Podruhé v červnu 1973. Členy druhé verze skupiny tehdy byli: Pavel Zeman, Jiří „Píček“ Fryc, Vlasta Sukdolák, Vladimír Kroul a Václav „Klacek“ Klecandr. „V kapele už nefiguroval Michl, toho času na vojně. Hned v létě v Humpolci odehráli premiérový koncert open air na valníku – první repertoár byl složen z cover-verzí skladeb Cpt. Beefhearta a Franka Zappy. Bohužel se do toho vmontovala policie: přece jenom Humpolec je malé město a androšský band zde byl zcela nepřijatelný. Zaměřila se na Píčka – ten se snažil uniknout hospitalizací v blázinci, ale nakonec byl esenbáky lapen. Dostal rok v base natvrdo a ještě další rok ochranného dohledu jako nebezpečná osoba. Takže nad Bílým světlem se opět zavřela voda a kapela v letech 1973–75 stála.“ Třetí verze Bílého světla vystoupila na „Druhém festivalu druhé kultury“ v Bojanovicích v únoru 1976. „Po skončení festivalu přišel Magor za Zemanem a řekl mu: „Když nebudeme počítat Plastiky – což je jasně mimo jakýkoliv hodnocení – tak jste byli nejlepší kapela.“ Bohužel, jednalo se o poslední veřejné vystoupení skupiny.“ Pavel Zeman byl signatářem Prohlášení Charty 77. Jeho signace byla, spolu s dalšími sto třiceti dvěma podpisy, zveřejněna prostřednictvím informačního materiálu Charty 77 ze dne 13. června 1977. Doprovodný text k pořadu České Televize *A stále nové hudebníky bylo vidět: Pavel „Eman“ Zeman z cyklu Fenomén underground* [online]. [cit. 2015-07-03] Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10419676635-fenomen-underground/413235100221015-a-stale-nove-hudebniky-bylo-videt/8374-pavel-eman-zeman/>>.

Dále viz oficiální web skupiny The Plastic People of the Universe, části historie 1968–1970, historie 1971–1975 a historie 1976–1980. [cit. 2015-07-03] Dostupné z: <<http://www.plasticpeople.cz/>>; Portál *Bigbít: Internetová encyklopedie rocku*, sekce kapely, DG 307 [online]. [cit. 2015-07-03] Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/kapely/2686-dg-307/>>; ABS, f. B 5/II, inv. j. 153, Operativní situace ve Východočeském kraji – informace pro vedoucího tajemníka KSČ za rok 1979. Přehled o stavu Charty ve VČK, 15. prosince 1979. K podpisu Charty 77 dále viz CÍSAŘOVSKÁ, Blanka – PREČAN, Vilém: *CHARTA 77: Dokumenty 1977–1989*, sv. 1 (1977–1983). Praha, 2007, s. 51–52

od Zdeňka Ingra¹³⁰ na oslavu silvestra 1975, která byla pořádána v restauraci Na Skále v Kostelci nad Orlicí. Na této oslavě se měl Horáček osobně poznat s Pavlem Zemanem a jeho hudebním souputníkem Vladimírem Kroulem. Na oslavě měla vystoupit skupina Andromeda. V dubnu 1976 nastoupil Horáček základní vojenskou službu, takže byl po nějaký čas mimo dění.¹³¹

Pavel Zeman se v roce 1975 přestěhoval do Kostelce nad Orlicí, kam již před tím pravidelně dojížděl za Vladimírem Kroulem a bratry Klecandry, kteří v té době měli svojí vlastní kapelu, a to právě Andromedu. Hudebníci ze skupiny Andromeda se měli seznámit se Zemanem prostřednictvím Vladimíra Kroula.¹³² Dle dochovaných materiálů provenience StB měli členové skupiny Andromeda k Zemanovi až nekriticky vzhlízet, neboť se „snažil propagovat styl amerických skupin tzv. *undergroundmusic*, jejímž představitelem je Ivan Jirous, přezdívkou Magor“.¹³³ Když se Pavel Zeman dozvěděl, že se bude konat „Druhý festival druhé kultury“ v Bojanovicích, sestavil tentokrát již třetí verzi *Bílého světla*.¹³⁴ Tato sestava Bílého světla se z větší části skládala ze členů právě rozpadlé skupiny *Andromeda*. *Bílé světlo* v Bojanovicích vystoupilo v následujícím složení Pavel „Eman“

¹³⁰ Zdeněk Ingr byl zřejmě jeden z mála signatářů Prohlášení Charty 77 v Pardubicích. Před revolučním rokem 1989 pracoval jako osvětlovač v pardubickém divadle, od roku 1990 je majitelem starožitnictví. Mimo to se realizuje jako malíř. Narátoři z řad bývalých pardubických „mániček“ jej charakterizovali jako „pozůstalce beatníků“ a zároveň jej přiřadili ke starší generaci pardubického undergroundu. Dále zmínili, že Z. Ingr fungoval jako spojka mezi Prahou a Pardubicemi, co se materiálů Charty 77 týče (viz příloha č. 17), to ostatně potvrzuje i sdělení VONS č. 549 uveřejněné v tzv. Infochu č. 10 z roku 1986, popisující Ingrovu údajnou šikanu stran StB. Rád bych zdůraznil slovo údajnou, poněvadž po změně režimu vyšlo najevo, že Zdeněk Ingr byl od roku 1982 tajným spolupracovníkem StB. Z dochovaných registračních protokolů se dozvídáme, že na osobu Zdeňka Ingra byl 7. září 1980 u SEO KS SNB Hradec Králové zaregistrován „signální svazek“ pod krycím jménem „Malír“. Dne 28. listopadu 1980 byl na jeho osobu evidován osobní spis „nepřátelské osoby“ druhé kategorie se stejným reg. č. „Signální svazek“ a osobní spis „nepřátelské osoby“ byly 26. srpna 1982 uloženy do archivu pod arch. č. 7756. Dne 17. září 1982 byl na osobu Zdeňka Ingra založen svazek v kategorii „agent“ pod reg. č. 20227, nejprve s krycím jménem „František Dačický“ a později „Ladislav Klíma“. Svazek byl 4. září 1988 převeden na nové reg. č. 24566 a nové krycí jméno „Jan“. Svazek byl 6. prosince 1989 zničen. *Informace o Chartě 77* (tzv. Infoch) [online], roč. 9 (1986), č. 10, s. 10. [cit. 2015-07-01]. Dostupné z: <http://www.vons.cz/data/pdf/infoch/1986/INFOCH_10_1986.pdf>; Pořad *Zdeněk Ingr – starožitník* [online], Český rozhlas – Pardubice, vysíláno dne 31. května 2011. [cit. 2015-07-01]. Dostupné z: <<http://www.rozhlas.cz/pardubice/jakdnesziji/zprava/zdenek-ingr-starozitnik--901859>>; Portál *Paměť národa, Jarmila Stibicová: „Když jste vyšel z domu, tak jste nikdy nevěděl, jestli se ještě vrátíte.“* [online]. [cit. 2015-07-03]. Dostupné z: <<http://www.pametnaroda.cz/story/stibicova-jarmila-1933-1530>>. K podpisu Prohlášení Charty 77 viz CÍSAŘOVSKÁ, Blanka – PREČAN, Vilém. *Charta 77: Dokumenty 1977–1989*. Praha, 2007, sv. 1 (1977–1983), s. 379.

¹³¹ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, zápis o výpovědi Františka Horáčka ze dne 19. března 1979.

¹³² Pavel Zeman poprvé viděl Kroula hrát na soutěži vojenských kapel v Novém městě nad Metují v roce 1968. Doprovodný text k pořadu České Televize *A stále nové hudebníky bylo vidět: Pavel „Eman“ Zeman* z cyklu *Fenomén underground* [online]. [cit. 2015-07-03]. Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10419676635-fenomen-underground/413235100221015-a-stale-nove-hudebniky-bylo-videt/8374-pavel-eman-zeman/>>.

¹³³ ABS, f. MV-KR, arch. č. 976908 MV, návrh na zavedení signálního svazku pod krycím jménem „Magor“ na osobu Jiřího Lorence ze dne 1. února 1978.

¹³⁴ K Bílému světlu dále viz FRYC, Jiří. *Historie Bílého světla, Vokno: Časopis pro druhou i jinou kulturu*. 1987 č. 13, s. 7–20.

Zeman, Vladimír Kroul, Jiří „Píček“ Fryc, Václav Klecandr, Jiří Lorenc, Vladimír Chadima a Luděk Bořek. V březnu 1976 započala represe stran StB vůči interpretům, kteří se festivalu účastnili. Mezi zatčenými a následně obviněnými se ocitl i vedoucí skupiny Bílé světlo Pavel Zeman. Zeman byl obviněn z pokusu trestného činu výtržnictví dle § 9 odst. 2 k § 202 odst. 1, 2 tr. zák. Vyšetřován byl údajně pro svoji „činnost v letech 1969–1972, kdy jako člen hudební skupiny Plastic People se účastnil vystoupení, na němž zpívali písně s hrubými a urážlivými výroky.“¹³⁵ Pavel Zeman byl propuštěn z vazby v průběhu vyšetřování. Trestní stíhání vůči jeho osobě bylo následně zastaveno. Po propuštění z vazby se P. Zeman snažil obnovit činnost Bílého světla.¹³⁶

Roku 1977 se P. Zeman přistěhoval k undergroundové básničce Jiřině Täubelové (později Zemanové¹³⁷)¹³⁸ do Brandýsa nad Orlicí, se kterou žil ve společné domácnosti. Z bytu Jiřiny Täubelové v Brandýse nad Orlicí se na jistou dobu stalo významné centrum neoficiální kultury („druhé kultury“). Dle dochovaných archivních materiálů O StB Ústí nad Orlicí se do jejich společného bytu sjížděla každou sobotu a neděli „skupina stejně smýšlejících lidí z Kostelce nad Orlicí a z jiných míst republiky.“¹³⁹ Údajně měli Zemana v jeho přechodném bydlišti navštěvovat „i členové bývalé beatové skupiny Plastic People“.¹⁴⁰ V dubnu 1978 schválila StB v Ústí nad Orlicí plán sledování Pavla Zemana po dobu jeho přechodného pobytu v Brandýse nad Orlicí. Státní bezpečnost chtěla zjistit, jací lidé navštěvují Pavla Zemana a Jiřinu Täubelovou a zda se v jejich bytě schází „závadová mládež“. O StB Ústí nad Orlicí prostřednictvím své agentury zjistilo, že „Od října 1977, patrně z podnětu Zemana, začali do Brandýsa n. Orlicí dojíždět Brabenec Vratislav, „Píček“

¹³⁵ ABS, f. MV-KR, arch. č. 986564 MV, závěrečná zpráva s návrhem na ukončení rozpracování osoby Pavla Zemana v signálním svazku „Kolumbus“ ze dne 29. června 1984.

¹³⁶ Doprovodný text k pořadu České Televize *A stále nové hudebníky bylo vidět: Pavel „Eman“ Zeman* z cyklu *Fenomén underground* [online]. [cit. 2015-07-03] Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10419676635-fenomen-underground/413235100221015-a-stale-nove-hudebniky-bylo-videt/8374-pavel-eman-zeman/>>; ABS, f. MV-KR, arch. č. 654353 MV, Hnutí „hippies“ – informace (pro 2. odbor KS StB Hradec Králové), 15. listopadu 1976; tamtéž, arch. č. 986564 MV, návrh na založení signálního svazku na osobu Pavla Zemana ze dne 21. července 1978; tamtéž, závěrečná zpráva s návrhem na ukončení rozpracování Pavla Zemana v signálním svazku „Kolumbus“ ze dne 29. června 1984; ABS, f. MV-KR, arch. č. 976908 MV, návrh na zavedení signálního svazku pod krycím jménem „Magor“ na osobu Jiřího Lorence ze dne 1. února 1978; tamtéž, arch. č. 698042 MV, výslech Pavla Zajíčka ze 17. března 1976. Podrobněji k tzv. procesu Plastic People viz MACHOVEC, Martin – NAVRÁTIL, Pavel – STÁREK, František (eds.). *„Hnědá kniha“ o procesech s českým undergroundem.*

¹³⁷ Původně Švaigrová (též Schweigerová), později také Täubelová (pod tímto příjmením publikovala například v samizdatu), či Josefiová; ponechala si příjmení svého třetího manžela Pavla Zemana.

¹³⁸ K tomu například dokumentární cyklus České televize *Alternativní kultura*, díl *Poezie v podzemí I.* [online], část o básničce Jiřině Zemanové. [cit. 2015-07-03] Dostupné z: <<https://www.youtube.com/watch?v=lnBvZDBpSvw>>.

¹³⁹ ABS, f. MV-KR, arch. č. 976908 MV, Pavel Zeman – poznatky k současné činnosti, 28. února 1978.

¹⁴⁰ Tamtéž.

(vl. jm. Jiří Fryc) a 19. letý baskytarista z Prahy¹⁴¹ [...] V bytě Jiřiny Täubelové pak do pozdních nočních hodin nacvičovali nové skladby. Skupina chodila hrát do restaurace „Milenka“ v Brandýse ...¹⁴² Jedním z častých návštěvníků Zemana byl údajně i Bedřich Lienert, jemuž bude ještě věnována pozornost na následujících stranách.¹⁴³

V dubnu 1978 se F. Horáček vrátil z výkonu základní vojenské služby. Zjistil, že se ze společnosti, která se scházela v Pardubicích v restauraci U Čápa, vydělila skupinka mladších „mániček“, se kterou i nadále udržoval kontakt.¹⁴⁴ Této skupině se údajně říkalo „čičači – hašišáci“. Pamětníci, kteří byli součástí zmíněné skupiny a se kterými jsem vedl rozhovor, uváděli také označení „Čápata“. Tímto způsobem byli prý označováni staršími členy společnosti scházející se v restauraci U Čápa.¹⁴⁵

V červnu 1978 navštívil Horáček, společně se Z. Ingrem a V. Kroulem, P. Zemana v Brandýse nad Orlicí. Ingr na Horáčka údajně prozradil, že hraje na akordeon. „Zeman projevil zájem o mé [Horáčkovu] hraní, a tak jsme se dohodli, že někdy s harmonikou do Brandýsa přijedu.“¹⁴⁶ Zároveň se měl Horáček od Zemana dozvědět, že se bude ženit „a tak mu nabídl, že mu na svatbě zahraje na harmoniku. Zeman se prý tomu smál, že takovou muziku jeho přátelé nemají moc v lásce.“¹⁴⁷ V červenci 1978 Horáček, v doprovodu Ingra, Zemana skutečně navštívil a převedl mu svojí hudební produkci. Zeman prý jeho schopnosti ocenil a dokonce mu nabídl, aby se přidal ke skupině Bílé světlo, jíž byl frontmanem (viz např. pozn. pod čarou č. 97). Horáčkově produkci byla prý přítomna i Jiřina Täubelová. Horáček s Ingrem u Zemana přespali a na druhý den se celá společnost odebrala do restaurace Milenka, kde „na harmoniku přehrál [Horáček] svůj repertoár včetně závadových písní.“¹⁴⁸ Horáček Zemana v tomto období pravděpodobně navštívil vícekrát. Během návštěv Horáček

¹⁴¹ S největší pravděpodobností se jednalo o Milana „Mejlu“ Hlavsu.

¹⁴² ABS, f. MV-KR, arch. č. 976908 MV, Pavel Zeman – vznik a činnost závadové hudební skupiny v Brandýse nad Orlicí (agenturní zpráva), 8. června 1978.

¹⁴³ Tamtéž, Pavel Zeman – poznatky k činnosti, 10. března 1978; tamtéž, Zeman Pavel – sdělení, S StB KS SNB Hradec Králové, 24. dubna 1978; tamtéž, Plán součinnostního opatření mezi S-StB Hradec Králové a OS SNB, O-StB v Ústí nad Orlicí v akci „Magor“, 27. dubna 1978; tamtéž, Pavel Zeman – vznik a činnost závadové hudební skupiny v Brandýse nad Orlicí (AZ), 8. června 1978; tamtéž, Poznatek do denní svodky pro Operační středisko KS-SNB, II. odbor S-StB Hradec Králové, 10. dubna 1978.

¹⁴⁴ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, zápis o výpovědi Františka Horáčka ze dne 19. března 1979. Srov. příloha č.

¹⁴⁵ Viz příloha č. 17.

¹⁴⁶ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, zápis o výpovědi Františka Horáčka ze dne 19. března 1979.

¹⁴⁷ Tamtéž, Horáček František – vytěžení ke srazu v obci Nová Víska a ke vztahu na představitele II. kultury a hnutí hippies, 1. března 1979.

¹⁴⁸ Tamtéž, zápis o výpovědi Františka Horáčka ze dne 11. dubna 1979.

Zemana údajně přesvědčil, že dokáže na akordeon zahrát hudbu určenou pouze pro beatové skupiny.¹⁴⁹

Jak jsem již zmínil výše, StB pečlivě sledovala, kdo Pavla Zemana navštěvuje. Pravděpodobně díky tomuto opatření vznikl i následující úřední záznam z července 1978, zachycující jednu z návštěv Horáčka u Zemana:

„Dne 21. 7. 1978 od 16:00 hodin do 24:00 hodin byla provedena obchůzka v Brandýse nad Orlicí – akce PLASTIK. Během odpoledne, to jest od 16:00, hodin nepřišel vlakem nikdo, kdo by odešel do sledovaného místa. V bytě byl klid. V 17:00 hodin šel do uvedeného bytu Lienert z Brandýsa nad Orlicí. Asi v 17:30 šel do restaurace Milenka, odkud vzápětí se vracel a nesl ve džbáně pivo. Dále se v bytě zdržoval až do 20:30 hodin a poté odešel společně s Zemanem Pavlem a Taubelovou z Brandýsa n. O. do restaurace Milenka. Společně s nimi šli ještě dále nějací dva mladíci, z nichž jeden nesl přes rameno harmoniku. Bylo 22:00 hodin, když z restaurace Milenka bylo slyšet přes okno hru na harmoniku a zpěv. Na toto byla v restauraci provedena kontrola osob, kde bylo zjištěno, že v zadní místnosti restaurace sedí u stolu společně se Zemanem Pavlem a Taubelovou u stolu Lienert z Brandýsa n. o. [...] a Horáček František, bytem Hrochův Týnec čp. 12.“¹⁵⁰

Citovaný úřední záznam pravděpodobně dokumentuje Horáčkův pobyt u Zemana, těsně před konáním další akce, které se společně zúčastnili. Zeman totiž Horáčka údajně pozval na zřejmě již třetí ročník recesistického „Běhu proti proudu řeky Orlice“, který se konal 22. července 1978 v Kostelci nad Orlicí. Pavel Zeman měl prý v plánu v průběhu „Běhu proti proudu Orlice“ diskutovat s přítomnými o soudobé politické situaci. Během setkání „volné mládeže“ z celé ČSSR, jak byla zmíněná akce pojímána, měl prý Horáček možnost poznat celou řadu mladých lidí („hippies“). Pavel Zeman byl StB evidentně považován za organizátora zmíněné společenské události. Po skončení akce odešla velká část účastníků do obce Zdelov, kde se konal nepovolený koncert skupiny Andromeda. Horáček údajně také vystoupil. Pavel Zeman se s největší pravděpodobností večerního programu neúčastnil.¹⁵¹

¹⁴⁹ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Horáček František – vytěžení ke srazu v obci Nová Víska a ke vztahu na představitele II. kultury a hnutí hippies, 1. března 1979.

¹⁵⁰ ABS, f. MV-KR, arch. č. 976908 MV, Úřední záznam, 22. července 1978.

¹⁵¹ ABS, f. MV-KR, arch. č. 976908 MV, „Běh proti proudu Orlice“ – sraz neorganizované mládeže v Kostelci nad Orlicí (AZ), tamtéž, Hudební skupina Androméda – dožádání, 8. srpna 1978; tamtéž, zápis výpovědi Vladimíra Chadimy ze dne 10. srpna 1978; tamtéž, zápis výpovědi Lubora Bořka ze dne 11. srpna 1978; tamtéž, Návrh na preventivní opatření v akci „Běh proti proudu řeky Orlice“ (O StB Rychnov nad Kněžnou), 14. srpna 1978; ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, zápis o výpovědi Františka Horáčka ze dne 11. dubna 1979.

Pro Horáčka, jeho prosazení se v undergroundu, byla zásadní svatba Zemana a Täubelové, která byla skutečně velkou undergroundovou sešlostí. Na svatbu Täubelové a Zemana, která se konala v září 1978 v bytě Täubelové a v restauraci Milenka, mimo jiných dorazili: Petruška Šustrová, Milan „Mejla“ Hlavsa,¹⁵² Pavel Zajíček,¹⁵³ Josef Janíček,¹⁵⁴ Štefan „Timpo“ Hiroš, Jaroslav Kukul, Jiří „Píček“ Fryc, Němcovi (bez Markéty a Jiřího), Karel „Charlie“ Soukup ad. Podle záznamu StB proběhla svatba Pavla Zemana a Jiřiny Täubelové „bez rušivých projevů“.¹⁵⁵ Později se však zjistilo, že Ivone Euvermanové a Robertu Zoetemayerovi, kteří na svatbu přijeli s Pavlem Zajíčkem, byly při jejich výjezdu z ČSSR zabaveny materiály týkající se činnosti signatářů Charty 77 a Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných (VONS).¹⁵⁶

Horáček později vypověděl, že na Zemanově svatbě dostal několik nabídek na působení v různých pražských kapelách. Angažmá mu údajně nabízeli např. Pavel Zajíček a Josef Janíček.¹⁵⁷ Účast na svatbě byla pro Horáčka zřejmě oním pomyslným startovacím můstkem, jeho věhlas v undergroundu od té chvíle už jenom rostl. Pracovníci 2. oddělení 2. odboru S StB Hradec Králové shrnuli tu část Horáčkovy výpovědi z 22. února 1979, kde hodnotil úspěch svého vystoupení na Zemanově svatbě, následovně: „[...] hrál přítomným různé písně na harmoniku. Velice se jim to líbilo a začali jej zvat na různé „mejdany“, jak do Prahy, tak i na různá místa v ČSSR.“¹⁵⁸ Na Horáčkovo vystoupení na Zemanově svatbě si vzpomněl i Karel „Kocour“ Havelka, když recenzoval interpretu vystoupivší v průběhu silvestra 1978 v Nové Vísce: „Nebylo to jeho první vystoupení před tímto publikem (již dříve se představil na několika akcích menšího rozsahu, jmenujme alespoň

¹⁵² K osobě Milana „Mejly“ Hlavsy viz např. doprovodný text k pořadu České Televize *Největší Čech je Magor: Milan „Mejla“ Hlavsa* z cyklu *Fenomén underground* [online], vysíláno 14. listopadu 2014. [cit. 2015-07-04] Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10419676635-fenomen-underground/412235100221004-nejvetsi-cech-je-magor/8259-milan-mejla-hlavsa/>>.

¹⁵³ K osobě Pavla Zajíčka viz např. doprovodný text k pořadu České Televize *Největší Čech je Magor: Pavel Zajíček* z cyklu *Fenomén underground* [online], vysíláno 14. listopadu 2014. [cit. 2015-07-04]. Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10419676635-fenomen-underground/412235100221004-nejvetsi-cech-je-magor/8286-pavel-zajicek/>>.

¹⁵⁴ K osobě Josefa Janíčka viz doprovodný text k pořadu České Televize *Největší Čech je Magor: Josef Janíček* z cyklu *Fenomén underground* [online], vysíláno 14. listopadu 2014. [cit. 2015-07-04]. Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10419676635-fenomen-underground/412235100221004-nejvetsi-cech-je-magor/8164-josef-janicek/>>.

¹⁵⁵ ABS, f. MV-KR, arch. č. 986564 MV, závěrečná zpráva s návrhem na ukončení rozpracování osoby Pavla Zemana v signálním svazku „Kolumbus“ ze dne 29. června 1984.

¹⁵⁶ ABS, f. MV-KR, arch. č. 707153 MV, zpráva od Jiřího Fryce ze dne 25. září 1978; tamtéž, arch. č. 986564 MV, závěrečná zpráva s návrhem na ukončení rozpracování osoby Pavla Zemana v signálním svazku „Kolumbus“ ze dne 29. června 1984; tamtéž, arch. č. 749386 MV, Svatba Pavla Zemana (AZ), 26. září 1978.

¹⁵⁷ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, zápis o výpovědi Františka Horáčka ze dne 11. dubna 1979.

¹⁵⁸ Tamtéž, František Horáček – vytěžení ke srazu v obci Nová Víska a ke vztahu na představitele II. kultury a hnutí hippies, 1. března 1979.

Zemanovu a Gabčovu svatbu), ale rozhodně první na větším undergroundovém koncertu [...].“¹⁵⁹

A skutečně, v říjnu 1978 obdržel pozvánku do Prahy na rozlučku před svatbou Jana „Dlouhána“ Kučery,¹⁶⁰ zakládajícího člena (bubeníka) undergroundové kapely Umělá Hmota inspirované Aktuaelem Milana Knížáka. Svatby se údajně opět účastnila celá plejáda, v prostředí druhé kultury, zvučných jmen. O hudební produkci na rozlučce se prý postaral pouze on sám. Na této akci obdržel Horáček od Štefana „Timpa“ Hiroše pozvání do Nové Víscky na tzv. Gabča Wedding (svatba Ladislava Balabána).¹⁶¹

K zásadnímu poznání však Horáček dospěl při zpáteční cestě do Pardubic. V jejím průběhu diskutoval s Ladislavem Plívou a Jiřím „Pickem“ Frycem, od kterých se měl dozvědět, „že členové Undergroundu se podstatně liší od přívrženců Hippies, nebo jiných skupin a tvoří jakousi společnost, která svojí činností se zaměřuje proti u nás oficiálně uznávané kultuře, hlavně pak v odvětví hudby, literatury, poezie i malířství. Současně i v jádru Undergroundu dochází mezi nimi k rozbrojům projevujícím se v různém postavení jednotlivců, které dávají mezi sebou najevo.“¹⁶² V podstatě tedy Horáčkově vyjevili realitu sociálního pole českého undergroundu (undergroundového pole). Bourdieu definoval sociální pole jako „*prostor, který se řídí svými vlastními zákony fungování a transformace, jinými slovy jde o strukturu objektivních vztahů mezi pozicemi, které v něm zaujímají jednotlivci či skupiny konkurující si v úsilí o legitimitu.*“¹⁶³

Na Zemanově svatbě se Horáček seznámil také s Karlem „Charliem“ Soukupem (viz pozn. pod čarou č. 71). Ještě před Horáčkovou návštěvou Karla Soukupa, těsně před oslavou silvestra 1978 v Nové Vísce, zavítal Horáček k Soukupovi do Řepčic, v říjnu téhož roku. Soukupa Horáčková hudební produkce na Zemanově svatbě zřejmě oslovila, a tak Horáčka pozval na návštěvu. Ohledně říjnové návštěvy u Soukupa Horáček uvedl, že jí byl přítomen i Václav Malý,¹⁶⁴ který se Soukupem „něco dojednával“. Horáček Soukupa

¹⁵⁹ HAVELKA, Karel. Napsat o silvestrovském festivalu. *Vokno*, 1979, č. 1, s. 5.

¹⁶⁰ K osobě Jana „Dlouhána“ Kučery viz doprovodný text k pořadu České Televize *Bránil se jen kytarou: Milan „Dino“ Vopálka* z cyklu *Fenomén underground* [online], vysíláno 27. března 2015. [cit. 2015-07-04]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10419676635-fenomen-underground/414235100221005-branil-se-jen-kytarou/8351-milan-dino-vopalka/>.

¹⁶¹ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, zápis o výpovědi Františka Horáčka ze dne 11. dubna 1979; tamtéž, zápis o výpovědi Františka Horáčka ze dne 19. dubna 1979.

¹⁶² Tamtéž.

¹⁶³ BOURDIEU, Pierre. *Pravidla umění: Vznik a struktura literárního pole*. Brno, 2012, s. 282

¹⁶⁴ Václav Malý, nar. 21. září 1950, byl v roce 1976 vysvěcen na kněze. Svou duchovní činnost mohl vykonávat pouze následující dva roky, stal se totiž signatářem Charty 77 a jeho kněžská funkce mu byla zapovězena. Díky svému angažmá ve Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných (VONS – zakládající člen) byl roku 1979 zatčen a ve vězení pobyl následujících sedm měsíců. Během této doby byl vyšetřován jako podezřelý z trestného činu podvracení republiky dle § 98 odst. 1 tr. zák. Po propuštění mu bylo nadále zakázáno působit ve funkci

vykreslil jako jednoho z čelních představitelů tzv. druhé kultury, dále uvedl, že během druhé návštěvy 28. prosince 1978 byl u Soukupa přítomen i Petr Uhl. Z chování Soukupa, Uhla a Lise, kterého se Soukupem navštívili cestou do Nové Víscky, Horáček vyzoroval, že jsou zřejmě dobří přátelé a znají se již dlouho. Svoji výpověď neopomněl doplnit Soukupovou ucelenou diskografií, ve dvou případech si vzpomněl i na texty. Z Horáčkovy výpovědi byl sestaven agenturní záznam, který byl vložen do svazku vedeného na osobu Karla Soukupa.¹⁶⁵

Oslava Balabánovy (Ladislav „Gabča“ Balabán) svatby se měla konat v listopadu 1978 a byla to zřejmě první větší akce v Nové Vísce, které se Horáček zúčastnil a později o ní předal informace StB. Na oslavu odcestoval z Pardubic v doprovodu Jiřího „Mundiho“ Zikmunda, Romana „Potkana“ Lohnického a Jaroslava „Slona“ Strouhala. Se zmíněnou trojicí pamětníků jsem měl možnost hovořit (viz příloha č. 17). Po úvodním problematickém rozpomínání si narátoři na svojí účast na svatbě vzpomněli a ještě přidali úsměvnou historku, která se váže k popisu cesty do Nové Víscky:¹⁶⁶

Jaroslav „Slon“ Strouhal: To jsme jeli spolu [„Slon“, „Mundy“, „Potkan“]. To jsem myslím řídil tvoje auto, že jo?

Jiří „Mundi“ Zikmund: Ne, to si neřídil moje auto.

JS: Jo, to sem seděl vedle tebe.

JZ: Seděl si vedle mě, zastavili nás policajti a byla tma, já jsem nemohl najít řidičák a říkám, mám to v kastlíku, a ty si v tom kastlíku furt hledal. A my jsme nechtěli svítit, protože mám takový dojem, že jsme nechtěli, aby věděli, kdo v tom autě je.

JS: My jsme vezli Horáčka?

JZ: No, vezli. A ty si říkal, já to nemůžu najít, seru na to, šáhnul si do kapsy, a vytáhnul svůj řidičák. Podal jsi mi ho, já jsem ho podal jim, koukli na mě baterkou, koukli do toho, a dobrý.

duchovního a živil se jako topič. I přes odebrání státního souhlasu k vykonávání kněžského povolání (leden 1979) chodil mezi věřící, sloužil mše a pomáhal disidentům žijícím mimo hlavní město. Mezi lety 1981 a 1982 byl mluvčím Charty 77. V roli moderátora se v listopadu 1989 účastnil různých setkání, například masové, protikomunistické demonstrace na Václavském náměstí, z balkonu Melantrichu, následně na Letenské pláni. Byl mluvčím Občanského fóra. Po revoluci mu bylo opět umožněno vrátit se ke kněžské službě. Roku 1997 byl vysvěcen na biskupa. CÍSAŘOVSKÁ, Blanka – PREČAN, Vilém. *Charta 77: Dokumenty 1977–1989*. Praha, 2007, sv. 3 (Přílohy), s. 321–322; Portál *Paměť národa, Václav Malý (1950)* [online]. [cit. 2015-07-07]. Dostupné z: <<http://www.pametnaroda.cz/story/maly-vaclav-1950-818>>. Dále viz VANĚK, Miroslav – URBÁŠEK, Pavel (eds.). *Vítězové? Poražení?* Praha, 2005. I. díl Disent v období tzv. normalizace, s. 426–453. PAŽOUT, Jaroslav et al. (eds.): *Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných 1978–1989. Edice dokumentů*. Praha, 2014.

¹⁶⁵ ABS, f. MV-KR, arch. č. 722553 MV, Soukup Karel – poznatky k činnosti a závadové písni (AZ), 21. dubna 1979; ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, zápis o výpovědi Františka Horáčka ze dne 19. dubna 1979.

¹⁶⁶ ABS, f. A 3/3, inv. j. 390, Návrh na zahájení vyšetřování akce „Podzemí“, 22. ledna 1979, Setkání a srazy volně žijící mládeže, které organizoval Skalický nebo se jich sám zúčastnil (příloha); ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, zápis o výpovědi Františka Horáčka ze dne 19. dubna 1979. STÁREK, František – KOSTŮR, Jiří - MACHOVEC, Martin (ed.). *Baráky: souostroví svobody*. Praha, 2010, s. 269.

JS: Jojo, nějak takhle to bylo, já už si to přesně nepamatuju, ale nějak tak to bylo.

JZ: Jako řidič nezapomenu, že jsem jim předložil úplně cizí papíry.

K oslavě samotné: Horáček opět vyjmenoval všechny účastníky, na jejichž jména či přezdívký si byl schopen vzpomenout a jejich celkový počet. Tentokrát uváděl číslo padesát. Potom co se vyjádřil k harmonogramu a průběhu oslavy, byl zřejmě vyzván, aby popsal tamní kulturní program. Dle Horáčkovy výpovědi byla akce zřejmě komorního rázu, mimo Horáčka údajně vystoupil ještě Miroslav Skalický ve hře na kytaru.¹⁶⁷ Komorního, lépe řečeno akustického rázu, byla oslava pravděpodobně z toho důvodu, že v té době „byla na baráku odpojena elektřina po zásahu stavební komise pro tzv. instalování neodpovídající ČSN [československé státní normě],...“¹⁶⁸ Odpojení elektřiny byl jeden z dalších způsobů šikany stran státní moci. Obyvatelé Nové Vísce se však přizpůsobili a na blížící se oslavu silvestra 1978 se dokonale připravili. Nejenže od Horáčkova otce zajistili diesellový agregát jako zálohu, ale zároveň natáhli pět set metrů dlouhý kapel, kterým se napojili u sousedů.¹⁶⁹ Co se týče textů „závadový písni“, vzpomněl si Horáček na následující.

„K úryvkům z textů uvádím, že se jednalo o běžně známé melodie, které jsem většinou hrál až poté, co začali účastníci zpívat a já se prakticky chytal. Jednalo se o píseň o J. Brawnovy [John Brown] – „Až bude Gustáv Husák viset na větvi, to pak bude v Čechách ráj“, další je vlastně rýmovačka – „Vandrák, Šejna, Husák, jak se to rýmuje, Vandrák nosí pingl, Šejna to byl švindl a Husák to je ksindl, jak se to rýmuje.“¹⁷⁰

Autorem citovaného popěvku byl podle Miroslava Skalického Jiří „Kečup“ Slovák (jeden ze spolubydlících v Nové Vísce), který byl tou dobou ve výkonu trestu „za to, že měl – jak bylo psáno v rozsudku – na melodii „Už vyplouvá loď Jambee“ zpívat na veřejnosti „Až bude Gustáv Husák viset na větvi, bude v český zemi ráj“. Dostal asi rok, a když přišel z kriminálu, šíleně se rozčílil, že byl odsouzenej neprávem, protože to zpíval na melodii John Brown Body.“¹⁷¹

¹⁶⁷ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, zápis o výpovědi Františka Horáčka ze dne 19. dubna 1979.

¹⁶⁸ KOSTŮR, Jiří. *Satori v Praze*. Praha, 1993, s. 66.

¹⁶⁹ Portál *Guerilla records*, rozhovor Vladimíra „Lábuse“ Drápala s Miroslavem Skalickým „...lidi po nás plivali...“ [online]. [cit. 2015-07-08]. Dostupné z: <<http://www.guerilla.cz/?s=rozhovory&id=17>>.

¹⁷⁰ Tamtéž.

¹⁷¹ Portál *Guerilla records*, rozhovor Vladimíra „Lábuse“ Drápala s Miroslavem Skalickým „...lidi po nás plivali...“ [online]. [cit. 2015-07-08]. Dostupné z: <<http://www.guerilla.cz/?s=rozhovory&id=17>>.

Na této akci byli prý všichni přítomní pozváni Miroslavem Skalickým na oslavu silvestra 1978, která se měla konat na témže místě.¹⁷² Oslava silvestra 1978 v Nové Vísce a následná snaha O StB Chomutov (resp. S StB Ústí nad Labem) o zahájení vyšetřování osoby Miroslava Skalického se zřejmě stala podnětem k využívání F. Horáčka jako TS, ale o tom jsem se podrobněji rozepsal v kapitole č. 2.

Ve výpovědi ze dne 19. dubna 1979 se Horáček vyjádřil také k osobě Františka Stárka. Spolu s M. Skalickým a K. Havelkou jej označil za hlavního organizátora srazů „volné mládeže“. Jejich organizační schopnosti ohodnotil jako „perfektní“. Dále uvedl, že František Stárek zcela určitě tvoří a množí jemu neznámé tiskoviny. Se Stárkem se údajně příliš dobře nepoznal, ale zato si byl jist, že se jedná „o člověka s vyloženě protisocialistickými postoji hraničícími až s rasismem.“¹⁷³

3.1 Prověřování

Nyní bych rád učinil krátkou, mám však za to, že zajímavou, odbočku k metodice prověřování tzv. kandidátů tajné spolupráce (KTS), kterou se pokusím demonstrovat na případu F. Horáčka. V období, kdy byl na osobu veden osobní spis KTS, měla být dle příslušné směrnice dotyčná osoba (resp. kandidát) podrobována prověřce. Podklady k prověřování měl dotyčný pracovník StB („řídící orgán“) získávat tzv. administrativní prověrkou, dále tzv. kontrarozvědnými prostředky a osobním stykem, přičemž osobní styk s kandidátem měl sloužit k ověření informací získaných prvými dvěma způsoby. K „administrativní prověřce“ se podrobněji vyjádřím v následujícím textu, nyní se soustředím na „kontrarozvědné prostředky“. V rámci „Směrnice pro práci se spolupracovníky kontrarozvědky“ (A-oper-I-3) z 25. ledna 1978 bylo využívání „kontrarozvědných prostředků“ při prověřování KTS definováno následovně: „*Při prověřce kandidáta kontrarozvědnými prostředky se využívají především tajní spolupracovníci a důvěrníci. V odůvodněných případech se podklady k prověřce kandidáta získávají též pomocí zpravodajsko-technických úkonů a sledování.*“¹⁷⁴

V Horáčkově případě měla být jeho prověrka prostřednictvím „kontrarozvědných prostředků“ provedena za využití TS „Brandejs“ vedeného u O StB Ústí nad Orlicí

¹⁷² ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, zápis o výpovědi Františka Horáčka ze dne 19. dubna 1979.

¹⁷³ Tamtéž.

¹⁷⁴ Rozkaz ministra vnitra (RMV) ČSSR č. 3 – „Směrnice pro práci se spolupracovníky kontrarozvědky“ (A-oper-I-3) z 25. 1. 1978 [online], část II, čl. 31 [cit. 2015-07-08]. Dostupné z: <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/rozказы/smernice/rmv_3_1978.pdf>.

a Horáčkova pravdomluvnost měla být ověřena komparací jeho výpovědí s materiály S StB Ústí nad Labem.¹⁷⁵

Bedřich Lienert alias TS „Brandejs“ pocházel z Brandýsa nad Orlicí, jeho místo bydliště se tedy shodovalo s bydlištěm Pavla Zemana. B. Lienert byl v bytě u Zemana a Täubelové zřejmě častým hostem, o čemž jsem se již náznakem zmínil při komentáři k osobě Pavla Zemana, konkrétně jeho stěhování se do Brandýsa nad Orlicí. Dochovaná podoba svazku vedeného na osobu B. Lienerta¹⁷⁶ představuje typickou „prázdnou slupku“, o které bude ještě řeč v samotném závěru, při popisu skartace v roce 1989 (viz kap. 4. 7). Přesto se z jeho torsa dozvídáme, že Bedřich Lienert byl „instruován k získávání informací z prostředí závadové mládeže, scházející se v Brandýse, rozpracované v akci „Kolumbus“ [Pavel Zeman].“¹⁷⁷

Poměrně pikantní byly okolnosti získání B. Linerta ke spolupráci (viz příloha č. 3). Lienert byl „vytipován“ na základě jeho styků s Pavlem Zemanem, o kterého měla StB eminentní zájem. Pracovníci O StB Ústí nad Orlicí věděli, že Lienertovou velkou zálibou byl motorismus a hudba. „*Jeho zálibou je motorismus. Od otce dostal osobní vůz zn. Škoda, který se snaží různě vylepšovat.*“¹⁷⁸ Proto se rozhodli, že s Lienertem navážou kontakt při projednávání jeho „dopravního přestupku“ na Dopravním inspektorátu (DI) Okresní správy (OS) SNB Ústí nad Orlicí.

„Při této příležitosti byl dotazován k různým událostem, jichž se zúčastnil, ale jeho odpovědi byly jen povrchní. Při odchodu mu bylo sděleno, že se dle jeho uvážení může před přezkoušením ke znovu získání ŘP [řidičského průkazu] dostavit na O-Stb. V den přezkoušení se skutečně na O-Stb dostavil a ihned v úvodu pohovoru sdělil, že se necítí být připraven natolik, aby mohl dostat zpět ŘP. Ze strany O-Stb byla na úrovni náčelníků provedena intervence na DI OS-SNB a při dodržení zásad konspirace bylo dosaženo vrácení ŘP bez opětovného přezkoušení. KTS projevil vděčnost za vrácení ŘP a přislíbil všestrannou pomoc.“¹⁷⁹

¹⁷⁵ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, AOP – rozpracování KTS „Akord“, 28. května 1979.

¹⁷⁶ Na osobu Bedřicha Lienerta byl dne 11. září 1978 u SEO KS SNB Hradec Králové zaregistrován osobní spis tzv. kandidáta tajné spolupráce pod reg. č. 17488 a krycím jménem „Brandejs“. Dne 30. října 1978 byl osobní spis převeden na svazek v kategorii „agent“ se stejným reg. č. a krycím jménem. Dne 19. června 1987 byl svazek uložen do archivu pod arch. č. 967289 MV. Tento svazek byl dne 1. října 1997 uložen do archivu Ministerstva vnitra České republiky pod arch. č. 971692 MV.

¹⁷⁷ ABS, f. MV-TS, arch. č. 971692 MV, Zpráva o získání ke spolupráci, 23. října 1978.

¹⁷⁸ Tamtéž, Memorandum, Ústí nad Orlicí dne 14. října 1978.

¹⁷⁹ Tamtéž.

Jak se Lienert na dopravní inspektorát vůbec dostal? Zřejmě počátkem června 1978 se StB dozvěděla, že v dubnu 1978 odjel Zeman s Täubelovou a dalšími¹⁸⁰ „na chatu v okolí Trutnova“.¹⁸¹ Skupina měla cestovat vozem, které řídil B. Lienert. Na základě předešlých informací, které byly obsaženy v agenturní zprávě od spolupracovníka StB s krycím jménem „Jarka“,¹⁸² usoudili příslušníci O StB Ústí nad Orlicí, že se „závadová mládež“ z Brandýsa nad Orlicí, za jejíž vůdčí osobnost byl Pavel Zeman StB považován, „sdružuje v opozičních kruzích“,¹⁸³ čímž byla zřejmě míněna ona návštěva chalupy „mluvčího pravice“ Václava Havla. Proto byl na společné poradě pracovníků II. odboru S StB Hradec Králové, O StB Ústí nad Orlicí a StB Rychnov nad Kněžnou přijat tzv. součinnostní plán, který spočíval v přijetí ještě přísnějšího opatření při kontrole Zemanovy osoby. Jedno ze zmíněných opatření znělo následovně:¹⁸⁴

„Znemožňovat pohyb Pavla Zemana a dalších členů skupiny v měsíci srpnu mimo bydliště. Za tímto účelem realizovat opatření ve vztahu k Lienertovi, kterého předvolat na DI, kde jej přezkoušet z dopravních testů a odebrat mu ŘP. Současně provést jeho vytěžení s cílem dalšího operativního využití [zvýrazněno autorem].“¹⁸⁵

Nyní se dostávám, jak jsem avizoval, k tzv. administrativní prověrce, která dle příslušné směrnice spočívala ve shromažďování informací a údajů „z oficiálních i polooficiálních pramenů, jako jsou služební a pracovní hodnocení, zprávy o pověsti a jiná vyjádření.“¹⁸⁶

V duchu směrnice poslala S StB Hradec Králové 4. května 1978 „žádost o prošetření“ Horáčkovy osoby na O StB Chrudim (Horáček měl trvalé bydliště v Chrudimi.). K Horáčkovi

¹⁸⁰ Jmenovitě Pavel Zeman, Vladimír Kroul, Jiřina Täubelová, Josef Hatla a Bedřich Lienert.

¹⁸¹ ABS, f. MV-KR, arch. č. 976908 MV, Pavel Zeman – vznik a činnost závadové hudební skupiny v Brandýse nad Orlicí (AZ), 6. června 1978.

Bylo to v době, kdy se Václav Havel vrátil z vyšetřovací vazby, spoluzaložil Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných (VONS) a stal se jeho mluvčím. Viz PAŽOUT, Jaroslav et al. (eds.): *Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných 1978–1989. Edice dokumentů*. Praha, 2014, s. 13.

¹⁸² Pod krycím jménem „Jarka“ byl veden osobní spis v tzv. kategorii důvěrník na osobu Jaroslava Martince. Tento spis byl zaveden O StB Ústí nad Orlicí a dne 16. května 1978 zaregistrován pod reg. č. 17275 u SEO KS SNB Hradec Králové. Dne 26. listopadu 1980 byl převeden na svazek v kategorii „agent“ a dále veden pod novým krycím jménem „Sláma“. Svazek byl 6. ledna 1987 ukončen a uložen do archivu pod arch. č. 051 14794. Tento svazek byl 3. října 1997 uložen do archivu Ministerstva vnitra ČR pod arch. č. 970434 MV.

¹⁸³ ABS, f. MV-KR, arch. č. 976908 MV, Součinnostní plán: opatření do signál. svazku Magor a Kolumbus, 8. srpna 1978.

¹⁸⁴ Tamtéž.

¹⁸⁵ Tamtéž.

¹⁸⁶ Rozkaz ministra vnitra (RMV) ČSSR č. 3 – „Směrnice pro práci se spolupracovníky kontrarozvědky“ (A-oper-I-3) z 25. 1. 1978 [online], část II, čl. 31 [cit. 2015-07-08]. Dostupné z: <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/rozkazy/smernice/rmv_3_1978.pdf>.

mělo být zjištěno následující: politický profil, původ a rodinné poměry, pracovní a společenské postavení, pověst v místě bydliště atp.¹⁸⁷

Dne 5. května 1979 StB (zřejmě přímo královohradecká) zjišťovala Horáčkovu pověst v jeho tehdejší zaměstnání v n. p. Transporta Chrudim. Jako zdroj informací jí posloužil vedoucí dílny, kde Horáček pracoval. Ten mj. uvedl, že Horáček uvažuje o odchodu ze svého dosavadního zaměstnání. Dále tvrdil, že Horáčková pracovní morálka byla v minulosti velmi špatná (časté absence), ale od ledna roku 1979 se prý jeho přístup zlepšil. Vedoucí dílny k Horáčkově osobě také uvedl:

„Od března letošního roku má údajně dojíždět do Hradce Králové, kde má hrát na harmoniku někde na Krajské hudební agentuře. [...] On sám osobně vyřizoval 2x pro Horáčka vzkaz od nějakého Pospíšila – Pospíchala, že má do Hradce přijet. Když se Horáčka ptal, o co se jedná, tento mu sdělil, že jezdí do Hradce Králové dělat zkušební nahrávky a že by si chtěl udělat zkoušky jako profesionální hráč. (Jedná se o legendu, která byla KTS dána pro případ navázání spojení na pracovišti) [zvýrazněno autorem].“¹⁸⁸

Jak vidno, osvojil si Horáček zásady konspirace poměrně rychle. Dle směrnice měl totiž příslušný „řídící orgán“ (pracovník StB) v zájmu dodržení konspirace vymyslet legendy a hlídat jejich dodržování, „pod jejichž krytím docházejí [tajní spolupracovníci] na místo konání schůzky.“¹⁸⁹

Dne 4. června 1979 přišla odpověď od O StB Chrudim. Poznatky ohledně Horáčkovy zaměstnání nijak nerozšířila, spíše potvrzovala. Co se Horáčkových rodinných poměrů týče, bylo ve zprávě uvedeno, že jeho otec byl podruhé ženatý. Z prvního manželství měl jednu dceru, která se s ním nestýkala. Krom nevlastní sestry Horáček další sourozence neměl. Horáček se vůči rodičům údajně choval s despektem. Naopak pamětníci, se kterými jsem hovořil, uváděli, že se ke svému otci choval s úctou. Výpověď jednoho z narátorů potvrzuje i další informaci uvedenou ve zprávě (odpovědi od O StB Chrudim), která se týkala Horáčkovy sestry: „V současné době má být provdaná za příslušníka SNB.“¹⁹⁰ Jiří „Mundi“ Zikmund k osobě Horáčkovy sestry uvedl následující:

¹⁸⁷ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Hippies – žádost o prošetření, 4. května 1979.

¹⁸⁸ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Záznam ze šetření k osobě Fr. Horáčka, 5. května 1979.

¹⁸⁹ Rozkaz ministra vnitra (RMV) ČSSR č. 3 – „Směrnice pro práci se spolupracovníky kontrarozvědky“ (A-oper-I-3) z 25. 1. 1978 [online], část II, čl. 31 [cit. 2015-07-08]. Dostupné z: <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/rozkazy/smernice/rmv_3_1978.pdf>.

¹⁹⁰ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, zpráva o pověsti Františka Horáčka v místě bydliště a v zaměstnání ze dne 4. června 1979.

JZ: Až po vojně jsem se dozvěděl, že Jim měl starší ségru, nebo má, která si vzala estébáka. Prý jednoho z velkých estébáků. A odstěhovala se do Prahy.

JZ: A vím to od Standy, od Gummy [Stanislav „Guma“ Pitaš].¹⁹¹ Protože mě říkal, když měl Hurvínek [Miroslav „Hurvínek“ Polák] ten barák na Skalici [část obce Hrochův Týnec, kde bydleli Horáčkoví rodiče], tak že byl u Hurvínka a vždycky říkal, že v sobotu, v neděli, když už tam toho měl plný zuby, tak si vždycky k Jimovi nebo k jeho rodičům chodil třeba půjčit knížku. Říkal, že tam jednou takhle přišel, tam ta brána, ta je tam do dneška, ta je furt stejná, plechová. A skrze tu bránu viděl, že tam stojí šest set trojka, tak jako couvnu. A viděl tam někde skulinou, jak u té šest set trojky tam na dvoře jsou Jimovi rodiče, jeho ségra s tímhle estébákem, jak si tam podávají ruce a odjíždějí. Tak tím na to přišel. Ale Standa o tom ví víc.

3.2 Akce, která se nekonala

Horáčkovy schopnosti v dodržování konspirace byly otestovány v jedné z „epizodních událostí“, které jsou v jeho svazku zachyceny. Horáček měl totiž v závěru výslechu konaného 19. března 1979 uvést, že již delší dobu plánoval uspořádat „velký sraz hippies a příznivců II. kultury“. Sraz měl být uskutečněn v Hrochově Týnci (v místě jeho trvalého bydliště) a dle jeho plánů se na něm mělo sejít kolem pěti set účastníků „z celé republiky“. Horáček prý uvedl, že „*Celá akce měla mít charakter rozlučky s mladou skupinou hippies z Pardubic, před nástupem ZVS [základní vojenské služby].*“¹⁹² Narátoři, kteří měli podle všeho být zástupci oné „mladé skupiny hippies z Pardubic“ si na přípravu tohoto srazu nedokázali rozpomenout, ale termíny jejich odchodu na základní vojenskou službu, které uváděli, s načasováním srazu víceméně korespondují (viz příloha č. 17).

Pozvánky byly již rozeslány, o což se měl postarat Vladimír „Lapák“ Poláček a vzhledem ke skutečnosti, že akce byla údajně plánována na 24. března téhož roku, musela StB konat rychle, pakliže ji chtěla úspěšně rozložit. Hradecká StB tedy řešila překerní situaci,

¹⁹¹ K osobě Stanislava Pitaše viz Dokumentární cyklus České televize *Neznámí hrdinové*, díl *Zvláštní znamení: Rebel* [online], vysíláno 2. května 2011. [cit. 2015-07-09] Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10204458965-neznami-hrdinove/211452801390017-neznami-hrdinove-pohnute-osudy/>>; Dokumentární cyklus České televize *Fenomén underground*, díl *Na východ od ráje* [online], vysíláno 8. května 2015. [cit. 2015-07-09] Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10419676635-fenomen-underground/414235100221007-na-vychod-od-raje/video/>>; STÁREK, František – KOSTŮR, Jiří - MACHOVEC, Martin (ed.). *Baráky: souostroví svobody*. Praha, 2010, s. 398–421.

¹⁹² ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Záznam o výtěžení Fr. Horáčka, 20. března 1979.

když chtěla zabránit konání srazu a zároveň nedekonspirovat Horáčka. Přijatý postup byl následující:¹⁹³

„[...] Byl tedy důrazně upozorněn [Horáček] na trestnou činnost, které se dosud dopustil a na následky, které si přivodí, jestliže bude v trestné činnosti pokračovat.

KTS na toto reagoval tím, že by rád celou akci zrušil, ale že neví, jak má postupovat. Byl mu proto navržen následující postup:

Byl vyslýchán ke srazu v Chomutově u „Skaláka“ [oslava silvestra 1978] a přitom zjistil, že na něj „Slavča“ [Jaromír Slavík] a „Pind’a“ [Lubomír Bartoš] prozradili, že se srazu zúčastnil a že tam zpíval protistátní závadové písně. Bylo mu jasné, že „mluvili“ i další účastníci srazu. Sám že nic neprozradil, doznal pouze svou účast, ale že si nic nepamatuje, protože byl stále opilý. Nyní po výsledku, že má ale strach z případného trestu za organizování a pořádání podobného nepovoleného srazu jako byl u „Skaláka“.¹⁹⁴

Horáček nabízenou legendu přijal „s tím, že bude velice věrohodná a on, že nakonec bude ještě litován ze strany ostatních.“¹⁹⁵

Podle všeho se StB podařilo konání akce překazit a vzhledem k následné několikaleté a z pohledu StB plodné Horáčkovy spolupráce bylo zabráněno i jeho dekonspiraci.

¹⁹³ Tamtéž.

¹⁹⁴ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Záznam o výtěžení Fr. Horáčka, 20. března 1979.

¹⁹⁵ Tamtéž.

4 František Horáček jako agent StB

V duchu předkládané práce, se budu na následujících řádcích, alespoň výběrově, věnovat náležitostem, které měly získávání tajných spolupracovníků provázet, přičemž se je opět pokusím demonstrovat na Horáčkově případu.

Než přistoupím k samotnému popisu Horáčkova získání ke spolupráci, je zřejmé na místě uvést oficiální charakteristiku typu spolupracovníka StB označovaného jako „agent“. V tomto směru bude nejvýstižnější ocitovat směrnici, která pro námi sledované období tzv. agenta definuje následovně:

„Agent je tajný spolupracovník, který plní úkoly při odhalování, rozpracování a dokumentování protistátní trestné činnosti a úkoly směřující k předcházení a zabránění této trestné činnosti. Pod vedením operativního pracovníka kontrarozvědky plní agent zejména tyto úkoly:

- a) odhaluje a aktivně rozpracovává kádrové rozvědčičky, signály o činnosti nepřátelských rozvědek a jejich agentury z řad československých občanů [...];*
- b) pronikání do nepřátelských rozvědných centrál a jiných nepřátelských organizací [...];*
- c) zjišťuje a odhaluje pokusy o proniknutí agentury nepřátelských rozvědek monopolů, organizací a center do důležitých hospodářských, vojenských a jiných objektů a zařízení na území ČSSR [...];*
- d) získává poznatky o skrytých nepřátelských projevech a tendencích, odhaluje iniciátory těchto projevů, zjišťuje jejich úmysly, činnost a odhaluje kanály pronikání rozkladné ideologické činnosti vnějších a vnitřních nepřátel [...];*
- e) zjišťuje a rozpracovává nepřátelské osoby, které organizují a provádějí podvratnou, záškodnickou a sabotážní činnost [...];*
- f) pomáhá při ochraně čs. ekonomiky, čs. ozbrojených sil, státních hranic [...];*
- g) plní konkrétní úkoly při pátrání po osobách [...];*
- h) plní úkoly preventivně výchovného charakteru [...];*
- i) plní konkrétní úkoly při provádění rozkladné práce v nepřátelském prostředí [...].“¹⁹⁶*

¹⁹⁶ Rozkaz ministra vnitra (RMV) ČSSR č. 3 – „Směrnice pro práci se spolupracovníky kontrarozvědky“ (A-oper-I-3) z 25. 1. 1978 [online], část I, čl. 12–13. [cit. 2015-07-09]. Dostupné z: <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/rozkazy/smernice/rmv_3_1978.pdf>.

Tato charakteristika platí pro období let 1978–1989 na základě „Směrnice pro práci s tajnými spolupracovníky kontrarozvědky“, která vstoupila v platnost 1. dubna roku 1978.¹⁹⁷ Směrnice rozlišovala dva druhy spolupracovníků kontrarozvědky: tzv. tajné spolupracovníky (TS) a důvěrníky (D). Tajným spolupracovníkem je osoba, „*kteřá byla získána ke spolupráci způsobem stanoveným těmito směrnici, udržuje s pracovníky kontrarozvědky konspirativní styk, plní uložené úkoly [...]*.“¹⁹⁸ Tajní spolupracovníci se dále dělili na I. rezidenty, II. agenty, III. držitele propůjčeného bytu.

Nyní zpět k Horáčkově osobě. Dle směrnice neměl příslušný pracovník kontrarozvědky prověřování kandidáta příliš protahovat. Směrnice v tomto případě hovořila jasně, pakliže pracovník kontrarozvědky dospěl k závěru, „*že kandidát odpovídá požadavkům, pro něž byl vybrán,...*“,¹⁹⁹ měl neprodleně zpracovat tzv. návrh na získání ke spolupráci tajného spolupracovníka. A tak tomu bylo i v případě Horáčka.

Za tímto účelem byl ve směrnici v podobě přílohy i vzor formuláře (návrhu na získání), s návodem, co všechno má správný návrh obsahovat. (Návrh měl obsahovat tři hlavní body: cíl vázání, motiv, způsob provedení.)²⁰⁰ V zásadě se jednalo o jakýsi must, podle kterého by měl „vázací akt“ probíhat. Součástí návrhu mělo být i tzv. memorandum, které mělo obsahovat všeobjímající informace o osobě potencionálního tajného spolupracovníka, včetně jeho fotky. Pro představu uvedu některé body předepsaného obsahu: stručný životopis, soupis zaměstnání, údaje o příbuzných, kdy, kým a na jakém základě byl spolupracovník získán, na čem pracoval a jak se osvědčil atd...²⁰¹ K některým bodům se vyjádřím v rámci komentování memoranda vztahujícího se konkrétně k Horáčkově osobě. Memorandum mělo být jediným dokumentem ve svazku, kde bylo uvedeno pravé a krycí jméno paralelně.²⁰² Memorandum by také mělo být průběžně doplňováno o další informace, což se ovšem v případě Horáčkova svazku událo ve velice omezené míře.²⁰³

Nyní tedy ke konkrétnímu příkladu tzv. návrhu na získání ke spolupráci. Cíl zavázání Horáčka ke spolupráci není myslím potřeba nějak obšírně rozebírat, bylo jím využití jeho osoby k agenturnímu pronikání do řad „volné mládeže“.²⁰⁴

¹⁹⁷ GULA, Marián – VALIŠ, Zdeněk, Vývoj typologie svazků v instrukcích pro jejich evidenci. In: *Securitas Imperii* 2, 1995, s. 14.

¹⁹⁸ Rozkaz ministra vnitra (RMV) ČSSR č. 3 – „Směrnice pro práci se spolupracovníky kontrarozvědky“ (A-oper-I-3) z 25. 1. 1978 [online], část I, čl. 2–6. [cit. 2015-07-09]. Dostupné z: <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/rozkazy/smernice/rmv_3_1978.pdf>.

¹⁹⁹ Tamtéž, část II, čl. 34.

²⁰⁰ Tamtéž, příloha č. 2.

²⁰¹ Tamtéž, příloha č. 1.

²⁰² Tamtéž, část V, čl. 130, písm. ch.

²⁰³ Tamtéž, část VII, čl. 140.

²⁰⁴ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Návrh na získání ke spolupráci, 7. června 1979.

Důležitým aspektem získávání nových tajných spolupracovníků byla jejich motivace ke spolupráci. Jak již bylo řečeno, způsob motivace měl být taktéž uveden v návrhu. Směrnice platná pro námi sledované období rozlišovala tři druhy motivace: „*Tajní spolupracovníci jsou získáváni: a) na základě ideových pohnutek; b) na základě výhod; c) na základě kompromitujících skutečností.*“²⁰⁵ Dále bylo ve směrnici uvedeno, že žádný z uvedených motivů není upřednostňován sám o sobě. Volba druhu motivace měla odpovídat konkrétnímu případu. Ovšem v závěru příslušného odstavce je uvedeno následující: „*Dobrovolnost ze strany získávaného tajného spolupracovníka je základní a nejvhodnější zásada při získávání tajných spolupracovníků.*“²⁰⁶ Každopádně Horáček měl být, dle návrhu, získán na základě kompromitujících materiálů, které byly charakterizovány jako: „*dokumenty, které potvrzují jeho účast na oslavě silvestra 1978 a svatbě Balabána z Prahy v obci Nová Víska, okr. Chomutov, kde bylo napadáno socialistické zřízení, Bezpečnost, KSČ apod. Stejným způsobem měla posloužit i „jeho vlastní výpověď o aktivním zapojení v hnutí hippies a v činnosti tzv. „II. kultury“, kde doznává svou trestnou činnost.*“²⁰⁷

V následující části návrhu na získání byl, dle směrnice, popsán způsob jakým bude „verbovka“ provedena: Kdo se jí z pracovníků kontrarozvědky zúčastní, kde se odehraje, jakým způsobem tam bude Horáček dopraven, o čem bude hovořeno, úkoly, které budou Horáčkovi uloženy atd. Z této části je zajímavá poznámka týkající se případného využití kompromitujících materiálů: „*I když byl s KTS udržován styk na kompromitujícím podkladě, je z dosavadního styku zřejmé, že kompromatériál nebude nutno při verbovce použít a KTS bude se spoluprací souhlasit.*“²⁰⁸ Pro případ, že by snad Horáček spolupráci odmítl, měli pracovníci StB připravenou variantu, kdy by Horáčkovi vyhrožovali případným trestním stíháním.²⁰⁹ A kdyby přeci jenom odmítl, měl být tzv. osobní spis KTS vedený na jeho osobu

²⁰⁵ Rozkaz ministra vnitra (RMV) ČSSR č. 3 – „Směrnice pro práci se spolupracovníky kontrarozvědky“ (A-oper-I-3) z 25. 1. 1978 [online], část II, čl. 36. [cit. 2015-07-09]. Dostupné z: <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/rozkazy/smernice/rmv_3_1978.pdf>.

²⁰⁶ Tamtéž, část II, čl. 37.

²⁰⁷ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Návrh na získání ke spolupráci, 7. června 1979.

²⁰⁸ Tamtéž.

²⁰⁹ „*Ve zdůvodněných případech jsou získáváni tajní spolupracovníci na základě kompromitujících skutečností. Tajný spolupracovník získávaný tímto způsobem se rozhodne na základě vlastního uvážení, zda spolupráce s kontrarozvědkou je pro něho výhodnější než důsledky, které by ho použitím kompromitujících skutečností postihly.*“ Kompromitující skutečnosti měly sloužit k diskreditaci dotyčné osoby „*na veřejnosti, v zaměstnání či osobním životě*“. Za kompromitující byly považovány i ty skutečnosti, na jejichž základě bylo možné získávaného tajného spolupracovníka trestně stíhat. Zajímavá je v tomto směru pojistka, která měla zřejmě zajistit, aby nebyly zakládány agenturní svazky na osoby, které by měly být rozpracovány spíše ve svazcích kontrarozvědných: „*musí jít zpravidla o činy nižší společenské nebezpečnosti, která současně není vyšší, než nebezpečnost předpokládané trestné činnosti, k jejímuž odhalení má být tajný spolupracovník využit.*“. Rozkaz ministra vnitra (RMV) ČSSR č. 3 – „Směrnice pro práci se spolupracovníky kontrarozvědky“ (A-oper-I-3) z 25. 1. 1978 [online], část II, čl. 40–41, písm. ch. [cit. 2015-07-09]. Dostupné z: <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/rozkazy/smernice/rmv_3_1978.pdf>.

převeden na tzv. osobní svazek, s cílem v co nejzazší době zahájit jeho trestní stíhání pro trestný čin pobuřování dle § 100 tr. zák.

Z úkolů, které byly Horáčkovy vloženy do vínku, jako budoucímu agentovi StB, byl zřejmě nejzásadnější ten, který mu zároveň musel být i nejbližší: „*Účastnit se všech akcí a srazů hippies s cílem zjišťovat průběh, účastníky, osoby se dopouštějící verbální nebo jiné tr. činnosti.*“²¹⁰ Dále se měl zaměřovat na tvůrce a kolportéry samizdatu, mapovat východočeský underground a proniknout do pražského centra, tedy do skupiny kolem Ivana Martine Jirouse, kde měl zjišťovat „*napojení na představitele čsl. opozice.*“²¹¹

K předepsané náplni memoranda jsem se vyjádřil výše, mělo být de facto souhrnem všech známých informací o osobě kandidáta, které se pracovníkům kontrarozvědky podařilo nashromáždit do doby sepsání samotného dokumentu.²¹² Při porovnání ve směrnici předepsaného obsahu s reálnou podobou dochovanou ve svazku Horáček musím konstatovat, že bylo nařízením učiněno zadost. V rámci biografického souhrnu byly uvedeny nám již známé informace, např. že zásadní styky v prostředí undergroundu získal Horáček na svatbě Pavla Zemana. Opět byly vyzdvihovány Horáčkovy předpoklady pro pronikání do problematiky „volné mládeže“.

„*Mezi mládeží zapojenou v hnutí hippies má bezmeznou důvěru, je obdivován a uznáván již pro samotnou skutečnost, že udržuje kontakty na čelní představitele II. kultury a je jimi zván na každou větší akci, kterou oni pořádají. Je velmi známou osobou mezi hippies v celé republice a má široký okruh styků na osoby vesměs protispolečensky a protisocialisticky zaměřené s návazností na představitele čsl. opozice.*“²¹³

Jak je patrné z předcházející citace, byl Horáčkův sociální kapitál²¹⁴ respektován zvláště mezi konzumenty tzv. druhé kultury. Je pochopitelné a vyznívají tak i některé předcházející citace, že se Horáček, pro část „mániček“ ve východočeském kraji, stal zprostředkovatelem dění v těch nejvyšších patrech undergroundu. Tuto okolnost zmínil např. Jaromír Čáň („Ajka“), jedna z pardubických mániček, při výslechu v listopadu 1981,

²¹⁰ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Návrh na získání ke spolupráci, 7. června 1979.

²¹¹ Tamtéž.

²¹² Rozkaz ministra vnitra (RMV) ČSSR č. 3 – „Směrnice pro práci se spolupracovníky kontrarozvědky“ (A-oper-I-3) z 25. 1. 1978 [online], příloha č. 1 [cit. 2015-07-09]. Dostupné z: <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/rozkazy/smernice/rmv_3_1978.pdf>.

²¹³ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Memorandum, 6. června 1979.

²¹⁴ Sociální kapitál je souhrn aktuálních i potencionálních zdrojů, využitelných určitou osobou díky tomu, že se zná s druhými lidmi. „*Je to bohatství styků a známostí, které mohou být užitečné.*“ Objem tohoto kapitálu je určen rozsahem sítě kontaktů, které je daný člen společnosti schopen mobilizovat pro svojí potřebu, „*a velikostí ekon., kult., a symbolického kapitálu těch, z nichž se síť jeho známostí skládá.*“ PETRUSEK, Miloslav et al. *Velký sociologický slovník*. Praha, 1996, s. 475.

tedy v době, kdy se Horáček definitivně přemístil do Prahy. „Dříve jsme byli svoláváni přes Horáčka-Džima-to bylo však na Vísku, nyní mě nikdo nikam nezve.“²¹⁵ Šíře jeho známostí taktéž tvořila okolnost, která skýtala dobré možnosti využití jeho osoby pro potřeby StB. Zmínka o Horáčkových rozsáhlých kontaktech v prostředí undergroundu se jako mantra prolíná celým jeho svazkem.

V memorandu dále nemělo chybět zhodnocení dosavadní spolupráce, jinak řečeno „na čem pracoval, jaké dával zprávy, jak se osvědčil...“,²¹⁶ přičemž ohledně získaných informací mělo být doplněno, zdali byly prověřeny. Horáček údajně do doby sepsání memoranda (6. června 1979) předal patnáct zpráv „vesměs hodnotného charakteru“²¹⁷. Díky jeho spolupráci byla také „ustavena“²¹⁸ skupina hippies z Pardubic a co se týče poznatků, které S StB Hradec Králové od Horáčka získala, k osobám vedeným u jiných územních útvarů StB (např. Karel Soukup, Miroslav Skalický), bylo v memorandu konstatováno, že ještě nebyla ověřena jejich pravdivost.²¹⁹

Ke schůzkám „řídícího orgánu“ s Horáčkem nebylo údajně do doby vyhotovení memoranda využito žádného „propůjčeného“²²⁰ nebo „konspiračního bytu“.²²¹ Schůzky se měly kompletně odehrát v terénu nebo ve vytěžovací místnosti StB, většinu zpráv prý Horáček předal pouze ústně. „Písemnou formou předávané zprávy byly neúplné a dosud mu

²¹⁵ ABS, fond Krajská správa SNB Ústí nad Labem (dále jen f. L 1), přírůstkové číslo (dále jen př. č.) 2410-2419/99, balík (dále jen bal.) 6, svazky č. 2, 3, protokol o výsledku svědka Jaromíra Čáně, 10. listopadu 1981.

²¹⁶ Rozkaz ministra vnitra (RMV) ČSSR č. 3 – „Směrnice pro práci se spolupracovníky kontrarozvědky“ (A-oper-I-3) z 25. 1. 1978 [online], příloha č. 1 [cit. 2015-07-09]. Dostupné z: <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/rozkazy/smernice/rmv_3_1978.pdf>.

²¹⁷ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Memorandum, 6. června 1979.

²¹⁸ Termín „ustanovit“ (resp. „ustanovka“), znamenal v řeči StB získání informací na určitou osobu k určení její identity. Dále viz SUK, Jaroslav. Ustanovka. *Paměť a dějiny*, 2007, č. 1, s. 198.

²¹⁹ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Memorandum, 6. června 1979.

²²⁰ Tzv. propůjčený byt bylo v terminologii StB označení pro objekt, byt nebo jeho část, určených pro konání konspiračních schůzek pracovníků StB s tajnými spolupracovníky. Tzv. držitel propůjčeného bytu byl specifickým tajným spolupracovníkem StB, který byl získán právě za účelem propůjčování své nemovitosti, nebo její části za výše zmíněným účelem. Mezi příslušným operativním útvarem kontrarozvědky a majitelem propůjčeného bytu byla uzavírána zvláštní dohoda, kterou „byly stanoveny podmínky využívání těchto prostor včetně povinností vyplívajících pro obě strany“. Bezpodmínečnou povinností držitele bytu bylo utajit využívání bytu StB. Výběr propůjčeného bytu se řídil zejména požadavkem na možnost naprostého utajení konaných schůzek. V propůjčených bytech měly být uskutečňovány schůzky jen se spolehlivými a zkušenými tajnými spolupracovníky. ŽÁČEK, Pavel. „Ostrá zbraň“ Státní bezpečnosti. Spolupracovníci StB ve směrnicích pro agenturně operativní práci 1947-1989. In BLAŽEK, Petr (ed.). *Opozice a odpor proti komunistickému režimu v Československu 1968-1989*. Praha, 2005, s. 214.

²²¹ Tzv. konspirační byt byl obdobou tzv. propůjčeného bytu. Rozdíl spočíval v tom, že tzv. konspirační byt „byl oproti propůjčenému bytu samostatný objekt, samostatný byt nebo jiná místnost získaná a obhospodařovaná přímo operativním útvarem kontrarozvědky“. Oficiálním vlastníkem bytu byl pracovník kontrarozvědky, který byl získal za využití krycího občanského průkazu. Jen ve výjimečných případech mohl být konspirační byt legalizován tajným spolupracovníkem. ŽÁČEK, Pavel. „Ostrá zbraň“ Státní bezpečnosti. Spolupracovníci StB ve směrnicích pro agenturně operativní práci 1947-1989. In BLAŽEK, Petr (ed.). *Opozice a odpor proti komunistickému režimu v Československu 1968-1989*. Praha, 2005, s. 214–215.

nebylo vysvětleno jakou formou má tyto předávat.“²²² Horáčkovy vlastnoruční zprávy jako celek, tedy i ty z dalších let jeho spolupráce, nejsou součástí dochovaného svazku, a to z toho důvodu, že vlastnoruční zprávy tvořily část svazku, která byla zpravidla skartována při ukládání svazku do archivu,²²³ což se událo i v případě Horáčkova svazku.²²⁴

Návrh na získání Horáčka jako „agenta“ StB schválil náčelník S StB Hradec Králové.²²⁵ Dle směrnice měl týž náčelník schválit (signovat) i záznam „vázacího aktu“, čímž byl proces vázání formálně dokončen, ale o tom až na následujících řádcích.²²⁶

Dne 22. června 1979 byl F. Horáček získán jako spolupracovník StB v kategorii „agent“. Samotný „vázací akt“ má dle směrnic provádět pracovník kontrarozvědky, který bude TS řídit. „*Příslušný náčelník rozhodne, zda se vázacího aktu zúčastní sám, nebo podle potřeby jím určený další pracovník.*“²²⁷ V našem případě nebyl vázání přítomen sám náčelník S StB Hradec Králové, ale náčelník 2. odd. II. odboru správy StB Hradec Králové kpt. Jaroslav Dvořák a samozřejmě por. Jílek, v roli „řídícího orgánu“.²²⁸ Po skončení „vázacího aktu“ měl „řídící orgán“ za povinnost sepsat záznam o jeho průběhu. Jako jeho součást nesměl scházet popis reakce získávaného na nabídku spolupráce.²²⁹ Horáček údajně nabídku „*bez výhrad přijal a ztvdil vlastnoručním slibem a určil si krycí jméno „Akord*“.“²³⁰ (pro vlastnoruční slib viz příloha č. 4). V souladu s návrhem na získání byly Horáčkovi v průběhu „vázacího aktu“ údajně vysvětleny „*zásady spolupráce s StB, předávání a psaní zpráv, konspirace, nutnost utajení styku při jednání na úřadech při plnění úkolů a i před jinými příslušníky, přáteli a spoluzaměstnanci.*“²³¹ Jak bylo a bude poukázáno v dalších částech práce, byl Horáček v dodržování konspirace úspěšný a nedopustil se v tomto směru žádných zásadních chyb. Ostatně o jeho spolupráci se začalo hovořit až po zveřejnění tzv. Cibulkových seznamů v roce 1992. Např. Michal Hýbek se ohledně data, kdy zjistil, že Horáček s StB spolupracoval, vyjádřil následovně: „*Já jsem se o tom dozvěděl až hodně*

²²² ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Memorandum, 6. června 1979.

²²³ Viz Metodické pokyny náčelníka SEO FMV ke služebnímu předpisu A-oper-II-1, 1978 [online]. K článku 10 Směrnic: Ukončení svazků a osobních spisů, bod č. 1. [cit. 2015-07-12]. Dostupné z: <<http://www.ustrcr.cz/data/pdf/rozkazy/smernice/mpn-seofmv-1978.pdf>>.

²²⁴ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Návrh na ukončení spolupráce, 15. března 1989.

²²⁵ Tamtéž.

²²⁶ Rozkaz ministra vnitra (RMV) ČSSR č. 3 – „Směrnice pro práci se spolupracovníky kontrarozvědky“ (A-oper-I-3) z 25. 1. 1978 [online], část II, čl. 49. [cit. 2015-07-09]. Dostupné z: <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/rozkazy/smernice/rmv_3_1978.pdf>.

²²⁷ Tamtéž, část II, čl. 44.

²²⁸ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Zpráva o získání ke spolupráci, 22. června 1979.

²²⁹ Rozkaz ministra vnitra (RMV) ČSSR č. 3 – „Směrnice pro práci se spolupracovníky kontrarozvědky“ (A-oper-I-3) z 25. 1. 1978 [online], část II, čl. 48. [cit. 2015-07-09]. Dostupné z: <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/rozkazy/smernice/rmv_3_1978.pdf>.

²³⁰ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Zpráva o získání ke spolupráci, 22. června 1979.

²³¹ Tamtéž.

pozdě, někdy v roce 1992. Jim zmizel do Ameriky, mně to bylo trochu divné – a asi za půl roku mi někdo říkal „Hele, víš proč tam jel? Byl agent, tak radši utek.“ Byl jsem hodně překvapený.²³²

4.1 Střet agentů

Činnost tajných spolupracovníků měla být, dle směrnice, kontrolována příslušnými pracovníky kontrarozvědky (resp. „řídícími orgány“). Kontrola získaných poznatků tak měla být prováděna v zásadě dvěma způsoby. Jednak „porovnáním s návaznými poznatky a zpětným vytěžováním“ a pak také za využití dalších tajných spolupracovníků, „popřípadě i za pomoci zpravodajské techniky“.²³³ Samozřejmě že zmíněnými prostředky byly ověřovány i informace získané od F. Horáčka.

Nejzajímavější a v Horáčkově svazku dobře zadokumentovaný případ kontroly jím předávaných poznatků se váže ke „srazu osob z řad hippies a CH-77“ v Nové Vísce, který proběhl mezi 29. červnem a 1. červencem 1979.

Dle Jiřího Kostůra se jednalo již o druhý punkový koncert na „baráku“ v Nové Vísce. Předcházející, který Miroslav Skalický nazval prvním punkovým festivalem v Čechách, se konal ještě před Horáčkovou první návštěvou Nové Vísce (oslava svatby Ladislava Balabána, listopad 1978), u příležitosti oslavy fiktivních šedesátin Štefana „Timpo“ Hiroše.²³⁴ Miroslav Skalický, který na Hirošových narozeninách vystoupil ve formaci s názvem *Hajzlštětka*, na svoje vystoupení vzpomínal následovně: „i my jsme udělali punkovou kapelu se vším všudy – smradlavý vajíčka, polejvání pivem, flusání na lidi – co jsme tak odkoukali z těch fotek a mysleli si, že tohle je právě ten punk.“²³⁵

Ale nyní k onomu druhému „punkovému večeru“ v Nové Vísce, u jehož příležitosti byla ověřena Horáčkova zpravodajská spolehlivost. Horáčkem předané informace byly v tomto případě konfrontovány s poznatky získanými od TS „Artura“, který byl řízen O StB Chomutov.

Pavlu Novákovi alias TS „Arturovi“ se přezdívalo „Bubák“. „Od počátku 70. let se aktivně účastnil protoundergroundového života na severu Čech, byl znám jako sběratel

²³² DRDA, Adam. Když člověk někoho udá, tak si to moc dobře pamatuje. *Revolver Revue*, 1999, č. 41, s. 299.

²³³ Rozkaz ministra vnitra (RMV) ČSSR č. 3 – „Směrnice pro práci se spolupracovníky kontrarozvědky“ (A-oper-I-3) z 25. 1. 1978 [online], část II, čl. 78–79. [cit. 2015-07-17]. Dostupné z: <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/rozkazy/smernice/rmv_3_1978.pdf>.

²³⁴ KOSTŮR, Jiří. *Satori v Praze*. Praha, 1993, s. 65, 74–75.

²³⁵ Portál *Guerilla records*, rozhovor Vladimíra „Lábuse“ Drápala s Miroslavem Skalickým „...lidi po nás plivali...“ [online]. [cit. 2015-07-17]. Dostupné z: <<http://www.guerilla.cz/?s=rozhovory&id=17>>.

*hudebních nahrávek z oblasti rockové scény*²³⁶ a také se přátelil s Miroslavem Skalickým. Jeho krycí jméno „Artur“ se v této práci již jednou vyskytlo, a to v souvislosti se snahou O StB Chomutov zahájit trestní stíhání Miroslava Skalického v roce 1978, kterou jsem komentoval v kapitole č. 2, věnované prvnímu „otřukávání se“ mezi Horáčkem a StB. Jak jsem již uvedl v téže kapitole, v tušení snahy StB kriminalizovat jeho jednání, uschoval si Miroslav Skalický u Pavla Nováka texty svých písní a jiné „protistátní“ tiskoviny. U Nováka byla 5. října 1977 provedena domovní prohlídka, při které byly zmíněné písemnosti zabaveny, načež Novák den poté uvedl, že byly majetkem M. Skalického.

Svazek vedený na osobu Pavla Nováka, alias TS Artura, se nedochoval, ale nahlédnutí do evidencí ABS nám může, při komparaci s útržkovitými údaji k jeho osobě, z materiálů provenience fondu Správa vyšetřování StB, alespoň poodhalit Novákovo směřování do spárů StB. Jak již bylo uvedeno, P. Novák se pohyboval, z pohledu tehdejších bezpečnostních složek, v nepřátelském prostředí, konkrétně v prostředí „volné mládeže“, nebo chcete-li undergroundu či „druhé kultury“. Z protokolu registrace svazků agenturního a kontrarozvědného rozpracování SEO KS SNB Ústí nad Labem se dovídáme, že byl dne 5. dubna 1977 zaregistrován tzv. signální svazek vedený na osobu Pavla Nováka pod reg. č. 17825 a krycím jménem „Artur“. Jinými slovy byl P. Novák podezříván z páchání „trestné činnosti“ a StB měla v úmyslu tuto informaci prověřovat (k okolnostem zakládání „signálního svazku“ viz pozn. pod čarou č. 58). Lze předpokládat, že byl podezříván právě pro svoji známost se Skalickým. Ostatně vyřčenou domněnku potvrzuje osobní spis tzv. nepřátelské osoby (NO) druhé kategorie,²³⁷ který byl na osobu P. Nováka zaveden a 7. června 1977

²³⁶ DĚNČEVOVÁ, Ivana – STÁREK, František – STEHLÍK, Michal. *Tváře undergroundu*. Praha, 2012, s. 89–90.

²³⁷ Tzv. nepřátelskou osobou se v dokumentech provenience bývalých bezpečnostních složek rozumí osobu projevující „nepřátelský postoj k socialistickému politickému zřízení“. Hlavní zásadou pro zařazení osoby v kategorii „nepřátelská“ bylo „třídní hledisko“ a dále i vyhodnocení stupně „angažovanosti vytypované osoby při nástupu antisocialistických a antikomunistických sil v uplynulém období a individuální ohodnocení poznatků“. Mezi hlavní hlediska pro zařazení tzv. nepřátelských osob do evidence patřilo např. členství v „nepovolených nebo zakázaných organizacích a politických stranách (KANu, Společnosti pro lidská práva, pravicových sociálních demokratů, Demokratické strany Slovenska atd.)“, organizování a aktivní účast na protirežimních vystoupeních, letákových akcích, aktivní činnost v K-231 a Slovenské organizaci pro ochranu lidských práv. Do kategorie „nepřátelské osoby“ bylo možné zahrnout i osoby, které se dopustily vlastizrady, sabotáží, vyzvědačství a rozšiřování protirežimních dokumentů, případně „reakční“ představitele církevní hierarchie, v neposlední řadě i bývalé příslušníky nacistického zpravodajského aparátu a různých fašistických organizací. Rozkaz ministra vnitra (RMV) ČSSR č. 44 – „Evidování a rozpracování nepřátelských osob“ z 30. 9. 1979 [online]. [cit. 2015-07-16]. Dostupné z: <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/rozkazy/rmv_no/rmv_44_1970.pdf>. Dále viz Rozkaz ministra vnitra (RMV) č. 10 „Evidování nepřátelských osob“ z 17. 2. 1964 [online]. [cit. 2015-07-16]. Dostupné z: <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/rozkazy/rmv_no/rmv_10_1964.pdf>.

Osobní spisy nepřátelské osoby (NO) se vydávaly na základě schváleného návrhu na zaevidování osoby jako „nepřátelské osoby“ a jejího zařazení do příslušné kategorie nebezpečnosti. Rozkaz ministra vnitra č. 44 Evidování a rozpracování nepřátelských osob z 30. 9. 1970 definoval čtyři kategorie nebezpečnosti

zaevidován. Počínaje 3. lednem 1978 byl na jeho osobu registrován tzv. osobní spis kandidáta tajné spolupráce (KTS) a od 24. března 1978 svazek v kategorii tzv. agent. Přičemž se můžeme jenom domnívat, jakým způsobem se pracovníkům O StB Chomutov podařilo P. Nováka zavázat, ale je více než pravděpodobné, že se tak stalo na základě kompromitujících skutečností.

Každopádně jak Horáček, tak Novák se v roli „agentů“ StB zúčastnili uvedené víkendové akce v Nové Vísce a jimi předané „agenturní zprávy“ se v zásadních bodech lišily.

Nejprve tedy k „vytěžení“ Horáčka, které bylo provedeno 5. července 1979. Horáček uvedl, že do Nové Vísky byl pozván osobně Miroslavem Skalickým a z Pardubic odcestoval spolu s Jaroslavem Strouhalem („Slon“), Jaromírem Čáňem („Ajka“), Lubomírem Bartošem („Pind’a“) a Přemyslem Hrubým. V tomto složení měli dorazit do Nové Vísky v pátek 29. června 1979 okolo půl dvanácté v noci. V době jejich příjezdu bylo, dle Horáčkova odhadu, přítomno sedmdesát až osmdesát osob. „*V tu dobu probíhalo v „sále“ – stodole zkoušení punk-rockových skupin [...] jednalo se o 3 skupiny.*“²³⁸ Dále Horáček uvedl, že během soboty byla na „baráku“ značná fluktuace návštěvníků, jejich celkový počet odhadoval na sto padesát až sto sedmdesát. Hlavní program, v podobě vystoupení punk-rockových skupin, započal v sobotu po osmnácté hodině večerní, přičemž o jeho úvod se postaral Ivan M. Jirous, který „*přednesl své dvě básně, z nichž jedna se týkala Dany Němcové, ...*“²³⁹ Po vystoupení punk-rockových skupin se měl do kulturního programu zapojit i Horáček, který byl na pódiu údajně vystřídán skupinou ve složení Josef Janíček, Milan „Mejla“ Hlavsa ad. Ještě před samotnou hudební produkcí, proběhla, dle Horáčka, podpisová akce. Program srazu měl skončit v brzkých ranních hodinách v neděli 1. července 1979, načež se účastníci začali postupně rozjíždět domů, někteří odjeli až v pondělí.²⁴⁰

nepřátelských osob: 1) zvláště nebezpečné – aktivní činitelé, organizátoři a konspirátoři protisocialistických sil a nepřátelské činnosti (zpravidla osoby rozpracované v příslušných operativních svazcích);

2) nebezpečné – nepřátelsky zaměřené osoby, které udržovaly spojení s „reakčními živly doma nebo v cizině“ a do aktivní nepřátelské činnosti se zapojovaly jen při mimořádných událostech (zpravidla osoby pozorované v příslušných operativních svazcích);

3) „*reakčně zaměřené osoby, které se svými nepřátelskými postoji veřejně neprojevovaly, sdružovaly se však ve skupinách mezi sebou nebo udržovaly styky s cizinci*“;

4) ostatní nepřátelské osoby, neodpovídající svým charakterem předcházejícím kategoriím, případně osoby, které se s ohledem na vysoký věk nebo zdravotní stav do protikomunistické činnosti nezapojovaly. Rozkaz ministra vnitra (RMV) ČSSR č. 44 – „Evidování a rozpracování nepřátelských osob“ z 30. 9. 1979 [online]. [cit. 2015-07-16]. Dostupné z: <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/rozkazy/rmv_no/rmv_44_1970.pdf>. Dále viz ŽÁČEK, Pavel. Administrativa písemností kontrarovědné povahy II. Jednotný evidenční, statistický a archivní systém StB v letech 1978-1989. In: *Sborník Archivu bezpečnostních složek*, 11/2013, s. 185–186.

²³⁸ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Vyhodnocení operativní situace srazu v obci Nová Víska a vzniklých rozporů, situace ve VČK – Hippies, 3. srpna 1979.

²³⁹ Tamtéž.

²⁴⁰ Tamtéž.

Je zřejmě na místě dodat, že Horáčkův popis, v některých bodech, dokonale koresponduje se vzpomínkami Jiřího Kostúra:

„za čtrnáct dní [po předchozí akci – svatba Jana „Íče“ Hrice a Alexandry Hricové] se konal nový punkový koncert, který uváděl Magor propuštěný z kriminálu, seděl od šestasedmdesátého roku už po třetí, vystoupil na pódium ve své slavné černé „krazy“ košili a přednesl báseň za Danu a Jiřího Němcovy, uvězněné s dalšími členy VONSu, po něm se pouštěly diáky z festivalů druhé kultury a pak v následujícím pořadí hrály kapely nové vlny: Rumour Emise Groupe in Europe, Vaťák s Domem a Energie G, podle mě to sice nic moc nebylo až snad na Vondrušku a po nich konečně rozhejbal stodolu Jim, který měl vůbec nejlepší vystoupení na pódiu za ten čas, a potom zas Pepa Janíček and his Boys...“²⁴¹

Všechny známé okolnosti nasvědčují tomu, že Kostúrov a tedy i Horáčkův popis průběhu akce v Nové Vísce by mohl být realistický. Ivan M. Jirous byl od roku 1976 do doby konání popisovaného punkového koncertu skutečně třikrát vězněn, přičemž z třetího výkonu trestu byl propuštěn 25. dubna 1979.²⁴² Jiří a Dana Němcovy byli tou dobou skutečně ve vazbě, spolu s osmi dalšími členy VONS.²⁴³ Možná i z toho důvodu se StB o akci mimořádně zajímala a chtěla mít informace o jejím průběhu spolehlivě ověřené. Je více než pravděpodobné, že podpisovou akci na podporu uvězněným členům VONS předpokládala a Horáček byl na ní stran svého „řídícího orgánu“ přímo dotazován.

Nicméně agenturní záznam z Horáčkova „vytěžení“ byl odeslán na S StB Ústí nad Labem, která obdržené informace konfrontovala s „agenturní zprávou“ od P. Nováka (TS „Artur“). S StB Ústí nad Labem obratem odeslala Novákův popis události, resp. jeho souhrn zpět na S StB Hradec Králové, kam byl doručen 18. července 1979, s žádostí o objasnění rozporů. P. Novák uvedl, že do Nové Visky dorazil 30. června 1979, tedy až druhý den konání srazu. Tou dobou bylo prý přítomno okolo padesáti osob, jeden osobní automobil a poslouchaly se nahrávky PPU a DG 307 z magnetofonu M. Skalického. P. Novák se od přítomných údajně dozvěděl, že hlavní program proběhl předcházející den v pátek 29. 6. 1979 a také, že M. Skalický byl též den vyslýchán příslušníky SNB k dění na „baráku“. Mezi účastníky, které byl schopen identifikovat, poznal i F. Horáčka, jenž prý přijel bez harmoniky. Rozhodně prý nezaznamenal, že by měla proběhnout protestní podpisová akce.

²⁴¹ KOSTÚR, Jiří. *Satori v Praze*. Praha, 1993, s. 74–75.

²⁴² BLAŽEK, Petr. Akce „Ivan-2“: Sledování Ivana Martine Jirouse příslušníky Správy sledování Státní bezpečnosti. *Paměť a dějiny*, 2012, č. 1, s. 104.

²⁴³ Viz např. PAŽOUT, Jaroslav. Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných. In BLAŽEK, Petr (ed.). *Opozice a odpor proti komunistickému režimu v Československu 1968-1989*. Praha, 2005, s. 102–104.

„Podle jeho názoru šlo o běžnou akci, což usuzuje z toho, že na chalupě nebyli přítomni Havelka z Přeštic a František Stárek z Teplíc, kteří by se zcela určitě zúčastnili, kdyby se jednalo o nějaký větší sraz osob hippies a CH-77.“²⁴⁴

S StB Hradec Králové tak zformulovala hlavní rozpory do následujících čtyř bodů:

- 1) Počet přítomných osob. P. Novák uváděl čtyřicet až padesát přítomných, což bylo číslo diametrálně odlišné od Horáčekových sto padesáti až sto sedmdesáti účastníků.
- 2) Podpisová akce. Dle Nováka žádná neproběhla. Horáček tvrdil, že se uskutečnila kolem sedmnácté hodiny, po příjezdu Viktora Parkána,²⁴⁵ přičemž nemohl potvrdit, že by podpisový arch přivezl přímo Parkán.
- 3) Přítomnost představitelů „druhé kultury“. Novák potvrdil přítomnost pouze M. Skalického a F. Pánka.²⁴⁶ Ústecká StB na podporu Novákových údajů doplnila, dle jejího názoru známou okolnost, že většina „*předních exponentů hnutí hippies a CH-77, jako Parkán Viktor a Ivan Jirous, dojíždějí na podobné setkání většinou osobními vozidly, která se však na chalupě, mimo uvedené, tentokrát nenacházela.*“²⁴⁷. Horáček v rozporu s Novákem potvrdil přítomnost M. Skalického, I. M. Jirouse, F. Stárka, M. Hlavsy, J. Janička, Davida a Ondřeje Němcových ad.
- 4) Průběh srazu. Dle Nováka proběhl hlavní program v pátek 29. června, „*kdy hrály ve „stodole“ skupiny z Prahy a Jihlavy*“,²⁴⁸ v sobotu byla de facto volná zábava. Horáček tvrdil, že vystoupení punk-rockových skupin bylo na programu v sobotu a zároveň uvedl jejich počet, včetně sestavy.²⁴⁹

²⁴⁴ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Akce „Podzemí“ – rozborová zpráva o průběhu srazu ve dnech 29. 6. – 1. 7. 1979, 13. července 1979.

²⁴⁵ Viktor Parkán byl jedním ze spolumajitelů zemědělské usedlosti v Řepčicích (viz pozn. pod čarou č. 70). Viktor Parkán po přestěhování z Prahy do Řepčic signoval Prohlášení Charty 77. Jak jsem již uvedl, stalo se z domu v Řepčicích místo setkávání pražského a severočeského undergroundu. Do Řepčic dojížděli i předáci Charty 77. Podrobněji k osobě Viktora Parkána viz Portál *Paměť národa* [online]. [cit. 2015-07-22]. Dostupné z: <<http://www.pametnaroda.cz/story/parkan-viktor-1946-2878>>; CÍSAŘOVSKÁ, Blanka – PREČAN, Vilém. *Charta 77: Dokumenty 1977–1989*. Praha, 2007, sv. 1 (1977–1983), s. 153.

²⁴⁶ Fanda Pánek (nar. 2. listopadu 1949) – vlastním jménem František Pánek, undergroundový básník a textař skupiny The Plastic People of the Universe. Více viz Portál Ústavu pro českou literaturu AV ČR, *Slovník české literatury po roce 1945*, Fanda Pánek [online]. [cit. 2015-07-19]. Dostupné z: <<http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1094>>. Dále viz Dokumentární cyklus České televize *Alternativní kultura*, díl *Poezie v podzemí III*. [online], část o básníkovi Fandovi Pánkovi. [cit. 2015-07-19] Dostupné z: <<https://www.youtube.com/watch?v=D-Y2IG-AYys>>.

²⁴⁷ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Akce „Podzemí“ – rozborová zpráva o průběhu srazu ve dnech 29. 6.– 1. 7. 1979, 13. července 1979.

²⁴⁸ Tamtéž, Vyhodnocení operativní situace srazu v obci Nová Víska a vzniklých rozporů, situace ve VČK – Hippies, 3. srpna 1979.

²⁴⁹ Tamtéž.

F. Horáček, a zřejmě nejen on, informoval o přípravě akce s předstihem, tudíž se bezpečnostní složky mohly na její konání připravit.²⁵⁰ S StB Ústí nad Labem, v součinnosti s O StB a VB Chomutov, údajně provedla „*bezpečnostní opatření k rozložení a kontrole*“²⁵¹ předpokládaného srazu.²⁵² Zůstává však otázkou, do jaké míry bylo sousloví „rozložení a kontrola“ v tomto případě míněno vážně, poněvadž provedené bezpečnostní opatření nejenže nesplnilo kýžený účel, ale ještě umocnilo spor mezi S StB Ústí nad Labem a Hradec Králové ohledně zpravodajské hodnoty získaných informací. Ono bezpečnostní opatření spočívalo v zapojení příslušníků VB Chomutov, kteří měli obsadit strategická místa na přístupových cestách a perlustrovat přijíždějící účastníky. Tímto způsobem byla zjištěna totožnost pouze jednadvaceti osob, které se srazu měly zúčastnit.²⁵³ Počet provedených perlustrací tak učinil Novákovu „agenturní zprávu“ ještě věrohodnější, a i z toho důvodu byla s Horáčkem učiněna další schůzka, kde se měl vyjádřit ohledně objektivnosti jím předané zprávy.

Co se přístupu řadových příslušníků VB ke kontrolování podobných undergroundových srazů týče, lze předpokládat, že nebyli zrovna nadšení z plnění úkolů, v jejich očích často nesmyslných, které na jejich bedra vkládala StB. Ostatně, přístup uniformované části SNB k plnění podobných úkolů dobře vystihuje vzpomínka jednoho z příslušníků VB, kterou interpretoval F. Stárek:

„My jsme na vás byli tak nasraný! Ne, protože jste chartisti, na to jsme kašlali. Ale my koukali na ten dvůr, a vy jste tam seděli, točený pivka, muzika, Patti Smith hrála na plný pecky, holky v plavkách. A my jak kretění leželi ve škarpě a lezli po nás brouci.“²⁵⁴

Horáček při následném objasňování rozporů v počtu účastníků nedůslednost přijatého opatření ke kontrole akce zcela odhalil. Uvedl, že na sraz se účastníci sjížděli již od pátečního rána a jak následně zjistil, příslušníci kontrolovali pouze ty, co přijeli mezi šestnáctou

²⁵⁰ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Rozpory v získávaných poznatcích k činnosti osob v Nové Vísce – sdělení (X. správa FMV), 25. července 1979.

²⁵¹ Tamtéž, Akce „Podzemí“ – rozborová zpráva o průběhu srazu ve dnech 29. 6.–1. 7. 1979, 13. července 1979.

²⁵² Ve snaze znemožnit návštěvy objektu v Nové Vísce aplikovaly bezpečnostní složky různé metody – od „běžných“ kontrol přijíždějících až po vyhlášení karantény pro výskyt žloutenky. Podrobněji k metodám provádění „dohledu“ bezpečnostních složek nad undergroundovou komunitou žijící v Nové Vísce viz KRASOVÁ BROŽOVÁ, Markéta. *Undergroundová komunita na Nové Vísce* [online]. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně. Filozofická fakulta. Katedra historie. 2009. Vedoucí diplomové práce Mgr. Václav Houfek, s. 30–34. [cit. 2013-07-19]. Dostupné z: <<http://theses.cz/id/f0qnvb/>>.

²⁵³ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Akce „Podzemí“ – rozborová zpráva o průběhu srazu ve dnech 29. 6.–1. 7. 1979, 13. července 1979.

²⁵⁴ Doprovodný text k pořadu České televize *Baráky* z cyklu *Fenomén underground* [online], vysíláno 6. března 2015. [cit. 2015-07-19]. Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10419676635-fenomen-underground/414235100221006-baraky/>>.

a dvaadvacátou hodinou. On sám dorazil se skupinkou z východních Čech kolem půl dvanácté v noci a nikdo je nekontroloval. Dle jeho vyjádření nebyli kontrolováni ani ti, co přijeli až v sobotu odpoledne a zrovna v tu dobu dorazili účastníci z Prahy, kteří přijeli převážně osobními vozy. Horáčkovy vysvětlení tak korespondovalo se zmíněnou teorií S StB Ústí nad Labem spočívající v přímé úměrnosti mezi počtem přítomných vozů a účastníků, ale zároveň tak snižovalo její hodnotu při dokládání pravdivosti „agenturní zprávy“ od P. Nováka ohledně neúčasti „*předních exponentů hnutí hippies a CH-77*“.²⁵⁵ Jak vyplývá ze záznamu z opětovného vytěžení ze dne 27. července 1979, byl Horáček poměrně dotčen projevem nedůvěry k jeho osobě stran „řídícího orgánu“.²⁵⁶

„Jak sám uvedl, že nemůže on za to, že se VB v Chomutově flákají a neprovádějí kontroly tak, jak by měli, potom že by museli zjistit každého, kdo ke Skalickému přijede. On sám, že tam byl již několikrát a „kontrolovali“ jej pouze na Silvestra. Jak uvedl, obsazení příjezdových cest je velmi nedbalé a pouze v některých hodinách (pátek od 16:00 do 22:00 a potom zase až v neděli odpoledne).“²⁵⁷

Dále Horáček tvrdil, že přítomností F. Stárka si je naprosto jist a to z toho důvodu, „*protože s ním hovořil o vrácení textů, které mu tento zapůjčil.*“²⁵⁸ O tom, že na srazu byla podepisována petice, nemohl být dle Horáčka pochyb, „*protože se sám velice bavil tím, jak se lidi z punk rocku podepsání vyhýbali.*“²⁵⁹ Novákovu poznámku, že harmonikář Jim přijel tentokrát bez svého nástroje, Horáček potvrdil s tím, že akordeon mu do Nové Vísce dovezl Skalický týden předem z Řepčic.

Pomyslnou třešničkou na dortu Horáčkovy kritiky, na adresu zjevně neúspěšného bezpečnostního opatření, byla zmínka o setkání, které se mělo uskutečnit o tři týdny později u Milana „Fricka“ Friče v Podhájí. Horáček dával do souvislosti opatření bezpečnostních složek u příležitosti konání akce v Nové Vísce a v Podhájí, kde bylo, důslednou kontrolou potencionálních účastníků, konání akce zcela znemožněno.²⁶⁰ O úspěšném rozložení srazu u Friče, vypovídal i Jaroslav Strouhal:

²⁵⁵ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Akce „Podzemí“ – rozborová zpráva o průběhu srazu ve dnech 29. 6.–1. 7. 1979, 13. července 1979.

²⁵⁶ Tamtéž, záznam z opětovného vytěžení F. Horáčka ke srazu v Chomutově ze dne 27. července 1979.

²⁵⁷ Tamtéž.

²⁵⁸ Tamtéž.

²⁵⁹ Tamtéž.

²⁶⁰ Tamtéž.

„K neuskutečněnému srazu u Fricka – Milana Friče v Turnově – Podhájí okr. Semily mohu uvést, že na tento jsem odcestoval společně s jistou dívkou z Heřmanova Městce [...]. Na nádraží v Jičíně jsem potkal Martina Ježka a Tomáše Ježka [...] a společně jsme jeli do Turnova. V Turnově na nádraží jsme potkali Přemka [zřejmě Přemysla Hrubého] a Františka Hyhlíka z Pardubic, zde jsme také byli kontrolováni příslušníky SNB. To bylo asi 20:15 hodin dne 20. 7. 1979. Hyhlíka příslušníci SNB odvezli, protože neměl OP, a my jsme odešli spát do nějaké zahrady za město, neboť jsme se dozvěděli, že se sraz u Friče nekoná.“²⁶¹

Úspěšnost bezpečnostního opatření, přijatého u příležitosti plánované akce u Milana Friče v Podhájí (akce „Podháj“), byla zmíněna i ve „Vyhodnocení ročního vykonávacího plánu práce správy StB a O StB ve Východočeském kraji za rok 1979“.

„Agenturními prostředky zjištěno, že do oblasti Turnovska je organizován sraz značného počtu účastníků na druhou polovinu července 1979. – Na základě přijatého součinnostního plánu se složkami VB, byly provedeny pohovory a kontroly 193 mladých osob. Sraz v samých počátcích paralyzován a PVO splnilo plánovaný cíl.“²⁶²

Jak nasvědčuje i předchozí příklad, lze se domnívat, že pakliže StB o jakémkoliv srazu tzv. volné mládeže věděla s předstihem, snažila se jeho konání za využití všech dostupných prostředků zabránit, což poněkud nekoresponduje s přístupem, který aplikovala u příležitosti akce v Nové Vísce na přelomu června a července 1979. Kvalitu odváděné práce tamějších bezpečnostních složek dokonale demonstruje fakt, že byli obyvatelé Nové Víscky, v roli organizátorů, schopni odpozorovat intervaly kontrol stran VB a instruovali v tomto směru účastníky srazu. Tuto situaci dokládá informace získaná vytěžením Horáčka:

„Organizátoři a návštěvníci srazů v Chomutově vědí o opatřeních ze strany bezpečnosti a ti, kteří nechtějí být kontrolováni, přijíždějí pozdě v pátek, nebo až v sobotu a odjíždějí již časně v neděli. [...] TS [Horáček] se sám podívoval nad tím, že ač byl

²⁶¹ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, záznam výslechu Jaroslava Strouhala ze dne 7. srpna 1979.

²⁶² ABS, f. B 5/II, inv. j. 144, Roční vykonávací plán práce Správy StB na rok 1979 – Vyhodnocení ročního vykonávacího plánu práce správy StB a O StB ve Východočeském kraji za rok 1979.

Bezpečnostní opatření, které zabránilo konání uvedené akce, mohlo mít, z pohledu bezpečnostního aparátu, preventivní účinek v tom smyslu, že odradilo organizátory od pořádání podobných srazů. Ostatně rozehnutí kulturní akce zmiňuje Prokop Tomek jako jedno z v praxi užívaných PVO. TOMEK, Prokop. Prevence, profylaxe a výchova v pojetí Státní bezpečnosti. In: *Sborník Archivu bezpečnostních složek*, 5/2007, s. 167.

v Chomutově nejméně pětkrát v letošním roce a na srazy předem upozornil, nebyl ani jednou kontrolován,...“.²⁶³

Vraťme se nyní k verifikaci Horáčkovy zpravodajské produkce. Jak již bylo zmíněno, Horáček si za obsahem své původní „agenturní zprávy“ pevně stál. Proto před pracovníky S StB Hradec Králové vyvstal úkol, jakým způsobem ověřit jeho hodnověrnost. Na hradeckou StB byl v tomto směru vyvíjen tlak ze strany nadřízeného centrálního útvaru X. správy FMV,²⁶⁴ konkrétně 3. odboru,²⁶⁵ kam poznatky o rozporech zaslala S StB Ústí nad Labem.²⁶⁶

Postup při verifikaci Horáčkovy výpovědi byl nasnadě a vlastně ke způsobu jejího provedení dal námět sám Horáček, když údajně prohlásil, že jeho výpověď „*může potvrdit každý, kdo se srazu zúčastnil.*“²⁶⁷ Proto por. Jílek, v roli Horáčkova „řídícího orgánu“, navrhl provést výslech osob z Východočeského kraje, které Horáček zmínil, jako účastníky srazu v Nové Vísce. Jílkův návrh byl obratem přijat příslušnými náčelníky.

Nakonec bylo k ověření Horáčkovy „agenturní zprávy“ využito výpovědí následující čtveřice: Jaroslav Strouhal, Jaromír Čáň, Přemysl Hrubý a Zora Rohlenová, přičemž první tři jmenovaní cestovali do Nové Vísce společně s Horáčkem. Všichni vyslyšení svoji účast na inkriminovaném srazu potvrdili. Jediná Z. Rohlenová byla při příjezdu kontrolována příslušníky bezpečnostních složek. Co se počtu přítomných účastníků týče, byla na základě údajů uváděných vyslyšenými sestavena následující rozmezí: v pátek 29. června 1979 bylo v Nové Vísce přítomno od třiceti do padesáti osob, v sobotu v podvečer od sto do sto padesáti

²⁶³ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Vyhodnocení prověrky TS „Akord“, 30. srpna 1979.

²⁶⁴ X. správa FMV (od roku 1979 SNB) bylo krycí označení pro útvar StB určený pro boj proti tzv. vnitřnímu nepříteli. X. správa FMV byla zřízena k 1. červnu 1974 rozkazem ministra vnitra Jaromíra Obziny. X. správa FMV, spolu s II. správou FMV (Správa kontrarozvědky pro boj proti vnějšímu nepříteli) a XI. správou FMV (Správa kontrarozvědky pro ochranu ekonomiky), vznikla rozštěpením Kontrarozvědné správy MV (II. správa MV), která do roku 1964 plnila funkci jednotné kontrarozvědky, zabývající se vnitřní (státobezpečnostní pokrytí domácí společnosti) i vnější (působení nepřátelských rozvědek na území Československa) problematikou. Otázka svěření obou těchto problematik jednomu velkému útvaru, či jejich organizační oddělení, byla řešena s poplatností panujícímu společenskému klimatu a mezinárodní situaci. „Vzhledem k všeobecnému hledání „nepřátelských živlů“ ve společnosti,...“ byla v 50. letech (říjen 1953) vedle samotné kontrarozvědky (II. správy MV) zřízena ještě samostatná politická kontrarozvědka (III. správa MV). S ohledem na zpochybnění existence výraznějších vnitřních nepřátel v letech 60. byla samostatná politická kontrarozvědka zrušena (prosinec 1963) a její úkoly převzala jednotná Kontrarozvědná správa MV. Opětovným oddělením vnější a vnitřní kontrarozvědné problematiky v roce 1974 byly sledovány dva hlavní cíle: větší agenturní pokrytí domácí společnosti a efektivnější boj s domácí resistencí. Na počátku této změny stálo politické rozhodnutí ÚV KSČ, které tak činilo s ohledem na společenské dopady let 1968 a 1969. KOUTEK, Ondřej. X. správa SNB – útvar státní bezpečnosti určený pro boj proti tzv. vnitřnímu nepříteli. In *Securitas Imperii 14*, 2006, s. 354–356.

²⁶⁵ Jak jsem již uvedl v úplném úvodu, 3. odbor X. správy FMV se zabýval problematikou mládeže, školství, zahraničních studentů a sportu. Konkrétně 2. oddělení 3. odboru mělo mj. na starosti extrémní směry v řadách mládeže. Tamtéž, s. 359.

²⁶⁶ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Návrh na provedení výslechu osob, které se zúčastnili srazu Hippies a II. kultury ve dnech 29. 6.–1. 7. 1979 v obci Nová Víska u Chomutova, 30. července 1979.

²⁶⁷ Tamtéž.

osob a v neděli dopoledne opět od třiceti do padesáti osob.²⁶⁸ Pro připomenutí, Horáček uváděl následující čísla: pátek – sedmdesát až osmdesát přítomných, sobota – sto padesát až sto sedmdesát. Zároveň odpovídají i Horáčkem popisované změny v počtu účastníků, když tvrdil, že většina dorazila v sobotu odpoledne a domů se vracela v neděli dopoledne.

S podpisovou akcí na podporu vězněných členů VONS byla, vzhledem k možnosti přijmout jednoznačný závěr, situace složitější. Z vyslychané čtveřice potvrdil podpisovou akci pouze Přemysl Hrubý, který protest proti věznění členů VONS údajně v sobotu signoval. Dále uvedl domněnku, že se k protestu svými podpisy připojili i J. Strouhal a J. Čáň.²⁶⁹ Ti však u výsledku signaci jakéhokoliv dokumentu nepotvrdili a v zásadě asi ani nemohli, poněvadž jak je patrné z jejich výpovědí, strávili sobotní odpoledne a večer „v místnosti zvané hospoda“, takže se v inkriminované době nacházeli, jak sami uvedli, v silně podnapilém stavu.²⁷⁰ J. Strouhal, se kterým jsem měl možnost osobně hovořit, si již nebyl schopen vybavit detaily konkrétního srazu, ale mimo záznam mi sdělil, že obyvatelé Nové Víscky skupinu z východních Čech považovali za „mladé kluky“, tudíž se domnívá, že by jim archy k podpisu ani nenabídli. Z. Rohlenová uvedla, že dokument, splňující signifikantní parametry, podepsala, ale nikoliv na srazu v Nové Vísce.²⁷¹ Co se týče přítomnosti čelních představitelů tzv. druhé kultury, byla bezpečně prokázána přítomnost F. Stárka, poněvadž Čáň si F. Stárka zapamatoval, coby výběřčího příspěvku za pití a jídlo.²⁷² Ze svědeckých výpovědí dále jasně vyplynulo, že v sobotu odpoledne dorazila pražská část osazenstva srazu, tak jak popisoval Horáček. J. Strouhal u výsledku uvedl následující: „*Jak jsem si všiml [v sobotu odpoledne při návratu z motorestu „Ušák“], hodně lidí přijelo auty, neboť v tuto dobu stálo venku za barákem přibližně 15 aut.*“²⁷³ Ohledně potvrzení Horáčkovy verze samotného kulturního programu, bylo ve vyhodnocení provedených výsledků uvedeno následující:

„Pokud se týká vlastního srazu resp. jeho průběhu, ten se rovněž nepodařilo celý zjistit. Hlavní program proběhl v sobotu večer, což vyplývá z výpovědí Hrubého a Rohlenové.

²⁶⁸ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Vyhodnocení prověrky TS „Akord“, 30. srpna 1979.

²⁶⁹ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Vyhodnocení prověrky TS „Akord“, 30. srpna 1979.

²⁷⁰ Tamtéž, záznam výsledku Jaroslava Strouhala ze dne 7. srpna 1979; tamtéž, záznam výsledku Jaromíra Čáně ze dne 20. srpna 1979.

²⁷¹ Tamtéž, záznam výsledku Zory Rohlenové ze dne 27. srpna 1979.

²⁷² Tamtéž, záznam výsledku Jaromíra Čáně ze dne 20. srpna 1979.

²⁷³ Tamtéž, záznam výsledku Jaroslava Strouhala ze dne 7. srpna 1979

Bylo potvrzeno vystoupení punk-rockových skupin z Prahy a Rohlenová potvrdila i vystoupení Horáčka na harmoniku, ... ²⁷⁴

A jaké bylo resumé Horáčkovy prověrky? S StB Ústí nad Labem (resp. jí podřízený útvar O StB Chomutov) zjistila, že využívá služeb krajně nespolehlivého spolupracovníka. Samozřejmě je nasnadě úvaha nad motivem P. Nováka záměrně podávat zkreslené informace. Markéta Krasová Brožová ve své diplomové práci, věnované undergroundové komunitě v Nové Vísce, uvedla, že P. Novák alias TS „Artur“ sváděl souboj se svým svědomím a rozhodl se StB mystifikovat, s cílem minimalizovat důsledky své spolupráce pro své okolí.²⁷⁵ Bohužel si ke svému rozhodnutí vybral zrovna nejnevhodnější okamžik, netuše, že se na srazu bude vyskytovat další spolupracovník, který si s důsledky svého jednání zjevně hlavu příliš nelámá. Výsledek prověrky nebyl nijak lichotivý zejména pro příslušníky VB Chomutov, jimiž provedená kontrola se svými výsledky od reality lišila v řádech pětinasobků a více. Por. Jílek si v textu vyhodnocení prověrky neodpustil jízlivou poznámku na jejich adresu: *„Rovněž se naskýtá otázka, zda všichni nasazení příslušníci přistupují k plnění úkolů zodpovědně a plně chápou politickou nebezpečnost těchto srazů...“* ²⁷⁶ Zřejmě hlavně na základě výsledku výše popsaného prověřování byl Horáček od 8. října 1979 oficiálně považován za prověřeného spolupracovníka.²⁷⁷

²⁷⁴ Tamtéž, Vyhodnocení prověrky TS „Akord“, 30. srpna 1979.

²⁷⁵ KRASOVÁ BROŽOVÁ, Markéta. *Undergroundová komunita na Nové Vísce* [online]. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně. Filozofická fakulta. Katedra historie. 2009. Vedoucí diplomové práce Mgr. Václav Houfek, s. 55. [cit. 2013-07-24]. Dostupné z: <<http://theses.cz/id/f0qnvb/>>.

²⁷⁶ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Vyhodnocení prověrky TS „Akord“, 30. srpna 1979.

²⁷⁷ Tamtéž, TS „Akord“ č. sv. 17821 – prověrka, 3. října 1979.

4.2 Nezdařilá výchova?

StB si spolupráci s Horáčkem víceméně pochvalovala. Za první rok spolupráce Horáček údajně předal více jak šedesát poznatků a zpráv, vesměs hodnotného charakteru. „Z dosavadního průběhu spolupráce je zřejmé, že TS je rozhodně přínosem [...] při dalším vhodném vedení a úkolování se stane velice kvalitním TS s možností využití i do jiných problematik.“²⁷⁸ Existovala ovšem okolnost, týkající se Horáčka, se kterou se StB nemohla zdánlivě smířit. Svazkem vedeným na jeho osobu se kontinuálně prolíná kritika jeho chování.

„Směrnice pro práci se spolupracovníky kontrarozvědky“ (A-oper-I-3) obsahuje, co se týče způsobů výchovy tajných spolupracovníků, očekávatelné obecné fráze typu: „Řídící orgán“ by měl k výchově přistupovat s přihlédnutím k osobnosti tajného spolupracovníka, měl by brát v potaz „jeho charakterové rysy a vlastnosti, společenské postavení apod.“²⁷⁹ Logicky byli pracovníci kontrarozvědky vybízeni, aby ve svých výchovných postupech zohlednili způsob získání tajného spolupracovníka. Zvláště intenzivně měli výchovně působit na spolupracovníky získané na základě kompromitujícího materiálu, kde měl výchovný vliv eliminovat vliv osob z „nepřátelského prostředí“. Poněkud úsměvně působí instrukce, která „řídícím orgánům“ dávala za úkol vysvětlovat tajným spolupracovníkům prospěšnost jejich konání pro blaho socialistické společnosti a prohlubovat „jejich politické uvědomění a internacionální postoje“.²⁸⁰ Dále měl pracovník kontrarozvědky reagovat „na nesprávné politické názory a postoje tajného spolupracovníka...“²⁸¹ Samozřejmě, že „řídící orgán“ měl jít svému svěřenci příkladem.

Zmíněné obecné a ideologicky podbarvené fráze obsažené ve směrnici se promítly i do plánu řízení a úkolování Horáčka ze dne 3. ledna 1980:

- „postupně s TS probírat otázky vnitropolitické situace, poukazovat na konkrétních případech na nevhodnost jednání osob z řad Hippiies a čsl. opozice.
- [...]
- působit na TS i nadále v tom směru, že svojí spoluprací pomáhá k nápravě nedostatků v naší společnosti a odhaluje viníky tohoto stavu právě v řadách největších křiklounů.
- [...]

²⁷⁸ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Plán řízení a úkolování TS „Akorda“ č. sv. 17821, 3. ledna 1980.

²⁷⁹ Rozkaz ministra vnitra (RMV) ČSSR č. 3 – „Směrnice pro práci se spolupracovníky kontrarozvědky“ (A-oper-I-3) z 25. 1. 1978 [online]. část III, čl. 55. [cit.2015-07-27]. Dostupné z: <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/rozkazy/smernice/rmv_3_1978.pdf>.

²⁸⁰ Tamtéž, část III, čl. 56.

²⁸¹ Tamtéž.

- vysvětlit mu opětovně a pravidelně mu připomínat nepřipustnost provokací a páchání trestné činnosti.

[...]“²⁸²

Právě posledně citovaný bod byl v Horáckově případě aktuální. Horáčkovi bylo opětovně vytýkáno jeho chování. Příslušníky S StB Hradec Králové zvláště trápilo Horáckovo veřejné vystupování ve smyslu zpívání „závadových“ textů na veřejnosti a nadměrná konzumace alkoholu.²⁸³ V této souvislosti byla Horáčkovi 17. července 1980 udělena písemná výstraha, kterou mu na schůzce konané týž den předal náčelník 2. oddělení II. odboru S StB Hradec Králové kpt. Jaroslav Dvořák, jenž ho zároveň opětovně upozornil, že pokud do budoucna nezmění svoje chování, vystavuje se nebezpečí stíhání pro trestné činy výtržnictví dle § 202 a pobuřování dle § 100.²⁸⁴ Kpt. Dvořák si na schůzce zároveň ověřil, že jemu podřízený por. Jílek, v roli Horáčkova „řídícího orgánu“, svého svěřence na nutnost změny jeho chování již několikrát upozorňoval.²⁸⁵

Osobně se domnívám, že pracovníkům StB muselo být zřejmé, že pokud si má Horáček uchovat hodnotu ve smyslu zpravodajského využití, musí i nadále prezentovat „závadové“ texty, pro což byl v tzv. nepřátelském prostředí respektován. V opačném případě by stěží mohl plnit úkoly, které mu byly přiděleny:

- „pokračovat v aktivním mapování Hippiies v rámci VČK
- zúčastňovat se srazů Hippiies na různých místech ČSSR a předávat poznatky o činnosti a programech srazů
- udržovat úzké kontakty na špičky Undergroundu
- zjišťovat organizátory akcí a vydavatele různých nelegálních časopisů a pamfletů, tyto získávat k dokumentaci.

[...]“²⁸⁶

²⁸² ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Plán řízení a úkolování TS „Akorda“ č. sv. 17821, 3. ledna 1980.

²⁸³ Tamtéž, záznam z výsledku ve služební místnosti OS-SNB Pardubice, 28. prosince 1980.

²⁸⁴ „Občanovi, o jehož nežádoucí činnosti získala Státní bezpečnost poznatky, mohlo být příslušníkem SNB nebo prokuratury sděleno, že represivní aparát ví o jeho „protispolečenském jednání“. Toto jednání bylo provinilci popsáno a byl upozorněn na to, že v případě jeho opakování nebo pokračování se vydává v nebezpečí trestního postihu.“ Za „protispolečenské jednání“, za které mohl příslušný prokurátor nebo příslušník SNB udělit výstrahu, byla považována i „účast na skupinových akcích, které narušují veřejný pořádek nebo jsou spojeny s nerespektováním zákonných požadavků představitelů státní moci...“ TOMEK, Prokop. Prevence, profylaxe a výchova v pojetí Státní bezpečnosti. In: *Sborník Archivu bezpečnostních složek*, 5/2007, s. 166. Pro celý text směrnice NMV č. 22/1978, definující použití výstrahy prokuraturou a SNB, viz BENDA, Patrik (ed.). Denní situační zprávy StB z listopadu a prosince 1989. In: *Securitas Imperii* 6, 2000, s. 735–738.

²⁸⁵ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Záznam z kontrolní schůzky dne 18. 7. 1980, 15. srpna 1980.

²⁸⁶ Tamtéž, Plán řízení a úkolování TS „Akord“ č. sv. 17821, 3. ledna 1980.

Na druhou stranu nelze uvedenou výtku brát pouze jako nesmyslně výchovnou floskuli. Starost o Horáčkovo veřejné vystupování pramenila zřejmě z obavy, aby nebyl dekonspirován. Horáček se totiž choval, jako kdyby se mu nemohlo nic stát, jako kdyby se jej hrozba postihu stran represivního aparátu netýkala. Ostatně podezřelé změny v jeho chování si povšiml i jeden z dalších tajných spolupracovníků, v té době čerstvě „agent“, jistý Karel Kryštof:²⁸⁷

„[...] K osobě Horáčka uvedl, že se znalostí jeho osoby na něm asi s odstupem jednoho roku pozoruje tu změnu, že se stal v Pardubicích osobou číslo jedna a toto díky tomu, že se velice změnil ve svém chování. [...] Bezpečnost ještě nikdy Horáčka nepostihla, přestože situaci navozoval on. Myšleno styky cizích lidí z celé ČSSR do Pardubic, hry na harmoniku různých nevhodných písní atd. [...] Horáček přitom vystupuje tím způsobem, že se mu nemůže nic stát, např. dělal si legraci z toho, že bezpečnost při svých razíích se nikdy netrefila do doby, kdy by byl on U Kohoutků.“²⁸⁸

²⁸⁷ Na osobu Karla Kryštofa byl u SEO KS SNB Hradec Králové dne 21. srpna 1980 zaevidován tzv. osobní spis kandidáta tajné spolupráce s reg. č. 18811 a pod krycím jménem „Václav“. Dne 30. října 1980 byl spis převeden na svazek v kategorii „agent“ se stejným reg. č. a novým krycím jménem „Škoda“. Dne 31. srpna 1982 byl svazek uložen do archivu pod arch. č. 13733. Dne 27. ledna 1998 byl svazek uložen do archivu Ministerstva vnitra České republiky pod arch. č. 960147 MV.

²⁸⁸ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Horáček František – poznatky k osobě (AZ), 27. listopadu 1980.

4.3 Jaroslav Mlejnek²⁸⁹

V komunistickém Československu neexistovala alternativa k základní vojenské službě (náhradní civilní služba byla uzákoněna až v roce 1990). Pakliže se člověk nechtěl upsat k práci v podzemí jako horník (možnost od roku 1958), musel se uchýlit k některému z „osvědčených“ způsobů, jak se stát majitelem „modré knížky“.²⁹⁰ Tuto cestu volila naprostá většina mladých lidí, kteří se chtěli základní vojenské službě vyhnout.²⁹¹

Mezi mládeží kolovala řada zaručených receptů, jak potvrzení o nevyhovujícím zdravotním stavu získat. S cílem naučit se správně imitovat některou z duševních chorob, byly studovány psychiatrické učebnice. Častým jevem byly demonstrativní sebevraždy.²⁹²

Případ Jaroslava Mlejnk²⁹³ představuje jeden z těch, kdy se studium odborné literatury vyplatilo. Mlejnek dokázal předstírat duševní chorobu natolik zdatně, že nejenže se mu úspěšně podařilo vyhnout odvodu, ale zároveň mu byl přiznán invalidní důchod. Dne 26. srpna 1979 byl uznán jako plně invalidní pro paranoidní schizofrenii a mohl tak pobírat invalidní důchod ve výši patnáct set Kčs. Svůj cíl, vyhnout se základní vojenské službě, zároveň pojistil žádostí o vystěhování se do Rakouska. (Později do Rakouska skutečně emigroval.)²⁹⁴

StB musela minimálně tušit, že Mlejnek duševní nemoc pouze předstíral. Nápadné bylo už jenom to, že nemoc se objevila zrovna v inkriminovaném věku nástupu základní

²⁸⁹ Viz příloha č. 5.

²⁹⁰ Přímých (otevřených) odpíračů služby v armádě nebylo v Československu do poloviny osmdesátých let mnoho. Mezi těmito případy dominovali zejména Svědkové Jehovovi. Motivy přímého odpírání byly rozmanité, „od snahy projevit politický odpor proti režimu přes náboženské, filozofické a národnostní důvody až po čisté spontánní jednání.“ V případech přímého odpírání byly ukládány poměrně přísné nepodmíněné tresty odnětí svobody (opakovaně). BLAŽEK, Petr. Úvodem. In BLAŽEK, Petr (ed.). *A nepozdvihne meč... Odpírání vojenské služby v Československu 1948–1989*. Praha 2007, s. 10–11; Tentýž. Dejte šanci míru! Pacifismus a neformální mírové aktivity mládeže v Československu 1980–1989. In VANĚK, Miroslav (ed.). *Ostrůvky svobody: Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu*. Praha, 2002, s. 50; POSPÍŠIL, Filip. Modrá knížka neboli průkaz neschopnosti k vojenské činné službě. In VANĚK, Miroslav (ed.). *Ostrůvky svobody: Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu*. Praha, 2002, s. 84–85.

²⁹¹ BLAŽEK, Petr. Dejte šanci míru!... In VANĚK, Miroslav (ed.). *Ostrůvky svobody...* s. 48–49; Tentýž. Úvodem. In BLAŽEK, Petr (ed.). *A nepozdvihne meč...* s. 10.

²⁹² BLAŽEK, Petr. Dejte šanci míru!... In VANĚK, Miroslav (ed.). *Ostrůvky svobody...* s. 49.

²⁹³ Jaroslav Mlejnek přezdívaný „Větrák“ se aktivně účastnil undergroundového života. Hojně se vyskytoval v Hradci Králové, Pardubicích, Dobrušce nebo např. u M. Friče v Podháji a v Nové Vísce u Kadaně. V Pardubicích docházel do restaurace Tatran, kde se seznámil mj. s Jaroslavem „Slonem“ Strouhalem, Romanem „Potkanem“ Lohnickým a Jaromírem „Ajkou“ Čáněm (viz příloha č. 17). O osobu Jaroslava Mlejnk²⁹⁴ se StB začala zajímat zřejmě v srpnu 1979, kdy na něj O StB Semily zavedlo osobní spis „prověřované osoby“. Motivem zájmu pravděpodobně byly Mlejnkovy styky v prostředí undergroundu a jeho podpis Prohlášení Charty 77 v červenci 1979. ABS, f. MV-KR, arch. č. 790719 MV, zápis o výpovědi Jaroslava Mlejnk²⁹⁴, 22. října 1979; tamtéž, návrh na zavedení svazku PO – krycí jméno Blondýn, 15. srpna 1979; tamtéž, Vyhodnocení svazku Blondýn, č. 18150, 29. září 1981; ABS, f. L 1, př. č. 2410-2419/99, bal. 6, svazky č. 2, 3, protokol o výsledku svědka Jaroslava Mlejnk²⁹⁴, 10. listopadu 1981.

²⁹⁴ ABS, f. MV-KR, arch. č. 790719 MV, zápis o výpovědi Jaroslava Mlejnk²⁹⁴, 22. října 1979.

vojenské služby. Zároveň byla u Mlejnků nalezena literatura z oboru psychiatrie, což bylo známo i posudkovému lékaři. Ovšem informace, které se StB podařilo nashromáždit, nasvědčovaly tomu, že ač Mlejnek zprvu svoje onemocnění předstíral, později duševně chorý skutečně byl. Prvním, kdo pracovníkům kontrarozvědky explicitně vyložil, jak se věci skutečně mají, byl F. Horáček.²⁹⁵

„Pramen sdělil, že dne 1. 12. 1979 hovořil s Mlejnkem, přezdívkou „Větrák“, který se mu svěřil, že nyní pobírá 1500 Kčs měsíčně invalidního důchodu. Velmi si svoji situaci pochvaloval, protože nemusí nic dělat a stát mu vyplácí peníze a to prakticky za to, že se vyhnul vojně. Vysvětlil pramenu, že na doporučení svých známých začal před nástupem ZVS simulovat duševní poruchy a nahrál to tak, aby nebyl odveden na vojnu. Jeho výkon byl však k jeho vlastnímu údivu odměněn pravidelným příjmem 1500 Kčs měsíčně. Dále se pramenu svěřil, že si zažádal o vystěhování do Rakouska, ale to také jenom aby se vyhnul ZVS. V současné situaci ale nikam nechce, protože mu zde nic nechybí, na vojnu určitě nepůjde a pracovat také nemusí. Má už svůj vlastní „komunismus“. [...] Cestuje po celé republice, navštěvuje známé, byl například 14 dní v Chomutově a z toho tam 3 dny doslova proležel v posteli, ...“²⁹⁶

Mlejnek se Horáčkovi nabízel, že mu vysvětlí „jak na to“, aby se mohl zařídit stejně jako on. To ovšem netušil, že Horáček si svého chlebodáře, který mu proplácel cestování po ČSSR, již našel. O Horáčkových morálních kvalitách leccos nasvědčuje závěrečná pasáž „agenturního záznamu“. „Pramen hodnotí Mlejnků jako vyloženého flákače, který bude ze svého nynějšího stavu těžít.“²⁹⁷ Na mysli se dere okřídlené přísloví „podle sebe soudím tebe“.

J. Mlejnek byl v době před Horáčkovým udáním již dvakrát hospitalizován na psychiatrické klinice v Hradci Králové. Zůstává pak otázkou, nakolik měla Horáčkova zpráva vliv na další podezírání Mlejnků ze simulování. Po přestěhování do Prahy, musel Mlejnek absolvovat další pobyt na psychiatrické klinice, tentokrát v Bohnicích. Samozřejmě pak byly každoroční přezkumy jeho duševního zdraví posudkovou komisí. Ještě v roce 1986 mu však byl invalidní důchod přiznán.²⁹⁸

²⁹⁵ ABS, f. MV-KR, arch. č. 790719 MV, Poznatky k Jaroslavu Mlejnkovi, přívrženci hnutí hippies, 15. října 1979; tamtéž, Záznam z šetření k PO Blondýn, sv. č. 18150, 28. února 1980; tamtéž, Záznam z šetření k Jaroslavu Mlejnkovi, 24. června 1980.

²⁹⁶ Tamtéž, Mlejnek Jaroslav – poznatky k osobě (AZ), 15. prosince 1979.

²⁹⁷ Tamtéž.

²⁹⁸ ABS, f. MV-KR, arch. č. 790719 MV, Záznam z šetření k Jaroslavu Mlejnkovi, 24. června 1980; tamtéž, Záznam z provedeného zpravodajského pohovoru, 21. dubna 1986; tamtéž, Záznam k šetření k Jaroslavu Mlejnkovi (PO Blondýn), 19. listopadu 1980.

4.4 Změna působiště

Horáček byl údajně od 1. ledna 1981, kdy ukončil svůj pracovní poměr u Technických služeb Pardubice, bez zaměstnání. Dle záznamu z pera por. Jílka, měl Horáček v úmyslu žít se jako profesionální hudebník. „Bodry“ Jílek v záznamu dále informuje o tom, jak se snažil Horáčkovi pomoci. Údajně měl Horáčka dopravit do Hradce Králové, kde se měl Horáček ucházet o zaměstnání u Krajského podniku pro film, koncerty a estrády. Uvedený pokus ovšem dopadl negativně, a tak Jílek Horáčkovi sdělil, aby nějakou dobu posečkal s tím, že se mu po nějakém vhodném zaměstnání poohlédne.²⁹⁹ Ač „Směrnice pro práci se spolupracovníky kontrarozvědky“ (A-oper-I-3) neobsahuje specifickou pasáž věnovanou péči „řídícího orgánu“ o osobní život tajného spolupracovníka, některé náznaky, které měly v předestřeném směru určovat způsob chování pracovníků kontrarozvědky, přeci jenom zahrnuje. Výstižný je např. odstavec z části věnované výchově tajných spolupracovníků: Pracovník kontrarozvědky „provádí rozborů chování tajných spolupracovníků, poukazuje na jejich chyby a nedostatky a poskytuje jim pomoc při jejich odstraňování. [...] Projevuje zájem o jejich osobní život. Pečuje o vytváření příhodných podmínek pro rozvíjení další spolupráce.“³⁰⁰ Dále je v části směrnice věnované odměňování spolupracovníků, jako forma odměny, zmíněna i „služba k uspokojení osobních potřeb tajného spolupracovníka“.³⁰¹ Nicméně je zřejmě zbytečné zabývat se dále výkladem dané směrnice, určitá míra reciprocit mezi spolupracovníkem a kontrarozvědkou vyplývá z logiky věci, přeci jenom těžko očekávat zástupy lidí, ochotných se kompromitovat spoluprací s StB čistě z přesvědčení.

Každopádně Horáčkovi se na výsledky Jílkovi výpomoci čekat zřejmě nechtělo. Je pravděpodobné, že byl již delší dobu rozhodnut, změnit místo svého pobytu a pouze nechtěl Jílkovu nabídku přímo odmítnout. Lze předpokládat, jak jsem již naznačil v předcházející podkapitole, že Horáčkovi se Pardubice staly pro jeho činnost malými. Obrazně řečeno „malý rybník pro velkou rybu“. Ostatně Horáčkovy obavy z dekonspirace jsou zachyceny v záznamu ze schůzky 17. července 1980: „... osobně v poslední době pociťuje obavu před dekonspirací, protože by byl nucen se někde skrývat, neboť by si nebyl jistý svým vlastním životem.“³⁰² Horáček tak Jílkovi sdělil, že mu již několikrát bylo nabízeno zaměstnání v Praze, v blíže nespecifikovaném divadle. Jílek Horáčkovi údajně oznámil,

²⁹⁹ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Záznam, 29. ledna 1981.

³⁰⁰ Rozkaz ministra vnitra (RMV) ČSSR č. 3 – „Směrnice pro práci se spolupracovníky kontrarozvědky“ (A-oper-I-3) z 25. 1. 1978 [online], část III, čl. 56, písm. d. [cit. 2015-07-31]. Dostupné z: <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/rozkazy/smernice/rmv_3_1978.pdf>.

³⁰¹ Tamtéž, část III, čl. 87, písm. c.

³⁰² ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Záznam z kontrolní schůzky dne 18. 7. 1980, 15. srpna 1980.

že není v zájmu StB, aby odešel pracovat do Prahy, ale přesto Horáčkovi cestu do Prahy schválil, a to za účelem zjištění podmínek. Horáček do Prahy v lednu 1981 skutečně odcestoval, ovšem na smluvené schůzky s Jílkem, které se měly uskutečnit 15. popřípadě 22. ledna po jeho návratu, se již nedostavil.³⁰³ Horáčkova docházka na schůzky s „řídícím orgánem“ byla jinak, dle vyhodnocení spolupráce za rok 1980, příkladná: *„Plánováno celkem 42 schůzek, z nichž bylo uskutečněno celkem 26. Z celkového počtu 16 neuskutečněných schůzek jich připadá na vrub TS celkem 10 – nutno připomenout, že vždy podal hodnověrné vysvětlení k nepřítomnosti na schůzce.“*³⁰⁴ Zřejmě hlavně z toho důvodu je z dochovaného záznamu, dokumentujícího průběh pátrání po Horáčkovi, Jílkova nervozita ze vzniklé situace doslova cítit. Dne 22. ledna 1981 Hradecká StB po Horáčkovi pátrala v místě jeho přechodného bydliště v Pardubicích, kde se od jeho spolubydlícího Jaromíra Peciny dozvěděla pouze to, že opravdu odjel do Prahy. Na to konto, týž den, požádala S StB Hradec Králové o pomoc 2. oddělení 3. odboru X. správy SNB, konkrétně npor. René Špringera. (K náplni činnosti 2. oddělení 3. odboru X. správy SNB viz pozn. pod čarou č. 2.) Pracovníci S StB Hradec Králové do Prahy telefonovali a následně ještě žádost o spolupráci odeslali ve formě šifry. V případě nalezení měl být Horáček zadržen do doby příjezdu příslušníků II. odboru S StB Hradec Králové.³⁰⁵ Dne 6. února byla věc bezvýsledně telefonicky urgována. Až při dalším dotazování 13. února Špringer potvrdil, že se Horáček v Praze skutečně vyskytuje, ale konkrétní místo pobytu mu nebylo známo. *„Na další dotaz dne 13. 2. 1981 s. Špringer sdělil, že již mají prostřednictvím agenturní sítě zjištěno, že náš TS Akord se pohybuje v Praze a stýká se zejména s lidmi z řad čl. opozice jako Šustrová, Hlavsa, Malý apod.“*³⁰⁶

Dne 9. března 1981 navštívil por. Jílek Horáčkova otce, s cílem získat vodítko, kde po Horáčkovi pátrat. Od F. Horáčka st. mj. získal zásadní informaci, že mu jeho syn, při poslední návštěvě v únoru, sdělil adresu, na kterou mu může případně psát: Andrej Stankovič,³⁰⁷ Praha 1, Melantrichova 6. Pracovníci hradecké StB ve spolupráci s pražskými

³⁰³ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Záznam, 29. ledna 1981.

³⁰⁴ Tamtéž, Vyhodnocení spolupráce za rok 1980 s TS Akord č. sv. 17821, 20. ledna 1981.

³⁰⁵ Tamtéž, Horáček František – žádost o zjištění pobytu a jeho zadržení, 22. ledna 1981.

³⁰⁶ Tamtéž, Záznam, 29. ledna 1981.

³⁰⁷ Andrej Stankovič (1940–2001) byl básník, kritik a překladatel. Po maturitě (1957) a následném nedokončeném vysokoškolském studiu na FF UK v Praze (bohemistika a historie) žil nějakou dobu v Pardubicích, kde se živil jako dělník. Počínaje rokem 1966 opět studoval, tentokrát knihovnictví a vědecké informace. Studia na FF UK ukončil v roce 1975 obhajobou práce *Význam Josefa Floriana pro rozvoj české krásné knihy*. Andrej Stankovič byl uveden mezi prvními signatáři Prohlášení Charty 77 (v průběhu ledna 1977). Po podpisu Charty 77 se živil jako figurant, hlídač, čerpač, kotelník a domovník. Od roku 1979 byl členem VONS. Po roce 1989 byl zaměstnán v Kanceláři prezidenta republiky (od 1990 do 1999). Jako básník debutoval v roce 1965 v *Tváři*. V 70. a 80. letech publikoval v samizdatových časopisech a sbornících. Jeho první dvě

kolegy započali pátrací akci v hlavním městě. Prověřili získanou adresu, kde se v té chvíli nikdo nezdržoval, zkontrolovali asi dvacítku restauračních zařízení, kde se měla scházet „závadová mládež“ a ověřili další z informací od Horáčka st., týkající se Horáčkova údajného zaměstnání jako závozníka v Československé televizi. Po neúspěchu popsaného snažení se pochopitelně rozhodli sledovat byt Stankoviče v Melantrichově 6. Na této adrese se Horáček kolem desáté hodiny večer skutečně objevil. Horáček byl následně konspirativně zkontaktován a odvezen na bezpečné místo, kde s ním byl proveden pohovor.³⁰⁸

Během schůzky Horáček popsal údajné peripetie, které ho potkaly a jež mu „znemožnily“ dostavit se na dohodnuté schůzky. Během první půlky ledna 1981 se prý snažil dojednat zmíněné zaměstnání v divadle. Po návratu do Pardubic se plánované schůzky (15. ledna) nemohl zúčastnit. Údajně byl celý den ve společnosti Stanislava Mecery. „... v uvedený čas t. j. 10:00 hodin při odchodu mu Mecera řekl, že půjde s ním a on neměl možnost se jej zbavit ani v odpoledních hodinách, kdy byla ustanovena náhradní schůzka.“³⁰⁹ Dne 19. ledna 1981, kdy znovu odcestoval do Prahy, nebyl navzdory předešlému příslibu přijat do zaměstnání v divadle. Horáček měl dále tvrdit, že na další schůzku 22. ledna 1981 se nedostavil pro nedostatek financí, kterým v té době údajně trpěl, a to vzhledem k absenci stálého zaměstnání. Dne 20. února získal zaměstnání jako závozník v Československé televizi, zprvu jako brigádník, a z toho důvodu si prý nenašel časový prostor, kdy by mohl odcestovat do Hradce Králové.³¹⁰ Podané vysvětlení, lépe řečeno jeho záznam, na mě osobně působí jako poměrně zdařilá výmluva. I ve světle následujících řádků, se lze domnívat, že se Horáček kontaktu s StB vyhýbal cíleně. Možná, že permanentní obavy z prozrazení byly nad jeho psychické síly a přesunem do Prahy se snažil zmizet ze zorného pole královohradecké StB.

O tom, že jeho obavy z dekonspirace nebyly zcela neoprávněné, svědčí situace, do které se údajně dostal hned v počátku svého pobytu v Praze. Horáček se sešel s Michalem Černegou³¹¹, se kterým se delší dobu přátelil a vzájemně se navštěvovali. Horáček jezdil za

básnické sbírky nesly název *Noční zvuk pionýrské trubky* a *Patagonie*. Jejich vydání bylo v roce 1969 znemožněno, proto vyšly později v samizdatu. Po roce 1989 přispíval do řady periodik: *Literární noviny*, *Respekt*, *Revolver Revue*, *Střední Evropa* ad. „*Básnické texty Andreje Stankoviče zhudebňoval mj. undergroundový písničkář Jim Čert (= František Horáček)*.“ Portál Ústavu pro českou literaturu AV ČR, *Slovník české literatury po roce 1945*, Andrej Stankovič [online]. [cit. 2015-08-05]. Dostupné z: <<http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1122.>>; Portál *Revolver revue*, část autoří, Andrej Stankovič. [online]. [cit. 2015-08-05]. Dostupné z: <<http://www.revolverrevue.cz/andrej-stankovic.>>.

³⁰⁸ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Záznam, 16. března 1981.

³⁰⁹ Tamtéž.

³¹⁰ Tamtéž.

³¹¹ Michal Černega – původně ze Sušice, bratr Ivana a Jiřího – spolujednatel objektu v Nové Vísce. Na osobu Michala Černegy byl v květnu 1978 u SEO KS Plzeň zaevidován osobní spis tzv. nepřátelské osoby druhé

M. Černegou do Sušice a Černega zase navštěvoval Horáčka ve Skalici resp. v Pardubicích. M. Černega měl při jedné ze svých návštěv v Pardubicích, konkrétně v bytě Stanislava Mecery, umožnit Horáčkovi podpis Prohlášení Charty 77.³¹² Horáčkova signace Prohlášení Charty 77 byla později stran StB komentována následovně.

„V důsledku upevnění si pozice v nepřátelském prostředí a získání ještě větší důvěry v průběhu roku 1980 TS „Akord“ signoval „pamflet charta 77“, o svém záměru však předem informoval řídicího orgána z 2. odboru S-StB Hradec Králové.“³¹³

Ale zpět ke schůzce s Černegou, která se udála ve známé restauraci U Slunců. Černega na ní Horáčka, v přítomnosti Ivana M. Jirouse, Milana „Mejly“ Hlavsy „a dalších čelních představitelů undergroundu“, informoval o svém výsledku na O StB v Klatovech. Při výsledku mu prý byly čteny celé pasáže vět z jedné návštěvy u Horáčka ve Skalici.

kategorie. Tento spis byl O StB Klatovy v červnu 1982 uložen do archivu pod arch. č. 7401. V červenci 1979 byl vysunutým pracovištěm Klatovy S StB Plzeň založen na osobu Michala Černegy tzv. signální svazek pod krycím jménem „Buřič“ s reg. č. 22084. M. Černega byl rozpracováván v „signálním svazku“ pro podezření z páchaní trestné činnosti dle § 100 zák. č. 140/1961 Sb. StB agenturní cestou zjistila, že M. Černega, po signaci Prohlášení Charty 77 (již v roce 1977), shromažďuje „závadové“ tiskoviny, týkající se zejména Charty 77, přičemž předpokládala, že uvedené dokumenty dále rozšiřuje. Uvedené okolnosti byly ověřovány za využití agenturní sítě a za využití zpravodajsko-technických úkonů (ZTÚ). Uvedenými prostředky byla zjištěna jeho účast na řadě dalších opozičních aktivit a potvrzeny jeho kontakty na čelní představitele Charty 77 a VONS. Ostatně k zjišťování informací o činnosti a kontaktech M. Černegy byl úkolován i F. Horáček. Jedním z Horáčkových úkolů v této věci bylo zjistit předpokládané spojení mezi Černegou a čs. emigranty. (StB se Černegovy kontakty do zahraniční snažila bezúspěšně odhalit za pomoci TA-211 resp. ZTÚ „Nákup“, což byly krycí názvy pro úkolovou prověrku korespondence.) M. Černega byl zařazen do tzv. akce Asanace, s cílem dosáhnout jeho vystěhování z ČSSR. Za tímto účelem s ním byly prováděny „vynucené styky“ (pohovory), byla mu ztěžována situace v zaměstnání, dvakrát byl umístěn do cely předběžného zadržení (CPZ) v NVÚ Plzeň Bory a byla mu udělena výstraha náčelníkem KS SNB. „Pod vlivem častých vynucených styků si podal Michal Černega žádost o vystěhování s celou rodinou do Rakouska. Tuto žádost si společně s ním podal i jeho bratr Ivan Černega.“ V březnu 1982 začal M. Černega, při nucených stycích s StB, doplňovat odposlechem získané informace. „V měsíci březnu začal předávat konkrétní poznatky o činnosti přívrženců CH-77 a VONSu, [...] K předání těchto poznatků se rozhodl z důvodu umožnění eventuálních příjezdů do ČSSR či návratu.“ StB se proto rozhodla, že využije Černegova plánovaného vystěhování k infiltraci čs. emigrace v Rakousku. Michal Černega opustil území ČSSR dne 12. května 1982. Černega po vystěhování kontakt s StB nenavázal a tudíž žádné informace nepředal, proto s ním byla spolupráce roku 1985 přerušena. S výše popsány okolnostmi koresponduje i vývoj svazku vedeného na jeho osobu. Svazek byl předán 2. oddělení 4. odboru X. správy, které se zabývalo působením „ideodiverzních center“ na území ČSSR, kde byl v červnu 1982 zaregistrován u Statisticko-evidenčního odboru FMV pod novým reg. č. 23696. Zmíněný „signální svazek“ byl v prosinci 1982 uložen do archivu pod arch. č. 724231. Dne 30. dubna 1982 byl Černega získán ke spolupráci a 2. oddělením 4. odborem X. správy byl založen svazek v kategorii „agent“ vedený na jeho osobu. Svazek s reg. č. 24769 a krycím jménem „Karl“ byl dne 10. října 1985 uložen do archivu pod arch. č. 760843. Viz ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Zaměření k úkolování TS Akord – dožádání, 31. července 1980. ABS, f. MV-KR, arch. č. 724231 MV, návrh na zavedení signálního svazku ze dne 5. července 1979; tamtéž, důvodová zpráva s návrhem na ukončení akce „Buřič“ ze dne 28. května 1985; tamtéž, Návrh na ukončení rozpracování akce „Buřič“ r. č. 23696, 13. prosince 1982; ABS, f. MV-TS, arch. č. 760843 MV, Návrh na získání ke spolupráci, 23. dubna 1982; tamtéž, Memorandum, 27. dubna 1982; tamtéž, Záznam o získání, 25. května 1982; tamtéž, Návrh na ukončení spolupráce s TS, krycím jménem Karl, 17. září 1985; KOUTEK, Ondřej. X. správa SNB – útvary státní bezpečnosti určené pro boj proti tzv. vnitřnímu nepříteli. In *Securitas Imperii 14*, 2006, s. 388.

³¹² ABS, f. MV-TS, arch. č. 760843 MV, Vynucený styk s objektem akce „Buřič“ – zpráva, 15. dubna 1982. Srov. CÍSAŘOVSKÁ, Blanka – PREČAN, Vilém. *Charta 77: Dokumenty 1977–1989*. Praha, 2007, sv. 1 (1977–1983), s. 379.

³¹³ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Komplexní prověrka, 8. prosince 1982.

Horáčkovi bylo, ze způsobu jakým je Černega o celé záležitosti informoval, údajně zřejmé, že jeho osobně nepodezírá, ale přesto bylo zjevné, že ze šesti osob, které se oné návštěvy zúčastnily, musel někdo informovat StB. Na poznámku M. Černegy reagoval Milan Hlavsa, když přispěl informací, týkající se jeho výsledku. Hlavsovi byly prý u výsledku předestřeny okolnosti, týkající se jejich společné (Milan Hlavsa, František Horáček, Ivan M. Jirous) návštěvy u Olgy Havlové na Hrádečku. „*Mj. se podívoval na tím, co všechno vědí, dokonce i to, že tam Jirouse štípla včela a další skutečnosti.*“³¹⁴ Hlavsa tuto skutečnost přičítal na vrub odposlechu, se kterým se na Hrádečku dalo počítat. Přesto Horáček vyjádřil obavy ze své možné dekonspirace, pakliže bude StB využívat jeho agenturní zprávy (AZ) tímto způsobem, „*neboť v případě logického spojení obou případů vychází jako informátor zcela jasně on.*“³¹⁵ Horáček dále uvedl, že odhalováním tajných spolupracovníků a odposlechů, na základě podobných informací, se zabýval Jiří Němec. Dle informací od Jiřího Němce, pak čelní představitelé čs. opozice údajně přizpůsobovali své chování. Horáček uvedenou skutečnost demonstroval na své vlastní zkušenosti, když jej Dana Němcová informovala o možnosti nahrát jeho skladby pro „*firmu Pallas ve Švédsku*“³¹⁶ a instrukce mu předávala napsané na papíru, nikoliv ústně.³¹⁷

Každopádně po několika uskutečněných schůzkách byl Horáček od půli dubna 1981 opět „nezvěstný“. Mnou předestřenou domněnku, že se Horáček v roce 1981 snažil svojí spoluprací s StB neúspěšně přerušit, částečně potvrzují následující řádky. Horáčkovi byl na schůzce 3. dubna 1981 sdělen záměr S StB Hradec Králové předat jeho řízení příslušnému útvaru StB v Praze. O tom, že s tímto aktem měl Horáček zásadní problém, svědčí jeho vlastnoruční vyjádření téhož data, kde vyjmenoval důvody, proč nechtěl být svěřen jinému „řídícímu orgánu“. Mj. opět vyjádřil svojí obavu z dekonspirace, poněvadž se domníval, že pražští disidenti mají kontakty „*na výše postavené pracovníky MV v Praze.*“³¹⁸ V závěru vyjádření dodal: „*V případě, že i přes toto mé rozhodné odmítnutí budu předán k řízení někomu jinému, bude má spolupráce založena pouze na základě nezbytnosti, pod donucením*

³¹⁴ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Záznam, 16. března 1981.

³¹⁵ Tamtéž.

³¹⁶ Emigranti Jiří Pallas a Jaroslav Hutka založili ve švédské Uppsale v roce 1979 hudební vydavatelství s názvem *Šafrán 78*, kde vydávali nahrávky umělců, kterým to bylo v ČSSR znemožněno (Marta Kubišová, Karel Kryl, Svatopluk Karásek ad.). Vydavatelství mělo rovněž sesterský podnik v Kanadě. Název vydavatelství pravděpodobně navazoval na skupinu *Šafrán*, která sdružovala písničkáře jako například Jaroslava Hutku, Vlastimila Třešňáka či Vladimíra Mertu. Skupina do zákazu fungovala pod hlavičkou SSM a Jiří Pallas se o ni staral po organizační stránce. Rozhovor o Šafránu (s J. Pallasem), *Západ*, 1982, č. 2, s. 16–17. Dostupné z: <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/casopis_zapad/1982_2.pdf>; Interview Jaroslav Hutka, *Západ*, 1979, č. 1, s. 12–15. Dostupné z: <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/casopis_zapad/1979_1.pdf>

³¹⁷ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Záznam, 16. března 1981.

³¹⁸ Tamtéž, vyjádření k návrhu o předání k řízení do Prahy, 3. dubna 1981.

*a ne vlastní vůle podložené vzájemnou důvěrou jak je tomu dosud.*³¹⁹ (Celý text vlastnoručně sepsaného vyjádření je součástí práce jako příloha č. 6.) Zajímavou okolnost, v tomto směru představuje nařízení obsažené ve „Směrnici pro práci se spolupracovníky kontrarozvědky“ (A-oper-I-3), které změnu řídicího pracovníka podmiňovalo předchozí dohodou s tajným spolupracovníkem. Ke vzájemné dohodě do této chvíle zjevně nedošlo. Každopádně Horáček musel nakonec na změnu přistoupit, poněvadž jinak by se, dle příslušné směrnice, musel opakovat celý „oficiální“ postup získávání tajného spolupracovníka, k čemuž nedošlo.³²⁰ O tom, že Horáček se změnou v jeho řízení později souhlasil, svědčí pozdější zmínka o podmínce, kterou si v této souvislosti kladl: „... předání TS vázal na nerozšiřování okruhu pracovníků StB, kteří jej budou znát.“³²¹

Ještě před tím, než bylo přikročeno k opětovnému pátrání po jeho osobě v Praze, S StB Hradec Králové zjistila, že byl Horáček lustrován 2b odborem S StB Praha. O této okolnosti se zmiňují zejména z toho důvodu, abych demonstroval, že procedurální nařízení, na které v této práci hojně odkazují, nemusela být vždy zcela správně aplikována. Jak jsem uvedl v samotném úvodu kap. č. 3, konkrétně v pozn. pod čarou č. 118 měl by příslušník lustrující blokovanou osobu předat získané poznatky příslušníkovi, který danou osobu blokoval. V tomto případě byl na S StB Hradec Králové předán zjevně jenom lustrační list, ze kterého bylo patrné, že Horáčková osoba lustrací prošla, ale k předání získaných poznatků již nedošlo.³²²

Horáček byl nakonec nalezen na základě informace, kterou údajně poskytl při svém posledním vytěžení, kdy uvedl, že má zájem pracovat na OPBH. Při ověřování uvedené informace bylo zjištěno, že je skutečně zaměstnán jako domovník na OPBH v Praze 2. Následně byl 10. srpna 1981 zadržen, při předávání výplat.³²³ Uvedené zaměstnání mu měl zprostředkovat A. Stankovič.³²⁴

Formálně byl Horáček předán k řízení X. správě SNB v říjnu 1981. Novým Horáčkovým „řídicím orgánem“ se stal René Špringer pracovník 2. odd. 3. odboru X. správy SNB Praha. Předání bylo odůvodněno následovně: „*Důvodem tohoto předání je zejména ta skutečnost, že TS do VčK dojíždí jen sporadicky a možnosti má především k představitelům*

³¹⁹ Tamtéž.

³²⁰ Rozkaz ministra vnitra (RMV) ČSSR č. 3 – „Směrnice pro práci se spolupracovníky kontrarozvědky“ (A-oper-I-3) z 25. 1. 1978 [online], část III, čl. 106. [cit.2015-08-06]. Dostupné z: <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/rozkazy/smernice/rmv_3_1978.pdf>.

³²¹ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Záznam z kontrolní schůzky s tajným spolupracovníkem, 22. ledna 1988.

³²² Tamtéž, arch. č. 804883 MV, Záznam, nedatováno.

³²³ Tamtéž.

³²⁴ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Komplexní prověrka, 8. prosince 1982.

Undergroundu a mladé čsl. opozici v Praze.“³²⁵ Od října 1981 byl Horáčkův svazek v kategorii „agent“ nadále veden pod novým krycím jménem „Homér“ a novým reg. č. 22220.

Zajímavější je v tomto ohledu hodnocení spolupráce, které muselo být, v souladu se „Směrnici pro práci se spolupracovníky kontrarozvědky“ (A-oper-I-3), vypracováno při změně řídicího pracovníka. „Došlo-li ke změně nebo předání tajného spolupracovníka jinému útvaru kontrarozvědky, zpracuje řídicí pracovník kontrarozvědky formou doplňku memoranda hodnocení činnosti, získaných zkušeností, vědomostí a výsledků, kterých tajný spolupracovník dosáhl.“³²⁶ Díky tomuto nařízení se v Horáčkově svazku vyskytuje celkem výstižné dílčí hodnocení, sportovní terminologií „stav po první třetině“. Horáček měl do doby hodnocení (9. října 1981) předat celkem sto osmdesát šest zpráv, absolvovat padesát dva schůzek a na odměnách obdržel dva tisíce dvě stě Kčs, přičemž jako náhrada vzniklých výdajů s plněním uložených úkolů mu bylo vyplaceno dalších šest set Kčs. Údajně díky Horáčkově „včasné signalizaci se podařilo zabránit uskutečnění mnoha srazů a akcí Hippiies.“³²⁷ Pouze ve Východočeském kraji bylo na základě Horáčkem předaných informací založeno sedm „signálních svazků“ a devět spisů „prověřované osoby“. Na základě informací obsažených ve „Vyhodnocení spolupráce za rok 1980“ je možné doložit, že Horáček, jako tajný spolupracovník, stál u počátku vážného zájmu StB (založení „signálního svazku“³²⁸) o osobu Milana Friče („Spojka“),³²⁹ Zdeňka Ingra („Malíř“), Vladimíra „Hurvínka“ Poláka („Ezop“)³³⁰ a Václava „Bahňouse“ Blábolila („Bahno“).³³¹ Z celkového

³²⁵ Tamtéž, Vyhodnocení spolupráce s TS „Akordem“ č. sv. 17821, 9. října 1981.

³²⁶ Rozkaz ministra vnitra (RMV) ČSSR č. 3 – „Směrnice pro práci se spolupracovníky kontrarozvědky“ (A-oper-I-3) z 25. 1. 1978 [online], část III, čl. 107. [cit. 2015-08-05]. Dostupné z: <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/rozkazy/smernice/rmv_3_1978.pdf>.

³²⁷ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Vyhodnocení spolupráce s TS „Akordem“ č. sv. 17821, 9. října 1981.

³²⁸ Viz pozn. pod čarou č. 58.

³²⁹ Dne 18. září 1979 byl na osobu Milana Friče evidován „signální svazek“ pod krycím jménem „Spojka“, který byl zaregistrován u SEO KS SNB Hradec Králové pod reg. č. 18199. Dne 30. března 1983 byl tento svazek převeden do kategorie „osobní“. Dne 4. prosince 1979 byl O StB Semily na osobu Milana Friče zaveden osobní spis tzv. nepřátelské osoby (NO) druhé kategorie, který byl veden paralelně se „signálním“ posléze „osobním“ svazkem a pod stejným reg. č. Co se míry nebezpečnosti jako „nepřátelská osoba“ týče „dotáhl“ to Milan Frič až do první kategorie. Svazek vedený v kategorii „osobní“ byl uložen do archivu pod arch. č. 8306 v listopadu roku 1984. Svazek byl v kategorii „osobní“ obnoven 6. dubna 1988 pod novým reg. č. 25020 a posléze zničen bez uvedení bližších podrobností.

³³⁰ Na osobu Miroslava Poláka by O StB Pardubice založen osobní spis tzv. prověřované osoby s krycím jménem „Spejbl“. Spis byl zaregistrován u SEO KS SNB Hradec Králové pod reg. č. 18394. Dne 16. ledna 1981 byl tento spis převeden na „signální svazek a dále veden pod krycím jménem „Ezop“. Svazek byl dne 1. července 1981 uložen do archivu pod arch. č. 7471. Dne 24. listopadu 1998 byl svazek uložen do archivu Ministerstva vnitra ČR pod arch. č. 980331.

³³¹ Na osobu Václava Blábolila, byl dne 25. července 1980 zaregistrován „signální svazek“ pod krycím jménem „Bahno“ a s reg. č. 18763. Současně byl na jeho osobu veden osobní spis „nepřátelské osoby“ (NO) druhé kategorie. „Signální svazek“ byl zničen bez uvedení dalších podrobností. K osobě Václava Blábolila viz doprovodný text k pořadu České Televize ... *ty vole, seš plukovníkem* z cyklu *Fenomén underground* [online], vysíláno 19. června 2015. [cit. 2015-08-15]. Dostupné

počtu pětasedmdesáti Horáčkem předaných zpráv za rok 1980 se např. devět týkalo činnosti Milana Friče.³³² O tom, že informace k Fričově osobě byly zřejmě zásadního charakteru, svědčí i „Návrh na udělení odměny“ z 23. dubna 1980.

„Předkládám návrh na udělení odměny TS „Akord“ 17821 ve výši 400 Kčs, vzhledem k tomu, že TS předává pravidelně hodnotné poznatky do problematiky a v poslední době aktivně pracoval na získávání poznatků do akce „Spojka“, kde předal velmi hodnotnou zprávu.“³³³

V případě Zdeňka Ingra³³⁴ je velice pravděpodobné, že zavedení „signálního svazku“ na jeho osobu, což de facto znamenalo, že byl podezřelý z páchání „trestné činnosti“, vedlo nakonec k jeho podpisu spolupráce s StB v roce 1982. Jednalo se o obvyklé schéma, kdy dotyčný, pohybující se v „nepřátelském prostředí“, dostal na výběr trestní stíhání nebo spolupráci. Nastíněný postup StB jsem zmínil např. v případě P. Nováka alias TS „Artura“ (viz kap. č. 4. 1). O podrobnostech úkolování F. Horáčka na osobu Zdeňka Ingra se dozvídáme ze „Žádosti o úkolování“ ze dne 21. října 1980, tedy až po založení „signálního svazku“ na Ingrovu osobu.

1. *„Zjišťovat důvěrné styky Ingra v místě jeho působení v Pardubicích i mimo a to zejména z řad sig. CH 77 a členů čs. opozice.*
2. *Zjišťovat jeho současné politické názory, zejména zda negativně neovlivňuje své okolí.*
3. *Zaměřit se na to, zda nevlastní nějakou závadovou literaturu a zda tyto materiály nepůjčuje dalším osobám. Zda je možnost, aby případně zjištěné materiály půjčoval TS k přečtení.*
4. *Zjišťovat zdroj těchto materiálů.*
5. *Zjišťovat, zda se nezúčastnil nějakého srazu sig. CH 77.*
6. *Zjišťovat jak je to v současné době s jeho malířskou tvorbou.“³³⁵*

z: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10419676635-fenomen-underground/413235100221013-ty-vole-ses-plukovníkem/8723-vaclav-bahnous-blabolil/>>.

³³² ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Vyhodnocení spolupráce za rok 1980 s TS Akord č. sv. 17821, 20. ledna 1981.

³³³ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Návrh na udělení odměny TS „Akord“ č. sv. 17821, 23. dubna 1980.

³³⁴ K osobě Zdeňka Ingra viz pozn. pod čarou č. 130.

³³⁵ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Žádost o úkolování TS, 21. října 1980.

4.5 Aklimatizace

Na základě informací obsažených v Horáčkově svazku lze tvrdit, že se ve svém novém působišti rychle aklimatizoval. Pokud se týká změn ve způsobech jeho řízení stran StB, lze hovořit pouze o „kosmetických úpravách“. Horáček byl nadále využíván do „problematiky mládeže“, což vyplývá z podstaty zaměření 2. odd. 3. odboru X. správy, které jeho činnost nadále řídilo. Hradecká StB ač Horáčka, od zpravodajského střetu s TS „Arturem“, považovala za prověřeného spolupracovníka,³³⁶ nikdy jej nezavedla do „propůjčeného“ nebo „konspiračního bytu“ (PB a KB)³³⁷. „Schůzky jsou prováděny v terénu, svedení do KB či PB vzhledem k jeho osobě a společenskému postavení nepřipadá v úvahu.“³³⁸ Naopak během Horáčkovy působení v Praze, byl „vytěžován“ téměř výhradně v KB „Sokol“.³³⁹ Krom stupně prověření Horáčkovy spolehlivosti, tu mohl hrát roli i rozdíl ve velikosti Pardubic, potažmo Hradce Králové a Prahy a s tím související míra anonymity. Do PB „Oskar“ byl Horáček zaveden hned 8. září 1981, tedy ještě před oficiálním předáním k řízení do Prahy.³⁴⁰ Už během získávání PB nebo KB měla být vypracována „legenda pro krytí návštěv pracovníků kontrarozvědky s tajnými spolupracovníky.“³⁴¹ Tudiž i Horáček musel být seznámen s legendou vážící se k PB „Oskar“. Ta byla následující: „V nepřítomnosti majitele bytu je tento využíván ostatními pracovníky čs. rozhlasu za účelem seznámení se se scénáři, které vypracoval [majitel bytu byl zřejmě scénáristou Československého rozhlasu].“³⁴² Horáček se do KB „Sokol“, který se stal standartním místem jeho střetávání s „řídícím orgánem“, dostal zřejmě poprvé dne 16. září 1981. I tento byt byl vybaven svojí legendou: „Majitelem bytu je pracovník ČSAD, dálkové dopravy TIR, který je často mimo bydliště a byt půjčuje svým spoluzaměstnancům k přespání a vykoupaní.“³⁴³

Krom uvedeného došlo také ke změně způsobu Horáčkovy prověřování. Na rozdíl od předcházejícího období byla Horáčkovy spolehlivost ověřována i za využití ZTÚ. Ze zápisu o provedení komplexní prověrky z 8. prosince 1982 se dovídáme o využití ZTÚ

³³⁶ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, TS „Akord“ č. sv. 17821 – prověrka, 3. října 1979.

³³⁷ K tzv. propůjčenému a konspiračnímu bytu viz pozn. po čarou č. 220 a č. 221.

³³⁸ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Vyhodnocení spolupráce za rok 1980 s TS Akord č. sv. 17821, 20. ledna 1981.

³³⁹ Tamtéž, Návrh na ukončení spolupráce, 15. března 1989.

³⁴⁰ Tamtéž, Záznam, 23. prosince 1980.

³⁴¹ Rozkaz ministra vnitra (RMV) ČSSR č. 3 – „Směrnice pro práci se spolupracovníky kontrarozvědky“ (A-oper-I-3) z 25. 1. 1978 [online], část IV, čl. 123. [cit. 2015-08-06]. Dostupné z: <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/rozkazy/smernice/rmv_3_1978.pdf>.

³⁴² ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Záznam, 23. prosince 1980.

³⁴³ Tamtéž, Záznam, 16. září 1981.

„Diagram“ (dlouhodobý odposlech), ZTÚ „Nákup“ (úkolová prověrka korespondence) a ZTÚ „Krystal“ (skupinová prověrka korespondence).³⁴⁴

Přes prvotní Horáčkovy výhrady ke změně svého „řídícího orgánu“, které jsem popsal v předcházející podkapitole, si na novou situaci dobře přivykl. *„Ze styku s TS „Homér“ je patrné, že vztah mezi ŘO [„řídícím orgánem“] a jeho osobou je na úrovni kamarádství a na základě takto vybudovaného vztahu jsou předávány hodnotné a seriózní zpravodajské informace k činnosti osob ze závadového prostředí na celém území ČSR.“*³⁴⁵ Ostatně o tom, že se Horáček nacházel v celkové pohodě a v roli tajného spolupracovníka se cítil jako ryba ve vodě, svědčí i jeden ze závěrů komplexní prověrky z 8. prosince 1982: *„Svojí spoluprací s MV bere jako svého „koníčka“ a z tohoto důvodu k této také přistupuje, kdy má největší zájem na tom, aby spolupráce byla co nejefektivnější a plodná.“*³⁴⁶

Horáček se díky široké oblibě své hudební produkce poměrně schopně infiltroval mezi špičky československé opozice (Charty 77). Zmíněnou okolnost nelze prokázat na základě jím předaných agenturních zpráv, poněvadž se v jeho svazku nenachází a svazky vedené na přední disidenty se nedochovaly. O tom v jaké společnosti se Horáček pohyboval, však můžeme usuzovat na základě hodnocení jeho spolupráce za jednotlivé roky a agenturních zpráv od jiných tajných spolupracovníků, které byly do jeho svazku zařazeny. V tomto směru se tak dovídáme, že vystupoval při příležitosti různých oslav čelních Chartistů, jako např. na oslavě silvestra 1982 v bytě Vavřince Korčiče³⁴⁷ nebo na svatbě Jana Patočky ml. s Ludmilou Lamačovou.³⁴⁸

Tímto byl zřejmě navýšen již tak značný objem Horáčkovy sociálního kapitálu, z čehož profitovala i StB. Mezi dobré Horáčkovi přátelé se prý tehdy řadila i Olga Havlová, která vlastnoručně opisovala texty jeho písní.³⁴⁹ Horáček byl u Havlů patrně ve velké oblibě. M. Hýbek v rozhovoru s A. Drdou vzpomínal, jak vítal V. Havla po jeho propuštění na svobodu v roce 1989.³⁵⁰ *„Jedna parta čekala Havla už na Pankráci a druhá šla k Havlům*

³⁴⁴ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Komplexní prověrka TS „Homér“ sv. č. 22220, vyhodnocení spolupráce a zaměření zpravodajské činnosti na rok 1983, 8. prosince 1982.

³⁴⁵ Tamtéž, Záznam z kontrolní schůzky, 27. září 1983.

³⁴⁶ Tamtéž, Komplexní prověrka TS „Homér“ sv. č. 22220, vyhodnocení spolupráce a zaměření zpravodajské činnosti na rok 1983, 8. prosince 1982.

³⁴⁷ Tamtéž, Milionářský večírek – Silvestr 1982 v bytě V. Korčiče za účasti 50–60 signatářů CH-77 (AZ), 4. ledna 1983.

³⁴⁸ Tamtéž, Svatba Jana Patočky s Ludmilou Lamačovou za účasti sig. CH-77 na Praze 7, 7. června 1983.

³⁴⁹ HENDRICH, Vladimír. *The Fucking Long Godd-Bye & Soumrak glorioly aneb O Jimovi a hostech*. Praha, 1999, s. 72.

³⁵⁰ Václav Havel byl odsouzen 21. března 1989 Městským soudem v Praze pro trestný čin podněcování dle § 164 tr. zák. a přečin proti veřejnému pořádku dle § 6a zákona o přečinech. Příčinou Havlova trestního stíhání a následného odsouzení byla jeho účast a údajný organizátorský podíl na tzv. Palachově týdnu. Podmíněně propuštěn byl 17. května 1989. *„Zbytek trestu v trvání tří měsíců a dvaceti devíti dnů mu byl odložen na zkušební*

na nábřeží, byl tam Jarda Kořán, já, Jim a Michal Žantovský. Havel to nevěděl, otevřel dveře, za nimi jsme stáli my a Jim začal hrát. Vašek koukal, překvapený a strašně šťastný.“³⁵¹

Až dobrodružně působí informace, kterou mi mimo záznam poskytl F. Stárek. Ten se údajně, během svého působení u civilní rozvědky v devadesátých letech, dozvěděl o existenci odposlechu, zabudovaného v Horáčkově akordeonu. Tuto informaci mu měl poskytnout zaměstnanec před i po revoluční kontrarozvědky (technik). Právě vzhledem ke skutečnosti, že dotyčná osoba stále působí ve službách zpravodajské služby, není ochotna poskytnout uvedenou informaci za účelem publikování. Jako scéna z některého z filmů o Jamesi Bondovi pak působí historka, kdy Horáček žádá Václava Havla, zdali by mu akordeon na chvíli nepohlídal, aby mu jej někdo z přítomných nerozbil. Konverzaci mezi V. Havlem a Horáčkem, měl zmíněný pracovník kontrarozvědky vyslechnout při kontrole funkčnosti instalovaného odposlechu. O tom, že Horáček informace z bezprostředního okolí V. Havla zřejmě skutečně podával, nás informuje text „Vyhodnocení spolupráce s TS „Homér“ za rok 1984“, ze kterého se dovídáme, že byl využíván mj. v akci „Tomis“.³⁵² „Tomis“ byl krycí název tzv. osobního svazku s reg. č. 14771 vedeného na osobu Václava Havla, který byl obnoven 21. března 1978. Uvedený svazek byl zničen 8. prosince 1989.

dobu 18 měsíců.“ Sdělení VONS č. 911, 965, 1024. In PAŽOUT, Jaroslav et al. (eds.): *Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných 1978 – 1989. Edice dokumentů.* Praha, 2014, CD příloha – edice dokumentů VONS 1979–1989, s. 2654–2656, 2754–2755, 2855–2856.

³⁵¹ DRDA, Adam. Když člověk někoho udá, tak si to moc dobře pamatuje. *Revolver Revue*, 1999, č. 41, s. 300.

³⁵² ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Vyhodnocení spolupráce s TS „Homér“ sv. č. 22220 a zaměření zpravodajské činnosti za rok 1984, 30. prosince 1983.

4.6 Příklad Vokno alias „František Stárek a spol.“

Než přistoupím k samotnému popisu vyšetřování skupiny kolem časopisu *Vokno* a Horáckově roli v této věci, rád bych věnoval několik řádků seznámení s tímto významným samizdatovým periodikem.

Časopisu *Vokno*, jako periodiku orientujícího se na undergroundovou subkulturu, předcházela záměr F. Stárka v polovině sedmdesátých let vydávat, obdobně zaměřený, *Underground Magazínu (UM)*. *UM* měl mít charakter zpravodaje pro underground v severozápadních Čechách. Následně se F. Stárek dozvěděl, že Ivan M. Jirous plánuje vydávání podobně orientovaného časopisu, ale s celorepublikovou působností. Rozhodli se, že spojí svoje síly, a tak vznikla redakce časopisu *Plastic People in the Sky*. Složení bylo následující: Andrej Stankovič, Jan Patočka ml., Jiří Němce, Ivan M. Jirous a František Stárek. K realizaci tohoto projektu nikdy nedošlo, vzhledem k zatýkání v březnu 1976 v souvislosti s případem „Plastic People“.³⁵³

Hlavním inspirátorem a vydavatelem *Vokna* byl František Stárek. „*Když se řekne Vokno, musí se s důrazem a nahlas vyslovit Čuňas.*“³⁵⁴ V první fázi vydávání *Vokna* (zhruba prvních pět čísel) plnil F. Stárek roli šéfredaktora, zároveň pečoval o samotnou výrobu a zajišťoval kolportaci. Počátky *Vokna* jsou neodmyslitelně spjaty s undergroundovou komunitou v Nové Vísce. Redakce prvního čísla se skládala výhradně z obyvatel této usedlosti (viz kap. č. 2. 1). „*Po období kolektivní spolupráce v rámci komunity žijící v Nové Vísce se kompaktní okruh redakce postupně se vzrůstajícím počtem spolupracovníků rozptýlil.*“³⁵⁵

Stárkovou ambicí bylo propojit prostřednictvím *Vokna* jednotlivá undergroundová seskupení napříč celou republikou. Zásadní myšlenkou bylo prorazit informační blokádu mimopražských center undergroundu. V létě 1979 v souvislosti s vydáním prvního čísla podnikl F. Stárek, společně se Silvestrou Lupertovou a Jaroslavem Chnápkiem, distribuční cestu, jejímž cílem bylo vybudovat síť, kterou bude *Vokno* rozšiřováno. Tímto způsobem byly vytvořeny komunikační kanály, které fungovaly obousměrně. Stejnými cestami, jimiž bylo *Vokno* šířeno, bylo možné zasílat nazpět příspěvky čtenářů. Zároveň byla vytvořena

³⁵³ Rozhovor s F. Stárkem, vedený M. Otáhalem. In VANĚK, Miroslav – URBÁŠEK, Pavel (eds.). *Vítězové? Poražení?* Praha, 2005. I. díl *Disent v období tzv. normalizace*, s. 867–868; RŮŽKOVÁ, Jana. *Vokno 1979–1989* [online]. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze. 2000. Vedoucí diplomové práce PhDr. Michael Špirit, Ph.D., s. 5–6. [cit. 2015-08-07]. Dostupné z: <<http://vokno.cunas.cz/default.htm>>.

³⁵⁴ KOSTŮR, Jiří. *Satori v Praze*. Praha, 1993, s. 118.

³⁵⁵ RŮŽKOVÁ, Jana. *Vokno 1979–1989* [online], s. 8. [cit. 2015-08-07]. Dostupné z: <<http://vokno.cunas.cz/default.htm>>.

regionální distribuční centra. Tuto úlohu plnila místa, kde se koncentrovaly „máničky“ ze „spádové oblasti“ (např. dům v Řepčicích nebo dům Milana Friče v Podhájí atp.). Záměr co nejširšího rozšíření tvořil spojitou nádobu s počtem výtisků jednotlivých čísel. Náklad *Vokna* se v průběhu jeho vydávání vyšplhal ze sta kusů ke třem stům osmdesáti. V samizdatu bylo vydáno celkem čtrnáct čísel tohoto časopisu.³⁵⁶

Dne 10. listopadu 1981, v průběhu přípravy šestého čísla *Vokna*, byl F. Stárek, spolu s Ivanem M. Jirousem, M. Hýbkem a Jiřím Fričem, zatčen. Všichni čtyři byli po téměř roční vazbě odsouzeni v souvislosti s vydáváním časopisu *Vokno* k nepodmíněným trestům odnětí svobody. Po odpykání trestu F. Stárek vydávání *Vokna* obnovil. Časopis *Vokno* „se postupně stal jakousi kulturní institucí vydávající knihy, aktuální informační bulletin (*Voknoviny*) a videomagazín, pořádající koncerty, přednášky a výstavy.“³⁵⁷ *Voknoviny* byly vydávány od roku 1987 jako samostatná příloha *Vokna*. Byly vydávány v nákladu pět set kusů a vycházely jednou měsíčně.³⁵⁸ Jejím účelem bylo podávat informace o aktuálním dění na poli „druhé kultury“. ³⁵⁹ *Vokno* počínaje rokem 1986 pořádalo výstavy neoficiálního výtvarného umění na Střeleckém ostrově v Praze.³⁶⁰

Druhému zatčení (celkově třetímu) a odsouzení F. Stárka v roce 1989 jsem se věnoval v předcházející části práce, pro podrobnosti viz pozn. pod čarou č. 51. Opět se tak stalo v souvislosti s vydáváním *Vokna*.

³⁵⁶ RŮŽKOVÁ, Jana. *Vokno 1979–1989* [online], s. 6, 10–11. [cit. 2015-08-07]. Dostupné z: <<http://vokno.cunas.cz/default.htm>>; Portál *Paměť národa, František „Čuňas“ Stárek – portrét pamětníka* [online]. [cit. 2015-08-07]. Dostupné z: <<http://www.memoryofnations.eu/story/starek-frantisek-1952-810>>; Rozhovor s F. Stárkem, vedený M. Otáhalem. In VANĚK, Miroslav – URBÁŠEK, Pavel (eds.). *Vítězové? Porážení?* Praha, 2005. I. díl Disent v období tzv. normalizace, s. 885.

³⁵⁷ DVOŘÁK, Jan. První cela je nezapomenutelná. S Františkem Stárkem o zatýkání, prvních a následujících celách, Botticelliho Venuši, pudingových mejdanech, *Voknu* a relativní velikosti Václaváku. *Paměť a dějiny*, 2001, č. 2, s. 46.

³⁵⁸ Portál *Guerilla records*, rozhovor Vladimíra „Lábuse“ Drápala s Františkem „Čuňasem“ Stárkem, *Slovo má Čuňas...* [online]. [cit. 2015-08-08]. Dostupné z: <<http://www.guerilla.cz/?s=rozhovory&id=14>>.

³⁵⁹ Dokumentární cyklus České televize *Fenoméni underground*, díl *Vokno* [online], vysíláno 30. ledna 2015. [cit. 2015-08-08] Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10419676635-fenomen-underground/413235100221011-vokno/video/>>.

³⁶⁰ *Informace o Chartě 77* (tzv. Infoch), roč. 10 (1987), č. 8, s. 18. [cit. 2015-08-08] Dostupné z: <http://www.vons.cz/data/pdf/infoch/INFOCH_08_1987.pdf>; *Voknoviny*, 1988, č. 6, s. 8. [cit. 2015-08-08] Dostupné z: <http://www.vons.cz/data/pdf/voknoviny/voknoviny_06.pdf>.

4.6.1 Vyšetřování

Dne 5. listopadu 1981 bylo vyšetřovatelem VB v Ústí nad Labem zahájeno trestní stíhání blíže nespecifikované „skupiny hnutí underground“, která měla vyrábět a vydávat „nelegální“ časopis *Vokno*. Dne 10. listopadu byla zatčena a obviněna pětice osob. Mezi obviněnými z trestného činu výtržnictví spáchaného jako člen organizované skupiny dle § 202 odst. 1, 2 tr. zák. se tak ocitli F. Stárek, I. M. Jirous, M. Frič, M. Hýbek a J. Chnápko (pro fotografie obviněných viz příloha č. 7). Jediný Jaroslav Chnápko byl 11. listopadu propuštěn a nadále vyšetřován na svobodě. Zbylá čtveřice byla vzata do vazby. F. Stárek byl viněn z organizování výroby a kolportace *Vokna*, přičemž do něj měl i přispívat. Do Stárkem „organizované skupiny“, byl zařazen M. Hýbek, který se dle vyšetřovatele provinil spoluprací při výrobě a současně měl do *Vokna* přispívat fotografiemi, které za tímto účelem zhotovil. Milan Frič byl obviněn z podílu na vydávání a z uveřejnění svých básní. Dále byl do skupiny zařazen I. M. Jirous pro publikování svých článků ve *Voknu*. Jako poslední člen „organizované skupiny“ byl přiřazen J. Chnápko, který se měl podílet na rozšiřování tohoto samizdatu.³⁶¹

Na základě provedených domovní prohlídek bylo dne 11. listopadu 1981 I. M. Jirousovi a M. Hýbkovi rozšířeno obvinění o trestný čin nedovolená výroba a držení omamných látek dle § 187 odst. 1 tr. zák. U obou jmenovaných byl údajně nalezen „omamný prostředek cannabis“.³⁶² M. Hýbkovi bylo zřejmě 21. ledna 1982 obvinění dále rozšířeno o přečin proti veřejnému pořádku dle § 6 písm. b zák. č. 150/69 Sb., neboť měl mít v držení střelnou zbraň bez povolení. Mělo se jednat o vzduchovou pistoli značky TEX 086, „*kteřá byla podomácku upravená zahloubením nábojové komory na střelbu za použití nábojek 6mm start,...*“³⁶³ Dle znaleckého posudku bylo držení takto upravené zbraně bez povolení zakázáno zák. č. 162/49 Sb.³⁶⁴ Nutno dodat, že M. Hýbek byl členem střeleckého klubu, což StB zjistila v rámci prověřování poznatků k jeho osobě a ještě před zahájením samotného vyšetřování, mu byl odebrán zbrojní pas.³⁶⁵ Po vyloučení ze Svazarmu musel vrátit

³⁶¹ ABS, f. L 1, př. č. 2410-2419/99, bal. 6, svazek č. 1, usnesení o zahájení trestního stíhání pro trestný čin výtržnictví ze dne 5. listopadu 1981; tamtéž, usnesení o zahájení trestního stíhání F. Stárka ze dne 10. listopadu 1981; tamtéž, usnesení o trestním stíhání M. Hýbka z téhož dne; tamtéž, usnesení o zahájení trestního stíhání I. Jirouse z téhož dne; tamtéž usnesení o zahájení trestního stíhání M. Friče z téhož dne; tamtéž, usnesení o zahájení trestního stíhání J. Chnápka z téhož dne; tamtéž, př. č. 2410-2419/99, bal. 6, svazek č. 5, 6, závěrečná zpráva s návrhem na podání obžaloby ze dne 1. dubna 1982.

³⁶² Tamtéž, usnesení o zahájení trestního stíhání I. Jirouse a M. Hýbka ze dne 11. listopadu 1981.

³⁶³ Tamtéž, usnesení o zahájení trestního stíhání M. Hýbka ze dne 21. ledna 1981

³⁶⁴ Tamtéž, výsledek zkoumání střelné zbraně ze dne 7. ledna 1982.

³⁶⁵ ABS, f. MV-KR, arch. č. 743519 MV, záznam o provedeném šetření k osobě M. Hýbka, 3. prosince 1980; tamtéž, žádost o odebrání zbrojního pasu a střelné zbraně, 4. prosince 1980.

i zapůjčenou malorážku.³⁶⁶ Aby toho nebylo málo, byl M. Hýbek počínaje 25. únorem 1982 obviněn z držení prudkého jedu kyanidu sodného, což naplňovalo skutkovou podstatu trestného činu nedovolená výroba a držení omamných prostředků a jedů dle § 187 odst. 1, z jehož spáchání byl již jednou obviněn.³⁶⁷ M. Hýbek u výslechu uvedl, že si kyanid sodný sám vyrobil (studoval organickou chemii na PF UK v Praze) dle návodu v odborné literatuře, a to za účelem galvanického pokovování (stříbření).³⁶⁸

F. Stárek byl údajně usvědčován jednak na základě zabavených písemností a předmětů, a pak na základě výpovědí ostatních obviněných a svědků. O usvědčení Stárka jako kolportéra *Vokna* se nemá smysl příliš rozepisovat, poněvadž v tomto duchu vypověděla řada vyslychaných. Za nejprokazatelnější důkazy Stárkovy organizační činnosti při přípravě výroby a vydávání *Vokna* byly považovány následující předměty: razítka použitá ve třetím čísle časopisu (viz příloha č. 8) a zelený kroužkový zápisník obsahující „*rozpis přípravy a zajištění článků pro další číslo časopisu Vokno*.“³⁶⁹ Mimo uvedené považoval vyšetřovatel v tomto směru za zásadní výpovědi M. Hýbka a Zbyňka Dražila. Hýbek i Dražil uvedli, že pro F. Stárka zhotovovali fotografie, které byly následně publikovány ve třetím, čtvrtém a pátém čísle *Vokna*.³⁷⁰

Jak v návrhu obžaloby, tak v rozsudku první instance je zmiňováno Stárkovo údajné organizování přípravy výroby *Vokna*. Slovo příprava je podstatné v tom směru, že se během vyšetřování nepodařilo zjistit, kde a jak se časopis vyrábí. Jinými slovy nebyl nalezen rozmnožovací přístroj, tzv. ormig.³⁷¹ Dalším důležitým aspektem, který se během vyšetřování nepodařilo zřejmě zcela prokázat a o kterém jsem s F. Stárkem hovořil (viz příloha č. 19), bylo přijímání peněžitých částek za jednotlivé výtisky. V opačném případě by bylo možné kvalifikovat Stárkovu činnost jako nedovolené podnikání. Za nedovolené podnikání bylo možné uložit trest ve stejném rozsahu jako za trestný čin výtržnictví spáchaný v organizované skupině dle § 202 odst. 1, 2. Ovšem pakliže pachatel nedovoleného podnikání „použil jiného

³⁶⁶ ABS, f. MV-KR, arch. č. 743519 MV, dopis ZO Svazarmu 4006/603 – Střelecký klub Praha 6 informující o zrušení členství M. Hýbka, s žádostí o vrácení zapůjčeného klubového materiálu, 8. ledna 1981.

³⁶⁷ ABS, f. L 1, př. č. 2410-2419/99, bal. 6, svazek č. 1, usnesení o zahájení trestního stíhání M. Hýbka ze dne 25. února 1982.

³⁶⁸ Tamtéž, pokračování v protokolu o výslechu M. Hýbka, 9. března 1982.

³⁶⁹ Rozsudek Okresního soudu v Chomutově ze dne 9. července 1982 [online]. [cit. 2015-08-09]. Dostupné z: <<http://www.cunas.cz/doc/rozsudek2.html>>.

³⁷⁰ ABS, f. L 1, př. č. 2410-2419/99, bal. 6, svazky č. 5, 6, závěrečná zpráva s návrhem na podání obžaloby ze dne 1. dubna 1982; tamtéž, svazky 2, 3, protokol o výslechu svědka Zbyňka Dražila, 12. ledna 1982.

³⁷¹ Prvních pět čísel *Vokna* bylo namnoženo tzv. ormigem – lihovým rozmnožovacím strojem. RŮŽKOVÁ, Jana. *Vokno 1979–1989* [online]. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze. 2000, Vedoucí diplomové práce PhDr. Michael Špirit, Ph.D., s. 7. [cit. 2015-08-09]. Dostupné z: <<http://vokno.cunas.cz/default.htm>>.

ABS, f. L 1, př. č. 2410-2419/99, bal. 6, svazky č. 5, 6, závěrečná zpráva s návrhem na podání obžaloby ze dne 1. dubna 1982.

jako pracovní síly“ dle § 118 odst. 1, 2a nebo získal-li nedovoleným podnikáním „značný prospěch“ dle § 118 odst. 1, 2b, byla horní hranice trestní sazby až osm let odnětí svobody.³⁷² Většina vyslýchaný popřela, že by za dodaný časopis platila. V poměrně rozsáhlém vyšetřovacím spise „František Stárek a spol.“ se mi podařilo dohledat dva výsledkové protokoly, kde se vyslýchaní v roli svědků zmínili o platbě za výtisk *Vokna*. Prvním případem je výpověď Miroslava „Hurvínka“ Poláka, o kterém se již po proběhnuvším procesu veřejně šušovalo, že u výsledku zbytečně „mluvil“.³⁷³ Ovšem nutno dodat, že pakliže budeme alespoň částečně důvěřovat dochovanému vyšetřovacímu spisu, tak Polák uvedl v zásadě jedinou pro vyšetřovatele dosud neznámou věc. „*Za časopis se platí 20 Kčs a to „Čuňasovi“, který to má na starosti.*“³⁷⁴ Avšak z poněkud rozporuplného protokolu o výsledku Poláka, není zcela zřejmé, zda za *Vokno* zaplatil přímo on osobně. Zajímavá je v tomto ohledu výpověď Stanislava Mecery, která představuje onen druhý případ zmínky o platbách za *Vokno*. Mecera se měl vyjádřit ke dvěma výtiskům *Vokna*, které u něj byly nalezeny při domovní prohlídce. (Pro foto pořízené při dokumentaci domovní prohlídky viz příloha č. 9) Mecera uvedl následující: „*Oba výtisky časopisu Vokno č. 4, 5 jsem obdržel, jak jsem již uvedl, od muže přezdívkou „Čuňas“ a to č. 4 před půl rokem, někdy v březnu 1981, přesně nevím a č. 5 před 2 měsíci. Obě tato čísla mě přivezl do mého bytu v Jagermannově ul. č. 920, kde jsem v tu dobu bydlel. Chtěl za toto 20 Kčs, ale řekl jsem, že nemám peníze, tak jsem to nezaplatil.*“³⁷⁵ F. Stárek v rozhovoru, který jsem s ním vedl, k tomu s úsměvem dodal: „*Tak to je v pořádku. Protože tím pádem to nebylo trestný, když mi to nezaplatil.*“³⁷⁶

Ve složitější situaci se vyšetřovatelé ocitli v případě I. M. Jirouse. Jediným spojením mezi Jirousem a *Voknem* byly články autorizované jeho notoricky známou přezdívkou „Magor“. V podstatě lze tvrdit, že kdyby se Jirous k autorství oněch příspěvků nepřiznal sám, byli by vyšetřovatelé v koncích. Zřejmě i z toho důvodu potřebovali vytvořit zástupný trestný čin, kterého se měl Jirous dopustit, kdyby k onomu přiznání nedošlo. Při domovní prohlídce ve Staré říši čp. 6, tak byly za podivných okolností nalezeny dva sáčky s marihuanou. Když byl Jirous seznámen s usnesením o rozšíření jeho obvinění o trestný čin nedovolená výroba a držení omamných prostředků a jedů dle § 187, podal proti němu stížnost. Uvedl, že mu zabavené pytlíky nepatří a zároveň vyjádřil domněnku, že mu tyto byly podstrčeny.

³⁷² Trestní zákon z roku 1961 (zák. č. 140/61 Sb.) [online]. [cit. 2015-08-09] Dostupné z: <<http://www.ustrcr.cz/data/pdf/projekty/usmrceni-hranice/dokumenty/zakon140-1961.pdf>>.

³⁷³ KOSTŮR, Jiří. *Satori v Praze*. Praha, 1993, s. 117.

³⁷⁴ ABS, f. L 1, př. č. 2410-2419/99, bal. 6, svazky č. 2, 3, protokol o výsledku svědka Miroslava Poláka, 10. listopadu 1981.

³⁷⁵ Tamtéž, protokol o výsledku Stanislava Mecery, 10. listopadu 1981.

³⁷⁶ Rozhovor s F. Stárkem, 3. 8. 2015, Praha (viz příloha č. 19).

Celkově se podívoval nad tím, jak z množství bylin, které pěstuje a suší, byly při domovní prohlídce s neomylnou přesností vybrány pouze ty obsahující marihuanu.³⁷⁷ Por. Ducháč, který byl domovní prohlídce přítomen, prý z množství pytlíků s bylinami namátkou vybral dva, které odvezl do Prahy, a zrovna v těch dvou byla marihuana.³⁷⁸

Dalším důvodem k podstrčení falešných důkazů v podobě pytlíků s marihuanou, mohla být snaha StB zdiskreditovat underground v očích veřejnosti a prohlubovat tak rozpory v rámci čs. opozice. Ostatně v tomto duchu vyznělo i hodnocení výsledků práce na poli boje proti vnitřnímu nepříteli za rok 1981: „*S cílem dosáhnout dalšího diferenciačního procesu mezi tzv. opozicí a představiteli „undergroundu“ byla v českých krajích realizována akce [...] „Satan“ (Jirous, Stárek, Hýbek a Frič – t. č. ve vyšetřovací vazbě).*“³⁷⁹ Tehdejší náčelník X. správy genmjr. RSDr. Vladimír Stárek nechal dokonce zpracovat možný „scénář propagandistického využití“ případu „Stárek a spol.“, který byl postaven především na informování veřejnosti o užívání drog mezi „volnou mládeží“.³⁸⁰

Jirous se však k autorství článků hrdě přiznal a s bravurností jemu vlastní se vyjádřil k údajné zavadovosti časopisu *Vokno*.³⁸¹

*„Je-li pravda, co oficiálně tvrdí představitelé naší kulturní politiky, že socialismus osvobodil a osvobozuje tvůrčí síly skryté v každém člověku, zatím co kapitalismus se svojí společností konzumu a komerce tyto síly potlačuje, potom je časopis *Vokno* podle mého názoru v souladu jak s naším státním zřízením, tak s kulturní politikou našeho státu.“*³⁸²

Na zoufalou snahu vyšetřovatelů najít rozmnožovací stroj vzpomínala Juliana Jirousová v jednom z dílů dokumentárního cyklu *Fenomén underground*, stojíc před zemědělskou usedlostí ve Staré Říši čp. 6. „*Oni při těch domovních prohlídkách pořád hledali nějaký rozmnožovací stroj, my jsme ale žádný neměli. Na památku toho hledání, vysekali prostě takovou díru do zdi, ta tam pořád ještě je.*“³⁸³

³⁷⁷ ABS, f. L 1, př. č. 2410-2419/99, bal. 6, svazek č. 1, Pokračování v protokolu o výsledku obviněného Ivana Jirouse, 13. listopadu 1981.

³⁷⁸ Dokumentární cyklus České televize *Fenomén underground*, díl *Hlavně aby radost nezmizela* [online], vysíláno 21. listopadu 2014. [cit. 2015-08-10] Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10419676635-fenomen-underground/413235100221006-hlavne-aby-radost-nezmizela/video/>>.

³⁷⁹ ABS, f. A 36, inv. j. 344, Hodnocení pracovních výsledků na úseku boje proti vnitřnímu nepříteli a ideologické diverzi za rok 1981 a bezpečnostní situace v ČSSR.

³⁸⁰ ABS, f. MV-KR, arch. č. 743519 MV, Závěrečná zpráva v akci „Satan“, 23. dubna 1982.

³⁸¹ ABS, f. L 1, př. č. 2410-2419/99, bal. 6, svazek č. 1, protokol o výsledku obviněného I. Jirouse, 10. listopadu 1981.

³⁸² Tamtéž, protokol o výsledku I. Jirouse sepsaný ve věznicí MS v Litoměřicích dne 13. 11. 1981.

³⁸³ Dokumentární cyklus České televize *Fenomén underground*, díl *Hlavně aby radost nezmizela* [online], vysíláno 21. listopadu 2014. [cit. 2015-08-10] Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10419676635-fenomen-underground/413235100221006-hlavne-aby-radost-nezmizela/video/>>.

Milan Frič měl být usvědčen z přípravy vydávání *Vokna* na základě svých příspěvků v podobě „vulgárních básní vlastní tvorby“ (viz příloha č. 10).³⁸⁴ Jeho údajný podíl na rozšiřování tohoto samizdatu byl prokázán na základě výpovědí svědků. Tito svědci de facto uvedli, že jim Frič umožnil si časopis přečíst. Frič se k básním autorizovaným jeho přezdívkou „Fricek“ doznal a rovněž připustil, že někteří z jeho přátel měli možnost u něj doma do *Vokna* nahlédnout.³⁸⁵

Jako přehmat tehdejších bezpečnostních složek lze klasifikovat obvinění J. Chnápka z kolportace *Vokna*. Hlavní podnětem k připojení Chnápka ke komentovanému případu bylo zřejmě zabavení palubního deníku z tzv. velké cesty. Deník byl zabaven 5. června 1980, při domovní prohlídce v Nové Vísce, společně s mapou absolvované trasy.³⁸⁶

Uvedená prohlídka byla prý poměrně důsledná a nepříjemná. V jejím rámci byla např. detektorem kovu prozkoumána a následně rozkopána zahrada. K prohlídce se váže také jedna „tragikomická“ historka. Příslušníci si tehdy s sebou přivezli čtyřnohého pomocníka, specialistu na hledání marihuany (domovní prohlídka byla zdůvodněna podezřením z držení „rostlinné drogy indického původu“). Byl to malý knírač „pepř a sůl“ jménem Bambi. Ovšem Bambiho si v nestřeženém okamžiku vzali do parády Kostúrovi psi Don a Cherry (Novofundlandský pes a Slovenský čuvač). „...*Don se Cherry m natahovali Bambiho mezi sebou jako tahací harmoniku,...*“³⁸⁷ Přítomní příslušníci se kolem rvoucích se psů údajně shlukli, ale nikomu z nich se nechtělo nasadit vlastní život pro záchranu čtyřnohého kolegy. Nebýt pohotového Kostúrova zásahu, kdo ví, jak by to s Bambim dopadlo.³⁸⁸

Ale zpět ke zmíněnému deníku. Deník sepsala Silvestra Lupertová a byly v něm zaznamenány zážitky z tzv. distribuční cesty s prvním číslem *Vokna* v létě 1979.³⁸⁹ Jak již bylo uvedeno, této cesty se krom Chnápka a Lupertové účastnil ještě F. Stárek. Z deníku a přiložené mapy bylo zřejmě možné vypočítat přibližný itinerář cesty (jednotlivé zastávky), ale jako důkaz byl deník naprosto nepoužitelný, poněvadž o distribuci *Vokna* v něm nebylo ani zmínky. Vyšetřovatelé tak znali trasu, účastníky a typ Chnápkovy vozidla, prostřednictvím kterého se cesta uskutečnila. O tom, že cesta byla s distribucí *Vokna* spojena,

³⁸⁴ ABS, f. L 1, př. č. 2410-2419/99, bal. 6, svazky č. 5, 6, závěrečná zpráva s návrhem na podání obžaloby ze dne 1. dubna 1982.

³⁸⁵ Tamtéž, svazek č. 1, Protokol o výslechu obv. Milana Friče, 12. listopadu 1981.

³⁸⁶ Tamtéž, příloha č. 1, materiál zajištěný při domovní prohlídce dne 5. 6. 1980 u Stárka Františka v Nové Vísce.

³⁸⁷ KOSTÚR, Jiří. *Satori v Praze*. Praha, 1993, s. 90.

³⁸⁸ Dokumentární cyklus České televize *Fenomén underground*, díl *Vokno* [online], vysíláno 30. ledna 2015. [cit. 2015-08-10] Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10419676635-fenomén-underground/413235100221011-vokno/video/>>.

³⁸⁹ Tamtéž.

se vyšetřovatelé dozvěděli jak prostřednictvím svědeckých výpovědí, tak prostřednictvím tajných spolupracovníků StB. Ladislav Plíva v roli svědka údajně vypověděl, že obdržel celkem tři výtisky a dále uvedl:

„Po uvedeném časopise jsem potom dostal ještě další dva výtisky, které mi osobně předal František Stárek přezdívkou (Čuňas) v Ústí nad Orlicí v roce 1980 někdy v letním období a bylo to na křižovatce v Ústí nad Orlicí směrem na Českou Třebovou. Při tomto já jsem šel asi ze zaměstnání a přijíždělo osobní auto zn. Škoda R-cupé, které bylo asi žluté barvy. V tomto vozidle, když u mě zastavilo, seděl Stárek a ještě nějaký kluk s děvčetem ve věku asi kolem 25 let [...] Stárek vystoupil z vozidla a předal mi dva výtisky časopisu Vokno...“³⁹⁰

Podobnou informaci získala prostřednictvím své agenturní sítě O StB Karlovy Vary. Její tajný spolupracovník „Slávek“³⁹¹ se měl v Karlových Varech údajně setkat s F. Stárkem, který mu předal časopis *Vokno*. „Dále pramen sdělil, že Stárek do K. Varů přijel osobním autem Škoda 110 R-cupé zelené barvy... Toto řídil pramenu neznámý muž, v autě měla být dále žena a malé děcko.“³⁹² Samozřejmě, že agenturní zprávu samu o sobě nebylo možné použít jako důkaz při vyšetřování, stejně jako bylo problematické s ohledem na dekonspiraci využít tajného spolupracovníka jako svědka. A tak se StB v duchu svých metod rozhodla získat „legální“ důkaz na základě dostupného poznatku. Za pomoci palubního deníku si ověřila, že Stárek, Chnápko, Lupertová a její dcera v K. Varech skutečně byli a zároveň zjistila, že se tam setkali s osobou přezdívkou „Džorby“ (možná se jednalo o záměrnou zkomoleninu – „krycí jméno“³⁹³). Hlavním záměrem StB se tak stalo ztotožnění osoby známé jako „Džorby“, což se jí pravděpodobně nepodařilo.³⁹⁴

Při komparaci uvedených informací s údaji obsaženými v palubním deníku, muselo být vyšetřovatelům zcela jasné, že byl Chnápko při předávání výtisků *Vokna* přítomen. Chnápko však vypověděl, že mu o distribuci není nic známo a na otázku, zda si Stárek

³⁹⁰ ABS, f. L 1, př. č. 2410-2419/99, bal. 6, svazky č. 2, 3, protokol o výsledku svědka Ladislava Plívy, 10. listopadu 1981.

³⁹¹ „Slávek“ bylo krycí jméno Vratislava Riedla, na jehož osobu byl dne 21. listopadu 1978 u SEO KS SNB Plzeň registrován svazek v kategorii „agent“ s reg. č. 21613.

³⁹² ABS, f. MV-KR, arch. č. 743519 MV, informace o stavu realizací (akce „Satan“, akce „Ivan“, akce „Spojka“, akce „Tiskař“, akce „Packa“), 23. února 1982.

³⁹³ „V deníku jsme měli utajený distributory, když by se náhodou ten deník našel, nakonec ho teda i našli.“ Rozhovor se S. Lupertovou In Dokumentární cyklus České televize *Fenomén underground*, díl *Vokno* [online], vysíláno 30. ledna 2015. [cit. 2015-08-10] Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10419676635-fenomén-underground/413235100221011-vokno/video/>>.

³⁹⁴ ABS, f. MV-KR, arch. č. 743519 MV, informace o stavu realizací (akce „Satan“, akce „Ivan“, akce „Spojka“, akce „Tiskař“, akce „Packa“), 23. února 1982.

na cestu bral s sebou nějaké výtisky *Vokna*, odpověděl, že u něho osobní prohlídku neprováděl.³⁹⁵ Stárek ve své výpovědi definoval uvedenou cestu jako dovolenou a dále nebyl k této záležitosti dotazován.³⁹⁶ S. Lupertové byly u výsledku předčítány jednotlivé body deníku a ona je následně komentovala. Při dotazu vyšetřovatele, zda se setkali s L. Plívou a zda mu Stárek něco předával, odpověděla, že se Plívy pouze ptali na cestu. Zbytek protokolu o výsledku Lupertové by mohl být využit jako scénář k road movie, ale pro potřeby vyšetřovatelů byl zřejmě bezcenný.³⁹⁷

S trochou nadsázky lze tedy říci, že vyšetřovatelům zůstala ohledně podílu Chnápka na kolportaci *Vokna* jediná prokazatelná činnost, a to řízení osobního automobilu.

Posledním do pětice obviněných byl M. Hýbek. Hýbek se k práci pro časopis *Vokno* doznal. Zároveň byl usvědčován na základě předmětů zabavených při domovní prohlídce ve svém bytě. Jednalo se o originály koláží (fotomontáží), které na požádání Stárka zhotovil a jež byly následně uveřejněny ve *Vokně* (viz příloha č. 11). Celkově měl Hýbek pro Stárka zhotovit čtyři koláže, z nichž dvě byly použity na titulní stranu časopisu (viz příloha č. 12). (Autorem koláže použité na titulní straně čtvrtého čísla byl zřejmě F. Stárek. M. Hýbek pravděpodobně nafotil již její hotovou podobu.³⁹⁸) Titulní stranu prvních pěti čísel časopisu představoval emblém okna o šesti rámečcích. Výplň jednotlivých rámečků odpovídala tematickému zaměření konkrétního čísla. Počet vyplněných rámečků suploval číslo časopisu. Prvních pět čísel vyšlo bez označení titulu. Cílem bylo vyhnout se právní definici periodika, obsažené v tzv. tiskovém zákoně č. 81/1966 Sb.: „*Periodický tisk jsou noviny, časopisy a jiné periodické tiskoviny, vydávané nejméně dvakrát ročně pod stejným názvem* [zvýrazněno autorem] *a v úpravě typické pro tento druh tisku...*“³⁹⁹ Hýbek také sepsal krátký příspěvek s názvem „La period“ (zpráva o happeningu na Pankráci), který autorizoval pod pseudonymem „Uriáš“.⁴⁰⁰

³⁹⁵ ABS, f. L 1, př. č. 2410-2419/99, bal. 6, svazek č. 1, protokol o výsledku obviněného Jaroslava Chnápka, 11. listopadu 1981.

³⁹⁶ Tamtéž, svazek č. 1, pokračování v protokolu o výsledku obviněného Františka Stárka, 12. listopadu 1981.

³⁹⁷ Tamtéž, svazky č. 2, 3, dodatek protokolu o výsledku svědka Silvestry Lupertové, 16. prosince 1982.

³⁹⁸ Dokumentární cyklus České televize *Fenomén underground*, díl *Vokno* [online], vysíláno 30. ledna 2015. [cit. 2015-08-10] Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10419676635-fenomen-underground/413235100221011-vokno/video/>.

³⁹⁹ Zákon o periodickém tisku a o ostatních hromadných sdělovacích prostředcích (zák. č. 81/1966 Sb.) [online]. [cit. 2015-08-11]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=81&r=1966>.

⁴⁰⁰ ABS, f. L 1, př. č. 2410-2419/99, bal. 6, svazek č. 1, protokol o výsledku obviněného Michala Hýbka, 10. listopadu 1981; tamtéž, protokol o výsledku obviněného Michala Hýbka, 23. listopadu 1981; dodatek protokolu o výsledku obviněného Michala Hýbka, 4. prosince 1982.

Během skutečně rozsáhlého vyšetřování bylo provedeno třicet sedm domovních prohlídek a sto osmdesát osm výslechů svědků.⁴⁰¹ Vyšetřovatel celkem dvakrát, 4. ledna a 2. března 1982, žádal prokurátora o prodloužení vazby obviněných za účelem získání času k uskutečnění dalších výslechů.⁴⁰² Vyšetřování tak bylo ukončeno až 1. dubna 1982.

Nyní se uchýlím k drobné recyklaci již zmíněných údajů, doplněných o podstatné podrobnosti. Z návrhu obžaloby se dozvídáme, že pro spáchání trestného činu výtržnictví dle § 202 odst. 1, 2 tr. zák. byla žalována kompletní pětice obviněných. M. Hýbek a I. M. Jirous byli navíc obžalováni z trestné činnosti naplňující skutkovou podstatu trestného činu nedovolená výroba a držení omamných prostředků a jedů dle § 187 odst. 1 tr. zák. Hýbek byl současně žalován pro přečin proti veřejnému pořádku dle § 6 písm. b zák. č. 150/1969 Sb.⁴⁰³

F. Stárek, I. M. Jirous, M. Hýbek a M. Frič byli odsouzeni rozsudkem Okresního soudu v Chomutově (sp. zn. 5T 176/82) ze dne 9. července 1982 pro spáchání shora uvedených trestných činů. Případ J. Chnápka byl vyloučen k samostatnému projednání „s odůvodněním, že se k hlavnímu líčení nedostavili všichni předvolaní svědci a dokazování skutku, pro který je J. Chnápka stíhán, nemůže být ukončeno.“⁴⁰⁴ Žaloba vůči Chnápce byla později stažena. F. Stárkovi byl uložen nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání dvou let. Michal Hýbek byl odsouzen k úhrnnému nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání osmnácti měsíců. Fričovi byl uložen nepodmíněný trest odnětí svobody na patnáct měsíců a Ivan M. Jirousovi bylo jako „zvláště nebezpečnému recidivistovi“ (v případě trestné činnosti klasifikované dle § 202) uložen úhrnný nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání tři a půl roku. Stárkovi a Jirousovi byl navíc vysloven ochranný dohled na dobu dvou let.⁴⁰⁵

Jirous si během líčení vyžádal předvolání por. Václava Duchače, „*který při prohlídce na chodbě vybral z většího množství sáček s kořením dva papírové sáčky a přinesl je do místnosti s tvrzením „To je marihuana“.* [...] *Svědek Václav Duchač, který drogu objevil, tento rozpor nijak neosvětlil; vypověděl pouze, že u Ivana Jirouse a jeho přátel „se dalo*

⁴⁰¹ ABS, f. L 1, př. č. 2410-2419/99, bal. 6., svazky č. 5, 6, závěrečná zpráva s návrhem na podání obžaloby ze dne 1. dubna 1982.

⁴⁰² Tamtéž, svazek č. 1, žádost o prodloužení vazební vyšetřovací lhůty ze dne 4. ledna 1982; tamtéž, žádost o prodloužení vazební vyšetřovací lhůty ze dne 2. března 1982.

⁴⁰³ Tamtéž, svazky č. 5, 6, závěrečná zpráva s návrhem na podání obžaloby ze dne 1. dubna 1982.

⁴⁰⁴ Poznámka č 9 ke sdělení VONS č. 307 In PAŽOUT, Jaroslav et al. (eds.): *Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných 1978 – 1989. Edice dokumentů.* Praha, 2014, CD příloha – edice dokumentů VONS 1979–1989, s. 1047.

⁴⁰⁵ Rozsudek Okresní soudu v Chomutově ze dne 9. července 1982 [online]. [cit. 2015-08-11]. Dostupné z: <<http://cunas.cz/doc/rozsudek2.html>>.

*očekávat, že bude marihuana objevena... dokonce někteří z nich byli za její přechování odsouzeni“.*⁴⁰⁶

Proti rozsudku Okresního soudu v Chomutově se Stárek, Jirous a Hýbek odvolali (za Jirouse podala odvolání i jeho manželka Juliana Jirousová). Rozsudek nižší instance byl ve všech bodech potvrzen usnesením Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 27. září 1982 (sp. zn. 1 To 10/82).⁴⁰⁷

Závěrem této kapitoly se pokusím o stručnou rekapitulaci. Pokud při komentování tohoto procesu můžeme vůbec mluvit o právem odsouzených, pak lze uvést F. Stárka a M. Hýbka. Stárek i Hýbek byli opravdu členy redakčního kruhu *Vokna*. Na rozdíl od Friče a Jirouse, kteří byli odsouzeni za vydávání časopisu *Vokno*, na jehož vydávání se rozhodně nepodíleli. Jejich jediným „proviněním“ tak bylo zveřejnění jejich příspěvků, přičemž oba, v souladu s instrukcemi od F. Stárka, shodně uvedli, že nevědí, jak se jejich příspěvky do *Vokna* dostali.⁴⁰⁸ Dle vzpomínek Jiřího Kostúra, se I. M. Jirous po odpykání neprávem uloženého trestu nechal slyšet: „*Když mě zavřeli za *Vokno*, tak ho začnu teda dělat.*“⁴⁰⁹ Jirous se stal redaktorem *Vokna* při přípravě osmého čísla v době, kdy se profilovala stálá redakce.

4.6.2 Horáčekův příspěvek k případu „Stárek a spol.“

Horáček měl naprosto neoddiskutovatelný podíl na Hýbkově vyšetřování a následném odsouzení v procesu „Stárek a spol.“. Jedná se o poměrně známou záležitost, hojně diskutovanou již v devadesátých letech. V úvodu svazku vedeného na osobu Michala Hýbka se totiž nachází agenturní záznam Horáčkem podané zprávy.

„Pramen sdělil, že dne 10. 11. 1980 navštívil Michala Hýbka v jeho bytě v Praze. Hýbek mu při té příležitosti ukázal podklady pro vydání dalšího výtisku časopisu „Okno“, které soustřeďuje ve spolupráci s Františkem Stárkem. [...] Z materiálů, které měl pramen

⁴⁰⁶ Sdělení VONS č. 307. In PAŽOUT, Jaroslav et al. (eds.): *Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných 1978 – 1989. Edice dokumentů*. Praha, 2014, CD příloha – edice dokumentů VONS 1979–1989, s. 1042–1043.

⁴⁰⁷ Sdělení VONS č. 309. In tamtéž, s. 1051–1054.

⁴⁰⁸ Dokumentární cyklus České televize *Fenomén underground*, díl *Vokno* [online], vysíláno 30. ledna 2015. [cit. 2015-08-10] Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10419676635-fenomén-underground/413235100221011-vokno/video/>>.

⁴⁰⁹ Tamtéž.

možnost vidět je zřejmé, že připravované vydání bude ostře zaměřeno proti zřízení a zejména postupu státních orgánů v případě Soukupa⁴¹⁰ a dalších osob...“⁴¹¹

Z agenturního záznamu dále vyplývá, že v den Horáčkovy návštěvy u Hýbka, se na témže místě objevil F. Stárek. Horáček uvedl, že Stárek dorazil až k večeru, zrovna když byl na odchodu. Údajně ještě stihl zaslechnout část rozhovoru mezi Stárkem a Hýbkem, ze které se dozvěděl, že Stárek přivezl další materiály týkající se K. Soukupa. Stárkovo podání události se drobně liší. F. Stárek v jednom z dílů dokumentárního cyklu *Fenomén underground*, věnovaného časopisu *Vokno*, uvedl, že Horáček k Hýbkovi dorazil až po jeho odchodu, přičemž se zřejmě těsně minuli.⁴¹² Ale to už bych zacházel do nepodstatných detailů.

Hýbkovo tvrzení, že do chvíle Horáčkova udání o jeho osobě a činnosti StB ani netušila, lze doložit na základě dochovaného svazku vedeného na jeho osobu. Hýbek k této okolnosti dodal, že právě díky tomu, že neměl s undergroundem a skupinou kolem *Vokna* do té doby nic společného, byl mimořádně vhodným kandidátem na post redaktora.⁴¹³

Horáček zmíněnou zprávu předal na schůzce konané 13. listopadu 1980. Poté následuje klasický scénář řídicí se metodikou práce StB. Prvním přijatým opatřením StB, které lze doložit na základě dochovaných archiválií, byla snaha odebrat Hýbkovi zbrojní pas a legálně drženou malorážku. O tomto postupu jsem se zmiňoval v souvislosti s popisem vyšetřování případu „Stárek a spol.“. Když na tento první počín StB vůči jeho osobě Hýbek na sklonku devadesátých let vzpomínal, nejvíce ho mrzelo, že ani jeho dobří známí nenašli odvahu jej upozornit na podezřelý zájem „orgánů“ StB o jeho osobu.

„Například předseda oddílu, kam jsem chodil závodně střílet – pořád je tam předsedou –, dostal za úkol odebrat mi zbraň a zbrojní průkaz, to bylo první, co StB zařídila. A on, člověk, který se vždycky projevoval jako velký liberál a vždycky říkal politický vtipy a byl ohromně žoviální, tak za celý rok nenašel odvahu přijít za mnou a říct mi, hele věci jsou tak a tak.“⁴¹⁴

⁴¹⁰ Třetí číslo *Vokna* bylo skutečně z části věnováno perzekuci Karla „Charlieho“ Soukupa. Viz *Vokno*, 1980, č. 4. Dostupné z: <http://www.vons.cz/data/pdf/vokno/vokno_04.pdf>.

⁴¹¹ ABS, f. MV-KR, arch. č. 743519 MV, Nelegální časopis Okno – příprava dalšího vydání (AZ), 17. listopadu 1980.

⁴¹² Dokumentární cyklus České televize *Fenomén underground*, díl *Vokno* [online], vysíláno 30. ledna 2015. [cit. 2015-08-12] Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10419676635-fenomen-underground/413235100221011-vokno/video/>>.

⁴¹³ DRDA, Adam. Když člověk někoho udá, tak si to moc dobře pamatuje. *Revolver Revue*, 1999, č. 41, s. 300.

⁴¹⁴ Tamtéž.

Po obdržení zásadního „státobezpečnostního poznatku“ je dne 10. prosince 1980 2. oddělením 3. odborem X. správy založen osobní spis tzv. prověřované osoby.⁴¹⁵ Hýbek se tak stal osobou zpravodajského zájmu. V této fázi měla být, dle příslušné směrnice, ověřena Hýbkova „nepřátelská“ činnost v rámci rozpracované problematiky.⁴¹⁶ Pro úplné dokreslení souslednosti, je třeba si povšimnout měsíčního rozestupu mezi předáním zprávy Horáčkem a založením osobního spisu. Je nezpochybnitelné, že se uvedená agenturní zpráva stala pomyslným prvním článkem řetězení se následných událostí. Zajímavá je také geneze krycího názvu Hýbkova spisu. StB, zřejmě ne náhodně, zvolila označení „Tiskař“. Hýbek totiž bydlel v domě, kde sídlilo ředitelství polygrafického průmyslu. V hlavách pracovníků StB tak zřejmě došlo k obligátní logické indukci a začali Hýbka považovat za výrobce *Vokna*. Během vyšetřování případu „Stárek a spol.“ pak byla ověřována předpokládaná shoda Hýbkovi zabavených klíčů se všemi klíči dostupnými na vrátnici n. p. Polygrafia. Výsledek byl samozřejmě negativní. Ani následný pokus otevřít Hýbkovými klíči konkrétní dveře rozmnožovny nepřinesl kýžený výsledek.⁴¹⁷

Dne 16. října 1981 situace dospěla k převedení spisu „prověřované osoby“ vedeného na osobu M. Hýbka na tzv. signální svazek. Registrační číslo 20649 a krycí jméno „Tiskař“ zůstaly. Pracovníci kontrarozvědky měli již v době převádění na „signální svazek“ zřejmě o dalším vývoji jasno. Necelý měsíc na to dospěli k závěru, že Hýbkova údajná trestná činnost je dostatečně zadokumentována a rozhodli se předat případ vyšetřovacím orgánům. Následnému vyšetřování a odsouzení Hýbka jsem se věnoval v předcházející podkapitole.

Hýbek se během výkonu trestu v NVÚ Plzeň Bory seznámil s Václavem Havlem.⁴¹⁸ S Havlem se nadále stýkal i po svém podmíněném propuštění v únoru 1983.⁴¹⁹ Krátce po jeho propuštění s ním byl uskutečněn pohovor, při kterém mu byla nabízena spolupráce s StB. Odpověď Hýbka na předloženou nabídku byla tehdy jednoznačná. *„Pokud jsem dotazován na tu skutečnost, zda bych nechtěl některé skutečnosti z prostředí, ve kterém se pohybují sdělovat orgánům SNB, tak k tomu uvádím, že velice rád vás uvidím, kdykoliv můžete přijít a pohovořit si se mnou, ale udavače dělat nebudu.“*⁴²⁰ Pokusů získat Hýbka ke spolupráci bylo učiněno

⁴¹⁵ ABS, f. MV-KR, arch. č. 743519 MV, Návrh na založení PO „Tiskař“, 9. prosince 1980.

⁴¹⁶ Rozkaz ministra vnitra (RMV) ČSSR č. 2 – „Směrnice pro činnost pracovníků kontrarozvědky“ (A-oper-I-1) z 25. 1. 1978 [online], čl. 5, odst. 2. [cit. 2015-08-12]. Dostupné z: <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/rozkazy/smernice/rmv_2_1978.pdf>.

⁴¹⁷ ABS, f. L 1, př. č. 2410-2419/99, bal. 6, svazek č. 1, Protokol o vyšetřovacím pokusu v trestní věci obv. František Stárek a spol., 30. listopadu 1981.

⁴¹⁸ ABS, f. MV-KR, arch. č. 743519 MV, zápis o výpovědi Michala Hýbka, 23. února 1982.

⁴¹⁹ ABS, f. MV-KR, arch. č. 822142 MV, úřední záznam o zpravodajském pohovoru s Michalem Hýbkem, 14. března 1985.

⁴²⁰ ABS, f. MV-KR, arch. č. 743519 MV, zápis o výpovědi Michala Hýbka, 23. února 1982.

vícero. Za podpis závazku ke spolupráci byla Hýbkovi slíbena možnost dostudovat vysokou školu (PF UK v Praze), ze které byl v důsledku trestního stíhání vyloučen. K dokončení studia mu údajně scházelo několik zápočtů a státnice.⁴²¹

Dne 30. listopadu 1983 byl signální svazek vedený na M. Hýbka uložen do archivu pod arch. č. 743159 s tím, že „výkon trestu splnil svůj účel a bylo dosaženo odpoutání jeho osoby od závadového prostředí“.⁴²²

Hýbkova známost s V. Havlem byla zřejmě jedním z důvodů neutuchajícího zájmu StB o Hýbkovu osobu. V tomto duchu bylo odůvodněno opětovné zavedení osobního spisu tzv. prověřované osoby. Spis byl zaveden 3. oddělením 2. odborem S StB Praha a 27. listopadu 1984 zaregistrován pod reg. č. 41075 a krycím jménem „Archibald“.⁴²³ M. Hýbek v roce 1986 natočil na šestnáctimilimetrovou kameru vůbec první dokumentární film o Václavu Havlovi „Dopisy Olze“. Hýbek také stál u vzniku Originálního videojournalu,⁴²⁴ na jehož tvorbě se podílel jako kameraman.

Pravidelné zpravodajské pohovory s Hýbkem měly údajně za cíl upevnit konspirativní styk s jeho osobou „a dále zdiskreditovat osobu M. Hýbka předanými zprávami a jeho styku s orgány MV.“⁴²⁵ Z nepříliš srozumitelné formulace lze usuzovat, že po sérii neúspěšných pokusů získat jej ke spolupráci, hodlala StB zdiskreditovat Hýbkovu osobu mezi jeho přáteli. Ostatně (zpravodajské) pohovory byly součástí tzv. prevence, oficiálně byly součástí metody tzv. rozkladných opatření, jejichž cílem mělo být „narušit akceschopnost nepřítelů, vyvolávat vzájemnou nedůvěru, pochybnosti, obavy, narušovat vazby uvnitř seskupení a spojení do zahraničí, zdiskreditovat nepřítel.“⁴²⁶ Z dochované podoby spisu vedeného na M. Hýbka je patrné, že Hýbek udržoval pracovníky StB ve falešné naději, avšak nikdy žádné konkrétní informace nepředal. Za dané situace jej nebylo jak zdiskreditovat.

⁴²¹ ABS, f. MV-KR, arch. č. 822142 MV, úřední záznam o zpravodajském pohovoru s Michalem Hýbkem, 14. března 1985.

⁴²² ABS, f. MV-KR, arch. č. 743519 MV, návrh na uložení signálního svazku č. 20649, 28. listopadu 1983.

⁴²³ Tamtéž, Návrh na založení PO, 31. října 1984.

⁴²⁴ Originální videojournal začal vznikat v roce 1987. Základní myšlenkou bylo „zachytit obrazem i zvukem události, jež tehdy byly tabuizovány či cenzurovány oficiálními místy.“. Tým podílející se na tvorbě Originálního videojournalu tvořili členové redakce (Olga Havlová, Jan Ruml, Jarmila Bělíková, Jiří Kantůrek, Joska Skalník, Jaroslav Kořán a Andrej Stankovič), kameramani a fotografové (Jan Kašpar, Andrej Krob, Přemysl Fialka, Michal Hýbek, David Schmoranz, Milan Maryška, Jaroslav Kukal) a šéfredaktor Pavel Kačírek. Tento tým byl doplněn o další osoby, které plnily roli spojky a zahraničních spolupracovníků. Zprvu byly reportáže natáčeny pouze jednou kamerou Sony Video 8, která byla do ČSSR propašována na žádost V. Havla v roce 1987. Stejnou cestou byly posléze opatřeny další. Rozmnožování originálních nahrávek měl na starosti právě Michal Hýbek, po něm tento úkol převzal Jan Kašpar. RUML, Jan. Originální videojournal – co mi uvízlo v paměti. *Paměť a dějiny*, 2015, č. 1, s. 92–94.

⁴²⁵ ABS, f. MV-KR, arch. č. 822142 MV, úřední záznam o zpravodajském pohovoru s Michalem Hýbkem, 14. března 1985.

⁴²⁶ TOMEK, Prokop. Prevence, profylaxe a výchova v pojetí Státní bezpečnosti. In: *Sborník Archivu bezpečnostních složek*, 5/2007, s. 166.

Poněvadž ani jeden z vytyčených záměrů (získání ke spolupráci nebo diskreditace) nebylo možné zrealizovat, byl osobní spis „prověřované osoby“ vedený na M. Hýbka uložen do archivu pod arch. č. 822142. Stalo se tak dne 22. října 1987.⁴²⁷

Ve světle dostupných informací jsem nucen zamyslet se nad Horáckovým podílem na trestním stíhání Milana Friče v případě „Stárek a spol“. Jak jsem již uvedl v kapitole 4. 4 dle informací obsažených ve svazku vedeném na Horáckovu osobu, stál Horáček (resp. jím předané informace) u zavedení „signálního svazku“ „Spojka“ (krycí název „signálního svazku“ vedeného na osobu M. Friče). „Signální svazek“ byl zaregistrován v září 1979. Svazek vedený na M. Friče se nedochoval. V tomto případě si však můžeme vypomoci jinými dochovanými archiváliemi. Např. v rámci „Zhodnocení prováděcího plánu za rok 1979 po linii X. S-SNB“ ze dne 26. listopadu 1979 byla uvedena krátká zmínka o důvodech zavedení zmíněného „signálního svazku“. M. Frič zde byl líčen jako „přivřezec hnutí hippies“ se širokými styky po celé ČSSR. „Byl zjištěn poznatek, že objekt vlastní větší množství protistátních písemností, které dostal od Jaroslava Vaňka⁴²⁸ a není vyloučeno, že některé pochází od [Vladimíra] Zavadila a tchána objektu Jaroslava Fábery,⁴²⁹ rovněž signatáře Charty 77.“⁴³⁰ V této fázi tedy StB o Fričově podílu na distribuci *Vokna* zřejmě netušila. Nejpozději v půli roku 1980 měla však StB o spojení Frič – *Vokno* jasno. V té době jej, stejně jako ostatní spoluobviněné, podezírala, že se podílí na redakční práci a rozmnožování časopisu. „V jeho rodinném domku v Podháji je soustředěna redakce

⁴²⁷ ABS, f. MV-KR, arch. č. 822142 MV, Návrh na uložení spisu PO do archivu MV, 1. července 1986.

⁴²⁸ Jaroslav „Ježek“ Vaněk – mladší bratr Jiřího „Davida“ Vaňka. Společně obývali domek v Jablonci nad Nisou (majitelem byl Jiří Vaněk). V domku byly pořádány srazy tzv. závadové mládeže, kterých se účastnil i František Horáček. Bratři Vaňkové podepsali Prohlášení Charty 77 v úplných počátcích. Od roku 1977 byli oba bratři sledováni StB (včetně „agenturního obsazení“). „Objekt [Jiří Vaněk] společně se svým bratrem Jaroslavem rozepisovali a poskytovali dalším osobám výtisky Charty 77 a jejich prohlášení zejména pak při různých srazech v jejich domu v Jablonci nad Nisou.“ Jaroslav a Jiří Vaňkovi byli v říjnu 1980 odsouzeni Okresním soudem v Jablonci nad Nisou (sp. zn. 1 T 438/80) pro trestný čin nedovolená výroba a držení omamných prostředků – jedů dle § 187 odst. 1, 2a tr. zák., který měli spáchat jako členové organizované skupiny (společně s nimi byl v nepřítomnosti souzen i Ivan Duchoň – tou dobou v emigraci). Jejich trestná činnost měla spočívat ve vypěstování rostlin indického konopí na zahradě domku v Jablonci nad Nisou (semena rostliny měl zprostředkovat Ivan Duchoň). Po sklizni a zpracování měli tuto drogu sami užívat a poskytovat jí dalším osobám. Po odvolání byli pravomocně odsouzeni v listopadu 1980 rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem (5 To 438/80), který jejich údajnou trestnou činnost překvalifikoval na trestný čin dle § 187 odst. 1. Jiřímu a Jaroslavovi byly uloženy nepodmíněné tresty odnětí svobody v trvání dvaceti měsíců. ABS, f. MV-KR, arch. č. 752275 MV, rozsudek Okresního soudu v Jablonci nad Nisou ze dne 16. října 1980; tamtéž, rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 26. listopadu 1980; ABS, f. MV-KR, arch. č. 921208 MV, Návrh na archivaci osobního svazku „Tulák“ č. 18171, 28. června 1982; STÁREK, František – KOSTŮR, Jiří - MACHOVEC, Martin (ed.). *Baráky: souostroví svobody*. Praha, 2010, s. 108–139; CÍSAŘOVSKÁ, Blanka – PREČAN, Vilém. *Charta 77: Dokumenty 1977–1989*. Praha, 2007, sv. 1 (1977–1983), s. 33.

⁴²⁹ Jaroslav Fábera signoval Prohlášení Charty 77 v první vlně. Již v únoru 1977 byl trestně stíhán pro rozšiřování dokumentů Charty 77. Měl se tak dopustit trestného činu pobuřování dle § 100 tr. zák. CÍSAŘOVSKÁ, Blanka – PREČAN, Vilém. *Charta 77: Dokumenty 1977–1989*. Praha, 2007, sv. 3 (Přílohy), s. 225; titíž, *Charta 77: Dokumenty 1977–1989*. Praha, 2007, sv. 1 (1977–1983), s. 30.

⁴³⁰ ABS, Fond Správa StB Hradec Králové (dále jen f. B 5), přírůstek z roku 1988, bal. č. 2, Zhodnocení prováděcího plánu za rok 1979 po linii X. S-SNB.

ilegálního časopisu *Okno*, jehož rozmnožování zajišťuje společně se svojí manželkou, dcerou signatáře CH-77.“⁴³¹

Z předchozích řádků je tak patrné, že prvotní zájem StB o osobu M. Friče nesouvisel s časopisem *Vokno*. Dále neexistuje dostatečná pramenná opora pro tvrzení, že iniciační poznatek v tomto směru předal právě Horáček. Je stejně tak dobře možné, že propojení Friče s *Voknem* měl na svědomí palubní deník, z první distribuční cesty, zabavený v červnu 1980 v Nové Vísce. Jak uvedl F. Stárek (viz příloha č. 19), M. Frič byl skutečně „regionálním dealerem“ *Vokna*.⁴³² Ovšem v deníku nebylo pravděpodobně uvedeno přímo jeho jméno. Možná, že se informace z deníku staly pro StB pouze jakýmsi vodítkem.

Jedno však jisté je. V době, kdy byla příprava případu „Stárek a spol.“ v závěrečné fázi, podílel se F. Horáček na shromažďování informací k osobě M. Friče. Z „Ročního prováděcího plánu po linii II. odboru S-StB Hradec Králové na rok 1981“, jehož původcem bylo O StB Semily, se dovídáme, že „závadová činnost“ M. Friče má být kontrolována za aktivního využití TS „Rybáře“ (Stanislava Rojíka)⁴³³ a TS „Akorda“ (F. Horáčka).⁴³⁴

Další propojení Horáčka s případem „Stárek a spol.“ představuje svědecká výpověď Stanislava Mecery. Část jeho výpovědi jsem již citoval v souvislosti s komentářem k samotnému vyšetřování případu. Mecera ve své výpovědi uvedl, že v době, kdy u něj Horáček přechodně bydlel, byl navštěvován F. Stárkem. Stárek měl podle Mecery Horáčkovi doručit celkem čtyři výtisky *Vokna*. Horáček si tyto výtisky údajně odvezl s sebou do Prahy.⁴³⁵

F. Horáček byl následně nucen vyjádřit se ke skutečnostem, které Mecera uvedl. Návštěvy Stárka Horáček nepopřel, ale předávání časopisu *Vokno* odmítl.⁴³⁶ Záznam Horáčkovy výpovědi nebyl do vyšetřovacího spisu z pochopitelných důvodů zařazen a dochoval se pouze jako součást jeho „agenturního svazku“. Horáčkova výpověď nemohla být použita jako oficiální (procesní – použitelný jako důkaz v trestním řízení) dokument z hlediska dekonspirace. V případě využití spolupracovníka jako „oznamovatele“, existovala

⁴³¹ ABS, f. B 5, přírůstek z roku 1988, bal. č. 2, Vyhodnocení ročního prováděcího plánu po linii II. odboru za I. pololetí roku 1980, 17. června 1980.

⁴³² Označení jako dealer, nebylo v tomto případě užíváno v pravém slova smyslu. Dealer *Vokna* byla osoba, u níž bylo možné do časopisu nahlédnout, popřípadě si jej zapůjčit.

⁴³³ Na osobu Stanislava Rojíka byl v říjnu 1979 zaregistrován osobní spis v kategorii „kandidát tajné spolupráce“. Spis byl veden pod krycími jmény „Milan“ a „Bony“ a reg. č. 18260. Dne 2. července 1980 byl spis převeden na svazek v kategorii „agent“ s krycím jménem „Rybář“. Svazek byl uložen do archivu v prosinci 1985 pod arch. č. 14480. Do archivu Ministerstva vnitra ČR byl svazek uložen v srpnu 1997 pod arch. č. 967383.

⁴³⁴ ABS, f. B 5, přírůstek z roku 1988, bal. č. 3, Plány práce O-StB ve Včk na rok 1981, Roční prováděcí plán po linii II. odboru S-StB Hradec Králové na rok 1981.

⁴³⁵ ABS, f. L 1, př. č. 2410-2419/99, bal. 6, svazky č. 2, 3, protokol o výsledku svědka Stanislava Mecery, 10. listopadu 1981.

⁴³⁶ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, protokol o výsledku svědka Františka Horáčka, 26. března 1982.

reálná hrozba, že bude předvolán jako svědek k soudu.⁴³⁷ Vyšetřovatel VB, který byl výslechu přítomen,⁴³⁸ měl zřejmě za úkol získat další indicie pro určení směru vyšetřování. Horáček ovšem nic podstatného neuvedl.

V rozhovoru s F. Stárkem jsem se dozvěděl, že S. Mecera plnil roli dealera *Vokna* pro Pardubice (viz příloha č. 19). Přičemž při domovní prohlídce u něj byly zabaveny poslední dvě čísla časopisu (4 a 5).⁴³⁹ Nabízí se tedy otázka, proč se o Horáčkovi vůbec zmiňoval a uváděl, že do jeho bytu byly doručovány ještě další výtisky. Svoji situaci by tak v žádném případě neulehčil. Nasnadě je hned několik vysvětlení. Jako první se nabízí hypotéza, kdy o půjčování časopisu *Vokno* Mecerou hovořili další vyslýchání. Dalo by se předpokládat, že někteří z nich uvedli konkrétní čísla *Vokna*, která si od Mecery zapůjčili. Když vznikla nesrovnalost mezi zabavenými a půjčovanými čísly časopisu, byl Mecera nucen tento rozpor vysvětlit. Ovšem mezi desítkami záznamů svědeckých výpovědí v případě „Stárek a spol.“ se mi nepodařilo dohledat jedinou zmínku nasvědčující predestinované scénáři. Alternativu pak představuje situace, kdy podobný poznatek získala StB agenturní cestou. (V tomto směru by měl zásadní vypovídající hodnotu svazek vedený na Mecerovu osobu. Z toho se ovšem příliš nedochovalo.) Poslední možnost je nejméně složitá, Mecera jednoduše sdělil vyšetřovateli více, než musel.

⁴³⁷ Rozkaz ministra vnitra (RMV) ČSSR č. 2 – „Směrnice pro činnost pracovníků kontrarozvědky“ (A-oper-I-1) z 25. 1. 1978 [online], část IV, čl. 18–20, část VII čl. 40. [cit. 2015-08-17]. Dostupné z: <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/rozkazy/smernice/rmv_2_1978.pdf>.

⁴³⁸ Zajímavou okolnost pak představuje přítomnost vyšetřovatele VB u výslechu Horáčka. Zřejmě se jednalo o mimořádné opatření. Nutno dodat, že žádost o Horáčkovo vyslechnutí zaslal II. odbor S StB Ústí nad Labem na 3. odbor X. správy SNB, který toto opatření schválil. Žádost pochází ze začátku března 1982, tedy z doby, kdy odbor vyšetřování VB KS SNB Ústí nad Labem, jenž měl případ na starosti, podal již druhou žádost o prodloužení lhůty vyšetřování. ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Akce „Satan, Ivan, Spojka, Packa, Tiskar“ – žádost o součinnostní opatření, 9. března 1982.

⁴³⁹ ABS, f. L 1, př. č. 2410-2419/99, bal. 6, svazky č. 2, 3, protokol o výslechu svědka Stanislava Mecery, 10. listopadu 1981.

4.7 Ukončení spolupráce

Na konci listopadu roku 1987 bylo zpracováno jedno z rutinních každoročních hodnocení Horáckovy spolupráce. Horáckova zpravodajská potence byla však tento rok mizivá. Údajně předal pouhé tři agenturní zprávy, i když prý „hodnotné a nezkreslené“. Tyto byly využity mj. v akcích „Kytarista“ a „Ivan“. Pod uvedenými krycími jmény se skrývají dvě velké osobnosti českého undergroundu Milan „Mejla“ Hlavsa a Ivan M. Jirous.⁴⁴⁰

Milan Hlavsa byl tou dobou čerstvě „agentem“ (od října 1987).⁴⁴¹ Osobní spis, který byl v září 1987 evidován v kategorii „kandidát tajné spolupráce“ a v říjnu téhož roku převeden na svazek v kategorii „agent“, byl bohužel 6. prosince 1989 zničen. Zřejmě se již nedozvíme, zda byl Hlavsa evidován jako „agent“ bez jeho vědomí (bez podpisu „vazacího aktu“), jak tvrdil na počátku devadesátých let. Hlavsa se ovšem na konci osmdesátých let snažil vystupovat oficiálně. Ať už s PPU nebo bez nich. Po neúspěchu pokusů o veřejné vystoupení PPU v roce 1987 se kapela počátkem následujícího roku rozešla. Část bývalých členů PPU v čele s Hlavsou založila skupinu Půlnoc, které nejenže bylo umožněno veřejně koncertovat, ale v roce 1989 dokonce odjela na turné do USA. Dalo by se tak očekávat, že Hlavsa s StB své jednání minimálně koordinoval.⁴⁴²

To ale poněkud odbíhám od tématu. Podstatnější totiž je, že se dochoval svazek, který byl na Hlavsu veden v době předešlé, a to od roku 1975 právě do roku 1987. Osobní spis „prověřované osoby“ s krycím jménem „Kytarista“ byl zaregistrován v červenci 1975 pod reg. č. 9570. Tento spis byl v dubnu 1976 převeden na „signální svazek“ a v roce 1983 uložen do archivu pod arch. č. 724642. V dubnu 1984 byl svazek obnoven v kategorii „osobní“. V září 1987 byl uvedený svazek uložen do archivu pod arch. č. 821542.

Pro tuto práci je však mnohem zásadnější skutečnost, že se v tomto svazku dochovaly záznamy Horáckových „agenturních zpráv“. To, že byl Horáček, téměř od samého počátku jeho spolupráce, úkolován na I. M. Jirouse, je možné dohledat v Horáckově svazku, ale chyběly konkrétní předané poznatky.⁴⁴³ „Předmět doličný“ se mi podařilo dohledat právě ve svazku Hlavsy.

⁴⁴⁰ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Vyhodnocení spolupráce s TS „Homér“ sv. č. 22220 a zaměření zpravodajské činnosti na rok 1988, 30. listopadu 1987.

⁴⁴¹ Na získání Milana Hlavsy jako tajného spolupracovníka se měl údajně podílet i René Špringer (Horáčkův „řídící orgán“). ABS, f. Personální spisy ministerstva vnitra, ev. č. 1827, průběžné hodnocení staršího referenta kpt. René Špringera, 31. května 1988.

⁴⁴² Srov. PLACÁK Petr. Nezlobte se, vy neexistujete. Rozhovor s kapelníkem rockové skupiny PPU Milanem „Mejlou“ Hlavsou o jeho anabázi a StB. *Paměť a dějiny*, 2015, č. 1, s. 17-27.

⁴⁴³ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Zpráva o získání ke spolupráci, 22. června 1979.

Ze záznamu Horáčkem podané zprávy se tak dozvídáme, že se Jirousovi díky výhrůžkám, že bude informovat Amnesty International, podařilo v březnu 1987 dostat do Prahy, i když mu v té době byl vyhlášen ochranný dohled. Role dozorce, během jeho víkendové návštěvy Prahy, se zhostil právě Horáček. Jirous měl prý připraven koncept výzvy, kterou chtěl nechat uveřejnit v časopise *Vokno* a za tím účelem se sešel s Františkem Stárkem. Údajně chtěl získávat mladé přívržence undergroundu k podpoře podobných změn, které se tou dobou děly v SSSR.⁴⁴⁴

F. Stárek v rozhovoru, který jsem s ním vedl dne 3. srpna 2015, uvedl, že se jednalo o koncept petice, jejíž konečná podoba je známa pod názvem „Tak dost!“ (viz příloha č. 19). O podobné ostře protirežimní petici prý Jirous uvažoval již delší dobu. Nakonec jí spontánně sepsal společně s Jiřím Tichým až v roce 1988. Petice odsuzovala zločiny komunismu v padesátých letech a zavraždění Pavla Wonky.⁴⁴⁵

Dalším, koho Jirous stihl navštívit, byl Milan Hlavsa. Stárek toto setkání interpretoval tak, že Jirous po Hlavsovi žádal, aby PPU zahráli v Prostředním Vydří u Dačic, kde měl Jirous statek (viz příloha č. 19). Hlavsa prý Jirouse odmítl. V dochovaném záznamu Horáčkovy zprávy je však událost líčena poněkud odlišně. „*Dne 18. 3. 1987 Jirous vyhledal Milana Hlavsu, se kterým navázal rozhovor týkající se zrušení vystoupení skupině „PP“ [Plastic People] na Chmelnici, s možností této skutečnosti využít v zahraničí. Hlavsa jednoznačně jeho návrh odmítl...*“⁴⁴⁶ Výsledkem Horáčkova dohledu bylo přijaté opatření spočívající ve znemožnění Jirousovi opouštět místo trvalého bydliště „*ve Staré Říši do 10. 5. 1987, kdy mu výkon ochranného dohledu končí.*“⁴⁴⁷

Ale zpět k Horáčkovým posledním měsícům ve službách StB. Pokles jeho výkonosti, který jsem zmínil úvodem této kapitoly, měly na svědomí jeho zdravotní obtíže. Horáček byl prý v roce 1987 čtyři a půl měsíce neschopen spolupráce (myšleno s StB). Měl trpět onemocněním jater a slinivky. Zlí jazykové tvrdí, že k nemoci dospěl svojí zálibou v nadměrné konzumaci alkoholu, která ostatně byla permanentním předmětem kritiky stran

⁴⁴⁴ ABS, f. MV-KR, arch. č. 821542 MV, Jirous Ivan – návštěva Prahy ve dnech 16. 3. – 19. 3. 1987, informace k činnosti a uskutečněným stykům, 19. března 1987.

⁴⁴⁵ Petice „Tak dost!“, známá též jako „Dopis 271 československých občanů“, byla odeslána na Ministerstvo vnitra ČSSR, Ministerstvo spravedlnosti ČSR, vládě ČSSR a Federálnímu shromáždění ČSSR v srpnu 1988. Oba autoři byli odsouzeni za trestný čin pobuřování dle § 100 zák. č. 140/61 Sb. Jirous byl zatčen 20. října 1988 a odsouzen k šestnácti měsícům nepodmíněně. BLAŽEK, Petr. Akce „Ivan-2“: Sledování Ivana Martina Jirouse příslušníky Správy sledování Státní bezpečnosti. *Paměť a dějiny*, 2012, č. 1, s. 104; Pořad Českého rozhlasu *Tak dost! Příběh Jiřího Tichého (a Dopisu 271 čs. občanů)* z cyklu *Příběhy 20. století* [online], vysíláno dne 29. září 2013. [cit.2015-08-07]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/plus/pribehy/_zprava/tak-dost-pribeh-jiriho-ticheho-a-dopisu-271-cs-obcanu--1262089>.

⁴⁴⁶ ABS, f. MV-KR, arch. č. 821542 MV, Jirous Ivan – návštěva Prahy ve dnech 16. 3. – 19. 3. 1987, informace k činnosti a uskutečněným stykům, 19. března 1987.

⁴⁴⁷ Tamtéž.

jeho „řídících orgánů“. Horáčkova nemoc byla zřejmě vážná, poněvadž s ním během léčení bylo udržováno telefonické spojení, což byl směrnici přísně zakázaný způsob udržování kontaktu. (Zřejmě nebyl schopen pohybu.) *„Telefonické spojení používá pracovník kontrarozvědky jen v naléhavých případech, kdy situace vyžaduje mimořádně rychlé spojení.“* Pro tento případ měl pracovník kontrarozvědky s tajným spolupracovníkem dohodnout legendu pro *„zakrytí pravého účelu telefonického spojení.“*⁴⁴⁸ Každopádně StB v závěru roku 1987 očekávala, že Horáčkovy zdravotní problémy budou s menšími následky do konce roku vyřešeny.⁴⁴⁹

Vyhodnocení Horáčkovy spolupráce za další uplynulý rok už tak optimisticky nevyznělo.

*„Efektivnost a výslednost zpravodajské činnosti s TS Homér je ovlivněna jeho zdravotním stavem. Jak vyplývá z lékařské zprávy, TS trpí chronickým zánětem jater. Stav je trvalý s tendencí k progresi a tedy zhoršení již stávajícího zdravotního stavu. Zdravotní stav vyžaduje pravidelnou životosprávu s dostatkem spánku, vyloučit konzumaci alkoholu a dodržovat dietu. Z těchto výše uvedených skutečností TS již nenavštěvuje místa, kde dochází k soustředování zájmových osob a zcela změnil dosavadní způsob života.“*⁴⁵⁰

V březnu 1989 byl podán „Návrh na ukončení spolupráce“. Horáčkův svazek byl uložen do archivu dne 5. dubna 1984 pod arch. č. 804883. V zásadě lze tvrdit, že Horáčkova „ztráta možnosti k další spolupráci“⁴⁵¹ zachránila svazek vedený na jeho osobu před téměř jistou skartací.

Od 27. listopadu 1989 (generální stávka) byly totiž na FMV zvažovány alternativy, jak naložit s materiály StB v souvislosti s předpokládaným politickým vývojem. Vyřešit tento úkol bylo federálním ministrem vnitra gen. Františkem Kinclem uloženo prvnímú náměstkú ministra vnitra genpor. Ing. Alojzovi Lorencovi Csc. Dne 29. listopadu 1989 ministr Kincl zkolaboval, a tak veškerá odpovědnost za řízení FMV přešla na Lorence.⁴⁵² Tlak Občanského

⁴⁴⁸ Rozkaz ministra vnitra (RMV) ČSSR č. 3 – „Směrnice pro práci se spolupracovníky kontrarozvědky“ (A-oper-I-3) z 25. 1. 1978 [online], část III, čl. 96. [cit.2015-08-19]. Dostupné z: <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/rozkazy/smernice/rmv_3_1978.pdf>.

⁴⁴⁹ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Vyhodnocení spolupráce s TS „Homér“ sv. č. 22220 a zaměření zpravodajské činnosti na rok 1988, 30. listopadu 1987.

⁴⁵⁰ Tamtéž, Vyhodnocení spolupráce s TS „Homér“ sv. č. 22220 za rok 1988 s návrhem dalšího opatření, 22. prosince 1988.

⁴⁵¹ Rozkaz ministra vnitra (RMV) ČSSR č. 3 – „Směrnice pro práci se spolupracovníky kontrarozvědky“ (A-oper-I-3) z 25. 1. 1978 [online], část III, čl. 110. [cit.2015-08-19]. Dostupné z: <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/rozkazy/smernice/rmv_3_1978.pdf>.

⁴⁵² ŽÁČEK, Pavel. Lorenc Alojz. In KALOUS, Jan et al. *Biografický slovník představitelů ministerstva vnitra v letech 1948–1989: Ministři a jejich náměstci*. Praha, 2009. s. 118–119.

fóra ke konci listopadu 1989 vzrůstal, proto musel Lorenc jednat. Dne 1. prosince 1989 byl vydán tzv. Lorencův pokyn, v tomto směru zásadní řídicí akt. (Lorenc se pokusil zbavit odpovědnosti za vydání tohoto dokumentu tím, že signování přenechal plk. Sedláčkovi.) Tento pokyn mj. obsahoval jasný příkaz k vyřídění svazků tajných spolupracovníků obecně. Ze svazků tak měly být odstraněny všechny materiály, kromě seznamů dokumentů a osob, zpráv o získání, memorand, závazků (slibů), kompromitujících materiálů, posledních vyhodnocení a návrhů na uložení svazku. (Tento případ představuje např. dochovaná podoba svazku vedeného na B. Lienerta, jak jsem se zmínil v kap. č. 3. 1.) Pokyn dále obsahoval, a to je zásadní, pravděpodobně účelovou, tzv. generální klauzuli: „*Je potřebné postupovat tak, aby na útvarech nezůstaly materiály, jež by měly vzhledem k současnému politickému uspořádání kompromitující charakter.*“⁴⁵³ Vágní formulace klauzule spolu s pokynem k vyřídění „živých svazků“ byla zřejmě podnětem k široké likvidaci svazků tajných spolupracovníků (zejména těch „živých“ – neuzavřených). Musíme brát také v potaz, že tzv. divoké skartace probíhaly již před vydáním „Lorencova příkazu“, ale i potom, co byl Lorenc 8. prosince 1989 přinucen skartace oficiálně odvolat.⁴⁵⁴

4.7.1 Honorář

Dle „oficiálních“ údajů měl Horáček za deset let práce pro StB obdržet celkem sedm tisíc dvě stě Kčs na odměnách. Pokud jsem se nezmýlil v počtech, bylo Horáčkovi předáno dalších celkem jedenáct set Kčs jako úhrada výdajů, spojených zejména s jeho častým cestováním za „druhou kulturou“ (samozřejmě „služebně“).

Poněvadž bylo pracovníkům StB známo, že má Horáček slabost pro alkohol a celkově pro zhýralý způsob života, byla mu, alespoň v jednom doložitelném případě, předána věcná odměna. Respektive byla Horáčkovi předána částka tisíc Kčs a Horáček musel za pomoci účtenek doložit, co si za udělenou odměnu zakoupil (viz příloha č. 13).⁴⁵⁵ Konkrétně se jednalo o oblečení a obuv. Poměrně potupně vyznívá záznam z následné kontroly: „*Všechny součásti oděvu, které si zakoupil, ukázal ŘO [„řídicímu orgánu“] na předchozích schůzkách (mimo ponožek).*“⁴⁵⁶ Např. v prosinci 1981 musel Horáček uvést, jak s nezvykle velikou odměnou naloží (dva tisíce Kčs). „*TS Homér finanční částku převzal, což potvrdil svým podpisem. Uvedl, že finanční odměnu využije k nákupu dárků a se zbylou částí bude*

⁴⁵³ ZÁČEK, Pavel. „Můžou přijít, jsme hotovi...“ Tzv. Lorencova skartace z prosince 1989 v dokumentech, *Památ' národa*, 2004, č. 0, s. 31.

⁴⁵⁴ Tamtéž, s. 18, 28–33, 37.

⁴⁵⁵ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Návrh na udělení odměny TS „Akord“ č. sv. 17821.

⁴⁵⁶ Tamtéž, záznam o předání pokladních bločků, 16. října 1980.

*nakládat dle stanovené legendy, ...*⁴⁵⁷ Dle směrnic měl totiž příslušný pracovník kontrarozvědky dohlédnout na to, aby tajný spolupracovník potvrdil stvrzenku o příjmu odměny (krycím jménem). Dále měl zajistit plnou konspiraci zdroje těchto financí.⁴⁵⁸

Prizmatem soudobého člověka se celková výše Horáckovy odměny jeví jako zanedbatelná. Popravdě se mi nezdá adekvátní ani po přihlédnutí ke statistickým údajům tehdejší československé společnosti. Např. průměrná spotřebitelská cena lahvového piva (desetistupňového) se mezi lety 1979 a 1989 pohybovala od jedné Kčs a sedmdesáti halířů do dvou a půl Kčs.⁴⁵⁹ Více vypovídající bude zřejmě srovnání s tehdejší průměrnou hrubou mzdou. Ta se mezi lety 1980 a 1988 pohybovala mezi dvěma tisíci šesti sty čtyřiceti čtyřmi a třemi tisíci sto sedmi Kčs.⁴⁶⁰

Ještě zajímavější je pak srovnání s výší odměn jiných tajných spolupracovníků. Např. známá konfidentka StB uvnitř VONS Věra Vránová obdržela na odměnách čtyřicet osm tisíc sedm set dvacet Kčs. Věra Vránová byla spolupracovnicí od podzimu 1977 do jara 1987. Jednalo se zřejmě o extrémní výjimku, co se celkové výše udělených odměn týče.⁴⁶¹ Ve světle těchto údajů se můžeme oprávněně domnívat, že úvodní klauzule té části „Směrnice pro práci se spolupracovníky kontrarozvědky“, jež byla věnována odměňování tajných spolupracovníků, docházela svého naplnění: „*Druh a výši odměn navrhuje pracovník kontrarozvědky s přihlédnutím k mentalitě, povahovým vlastnostem a postavení tajného spolupracovníka.*“⁴⁶²

⁴⁵⁷ ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV, Záznam o kontrolní schůzce s TS Homér – sv. č. 22220, 17. prosince 1981.

⁴⁵⁸ Rozkaz ministra vnitra (RMV) ČSSR č. 3 – „Směrnice pro práci se spolupracovníky kontrarozvědky“ (A-oper-I-3) z 25. 1. 1978 [online], část III, čl. 86, 88. [cit.2015-08-19]. Dostupné z: <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/rozkazy/smernice/rmv_3_1978.pdf>.

⁴⁵⁹ Portál Českého statistického úřadu, Databáze dynamických grafů [online], Cena lahvového piva 1960–2013. [cit.2015-08-20]. Dostupné z: <http://csugeo.i-server.cz/csu/dyngrafy.nsf/graf/pivo_1960_>.

⁴⁶⁰ Viz příloha č. 14.

⁴⁶¹ BLAŽEK, Petr – PAŽOUT, Jaroslav (eds.). *Nejcitlivější místo režimu: Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných pohledem svých členů*. Praha, 2008, s. 66.

⁴⁶² Rozkaz ministra vnitra (RMV) ČSSR č. 3 – „Směrnice pro práci se spolupracovníky kontrarozvědky“ (A-oper-I-3) z 25. 1. 1978 [online], část III, čl. 86, odst. 2. [cit.2015-08-19]. Dostupné z: <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/rozkazy/smernice/rmv_3_1978.pdf>.

5 Řídící orgánové

Ač plně souhlasím s názorem Jana Frolíka, že personální spisy příslušníků StB jsou vhodné k výzkumu spíše kvantitativní povahy,⁴⁶³ domnívám se, že alespoň stručný výběr ze spisů důstojníků StB, kteří se podíleli na řízení Horáckovy činnosti jako tajného spolupracovníka, by měl tvořit nedílnou součást této práce.

5.1 Antonín Jílek⁴⁶⁴

Antonín Jílek byl Horáckovým prvním „řídícím orgánem“, který se podílel na jeho „verbování“. Jílkova kariéra u SNB byla na jednu stranu „typická“, myšleno s nadsázkou, poněvadž v této práci nedochází ke komparaci s množstvím jiných personálních spisů, avšak na druhou stranu kontroverzně zakončená.

A. Jílek se narodil 17. srpna 1953 v Havlíčkově Brodě. V roce 1968 začal navštěvovat gymnázium v Chotěboři, kde roku 1972 odmaturoval. Již na gymnáziu byl členem SSM. Ještě před dokončením studia na gymnáziu si podal žádost o přijetí k SNB. V žádosti mj. uvedl: „*Podle informací, které jsem obdržel od svého otce, přísl. SNB, mám možnost nástupu do SNB – pohotovostní útvar po ukončení 5 měsíčního vojenského výcviku u složky CO.*“⁴⁶⁵

A. Jílek tedy zvolil jeden z frekventovaných způsobů jak se dostat k SNB. Absolvoval náhradní vojenskou službu v podobě zkráceného vojenského výcviku u Civilní obrany (CO) MV a dne 1. března 1973 nastoupil k Pohotovostnímu pluku (PP) VB ČSR.⁴⁶⁶ Dne 1. září 1974 začal sloužit u místního oddělení (MO) VB Vokovice při Obvodním

⁴⁶³ FROLÍK, Jan: Několik příkladů využití písemností, vzniklých z činnosti personálních útvarů Ministerstva národní bezpečnosti a Ministerstva vnitra při zkoumání jejich historického vývoje po roce 1945. In: *Sborník archivu Ministerstva vnitra*, 4/2006, s. 247.

⁴⁶⁴ Viz příloha č. 15.

⁴⁶⁵ ABS, f. Personální spisy ministerstva vnitra, ev. č. 1295/53, Životopis; tamtéž, Žádost o přijetí do služeb SBN, 27. prosince 1971.

⁴⁶⁶ Jako katalyzátor myšlenky na založení pohotovostních útvarů VB posloužily události roku 1969 (lednové protirežimní demonstrace v Praze a tzv. hokejové události). Na přelomu let 1969 a 1970 byly postupně zformulovány zásady pro jejich budování. Měl být zřízen pohotovostní útvar VB pro ČSR a pohotovostní útvar pro SSR. „*Pohotovostní útvary SNB byly tvořeny příslušníky SNB a jejich počty doplňovány nábořem mezi branci ČSLA.*“ Tyto útvary měly plnit tři základní úkoly: „*1. vytvářet stálou pohotovost příslušníků a technických prostředků ke zvládnutí mimořádných událostí, demonstrací a porušování veřejného pořádku velkými skupinami osob; 2. posilovat výkon bezpečnostní služby ve velkých městech a při velkém shromáždění osob; 3. plnit funkci odborné nástupní školy VB pro příslušníky zařazené u pohotovostních útvarů.*“ Pohotovostní útvary VB zahájily svoji činnost k 1. září 1970. Pohotovostní útvar VB ČSR byl v roce 1972 přejmenován na Pohotovostní pluk VB ČSR. MUZIKANTOVÁ, Marie. Pohotovostní pluk VB ČSR (1969) 1970–1990 (Nástin organizačního vývoje). In *Sborník archivu Ministerstva vnitra*, 2/2004, s. 75–82.

oddělení (OO) VB Praha 6,⁴⁶⁷ kde působil jako výkonný příslušník v hodnosti nadstrážmistra.⁴⁶⁸

Jílkovi se v Praze příliš nelíbilo a tak podal žádost o přeřazení do Havlíčkova Brodu. Jako důvody uváděl nevyhovující ubytování a stravu, ale hlavním motivem byla zřejmě touha vrátit se do svého rodiště, za rodiči a snoubenkou. Navíc práce výkonného příslušníka se mu zdála pod jeho úroveň a nekorespondující s jeho dosaženým vzděláním a proto si sjednal místo na O StB Havlíčkův Brod, kam 1. dubna 1976 také nastoupil.⁴⁶⁹

Dne 1. září 1978 byl, v rámci doplňování stavů centrálních útvarů, již jako podporučík ustanoven do funkce staršího referenta 2. oddělení 2. odboru S StB KS SNB Hradec Králové a současně byl povýšen do hodnosti poručíka.⁴⁷⁰ V této hodnosti a na této pozici následně působil jako Horáčkův „řídící orgán“. V prvním Jílkově služebním hodnocení na novém postu z 6. dubna 1979 bylo uvedeno, že těsně před odchodem z O StB Havlíčkův Brod byl přijat do KSČ. (Od 27. září 1976 byl kandidátem a počínaje 27. zářím 1978 členem KSČ.) Dále se ze stejného hodnocení dozvídáme, že svoji relativní nezkušenost v kontrarozvědné práci nahrazoval „zvýšenou aktivitou a pílí a iniciativním přístupem k plnění služebních úkolů a ochotou pracovat i ve dnech pracovního klidu, bez ohledu na svůj volný čas.“⁴⁷¹ Tudíž se není čemu příliš divit, že byl 1. září 1981 povýšen do hodnosti nadporučíka. Dne 9. listopadu 1981 byl A. Jílek navržen na vyznamenání medailí „Za službu vlasti“, kteréžto vyznamenání mu bylo 24. března 1982 propůjčeno.⁴⁷²

Prvním šrámem na jeho jinak bezproblémovém kariérním profilu byla příhoda s konzumací alkoholu na Krajské konferenci KSČ v Hradci Králové, která se konala 14. a 15. května 1983 a kde měl spolu s dalšími příslušníky zajišťovat bezpečnost delegátů. Jílek byl spolu se dvěma kolegy určen jako člen noční služby, která měla zajišťovat bezpečnost během večerního kulturního programu. Zřejmě by se pro Jílka jednalo o rutinní úkol, kdyby nepotkal své známé z Havlíčkova Brodu, kteří byli přítomni v roli delegátů. Jílek ve svém vyjádření k průběhu konference uváděl, že požil pouze „dvě odlivky“ vodky a přijal

⁴⁶⁷ „Frekventanti přijatí k PP VB ČSR s maturitním vzděláním byli vyřazováni po 19 měsících a frekventanti se základním vzděláním po 23 měsících. Délka pobytu u PP VB ČSR se započítávala do délky základní vojenské služby. [...] Hlavním posláním Pohotovostního pluku VB ČSR byla výchova a příprava mladých příslušníků pro přímý výkon služby u Veřejné bezpečnosti.“ MUZIKANTOVÁ, Marie. Pohotovostní pluk VB ČSR (1969) 1970–1990 (Nástin organizačního vývoje). In *Sborník archivu Ministerstva vnitra*, 2/2004, s. 91–92.

⁴⁶⁸ ABS, f. Personální spisy ministerstva vnitra, ev. č. 1295/53, Příspěvek do kádrového rozkazu náčelníka MS VB Praha, srpen 1974.

⁴⁶⁹ Tamtéž, nstrm. Jílek Antonín – žádost o přeložení, 5. dubna 1975.

⁴⁷⁰ Tamtéž, Záznam o provedení pohovoru, 1. srpna 1978.

⁴⁷¹ Tamtéž, Komplexní služební hodnocení příslušníka Sboru národní bezpečnosti, 6. dubna 1979.

⁴⁷² Tamtéž, Návrh na vyznamenání, 9. listopadu 1981.

pozvání ke stolu, „*kde seděli delegáti z okresu Havlíčkův Brod.*“⁴⁷³. Pak se mu dle jeho vyjádření stala drobná eskapáda: „*Zde jsem si asi po půl hodině pobytu zakoupil jedno pivo, které mi po vypití asi poloviny vypadlo na zem, když jsem jej chtěl postavit na stůl.*“⁴⁷⁴. Zda se jednalo o reálný či smyšlený popis události není zase tak zásadní, pro Jílka bylo podstatnější, že si jej přijel osobně vyzvednout zástupce náčelníka S StB Hradec Králové mjr. Matoušek. Ten Jílka odvezl do místa bydliště por. Bohuslava Trojana, kterému údajně oznámil, že „*Jílek je v podnapilém stavu a že v průběhu operativního zajištění delegátů se nechoval tak, jak se přísluší na pracovníka StB.*“⁴⁷⁵. Matoušek Trojana pověřil, aby Jílka odvezl na KS SNB, kde měl být podroben orientační dechové zkoušce na alkohol a následně měl Jílka vystřídat ve službě. Jílkovy údaje o množství vypitého alkoholu byly zřejmě reálné, poněvadž přivolaný příslušník VB mu naměřil hladinu alkoholu do jednoho promile v dechu. V kontextu popisované události vyznívá poněkud úsměvně Jílkovo pozdější vysvětlení:

*„Na svoji obhajobu mohu uvést pouze to, že jsem nepředpokládal, že požití dvou piv a dvou odlivek vodky by mi mohlo přivodit stav opilosti. Pokud bylo z mé chůze, případně vystupování něco podobného patrné, chci podotknout, že jsem utrpěl v březnu zranění – zlomenina kotníku levé nohy a dodnes částečně kulhám, což patrně mohlo vzbudit dojem podnapilosti, ...“*⁴⁷⁶

Je potřeba doplnit, že záznam o úrazu se v Jílkově personálním spisu skutečně vyskytuje, ale je v něm hovořeno o zranění pravého kotníku nikoliv levého a ke zranění mělo dojít v prosinci 1981, tedy o rok a půl dříve.⁴⁷⁷ Ale proč zbytečně zpochybňovat Jílkovo vysvětlení, třeba byl jenom náchylný na zlomeniny kotníků a opravdu utrpěl zranění i druhé končetiny. Zranění, o kterém hovořil, se mu nemuselo přihodit ve službě a tak o něm není záznam v jeho personálním spisu, ale to už bych se pouštěl do říše spekulací.

Nicméně se Jílkovo faux pas zřejmě podařilo zamést pod koberec, poněvadž žádné kárné opatření vůči jeho osobě nenásledovalo, spíše naopak. Dne 22. března 1984 bylo Jílkovi propůjčeno vyznamenání „*Za zásluhy o obranu vlasti*“ a počínaje 1. zářím téhož roku započal studium na VŠ SNB v Praze.⁴⁷⁸

⁴⁷³ ABS, f. Personální spisy ministerstva vnitra, ev. č. 1295/53, Vyjádření, 16. května 1983.

⁴⁷⁴ Tamtéž.

⁴⁷⁵ ABS, f. Personální spisy ministerstva vnitra, ev. č. 1295/53, Záznam z průběhu zajištění bezpečnosti delegátů Krajské konference KV KSC konané ve dnech 14. a 15. 5. 1983, 19. května 1983.

⁴⁷⁶ Tamtéž, Vyjádření, 16. května 1983.

⁴⁷⁷ Tamtéž, Záznam o úrazu, 25. února 1982.

⁴⁷⁸ Tamtéž, Návrh na vyznamenání, 20. října 1983; tamtéž, Průběh služby v MV.

Nad kariérou A. Jílka se začala stahovat mračna v březnu 1985, kdy byl obviněn z trestného činu krádeže dle § 247 odst. 1 tr. zák., čehož se měl dopustit odcizením autopřehrávače z osobního automobilu v Hradci Králové.⁴⁷⁹ Následným vyšetřováním bylo zjištěno, že jeho údajná trestná činnost byla rozsáhlejší a z hlediska právní kvalifikace závažnější. A. Jílek se měl v Hradci Králové vloupat do řady dalších osobních automobilů, ze kterých odcizil různé věci (teploměr, radiopřijímač, reproduktory atp.), přičemž jedním z automobilů se měl v opilosti pokusit odjet. Proto bylo jeho obvinění stran vyšetřovatele Inspekce náčelníka KS SNB Hradec Králové ještě v březnu 1985 rozšířeno o následující trestné činy: pokus k trestnému činu opilství dle § 8 odst. 1 k § 201, pokus k trestnému činu neoprávněné užívání cizího motorového vozidla dle § 8 odst. 1 k § 209 odst. 1a, pokus k trestnému činu krádeže dle § 8 odst. 1 k § 247 odst. 1.⁴⁸⁰ Provedením domovní prohlídky a prohlídky ubytovny VŠ SNB, kde se Jílek také zdržoval, bylo dále zjištěno, že Jílek se již dříve v Praze vloupal do vícero vozidel a rozestavěného rodinného domu. Usnesením náměstka Vojenské obvodové prokuratury Hradec Králové ze dne 26. března 1985 byl Jílek vzat do vazby. Rozhodnutím téže instituce ze dne 29. května 1985 byl po dokončení vyšetřování z vazby propuštěn.⁴⁸¹ Ze stejných trestných činů byl 13. června 1985 obžalován.⁴⁸²

Ve zdůvodnění obžaloby byla podrobněji popsána trestná činnost, které se měl Jílek dopustit jak v Hradci Králové, tak i v Praze. Dne 22. března 1985 se měl vrátit z Prahy, kde v té době studoval první ročník VŠ SNB, do Hradce Králové. Jeho manželka se týž den účastnila slavnostní schůze ke Dni učitelů v restauraci Severka. Této oslavy se po předešlé domluvě zúčastnil i A. Jílek. Údajně měl zhruba od osmé hodiny večer do jedné hodiny následujícího dne požit větší množství alkoholu („*dvě dvanáctistupňová piva, litr bílého vína a šest nebo osm velkých odlévek vodky*“⁴⁸³). Během cesty domů, ráno 23. března, se s manželkou údajně pohádal a rozešli se každý jiným směrem. Jílek měl prý v úmyslu vyzvednout si doma klíče od svého osobního vozu a odjet ke svým rodičům do Ždírci nad Doubravou (okr. Havlíčkův Brod). Když zjistil, že nemá klíče od svého bytu, rozhodl se odcizit nějaké vozidlo, kterým by se do Ždírci nad Doubravou dopravil. Následně se, jak již bylo zmíněno, vloupal do osmi osobních automobilů, ze kterých odcizil různé

⁴⁷⁹ Tamtéž, usnesení o zahájení trestního stíhání ze dne 23. března 1985.

⁴⁸⁰ ABS, Personální spisy ministerstva vnitra, ev. č. 1295/53, usnesení o rozšíření trestního stíhání ze dne 28. března 1985.

⁴⁸¹ Tamtéž, usnesení o vzetí do vazby ze dne 26. března 1985; usnesení o propuštění z vazby ze dne 29. května 1985.

⁴⁸² Tamtéž, Obžaloba npor. SNB Antonína Jílka, 13. června 1985.

⁴⁸³ Tamtéž.

předměty a jeden z vozů se pokusil neúspěšně nastartovat. Co se týče trestné činnosti spáchané v Praze, o té se vyšetřovatelé dozvěděli na základě u Jílka zabavených věcí. Na to konto se Jílek ke krádežím v Praze doznal. V době svého osobního volna údajně chodil hrát odbíjenou a po tréninku většinou navštěvoval restauraci Tempo v Praze 4. Cestou zpátky na ubytovnu VŠ SNB pak vykrádal osobní vozy. Znalec vyčíslil celkovou hodnotu Jílkem zcizených předmětů na deseti tisíc sto šedesát čtyři Kčs.⁴⁸⁴

Jílek se v rámci svých výpovědí ke své trestné činnosti plně doznal. Tvrdil, že odcizené věci neměl v úmyslu zpeněžit, nýbrž je později použít pro svoji potřebu, což však zřejmě učinil pouze z toho důvodu, že se chtěl vyhnout přísnější kvalifikaci své trestné činnosti. (Pakliže by mu byl prokázán úmysl zcizené věci zpeněžit, naplnil by tak svým jednáním skutkovou podstatu trestného činu krádež dle § 247 odst. 1, 2b a mohl by mu být uložen přísnější trest.) Dále ve své pozdější výpovědi odmítal, že by měl v úmyslu jeden z vozů v Hradci Králové odcizit a použít jej k jízdě do Ždírci na Doubravou. V rozporu s jeho tvrzením však byly výpovědi svědků i výsledek ohledání místa činu. Na základě množství u Jílka nalezených věcí se vyšetřovatelé domnívali, že Jílek vyloupil více vozidel, než se podařilo prokázat. *„Připouští, že mohl vniknout i do více aut, než bylo vyšetřováním zjištěno, i to, že některé věci, které odcizil ze zaparkovaných automobilů, zanechal v dalších autech, do kterých vnikl později, čímž se stalo, že majitelé těchto aut krádež na VB neoznámili a tyto věci si ponechali.“*⁴⁸⁵

A. Jílek byl odsouzen dne 26. června 1985 Vojenským obvodovým soudem Hradec Králové pro pokračující dílem dokonáný, dílem nedokonáný trestný čin krádeže dle § 247 odst. 1 a pro pokus trestného činu neoprávněné užívání cizího motorového vozidla dle § 8 odst. 1 k § 209 odst. 1a tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání dvou let nepodmíněně a ke ztrátě vojenské hodnosti.⁴⁸⁶ Proti rozsudku se odvolal jak obžalovaný, tak vojenský obvodový prokurátor. Vojenský prokurátor navrhoval, *„aby vyšší vojenský soud zrušil rozsudek soudu I. stupně ve výroku o vině, pokud jde o trestný čin krádeže podle § 247 a uznal obžalovaného vinným trestným činem krádeže podle § 247 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. [zvýrazněno autorem].“*⁴⁸⁷ Vyšší vojenský soud Tábor svým usnesením ze dne 28. srpna 1985 odvolání obou stran zamítl a ztotožnil se s rozsudkem nižší instance.⁴⁸⁸

⁴⁸⁴ ABS, f. Personální spisy ministerstva vnitra, ev. č. 1295/53, Obžaloba npor. SNB Antonína Jílka, 13. června 1985.

⁴⁸⁵ Tamtéž.

⁴⁸⁶ ABS, f. Personální spisy ministerstva vnitra, ev. č. 1295/53, Rozsudek jménem republiky, 26. června 1985, sp. zn. 1T 71/85.

⁴⁸⁷ Tamtéž, usnesení Vyššího vojenského soudu Tábor ze dne 28. srpna 1985, sp. zn. 2 To 183/85.

⁴⁸⁸ Tamtéž.

5.2 René Špringer⁴⁸⁹

René Špringer započal svoji kariéru u SNB podobně jako A. Jílek. Po pětíměsíční náhradní vojenské službě nastoupil v březnu 1971 k PÚ VB ČSR (později PP VB ČSR).⁴⁹⁰ Zajímavý je v tomto ohledu posudek třídního učitele (Gymnázium Klementa Gottwalda ve Vrchlabí), který byl součástí Špringerovy přihlášky k SNB.

„René Špringer má široký okruh zájmů, z nichž je na prvním místě zřejmě sport. Sportem se zabývá soustavně a všestranně. To mu zabírá zřejmě většinu času, takže učení patří asi k těm ostatním, méně příjemným, jak naznačuje studentův průměr 3, 08.

Přesný, vytrvalý, zdatný a šikovný v manuální práci, nebojí se jakékoliv práce, s každou si dokáže poradit. Je ochoten kdykoliv vykonat práci nepřijemnou.

Má smysl pro povinnost, neúspěchy ho mrzí. Je sebevědomý, spíš uzavřený, více pozoruje, než se sám projevuje.

Tyto všechny vlastnosti dávají záruku, že i v zaměstnání bude spolehlivým a dobrým pracovníkem.“⁴⁹¹

Špringer dále sloužil u různých útvarů VB, kde se od funkce hlídkového příslušníka vypracoval až k referentovi oddělení obecné kriminality OS SNB Trutnov.⁴⁹² Špringer po vyřazení ze stavu PP VB, obdobně jako Jílek, začal sloužit u VB v Praze, ale poněvadž prý v Praze nebylo možné sehnat uspokojivé bydlení, byl na vlastní žádost přeložen do Východočeského kraje (pocházel z Vrchlabí).⁴⁹³ Do Prahy se však později vrátil. V roce 1980 absolvoval půlroční stáž u 3. odboru X. správy SNB, kam od srpna téhož roku také nastoupil. Byl zařazen jako starší referent 2. oddělení 3. odboru X. správy SNB a hned v následujícím roce byl hodnocen jako nejlepší pracovník odboru.⁴⁹⁴ Stejně byl hodnocen i v roce 1983 a v roce 1984 byl ustanoven do funkce staršího referenta specialisty. Špringer řídil tým zabývající se problematikou „volné mládeže“.⁴⁹⁵ Podílel se „na metodické pomoci

⁴⁸⁹ Viz příloha č. 16.

⁴⁹⁰ ABS, f. Personální spisy ministerstva vnitra, ev. č. 1827, záznam pohovoru s René Špringerem, 28. prosince 1969.

⁴⁹¹ Tamtéž, charakteristika Reného Špringera.

⁴⁹² Tamtéž, ustanovení nstržm. Reného Špringera hlídkovým příslušníkem místního oddělení VB Karlín (OO VB Praha 8, srpen 1972; tamtéž, René Špringer – návrh na povýšení, 25. dubna 1980.

⁴⁹³ Tamtéž, žádost o přeložení ke Krajské správě VB Hradec Králové k Okresnímu oddělení VB Trutnov ke skupině obecné kriminality, 17. dubna 1973.

⁴⁹⁴ Tamtéž, Služebně politická charakteristika, 19. dubna 1983.

⁴⁹⁵ Tamtéž, Návrh na zařazení do funkce staršího referenta specialisty, 5. března 1984.

krajům a na součinnostních opatřeních.“⁴⁹⁶ Jinými slovy dozoroval akce, na kterých pracovaly 2. odbory jednotlivých krajských správ StB a jež se týkaly problematiky „volné mládeže“. „Po vytvoření II. S-SNB byl jmenovaný k 1. 9. 1988 ustaven na funkci staršího referenta specialisty I. odd. 11. odboru se stejnou pracovní náplní.“⁴⁹⁷

V roce 1975 se hlásil ke studiu na Vysoké škole SNB. Přihlášku nakonec stáhl údajně z rodinných a služebních důvodů. V roce 1977 projevil zájem o studium v SSSR, které mu nebylo umožněno.⁴⁹⁸ Dále byl v letech 1985 a 1986 vybrán ke studiu VŠ SNB, což odmítl ze zdravotních důvodů.⁴⁹⁹ Roku 1984 dokončil studia na Večerní univerzitě marxismu-leninismu (VUML), kde následně absolvoval ještě dvouletý nadstavbový kurs „Kritika ideologie a politiky současného antikomunismu a amerikanismu“.⁵⁰⁰ V roce 1985 vykonal důstojnickou zkoušku na VŠ SNB, čímž zakončil „pětiletý cyklus vzdělávání příslušníků SNB a VMV s úplným středním vzděláním – směr StB“.⁵⁰¹

Špringer byl, jako většina pracovníků MV, členem KSČ. Od roku 1976 byl kandidátem a počínaje listopadem 1978 členem KSČ.⁵⁰² Od roku 1983 pracoval „ve stranických funkcích na úrovni člena výboru ZO KSČ a lektora HV KSČ.“ Jeho politická činnost byla hodnocena následovně: „Uložené úkoly plní obětavě, za činnost lektora byl několikrát odměněn i HV KSČ na FMV. Ve svém volném čase zabezpečuje i propagandistickou činnost v místě bydliště a na jiných útvarech FMV. Angažuje se i v rámci ZO KSČ v místě bydliště.“⁵⁰³

René Špringer byl během služby dvakrát vyznamenán. V březnu 1980 mu byla propůjčena medaile „Za službu vlasti“ a v březnu 1984 medaile „Za zásluhy o obranu vlasti“. Svoji kariéru u SNB zakončil v hodnosti majora.⁵⁰⁴

⁴⁹⁶ ABS, f. Personální spisy ministerstva vnitra, ev. č. 1827, Komplexní služební hodnocení příslušníka SNB, 24. listopadu 1986. Srov. PLACÁK, Petr. Soud za sto tisíc. Zamyšlení nad procesem s estébáky Prchalem a spol. *Paměť a dějiny*, 2015, č. 1, s. 64.

⁴⁹⁷ ABS, f. Personální spisy ministerstva vnitra, ev. č. 1827, Komplexní služební hodnocení příslušníka SNB, 15. května 1989.

K 1. srpnu 1988 opětovně vznikla jednotná Hlavní správa kontrarozvědky SNB (II. správa SNB). Byly tak sloučeny II., X. a XI. správa SNB. Vnější a vnitřní kontrarozvědné problematiky tak byly znovu svěřeny jednomu velkému útvaru. 3. odbor X. správy SNB, v jehož rámci působil René Špringer, se spolu s 2. odborem (problematiky: kultura, věda, zdravotnictví a sdělovací prostředky) sloučil do 11. odboru II. správy SNB. KOUTEK, Ondřej. X. správa SNB – útvar státní bezpečnosti určený pro boj proti tzv. vnitřnímu nepříteli. In *Securitas Imperii 14*, 2006, s. 394–395. Viz pozn. pod čarou č. 264.

⁴⁹⁸ ABS, f. Personální spisy ministerstva vnitra, ev. č. 1827, žádost ke studiu na vysoké škole MV v Sovětském svazu, 13. května 1977.

⁴⁹⁹ Tamtéž, Komplexní služební hodnocení příslušníka SNB, 24. listopadu 1986.

⁵⁰⁰ Tamtéž, VUML – vysvědčení, 20. černa 1984 a 23. ledna 1986.

⁵⁰¹ Tamtéž, VŠ SNB – vysvědčení o důstojnické zkoušce, 23. dubna 1985.

⁵⁰² Tamtéž, Návrh na vyznamenání, 30. října 1979

⁵⁰³ Tamtéž, Komplexní služební hodnocení příslušníka SNB, 15. května 1989.

⁵⁰⁴ Tamtéž, Návrh na vyznamenání, 30. října 1979; tamtéž, Návrh na vyznamenání, 7. prosince 1983.

Špringerova manželka Miroslava (rozená Dünebierová) taktéž sloužila u SNB. Nejprve byla zařazena jako administrativní pracovnice Okresního oddělení VB Trutnov. „Po zřízení Okresní správy SNB [říjen 1977] přešla na pracoviště O-StB Trutnov.“⁵⁰⁵

Krom pár drobných přehmatů, které byly až na malicherné kárné postihy přejity, byl Špringer dle pravidelných služebních hodnocení pro SNB přínosem. Co se jeho prohřešků týče, tak např. v prosinci 1975, když prováděl kontrolu restaurace Radnice ve Vrchlábí v rámci celostátní akce „Příživníci a mládež“, požil alkohol a následně předváděl číšníkovi střelbu ze své soukromé zbraně. Špringer svoje jednání omlouval v tom smyslu, že se jednalo o způsob sblížení s číšníkem, kterého chtěl „vytěžit“. Za tuto událost mu byl procentuálně snížen plat po dobu tří měsíců.⁵⁰⁶ Závažnějšího prohřešku se Špringer dopustil až během svého působení u X. správy SNB. Záležitostí se zabývala Inspekce ministra vnitra ČSSR, jejíž vyšetřovatel dne 14. dubna 1983 obvinil Špringera z trestného činu zneužívání pravomoci veřejného činitele dle § 158 odst. 1a tr. zák. Špringer se měl v listopadu 1982 zapojit do šarvátky v restauraci Kyjev v Praze 6. Údajně se vmísil do roztržky mezi číšníkem a třemi zahraničními studenty, kteří neměli dostatek financí na úhradu své útraty. Špringer, aniž by to po něm někdo žádal, započal svůj „zákrok“ perlustrací studentů. Následně, když celou záležitost urovnal provozní restaurace Vladimír Wakefield, domáhal se Špringer kopie účtenky, která byla studentům vystavena. Zároveň po Wakefieldovi požadoval, aby na účtenku dopsal svoje jméno, adresu a správnost údajů stvrdil svým podpisem. Wakefield Špringerův požadavek odmítl s tím, že se jedná o odpovědnost účtujícího číšníka. Zřejmě z toho důvodu ověřil Špringer i Wakefieldovu totožnost. Po zjištění, že Wakefieldova manželka je občankou Velké Británie žijící v zahraničí a Wakefield ji pravidelně navštěvuje, jej počal podezírat z vyzvědačství (ve smyslu § 105 tr. zák.).⁵⁰⁷ Pravděpodobně z tohoto důvodu se rozhodl Wakefielda zajistit. „*Sám vypracoval protokoly o zajišťování, které si neoprávněně podepsal a opatřil kulatým razítkem se státním znakem, jež mu v rozporu s interními předpisy poskytl operační důstojník S SNB Praha.*“⁵⁰⁸

Tato arogance moci v podobě bezdůvodného a neoprávněného omezení osobní svobody Vladimíra Wakefielda, který strávil nejméně padesát jedna hodin v cele předběžného zadržení, se pro Špringera obešla bez větších následků. „*Rozsah kázeňské pravomoci náčelníka X. správy SNB vykonávané nad npor. René Špringerem je takový, že při důvodném*

⁵⁰⁵ ABS, f. Personální spisy ministerstva vnitra, ev. č. 1827, Posudek na členku základní organizace SSM při Okresní správě SNB v Trutnově, nstržm. Miroslavu Špringerovou, 13. srpna 1979.

⁵⁰⁶ Tamtéž, Špringer René (3. 7. 1952 – 186896) ppor. VB – návrh na kázeňské potrestání, 4. ledna 1976; tamtéž, vyjádření Reného Špringera, 19. prosince 1975.

⁵⁰⁷ Tamtéž, usnesení o zahájení trestního stíhání René Špringera, 14. dubna 1983.

⁵⁰⁸ Tamtéž, usnesení o postoupení trestní věci René Špringera náčelníkovi X. správy, 4. května 1983.

očekávání použití adekvátních kázeňských prostředků tyto postačí k dosažení účelu sledovaného zákonem.“⁵⁰⁹ Kázeňský postih opět spočíval ve snížení platu po dobu tří měsíců. Uložený trest byl navíc na přelomu října a listopadu 1983 vymazán ze Špringerova služebního hodnocení.⁵¹⁰

5.2.1 Demonstrace ve Stromovce

Mjr. René Špringer byl jedním ze čtveřice důstojníků StB, která v červnu 1989 unesla a zbila Petra Placáka. (Krom Špringera, který zastrašovací akci dozoroval, se dále zúčastnili mjr. Antonín Prchal, Ladislav Irovský a Petr Vrbický.) Placák byl v té době mluvčím nezávislé iniciativy České děti,⁵¹¹ která se mj. zajímala o problematiku ekologie resp. ekofie, jak ostatně nasvědčuje pasáž z jejího manifestu: „*Král je záruka, ochraňuje lesy, zvěř, přírodu proti vládnoucím kriminálním živlům bez nejmenšího pozastavení loupícím a ničícím poklady země, aniž by zemi to, co jí vzaly, nahradily!*“⁵¹²

České děti organizovaly demonstrace ve Stromovce, původně Královské oboře, které v sobě spojovaly protest proti kácení stromů, v souvislosti s plánovou výstavbou magistrály, ale i boj za zachování památníku českého království, proto ekofie. Jak uvedl

⁵⁰⁹ ABS, f. Personální spisy ministerstva vnitra, ev. č. 1827, usnesení o postoupení trestní věci René Špringera náčelníkovi X. správy, 4. května 1983.

⁵¹⁰ Tamtéž, Návrh na výmaz kázeňského trestu, 27. října 1983.

⁵¹¹ České děti společně s Nezávislým mírovým sdružením (NMS) tvořily generačně mladší část československé opozice 80. let. Členové těchto opozičních iniciativ „*nesázeli pouze na dialog s mocí, ale začali aktivně pořádat protirežimní demonstrace.*“ Poněvadž se od Chartistů často odkloňovali i názorově, lze je s určitou mírou nadsázky považovat za jakousi „opozici opozice“. České děti se společně s NMS podílely na organizaci první masové protirežimní demonstrace od roku 1969, která se konala 21. srpna 1988 na 20. výročí invaze vojsk Varšavské smlouvy do Československa. Touto demonstrací „*byla zahájena tradice pravidelných hromadných protirežimních vystoupení...*“ České děti uveřejnily svůj Manifest 28. května 1988. Ten se, jakožto programové prohlášení hnutí, nesl v monarchistickém duchu. Jak je patrné z následující citace: „*My České děti vyhlášíme, že Svatováclavská koruna, České království trvá! Připravujeme se na příchod nového krále, ...*“ [...] *Království je posvátné...*“ Někdo to chápal jako recesi, někdo spíše v duchovním smyslu a někdo jako něco na pomezí. Asi nejvýstižněji okomentoval povahu Manifestu Petr Placák: „*... Největší sranda je, když to člověk myslí vážně.*“ Podle Ludka Markse se České děti snažily „*... vyplnit duchovní vakuum orientací na tradici, na středoevropskou katolickou kulturu, tady u nás.*“ Viděly krále jako duchovní autoritu, dohlížející na stát, stojící nad státem a stmelující národ. Krom již uvedených, podepsali manifest Českých dětí např. Andrej Stankovič, Ivan M. Jirous, Jáchym Topol ad. Portál Ústavu pro studium totalitních režimů *1989 cesta k listopadu* [online]. [cit. 2015-08-26]. Dostupné z: <<http://www.ustrcr.cz/cs/opozice>>; BLAŽEK, Petr. Dejte šanci míru! In VANĚK, Miroslav (ed.): *Ostrůvky svobody: Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu*. Praha 2002, s. 71–75; OTÁHAL, Milan: *Opoziční proudy v české společnosti 1969–1989*. Praha, 2011, s. 452–463; Rozhovor s Petrem Placákem. In VANĚK, Miroslav – URBÁŠEK, Pavel (eds.). *Vítězové? Poráženi?* Praha, 2005. I. díl Disent v období tzv. normalizace, s. 805; Manifest Českých dětí. In SVOBODOVÁ, Jana (ed.). *Nezávislá skupina České děti (1988–1989): Dokumenty*. Praha, 1995. s. 74; Rozhovor s Ludkem Marksem. In tamtéž, s. 31; TŮMA, Oldřich: *Protirežimní demonstrace v Praze*. In BLAŽEK, Petr (ed.). *Opozice a odpor proti komunistickému režimu v Československu 1968–1989*. Praha, 2005, s. 153.

⁵¹² Manifest Českých dětí. In SVOBODOVÁ, Jana (ed.). *Nezávislá skupina České děti (1988–1989): Dokumenty*. Praha, 1995. s. 74.

Luděk Marks: „*Není to tedy jen problém ekologický, ale jde právě o záchranu duchovního dědictví.*“⁵¹³

Právě v rámci první demonstrace konané 21. června 1988 se odehrál poměrně zprofanovaný incident. Petr Placák byl z demonstrace nedobrovolně odvezen na Křivoklátsko. Již během cesty mu Prchal údajně vyhrožoval fyzickou likvidací. Následně byl vprostřed křivoklátských lesů Špringerem a Prchalem surově zbit a ponechán svému osudu.

„*Když si mysleli, že už mám dost, Prchal se narovnal a udýchaně pravil: „Hajzle, tohle je poslední výstraha!“*“

„*Sebrali mi všechny moje věci včetně občanky – že prý si mám pro ně přijít zítra do Bartolomějské – a odjeli.*“⁵¹⁴

Placákova verze události se zdá býti věrohodnou zejména vzhledem ke skutečnosti, že Prchal byl používáním fyzického násilí proslulý. V roce 1991 byl obžalován pro trojnásobný trestný čin zneužití pravomoci veřejného činitele dle § 158 odst. 1a tr. zák. Údajně se měl 30. srpna 1989 podílet na bezdůvodném napadení Stanislava Pence v Karlově ulici v Praze, dne 15. listopadu téhož roku prý udeřil Miroslava Černého pěstí do obličeje během demonstrace za dodržování lidských práv v Rumunsku a naplno dal průchod svým násilnickým sklonům během zásahu na Národní třídě 17. listopadu 1989. Uvedená Prchalova záliba byla bohatě zdokumentována výpověďmi očitých svědků.⁵¹⁵

Ale zpět k zákroku proti Petru Placákovi. Ten bezprostředně po incidentu podal na čtveřici příslušníků trestní oznámení. Na toto trestní oznámení zareagovala Inspekce ministra vnitra ČSSR poměrně rychle, asi do týdne a snažila se prý imitovat vyšetřování. Ovšem jak uvedl Petr Placák v rozhovoru s Adamem Hradilkem, „... *všichni moc dobře věděli, že žádný estébák v té době za zbití disidenta za mříže nepůjde.*“⁵¹⁶

Krom již zmíněného bezprostředně podaného trestního oznámení, podal Petr Placák ještě dvě. Jedno okamžitě po změně režimu a druhé v roce 2007. První podal na Vojenské obvodové prokuratuře (VOP) Praha v roce 1990. Scénář se téměř opakoval, proběhla dokonce i rekonstrukce události přímo na místě činu. Dle Placáka, ve skutečnosti „*Dělali, že případ*

⁵¹³ Rozhovor s Luděkem Marksem. In SVOBODOVÁ, Jana (ed.). *Nezávislá skupina České děti (1988–1989): Dokumenty*. Praha, 1995, s. 35.

⁵¹⁴ PLACÁK, Petr. *Fízl*. Praha, 2007, s. 253.

⁵¹⁵ ABS, f. Personální spisy ministerstva vnitra, ev. č. 1493, Obžaloba – Vojenská obvodová prokuratura Praha (sp. zn. 2 OPv 322/90), 19. dubna 1991.

⁵¹⁶ HRADILEK, Adam. Soudec mě mile překvapil: S Petrem Placákem o identifikaci estébáků, soudech... *Paměť a dějiny*, 2012, č. 3, s. 65.

PLACÁK, Petr. Soud za sto tisíc. Zamyšlení nad procesem s estébáky Prchalem a spol. *Paměť a dějiny*, 2015, č. 1, s. 64–65.

vyšetřují, ale byli to stále jejich lidi, takže to celé spadlo pod stůl...“ [...] Když pak vojenskou prokuraturu zrušili, spis se „ztratil“.⁵¹⁷ Druhé trestní oznámení z roku 2007 podal Petr Placák prostřednictvím Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu (ÚDV). Údajně se rok nic nedělo, až když napsal článek do novin, tak se věci daly do pohybu.

Dne 31. října 2011 byla na čtveřici obviněných podána obžaloba Obvodním státním zastupitelstvím pro Prahu 7. Rozsudek vyneseny 15. května 2012 Obvodním soudem pro Prahu 7 si vyslechli pouze tři obžalovaní, poněvadž René Špringer mezitím zemřel. Trojice byla odsouzena pro trestný čin zneužití pravomoci úřední osoby dle § 329 odst. 1a, odst. 2b tr. zák. (zák. č. 40/2009 Sb.). Antonínovi Prchalovi byl uložen nepodmíněný trest odnětí svobody na dobu osmnácti měsíců a Ladislavu Irovskému na dobu dvanácti měsíců. Petru Vrbickému, který v incidentu vystupoval v roli řidiče, soud vyměřil dvouletý trest odnětí svobody podmíněně odložený na tři roky. Rozsudek nebyl pravomocný a obžalovaní proti němu podali odvolání.⁵¹⁸

Odvolací řízení probíhalo před Městským soudem v Praze, který se 30. října 2012 s verdiktem soudu nižšího stupně sice ztotožnil, ale zároveň prohlásil trestnou činnost Prchala a spol. za promlčenou. Soud totiž odmítl posuzovat případ s ohledem k ustanovení zákona č. 198/1993 Sb. o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu, podle něhož se do promlčecí lhůty trestných činů nezapočítávala doba od 25. února 1948 do 29. prosince 1989.⁵¹⁹ Na zákon č. 198/1993 Sb. v tomto směru navázal zákon č. 327/1999 Sb., který upravoval § 67a trestního zákona z roku 1961 a jenž stanovil nepromlčitelnost trestných činů spáchaných v době nesvobody s tím, že se týká trestných činů s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let. (Dle § 2 odst. 1 zák. č. 40/2009 Sb. se trestnost činu posuzuje „podle zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán; podle pozdějšího zákona se posuzuje jen tehdy, jestliže to je pro pachatele příznivější.“⁵²⁰ V tomto případě bylo pro pachatele výhodnější kvalifikovat jejich trestnou činnost dle § 329 odst. 1a, odst. 2b tr. zák., u kterého byla horní hranice trestní sazby stanovena na deset let.) Znění zákona č. 327/1999 Sb. ovšem zahrnuje negativní podmínku uvedenou již v zákoně č. 198/1993 Sb.: „pokud z politických důvodů, neslučitelných se základními zásadami právního řádu demokratického

⁵¹⁷ HRADILEK, Adam. Soudec mě mile překvapil: S Petrem Placákem o identifikaci estébáků, soudech... *Paměť a dějiny*, 2012, č. 3, s. 65–66.

⁵¹⁸ Tamtéž. s. 68; PLACÁK, Petr. Soud za sto tisíc. Zamyšlení nad procesem s estébáky Prchalem a spol. *Paměť a dějiny*, 2015, č. 1, s. 65.

⁵¹⁹ Zákon o protiprávnosti komunistického režimu a odporu proti němu (zák. č. 198/1993 Sb.) [online]. [cit. 2015-08-30]. Dostupné z: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-198>>.

⁵²⁰ Trestní zákoník z roku 2009 (zák. č. 40/2009 Sb.) [online]. [cit. 2015-09-03] Dostupné z: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>>.

státu nedošlo k pravomocnému odsouzení nebo zproštění obžaloby.“⁵²¹ Právě v jejím duchu odvolací soud argumentoval. K incidentu došlo přibližně v půli roku 1989, tedy těsně před změnou režimu a tudíž podle soudu existoval mnohaletý prostor v devadesátých letech, kdy mohl být případ řádně vyšetřován, projednán a rozhodnut v demokratickém prostředí. Odvolací soud nebral v potaz zdůvodnění prvoinstančního soudu ohledně nepromlčení trestného činu, který zohledňoval „*pochybení orgánů činných v trestním řízení v období mnoha let ,po změně režimu‘*“.⁵²²

Nejvyšší státní zastupitelství se ovšem s verdiktem Městského soudu v Praze neztotožnilo a podalo dovolání k Nejvyššímu soudu v neprospěch obžalovaných. Ten v prosinci 2013 rozhodl o zrušení rozsudku a vrátil věc Městskému soudu v Praze k novému projednání. Dne 24. února 2014 byl potvrzen rozsudek prvoinstančního soudu a stal se tak pravomocným.⁵²³

Závazným názorem Nejvyššího soudu, v rámci kterého byl zák. č. 327/1999 Sb. zasazen do kontextu evropského práva, ve spojení s pravomocným rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 7,⁵²⁴ byl stanoven precedens, který vyznívá veskrze pozitivně pro všechny oběti perzekuce komunistického režimu.

⁵²¹ Zákon, kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů (zák. č. 327/1999 Sb.) [online]. [cit. 2015-09-03]. Dostupné z: <<http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=327&r=1999>>.

⁵²² Usnesení Městského soudu v Praze č. j. 5To 361/2012 [online]. [cit. 2015-09-03]. Dostupné z: <http://www.lidovky.cz/GalerieDokumentu.aspx?dg=110&c=A130104_083529_ln_domov_mct&slide=7#top_Doc>.

⁵²³ PLACÁK, Petr. Soud za sto tisíc. Zamyšlení nad procesem s estébáky Prchalem a spol. *Paměť a dějiny*, 2015, č. 1, s. 70–72.

⁵²⁴ Obvodní soud pro Prahu 7, resp. soudce Alexandr Malý, posuzoval případ Prchal a spol. jako trestný čin v rámci systému. Samotná příslušnost k StB tak podle Malého postižitelná není, ale s ohledem na univerzálně platná lidská práva, lze posuzovat, „*jak jednotliví estébáci k výkonu své funkce přistupovali*.“ PLACÁK, Petr. Soud za sto tisíc. Zamyšlení nad procesem s estébáky Prchalem a spol. *Paměť a dějiny*, 2015, č. 1, s. 68.

6 Závěr

Závěrečná pasáž takto zaměřené studie nepřímou vybízí k bilancování, ale to jednak nebylo mým cílem a zároveň by nebylo spravedlivé soudit se značným časovým odstupem a z pozice informovaného badatele. Navíc přijímat hodnocení na základě dokumentů, jejichž původcem byla bestiální organizace, která zřejmě většinu své produkce vytvořila za účelem naplnění požadavků jí nadřazené instituce (KSC) spíše než pro objektivní zachycení reálného stavu věcí, by postrádalo hlubší smysl. Na této situaci nic nemění ani nemalý příspěvek pamětníků. Každé vzpomínání je už ze své podstaty interpretací, přičemž musíme brát v úvahu ovlivnění pamětníků stran revanšistické, často ničím nepodložené mediální produkce devadesátých let.

Přesto bych měl alespoň rámcově popsat závěry, ke kterým jsem dospěl. Jako první bych se pokusil shrnout dopady Horáckovy spolupráce na osudy osob, se kterými přišel do styku, resp. osob, jejichž potýkání se s Horáčkem jakožto agentem StB lze reálně doložit na základě využitých pramenů. Co se týče Miroslava „Skaláka“ Skalického a Františka „Čuňase“ Stárka je těžké dojít k uspokojivému závěru, poněvadž v obou případech se nedochoval svazek, který byl na jejich osobu veden. V případě Miroslava Skalického se naskytl možnost částečně nahradit chybějící svazek dokumenty Správy vyšetřování StB. Tyto dokumenty v kombinaci s informacemi obsaženými ve svazku vedeném na osobu F. Horáčka nasvědčují tomu, že Horáček do jisté míry napomáhal snaze StB kriminalizovat činnost Skalického. Přesto se domnívám, že vliv Horáčkem podaných informací na pozdější nucené vystěhování Skalického nebyl tím zásadním. Obdobně bych hodnotil Horáckovu roli v životním příběhu Františka Stárka, ale zde schází jakákoliv opora v pramenech. V případě undergroundové komunity na Nové Vísce se lze domnívat, že její osud by byl naplněn, tak jak tomu bylo i v řadě dalších obdobných případů, i bez Horáckovy součinnosti. Osočování Horáčka např. stran Silvestry Chnapkové v tom smyslu, že díky jeho konfidentství bylo komunitě z Nové Visky znemožněno zakoupení dalšího objektu, jako náhrady za Novou Vísku se jeví jako zcela liché. Zvláště, když vychází najevo, že na členy komunity byla nasazena celá řada dalších tajných spolupracovníků StB. Na druhou stranu je zcela nezpochybnitelný fakt, že Horáčkem podávané informace se v řadě případů staly iniciačním prvkem zájmu StB o konkrétní osoby, kterým byl následně zásadním způsobem znepríjemňován život. Doložitelné příklady jsem se v této práci pokusil alespoň nastínit. Mám na mysli např. založení signálních svazků vedených na Miroslava „Hurvínka“ Poláka a Zdeňka Ingra. V případě Zdeňka Ingra Horáček inicioval proces, který skončil až Ingrovým

upsáním se do služeb StB. Život v totalitě Horáček rozhodně neulehčil ani Jaroslavovi Mlejnkovi, kterému nejspíše přilepšil dalším pobytem v psychiatrické léčebně.

Nejzásadněji, alespoň co se doložitelných případů týče, se Horáčkova spolupráce podepsala na poměrně známém příběhu Michala Hýbka. Prokazatelné Horáčkovo udání Hýbkovi vyneslo ukončení studia na PF UK a rok a půl trvající odnětí svobody, z čehož téměř rok strávil ve vazbě.

Závěrem se nabízí myšlenka, zda nemohla spolupráce s StB Horáčkovi do jisté míry vyhovovat. Samozřejmě že pro něj byla pravděpodobně jediným způsobem jak se vyhnout téměř jité perzekuci v jakékoliv podobě, ale zároveň se mohl naplno a beztrestně věnovat své největší zálibě a s trochou nadsázky v ní byl ještě podporován. Zároveň je tady možnost nahlížet jeho spolupráci s StB jako prvek strategie redistribuce symbolického kapitálu vně undergroundového pole. Horáček měl nespornou výhodu v tom ohledu, že míra kritičnosti jeho textů vůči poměrům v normalizačním Československu mohla zřejmě přesáhnout mez, ke které se jiní ani nepřiblížili. Disponoval tak nesporně větší tvůrčí svobodou než zbytek undergroundových interpretů. Ostatně jako příměr se nabízí např. osud dalšího z undergroundových písničkářů, o kterém byla v této práci řeč, Karla „Charlieho Soukupa, který byl dosti nevybíravým způsobem donucen k emigraci v rámci akce „Asanace“. Poměrně trefně vystihl předestřenou myšlenku František „Čuňas“ Stárek:

„Ten Čert, tím, že hrál na tu harmoniku, do toho undergroundu infiltroval celkem vehementně. Taky když dneska píšou lidi o textech, tak pochvalujou Čertovy texty. A proč měl asi úderný texty? Protože se nebál, že ho za ně zavřou. Všichni ostatní měli určitou autocenzuru.“⁵²⁵

⁵²⁵ Portál *Paměť národa*, František „Čuňas“ Stárek – portrét pamětníka [online]. [cit. 2015-06-07]. Dostupné z: <<http://www.memoryofnations.eu/story/starek-frantisek-1952-810>>.

Resumé

František Horáček was a significant underground artist considerably contributing to the development of so-called “second culture” from the turn of the 1970s and 1980s. His exceptionality lay in original and striking lyrics and unusual musical instrument (accordion) to the accompaniment of which he sang them. Undoubtedly, Horáček enriched the ranks of underground singer-songwriters, and his production was widely popular among so-called “opposition”. At the same time, however, he worked as a very effective State Security collaborator in the environment of an underground subculture (counterculture), and his activity left a lot of marks on the fates of the people who came into contact with.

At least regarding provable cases, Horáček`s collaboration apparently did the most fundamental job on the relatively familiar Michal Hýbek`s story. Horáček`s verifiable denouncement caused Hýbek`s expelling from the Faculty of Natural Sciences, Charles University, and a year and a half in prison including a year in custody.

Similarly, it was pointed out to a number of other cases where Horáček played a role of an information source and helped the former State Security to uncover for the regime inconvenient people`s activities. Horáček`s information frequently became an initiating element for the State Security interest in particular persons (eg. Miroslav "Hurvínek" Polák and Zdeněk Ingr). The impacts of his activities, however, can only be estimated.

One of the principal ideas of the thesis was the reflection on Horáček`s subjective motivation to cooperate. In this respect, it is justified to assume that, to a certain extent, the role of a secret collaborator suited him. The cooperation was probably the only way to avoid any form of almost certain persecution, but at the same time he could fully and without punishment engage in his favourite hobby, and said with a little exaggeration, he was even "supported by the State Security" in doing it. This way, it is possible to consider his collaboration with the State Security as an element of the redistribution strategy of symbolic capital out of the underground field. In that regard, Horáček had an undeniable advantage because the degree of his lyrics criticism towards the conditions in the “normalizing” Czechoslovakia could probably exceed the limit to which the others could not even come close. Undoubtedly, he had greater creative freedom than the rest of the underground performers. For that matter, we can use an example of the fate of another underground singer-songwriter mentioned in this thesis, Karel “Charlie” Soukup, who was rather unscrupulously forced to emigrate within the action “Asanace”.

Seznam pramenů a literatury

Seznam pramenů

Nepublikované prameny

Archiv bezpečnostních složek (ABS)

Fond Agenturní svazky – Centrála (MV-TS).

- arch. č. 760843 MV (Michal Černega)
- arch. č. 804883 MV (František Horáček)
- arch. č. 971692 MV (Bedřich Lienert)

Fond Svazky kontrarozvědného rozpracování – Centrála (MV-KR).

- arch. č. 654353 MV (Vladimír Kroul)
- arch. č. 698042 MV (Pavel Zajíček)
- arch. č. 707153 MV (Jiří Fryc)
- arch. č. 722553 MV (Karel Soukup)
- arch. č. 724231 MV (Michal Černega)
- arch. č. 743519 MV (Michal Hýbek)
- arch. č. 749386 MV (Jiří Němec)
- arch. č. 752275 MV (Jiří Vaněk)
- arch. č. 789620 MV (Jiří Kostúr)
- arch. č. 790719 MV (Jaroslav Mlejnek)
- arch. č. 821542 MV (Milan Hlavsa)
- arch. č. 822142 MV (Michal Hýbek)
- arch. č. 921208 MV (Jaroslav Vaněk)
- arch. č. 976908 MV (Jiří Lorenc)
- arch. č. 986564 MV (Pavel Zeman)

Fond Správa kontrarozvědky pro boj proti vnitřnímu nepříteli (X. správa) (A 36).

- inv. j. 343
- inv. j. 344

Fond Správa vyšetřování StB (A 3).

- inv. j. 390

Fond Krajská správa vyšetřování SNB – Správa StB Ústí nad Labem (B 4/II).

inv. j. 87

Fond Krajská správa SNB – Správa StB Hradec Králové (B 5/II).

inv. j. 153

inv. j. 144

Fond Správa StB Hradec Králové (B 5).

- přírůstek z roku 1988, bal. č. 2, Zhodnocení prováděcího plánu za rok 1979 po linii X. S-SNB
- přírůstek z roku 1988, bal. č. 2, Vyhodnocení ročního prováděcího plánu po linii II. odboru za I. pololetí roku 1980, 17. června 1980
- přírůstek z roku 1988, bal. č. 3, Plány práce O-StB ve Včk na rok 1981, Roční prováděcí plán po linii II. odboru S-StB Hradec Králové na rok 1981.

Fond Krajská správa SNB Ústí nad Labem (L 1)

př. č. 2410-2419/99, bal. 6.

Fond Personální spisy příslušníků a zaměstnanců.

ev. č. 1295 (Antonín Jílek)

ev. č. 1493 (Antonín Prchal)

ev. č. 1827 (René Špringer)

Publikované prameny

Rozkaz ministra vnitra (RMV) ČSSR č. 2 – „Směrnice pro činnost pracovníků kontrarozvědky“ (A-oper-I-1) z 25. 1. 1978 [online]. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/rozkazy/smernice/rmv_2_1978.pdf>.

Rozkaz ministra vnitra (RMV) ČSSR č. 3 – „Směrnice pro práci se spolupracovníky kontrarozvědky“ (A-oper-I-3) z 25. 1. 1978 [online]. [cit. 2015-05-06]. Dostupné z: <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/rozkazy/smernice/rmv_3_1978.pdf>.

Rozkaz ministra vnitra (RMV) ČSSR č. 4 – „Směrnice pro evidenci, statistiku a administrativu při kontrarozvědné činnosti“ (A-oper-II-1) z 25. 1. 1978 [online]. [cit. 2015-06-21]. Dostupné z: <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/rozkazy/smernice/rmv_4_1978.pdf>.

Rozkaz ministra vnitra (RMV) č. 10 „Evidování nepřátelských osob“ ze 17. 2 1964 [online]. [cit. 2015-07-16]. Dostupné z: <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/rozkazy/rmv_no/rmv_10_1964.pdf>.

Rozkaz ministra vnitra (RMV) ČSSR č. 44 – „Evidování a rozpracování nepřátelských osob“ z 30. 9. 1979 [online]. [cit. 2015-07-16]. Dostupné z: <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/rozkazy/rmv_no/rmv_44_1970.pdf>.

Metodické pokyny náčelníka SEO FMV ke služebnímu předpisu A-oper-II-1, 1978 [online]. [cit. 2015-05-08]. Dostupné z: <<http://www.ustrcr.cz/data/pdf/rozkazy/smernice/mpn-seofmv-1978.pdf>>.

Informace o Chartě 77 (tzv. Infoch) [online], roč. 13 (1980), č. 3. [cit. 2015-07-04]. Dostupné z: <http://www.vons.cz/data/pdf/infoch/1980/INFOCH_03_1980.pdf>.

Informace o Chartě 77 (tzv. Infoch) [online], roč. 3 (1980), č. 11. [cit. 2015-07-01]. Dostupné z: <http://www.vons.cz/data/pdf/infoch/1980/INFOCH_11_1980.pdf>.

Informace o Chartě 77 (tzv. Infoch) [online], roč. 3 (1980), č. 16. [cit. 2015-07-01]. Dostupné z: <http://www.vons.cz/data/pdf/infoch/1980/INFOCH_16_1980.pdf>.

Informace o Chartě 77 (tzv. Infoch) [online], roč. 5 (1982), č. 9. [cit. 2015-05-23]. Dostupné z: <http://www.vons.cz/data/pdf/infoch/1982/INFOCH_09_1982.pdf>.

Informace o Chartě 77 (tzv. Infoch) [online], roč. 9 (1986), č. 10. [cit. 2015-07-01]. Dostupné z: <http://www.vons.cz/data/pdf/infoch/1986/INFOCH_10_1986.pdf>.

Informace o Chartě 77 (tzv. Infoch), roč. 10 (1987), č. 8. [cit. 2015-08-08] Dostupné z: <http://www.vons.cz/data/pdf/infoch/INFOCH_08_1987.pdf>.

Informace o Chartě 77 (tzv. Infoch) [online], roč. 12 (1989), č. 16. [cit. 2015-05-23]. Dostupné z: <http://www.vons.cz/data/pdf/infoch/INFOCH_16_1989.pdf>.

Trestní zákon z roku 1961 (zák. č. 140/61 Sb.) [online]. [cit. 2015-05-23] Dostupné z: <<http://www.ustrcr.cz/data/pdf/projekty/usmrceni-hranice/dokumenty/zakon140-1961.pdf>>.

Trestní zákoník z roku 2009 (zák. č. 40/2009 Sb.) [online]. [cit. 2015-05-23] Dostupné z: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>>.

Zákon o periodickém tisku a o ostatních hromadných sdělovacích prostředcích (zák. č. 81/1966 Sb.) [online]. [cit. 2015-08-11]. Dostupné z: <<http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=81&r=1966>>.

Zákon o protiprávnosti komunistického režimu a odporu proti němu (zák. č. 198/1993 Sb.) [online]. [cit. 2015-08-30]. Dostupné z: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-198>>.

Rozsudek Okresního soudu v Chomutově ze dne 9. července 1982 (sp. zn. 5T 176/82) [online]. [cit. 2015-08-09]. Dostupné z: <<http://www.cunas.cz/doc/rozsudek2.html>>.

HAVELKA, Karel. Napsat o silvestrovském festivalu. *Vokno*, 1979, č. 1, s. 2–12.

NĚMEC, Jiří. Nové šance svobody. *Vokno*, 1979, č. 2, s. 25–32.

JIROUS, Ivan Martin. Kulturní kamikadze Charlie Soukup. *Vokno*, 1980, č. 3, s. 15–18.

FRYC, Jiří. Historie Bílého světla, *Vokno: Časopis pro druhou i jinou kulturu*. 1987 č. 13, s. 7–20.

Kompletní elektronická verze samizdatového časopisu *Vokno* (1979-1989) je dostupná z: <<http://www.vons.cz/vokno>>.

Voknoviny, 1988, č. 6. [cit. 2015-08-08] Dostupné z: <http://www.vons.cz/data/pdf/voknoviny/voknoviny_06.pdf>.

Rozhovor o Šafránu (s J. Pallasem), *Západ*, 1982, č. 2, s. 16–17. Dostupné z: <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/casopis_zapad/1982_2.pdf>.

Interview Jaroslav Hutka, *Západ*, 1979, č. 1, s. 12–15. Dostupné z: <http://www.ustrcr.cz/data/pdf/casopis_zapad/1979_1.pdf>.

RŮŽKOVÁ, Jana. *Vokno 1979–1989* [online]. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze. 2000, Vedoucí diplomové práce PhDr. Michael Špirit, Ph.D. [cit. 2015-07-05]. Dostupné z: <<http://vokno.cunas.cz/default.htm>>.

KRASOVÁ BROŽOVÁ, Markéta. *Undergroundová komunita na Nové Vísce* [online]. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně. Filozofická fakulta. Katedra historie. 2009. Vedoucí diplomové práce Mgr. Václav Houfek. [cit. 2013-11-08]. Dostupné z: <<http://theses.cz/id/f0qnvb/>>.

Audiovizuální zdroje

Dokumentární cyklus České televize *Bigbít: 3. Rock'n'rolloví rebelové (cca 1961-66)* [online]. [cit. 2014-10-2].

Dostupné z: <<https://www.youtube.com/watch?v=XiQHMnjIZmc&index=15&list=PL1CBCFA868352D6C2>>.

Pořad *Zdeněk Ingr – starožitník* [online], Český rozhlas – Pardubice, vysíláno dne 31. května 2011. [cit. 2015-07-01].

Dostupné z: <<http://www.rozhlas.cz/pardubice/jakdnesziji/zprava/zdenek-ingr-starozitnik--901859>>.

Pořad Českého rozhlasu *Tak dost! Příběh Jiřího Tichého (a Dopisu 271 čs. občanů)* z cyklu *Příběhy 20. století* [online], vysíláno dne 29. září 2013. [cit. 2015-08-07]. Dostupné z: <<http://www.rozhlas.cz/plus/pribehy/zprava/tak-dost-pribeh-jiriho-ticheho-a-dopisu-271-cs-obcanu--1262089>>.

Dokumentární cyklus České televize *Alternativní kultura*, díl *Poezie v podzemí I.* [online], část o básničce Jiřině Zemanové. [cit. 2015-07-03] Dostupné z: <<https://www.youtube.com/watch?v=lnBvZDBpSvw>>.

Dokumentární cyklus České televize *Alternativní kultura*, díl *Poezie v podzemí III.* [online], část o básníkovi Fandovi Pánkovi. [cit. 2015-07-19] Dostupné z: <<https://www.youtube.com/watch?v=D-Y2lG-AYys>>.

Dokumentární cyklus České televize *Neznámí hrdinové*, díl *Zvláštní znamení: Rebel* [online], vysíláno 2. května 2011. [cit. 2015-07-09] Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10204458965-neznami-hrdinove/211452801390017-neznami-hrdinove-pohnute-osudy/>>.

Dokumentární cyklus České televize *Fenomén underground*, díl *Předchůdci a paralely* [online], vysíláno 3. října 2014. [cit. 2015-08-20] Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10419676635-fenomen-underground/412235100221006-predci-a-paralely/video/>>.

Dokumentární cyklus České televize *Fenomén underground*, díl *Hlavně aby radost nezmizela* [online], vysíláno 21. listopadu 2014. [cit. 2015-08-10] Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10419676635-fenomen-underground/413235100221006-hlavne-aby-radost-nezmizela/video/>>.

Dokumentární cyklus České televize *Fenomén underground*, díl *Vokno* [online], vysíláno 30. ledna 2015. [cit. 2015-08-08] Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10419676635-fenomen-underground/413235100221011-vokno/video/>>.

Dokumentární cyklus České televize *Fenomén underground*, díl *Na východ od ráje* [online], vysíláno 8. května 2015. [cit. 2015-07-09] Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10419676635-fenomen-underground/414235100221007-na-vychod-od-raje/video/>>.

Proč?, režie: Karel Smyczek, scénář: Radek John, Filmové studio Barandov 1987. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=3C8Ec_TsyKY>.

Online texty

HRABALÍK, Petr. *Nástup rock'n'rollu, jeho největší hvězdy a kulturně-sociologická role – Články – 50. léta – Bigbít – Česká televize* [online]. Česká televize, ©1996–2014. [cit. 2014-10-27]. Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/50-leta/clanky/11-nastup-rock-n-rollu-jeho-nejvetsi-hvezdy-a-kulturne-sociologicka-role/>>.

Portál *Bigbít: Internetová encyklopedie rocku*, sekce kapely, DG 307 [online]. [cit. 2015-07-03] Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/kapely/2686-dg-307/>>.

Doprovodný text k pořadu České Televize *Největší Čech je Magor: Milan „Mejla“ Hlavsa* z cyklu *Fenomén underground* [online], vysíláno 14. listopadu 2014. [cit. 2015-07-04] Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10419676635-fenomen-underground/412235100221004-nejvetsi-cech-je-magor/8259-milan-mejla-hlavsa/>>.

Doprovodný text k pořadu České Televize *Největší Čech je Magor: Pavel Zajíček* z cyklu *Fenomén underground* [online], vysíláno 14. listopadu 2014. [cit. 2015-07-04]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10419676635-fenomen-underground/412235100221004-nejvetsi-cech-je-magor/8286-pavel-zajicek/>.

Doprovodný text k pořadu České Televize *Největší Čech je Magor: Josef Janíček* z cyklu *Fenomén underground* [online], vysíláno 14. listopadu 2014. [cit. 2015-07-04]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10419676635-fenomen-underground/412235100221004-nejvetsi-cech-je-magor/8164-josef-janicek/>.

Doprovodný text k pořadu České Televize *A stále nové hudebníky bylo vidět: Pavel „Eman“ Zeman* z cyklu *Fenomén underground* [online], vysíláno 16. ledna 2015 [cit. 2015-07-03] Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10419676635-fenomen-underground/413235100221015-a-stale-nove-hudebniky-bylo-videt/8374-pavel-eman-zeman/>.

Doprovodný text k pořadu České televize *A stále nové hudebníky bylo vidět: Miroslav „Skalák“ Skalický* z cyklu *Fenomén underground* [online], vysíláno 16. ledna 2015. [cit. 2015-05-17]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10419676635-fenomen-underground/413235100221015-a-stale-nove-hudebniky-bylo-videt/8376-miroslav-skalak-skalicky/>.

Doprovodný text k pořadu České televize *Baráky* z cyklu *Fenomén underground* [online], vysíláno 6. března 2015. [cit. 2015-07-19]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10419676635-fenomen-underground/414235100221006-baraky/>.

Doprovodný text k pořadu České televize *Ostrov svobody za oponou* z cyklu *Fenomén underground* [online], vysíláno 13. března 2015. [cit. 2015-07-01]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10419676635-fenomen-underground/413235100221004-ostrov-svobody-za-oponou/8522-karel-charlie-soukup/>.

Doprovodný text k pořadu České Televize *Bránil se jen kytarou: Milan „Dino“ Vopálka* z cyklu *Fenomén underground* [online], vysíláno 27. března 2015. [cit. 2015-07-04]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10419676635-fenomen-underground/414235100221005-branil-se-jen-kytarou/8351-milan-dino-vopalka/>.

Doprovodný text k pořadu České Televize ... *ty vole, seš plukovníkem* z cyklu *Fenomén underground* [online], vysíláno 19. června 2015. [cit. 2015-08-15]. Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10419676635-fenomen-underground/413235100221013-ty-vole-ses-plukovnikem/8723-vaclav-bahnous-blabolil/>>.

Portál *Čuñas.cz*, životopis Františka Stárka [online]. [cit. 2015-05-22]. Dostupné z: <http://cunas.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=12&Itemid=26>

Portál *Guerilla records*, rozhovor Vladimíra „Lábuse“ Drápala s Miroslavem Skalickým „...lidi po nás plivali...“ [online]. [cit. 2015-07-05]. Dostupné z: <<http://www.guerilla.cz/?s=rozhovory&id=17>>.

Portál *Guerilla records*, rozhovor Vladimíra „Lábuse“ Drápala s Františkem „Čuñasem“ Stárkem, *Slovo má Čuñas...* [online]. [cit. 2015-06-05]. Dostupné z: <<http://www.guerilla.cz/?s=rozhovory&id=14>>.

Portál *Paměť národa*, *František „Čuñas“ Stárek – portrét pamětníka* [online]. [cit. 2015-06-07]. Dostupné z: <<http://www.memoryofnations.eu/story/starek-frantisek-1952-810>>.

Portál *Paměť národa*, *Jarmila Stibicová: „Když jste vyšel z domu, tak jste nikdy nevěděl, jestli se ještě vrátíte.“* [online]. [cit. 2015-07-03]. Dostupné z: <<http://www.pametnaroda.cz/story/stibicova-jarmila-1933-1530>>.

Portál *Paměť národa*, životopis Viktora Parkána [online]. [cit. 2015-07-22]. Dostupné z: <<http://www.pametnaroda.cz/story/parkan-viktor-1946-2878>>.

Oficiální web skupiny The Plastic People of Universe, části historie 1968–1970, historie 1971–1975 a historie 1976–1980 [online]. [cit. 2015-07-03]. Dostupné z: <<http://www.plasticpeople.cz/>>.

Portál Ústavu pro českou literaturu AV ČR, *Slovník české literatury po roce 1945*, Fanda Pánek [online]. [cit. 2015-07-19]. Dostupné z: <<http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1094>>.

Portál Ústavu pro českou literaturu AV ČR, *Slovník české literatury po roce 1945*, Andrej Stankovič [online]. [cit. 2015-08-05]. Dostupné z: <<http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1122>>.

Portál Revolver revue, část autoři, Andrej Stankovič [online]. [cit. 2015-08-05]. Dostupné z: <<http://www.revolverrevue.cz/andrej-stankovic>>.

Portál Ústavu pro studium totalitních režimů *1989 cesta k listopadu* [online]. [cit. 2015-08-26]. Dostupné z: <<http://www.ustrcr.cz/cs/opozice>>.

Seznam literatury

ALAN, Josef. Alternativní kultura jako sociologické téma. In ALAN, Josef (ed.). *Alternativní kultura: Příběh české společnosti 1945-1989*. Praha, 2001, s. 9–59. ISBN 80-7106-449-1.

BENDA, Patrik (ed.). Denní situační zprávy StB z listopadu a prosince 1989. In: *Securitas Imperii 6*, 2000. ISBN 80-85821-86-9.

BENDA, Patrik. *Přehled svazků a spisů zpravodajství centrály Státní bezpečnosti v roce 1989*. Praha, 2003. ISBN 80-86621-04-9.

BLAŽEK, Petr. Dejte šanci míru! Pacifismus a neformální mírové aktivity mládeže v Československu 1980–1989. In VANĚK, Miroslav (ed.). *Ostrůvky svobody: Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu*. Praha, 2002. ISBN 80-7285-016-4.

BLAŽEK, Petr. Úvodem. In BLAŽEK, Petr (ed.). BLAŽEK, Petr. *A nepozdvihne meč... Odpírání vojenské služby v Československu 1948–1989*. Praha 2007. ISBN 978-80-200-1558-7.

BLAŽEK, Petr – PAŽOUT, Jaroslav (eds.). *Nejcitlivější místo režimu: Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných pohledem svých členů*. Praha, 2008. ISBN 978-80-904015-2-5.

BLAŽEK, Petr. Akce „Ivan-2“: Sledování Ivana Martine Jirouse příslušníky Správy sledování Státní bezpečnosti. *Paměť a dějiny*, 2012, č. 1, s. 103–113. ISSN 1802-8241.

BOURDIEU, Pierre. The Forms of Capital. In RICHARDSON, John G. (ed.). *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education*. New York, 1986. ISBN 978-0-3132-3529-0.

BOURDIEU, Pierre. *The logic of practice*. Stanford, California, 1990. ISBN 978-0-8047-2011-3.

BOURDIEU, Pierre. Sociální prostor a symbolická moc. In MAYER Françoise et al. (eds.). *Cahiers du CEFRES*, 1995, n° 8, s. 213–233. ISSN 1805-0336.

BOURDIEU, Pierre. *Teorie jednání*. Praha, 1998. ISBN 80-7184-518-3.

- BOURDIEU**, Pierre. *Pravidla umění: Vznik a struktura literárního pole*. Brno, 2012. ISBN 978-80-7294-364-7.
- BUÑUEL**, Luis. *Do posledního dechu*. Praha, 2004. ISBN 80-903455-0-6.
- CÍSAŘOVSKÁ**, Blanka – **PREČAN**, Vilém. *Charta 77: Dokumenty 1977–1989*. Praha, 2007, sv. 1 (1977–1983). ISBN 978-80-7285-085-3.
- CÍSAŘOVSKÁ**, Blanka – **PREČAN**, Vilém. *Charta 77: Dokumenty 1977–1989*. Praha, 2007, sv. 3 (Přílohy). ISBN 978-80-7285-087-3.
- DĚNČEVOVÁ**, Ivana – **STÁREK**, František – **STEHLÍK**, Michal. *Tváře undergroundu*. Praha, 2012. ISBN 978-80-87530-17-7.
- DRDA**, Adam. Když člověk někoho udá, tak si to moc dobře pamatuje. *Revolver Revue*, 1999, č. 41. ISSN 1210-2881.
- DVOŘÁK**, Jan. První cela je nezapomenutelná. S Františkem Stárkem o zatýkání, prvních a následujících celách, Botticelliho Venuši, pudingových mejdanech, Voknu a relativní velikosti Václaváku. *Paměť a dějiny*, 2001, č. 2, s. 44-56. ISSN 1802-8241.
- FROLÍK**, Jan. Nástin organizačního vývoje státobezpečnostních složek Sboru národní bezpečnosti v letech 1948–1989. In *Sborník archivních prací*, roč. 41, č. 2, 1991, s. 477–510. ISSN 0036-5246.
- FROLÍK**, Jan. Ještě k nástinu organizačního vývoje státobezpečnostních složek Sboru národní bezpečnosti v letech 1948–1989. In *Sborník archivních prací*, roč. 52, č. 2, 2002, s. 371–520. ISSN 0036-5246.
- FROLÍK**, Jan: Několik příkladů využití písemností, vzniklých z činnosti personálních útvarů Ministerstva národní bezpečnosti a Ministerstva vnitra při zkoumání jejich historického vývoje po roce 1945. In: *Sborník archivu Ministerstva vnitra*, 4/2006, s. 221–249. ISSN 1214-4274.
- GULA**, Marián – **VALIŠ**, Zdeněk, Vývoj typologie svazků v instrukcích pro jejich evidenci. In: *Securitas Imperii* 2, 1995, s. 117–150. ISBN 80-85821-86-9.
- HENDRICH**, Vladimír. *The Fucking Long Godd-Bye & Soumrak glorioly aneb O Jimovi a hostech*. Praha, 1999. ISBN 80-7220-076-3.
- HRADÍLEK**, Adam. Soudce mě mile překvapil: S Petrem Placákem o identifikaci estébáků, soudech... *Paměť a dějiny*, 2012, č. 3, s. 65–71. ISSN 1802-8241.
- JIROUS**, Ivan M. *Magorův zápisník*. Praha, 1997. ISBN 80-7215-033-2.
- KOSTŮR**, Jiří. *Satori v Praze*. Praha, 1993. ISBN 80-85213-27-3.
- KOSTŮR**, Jiří. *Dobrý práskač Švejk: „prameny“ StB mluví*. 2013. ISBN 978-80-260-3310-3.

- KOUTEK**, Ondřej. X. správa SNB – útvar státní bezpečnosti určený pro boj proti tzv. vnitřnímu nepříteli. In *Securitas Imperii 14*, 2006, s. 354–409. ISBN 80-86621-26-X.
- KOUTEK**, Ondřej. Akce Asanace. In *Securitas Imperii 13*, 2006, s.174–176. ISBN 80-86621-22-7.
- LINDAUR**, Vojtěch – **KONRÁD**, Ondřej. *Bigbít*. Praha, 2001. ISBN 80-7215-148-7.
- MACHOVEC**, Martin. Od avantgardy přes podzemí do undergroundu. In ALAN, Josef (ed.). *Alternativní kultura: Příběh české společnosti 1945-1989*. Praha, 2001, s. 155–199. ISBN 80-7106-449-1.
- MACHOVEC**, Martin – **NAVRÁTIL**, Pavel – **STÁREK**, František (eds.). „*Hnědá kniha*“ o procesech s českým undergroundem. Praha, 2012. ISBN 978-80-87211-74-8.
- MUZIKANTOVÁ**, Marie. Pohotovostní pluk VB ČSR (1969) 1970–1990 (Nástin organizačního vývoje). In *Sborník archivu Ministerstva vnitra*, 2/2004, s. 75–94. ISSN 1214-4274.
- OTÁHAL**, Milan: *Opoziční proudy v české společnosti 1969–1989*. Praha, 2011. ISBN 978-80-7285-9.
- PAŽOUT**, Jaroslav. Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných. In **BLAŽEK**, Petr (ed.). *Opozice a odpor proti komunistickému režimu v Československu 1968-1989*. Praha, 2005, s. 96–110. ISBN 80-7363-007-9.
- PAŽOUT**, Jaroslav et al. (eds.): *Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných 1978 – 1989. Edice dokumentů*. Praha, 2014. ISBN 978-80-200-2388-9.
- PETRUSEK**, Miloslav et al. *Velký sociologický slovník*. Praha, 1996. ISBN 80-7184-311-3.
- PLACÁK**, Petr. *Fízl*. Praha, 2007. ISBN 978-80-7215-323-7.
- PLACÁK** Petr. Nezlobte se, vy neexistujete. Rozhovor s kapelníkem rockové skupiny PPU Milanem „Mejlou“ Hlavsou o jeho anabázi a StB. *Paměť a dějiny*, 2015, č. 1, s. 17–27. ISSN 1802-8241.
- PLACÁK**, Petr. Soud za sto tisíc. Zamyšlení nad procesem s estébáky Prchalem a spol. *Paměť a dějiny*, 2015, č. 1, s. 64–72. ISSN 1802-8241.
- POSPÍŠIL**, Filip. Modrá knížka neboli průkaz neschopnosti k vojenské činné službě. In **VANĚK**, Miroslav (ed.). *Ostrůvky svobody: Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu*. Praha, 2002. ISBN 978-80-200-1558-7.
- POSPÍŠIL**, Filip – **BLAŽEK**, Petr (eds.). *"Vraťte nám vlasy!": První máničky, vlasatci a hippies v komunistickém Československu*". Praha, 2010. ISBN 978-80-200-1873-1.

- RUML**, Jan. Originální videojournal – co mi uvízlo v paměti. *Paměť a dějiny*, 2015, č. 1, s. 92–94. ISSN 1802-8241.
- STÁREK**, František. Na počátku bylo slovo ... byli Hells Devils. *Paměť a dějiny*, 2011, č. 2, s. 17-27. ISSN 1802-8241.
- STÁREK**, František – KOSTÚR, Jiří - MACHOVEC, Martin (ed.). *Baráky: souostroví svobody*. Praha, 2010. ISBN 978-80-87377-19-2.
- SUK**, Jaroslav. Ustanovka. *Paměť a dějiny*, 2007, č. 1, s. 198. ISSN 1802-8241.
- SVOBODOVÁ**, Jana (ed.). *Nezávislá skupina České děti (1988-1989): Dokumenty*. Praha, 1995.
- TOMEK**, Prokop. Svazek jako historický pramen. In *Soudobé dějiny*, roč. XIII, č. 1, s. 208–214. ISSN 2336-3134.
- TOMEK**, Prokop. Prevence, profylaxe a výchova v pojetí Státní bezpečnosti. In: *Sborník Archivu bezpečnostních složek*, 5/2007. ISBN 978-80-260-3609-8.
- TŮMA**, Oldřich: Protirežimní demonstrace v Praze. In: **BLAŽEK**, Petr (ed.). *Opozice a odpor proti komunistickému režimu v Československu 1968–1989*. Praha, 2005. s. 140–157. ISBN 80-7363-007-9.
- VANĚK**, Miroslav – **URBÁŠEK**, Pavel (eds.). *Vítězové? Porážení?* Praha, 2005. I. díl Disent v období tzv. normalizace. ISBN 80-7260-140-7.
- VANĚK**, Miroslav – **MÜCKE**, Pavel – **PELIKÁNOVÁ**, Hana. *Naslouchat hlasům paměti: teoretické a praktické aspekty orální historie*. Praha, 2007. ISBN 978-80-7285-089-1.
- VANĚK**, Miroslav. *Byl to jenom rock'n'roll?: Hudební alternativa v komunistickém Československu 1956-1989*. Praha, 2010. ISBN 978-80-200-1870-0.
- VANĚK**, Miroslav – **MÜCKE**, Pavel. *Třetí strana trojúhelníku: teorie a praxe orální historie*. Praha, 2011. ISBN 978-80-87398-22-7.
- VESELÝ**, Luboš. Underground (Charty 77). In **BLAŽEK**, Petr (ed.). *Opozice a odpor proti komunistickému režimu v Československu 1968-1989*. Praha, 2005, s. 111–118. ISBN 80-7363-007-9.
- ŽÁČEK**, Pavel. *Přísně tajné: Státní bezpečnost za normalizace: Vybrané směrnice a metodické pokyny politické policie*. Praha, 2001. ISBN 80-7220-108-5.
- ŽÁČEK**, Pavel. Politická police proti mládeži: Snahy StB o kontrolu tzv. problematiky mládeže ve druhé polovině osmdesátých let. In **VANĚK**, Miroslav (ed.). *Ostrůvky svobody: Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu*. Praha, 2002, s. 273–332. ISBN 80-7220-124-7.

- ŽÁČEK**, Pavel. „Můžou přijít, jsme hotovi...“ Tzv. Lorencova skartace z prosince 1989 v dokumentech, *Památ' národa*, 2004, č. 0, s. 28-41. ISBN 80-969231-4-5.
- ŽÁČEK**, Pavel. „Ostrá zbraň“ Státní bezpečnosti. Spolupracovníci StB ve směrnicích pro agenturně operativní práci 1947-1989. In BLAŽEK, Petr (ed.). *Opozice a odpor proti komunistickému režimu v Československu 1968-1989*. Praha, 2005, s. 180–222. ISBN 80-7363-007-9.
- ŽÁČEK**, Pavel. Lorenc Alojz. In KALOUS, Jan et al. *Biografický slovník představitelů ministerstva vnitra v letech 1948–1989: Ministři a jejich náměstci*. Praha, 2009. ISBN 978-80-87211-25-0.
- ŽÁČEK**, Pavel. Administrativa písemností kontrarozvědné povahy. Jednotný evidenční, statistický a archivní systém StB po roce 1970. In: *Sborník Archivu bezpečnostních složek*, 10/2012. ISBN 978-80-260-3609-8.
- ŽÁČEK**, Pavel. Administrativa písemností kontrarozvědné povahy II. Jednotný evidenční, statistický a archivní systém StB v letech 1978–1989. In: *Sborník Archivu bezpečnostních složek*, 11/2013. ISSN 2336-1387.

Seznam zkratek

ABS	Archiv bezpečnostních složek
AFN	American Forces Network
AZ	agenturní záznam, agenturní zpráva
CO	Civilní obrana
CPZ	cela předběžného zadržení
BIS	Bezpečnostní informační služba
ČSSR	Československá socialistická republika
DI	dopravní inspektorát
FBIS	Federální bezpečnostní informační služba
FIDH	International Federation for Human Rights (Mezinárodní federace pro lidská práva)
FIS FMV	Federální informační služba federálního ministerstva vnitra
FMV	Ministerstvo vnitra ČSSR
HOS	Hnutí za občanskou svobodu
HV KSČ	hlavní výbor KSČ
KB	konspirační byt
KSČ	Komunistická strana Československa
KS SNB	krajská správa Sboru národní bezpečnosti
KTS	kandidát tajné spolupráce
MěNV	Městský národní výbor
MO VB	místní oddělení Veřejné bezpečnosti
NDR	Německá demokratická republika
NMS	Nezávislé mírové sdružení
NVÚ	nápravně výchovný ústav
OF	Občanské fórum
OO VB	obvodní oddělení Veřejné bezpečnosti
OPBH	obvodní podnik bytového hospodářství
O StB	oddělení Státní bezpečnosti
PB	propůjčený byt
PF UK	Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy
PO	prověřovaná osoba
PPU	The Plastic People of the Universe

PP VB ČSR	Pohotovostní pluk Veřejné bezpečnosti České socialistické republiky
PÚ VB ČSR	Pohotovostní útvar Veřejné bezpečnosti České socialistické republiky
PVO	preventivně-výchovná opatření
RMV	Rozkaz ministra vnitra
RSE	Rádio Svobodná Evropa
ŘP	řidičský průkaz
SEO	statisticko-evidenční odbor
SSM	Socialistický svaz mládeže
SSSR	Svaz sovětských socialistických republik
SSR	Slovenská socialistická republika
S StB	správa Státní bezpečnosti
Svazarm	Svaz pro spolupráci s armádou
TS	tajný spolupracovník
USA	The United States of America (Spojené státy americké)
ÚDV	Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu
ÚOÚD	Úřad na ochranu ústavy a demokracie federálního ministerstva vnitra
VONS	Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných
VOP	vojenská obvodová prokuratura
VŠ SNB	Vysoká škola Sboru národní bezpečnosti
VUML	Večerní univerzita marxismu-leninismu
ZO KSČ	základní organizace KSČ
ZTÚ	zpravodajsko-technické úkony

Seznam příloh

- Příloha č. 1 Společné foto před usedlostí v Nové Vísce, 1979.
(Zdroj: Soukromý archiv Františka Stárka.)
- Pohled na celou usedlost č. p. 4 v Nové Vísce.
(Zdroj: Soukromý archiv Františka Stárka.)
- Příloha č. 2 František Horáček na „baráku“ v Nové Vísce, 1979.
(Zdroj: Soukromý archiv Františka Stárka.)
- Příloha č. 3 Vlastnoruční slib spolupráce Bedřicha Lienerta s StB, 19. října 1978, Ústí nad Orlicí.
(Foto: Autor. Zdroj: ABS, f. MV-TS, arch. č. 971692 MV.)
- Příloha č. 4 Vlastnoruční slib spolupráce Františka Horáčka s StB, 21. června 1979, Hrochův Týnec.
(Zdroj: ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV.)
- Příloha č. 5 Jaroslav Mlejnek ve stodole v Nové Vísce.
(Zdroj: Soukromý archiv Františka Stárka.)
- Příloha č. 6 Vlastnoruční vyjádření Františka Horáčka k návrhu o předání k řízení do Prahy, 3. dubna 1981.
(Zdroj: ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV.)
- Příloha č. 7 Fotografie obviněných v případě „František Stárek a spol.“ (F. Stárek, I. M. Jirous, M. Hýbek, M. Frič).
(ABS, f. L 1, př. č. 2410-2419/99, bal. 6, svazky č. 5. 6.)
- Příloha č. 8 Otisky razítek zhotovených F. Stárkem (piktogramy), publikované v časopise *Vokno* č. 3.
(Zdroj: *Vokno*, 1980, č. 3.)
- Příloha č. 9 Dva výtisky časopisu *Vokno*, nalezené při domovní prohlídce u Stanislava Mecery (Slovenského povstání čp. 1054, Pardubice).
(Zdroj: ABS, f. L 1, př. č. 2410-2419/99, bal. 6, svazky č. 5. 6.)
- Příloha č. 10 Básně Milana „Fricka“ Friče uveřejněné v časopise *Vokno*.
(Zdroj: *Vokno*, 1980, č. 3.)

- Příloha č. 11 Koláž fotografií Johna Lennona zhotovená Michalem Hýbkem a uveřejněná v pátém čísle *Vokna*.
(Zdroj: *Vokno*, 1981, č. 5.)
- Příloha č. 12 Titulní strany časopisu *Vokno* č. 4 a 5.
(Zdroj: *Vokno*, 1981. č. 4, 5.)
- Příloha č. 13 Pokladní bločky za Horáčkem zakoupené oblečení a obuv.
(Zdroj: ABS, f. MV-TS, arch. č. 804883 MV.)
- Příloha č. 14 Průměrné měsíční mzdy pracovníků podle odvětví socialistického sektoru národního hospodářství v KČs (na fyzické osoby).⁵²⁶
(Zdroj: *Statistická ročenka Československé socialistické republiky*. Praha, 1989, s.207.)
- Příloha č. 15 Antonín Jílek, 1973.
(Zdroj: ABS, f. Personální spisy příslušníků a zaměstnanců, arch. č. 1295/53.)
- Příloha č. 16 René Špringer, 1971.
(Zdroj: ABS, f. Personální spisy příslušníků a zaměstnanců, arch. č. 1827/52.)
- René Špringer, nedatováno.
(Zdroj: ABS, f. Personální spisy příslušníků a zaměstnanců, arch. č. 1827/52.)
- Příloha č. 17 Výpověď Jaroslava „Slona“ Strouhala, Jiřího „Mundiho“ Zikmunda, Romana „Potkana“ Lohnického a Jiřího „Bůši“ Kaly, 6. 5. 2015, Pardubice, přepis rozhovoru.
- Příloha č. 18 Výpověď Jaroslava „Slona“ Strouhala, 4. 6. 2015, přepis telefonického (doplňujícího) rozhovoru.
- Příloha č. 19 Výpověď Františka Stárka, 3. 8. 2015, Praha, přepis rozhovoru.

⁵²⁶ Mzdy jsou počítány na pracovníky v evidenčním počtu (ve fyzických osobách) z objemu vyplacených mzdových prostředků bez ostatních osobních nákladů.

Příloha č. 1

Zleva stojící: Jaroslav „Kaťák“ Katovský, Jaroslav „Šimako“ Chnapko, Silvestra Lupertová (Později Chnápková), Marcela „Mašina“ Stárková, František „Čuňas“ Stárek, Eva „Evka Bulharka“ Terzijská, Miroslav „Skalák“ Skalický s dcerou Markétou, neznámý, Lenka Laurenčíková, Vendelín Laurenčík, Saša Hricová a Jan „Ľe“ Hric.

Zleva dole: Jana Lupertová, Jiří Kostúr, černý pes Cherry, bílý pes Don.

Příloha č. 2

Při rozhovoru v kuchyni

Ústí n. Or. dne 19. 10. 1948

7

Dohlášení

Ja, Bedřich Lenerk jsem se dobrovolně rozhodl ke spolupráci s orgány státní bezpečnosti ČSSR. K tomuto rozhodnutí mě vede to, že jsem pozval i narysly některých osob z řad mládeže, kteří dopředejí do Brandýsa.

Bylo osoby, přestože mají možnost v naší republice řádně pracovat a mít poctivě práci se vyhýbají a snaží se škodit našemu soc. zřízení, a propagují západní zvrst

řivost. K tomuto jsou vedeni i některými představiteli CH-77. Po tomto poznání jsem se rozhodl dobrovolně pomáhat orgánům státní bezpečnosti, v ochraně našeho zřízení, zejména před podnáním těchto osob.

Kavazuji se, že o všech věcech, o kterých se dozním St od orgánů Stb zachovám naprostou mlčenlivost před všemi osobami, a orgány Stb budu informovat pravdivě. Ve styku s orgány Stb budu používat krycího jména Brandýs.

Lenerk Bedřich 8
Brandýs nad Or. č. 59

Štít

Dnešně dne L. p. 21 C. 1928 jsem se dobrovolně
 přihlásil spolupracovat s orgány STB. Jako bývalý člen
 si uvědomuji, že jsem byl podřízen předem
 orgánům. Jako jsem byl pověřen i mým
 osobním životem. Dávám a uznávám, že
 jsem se dobrovolně přihlásil spolupracovat s orgány
 STB. Jako jsem byl pověřen i mým osobním životem.
 Dávám a uznávám, že jsem se dobrovolně přihlásil
 spolupracovat s orgány STB.

Karel Fiala

Václav K., p. Karel Fiala

Dr. Uher

Příloha č. 5

34.1979

Vyjádření

Ke změně mého občanského stavu a práva
a příslušenství občanství České republiky
chci být občanem a o práva občana občanského
stavu občanského práva občanského, není třeba
občanského práva, které se týká občanského práva občanského.

- když jsem si na a jít a pracovat
a řízení práva občanského (které mi občanského).

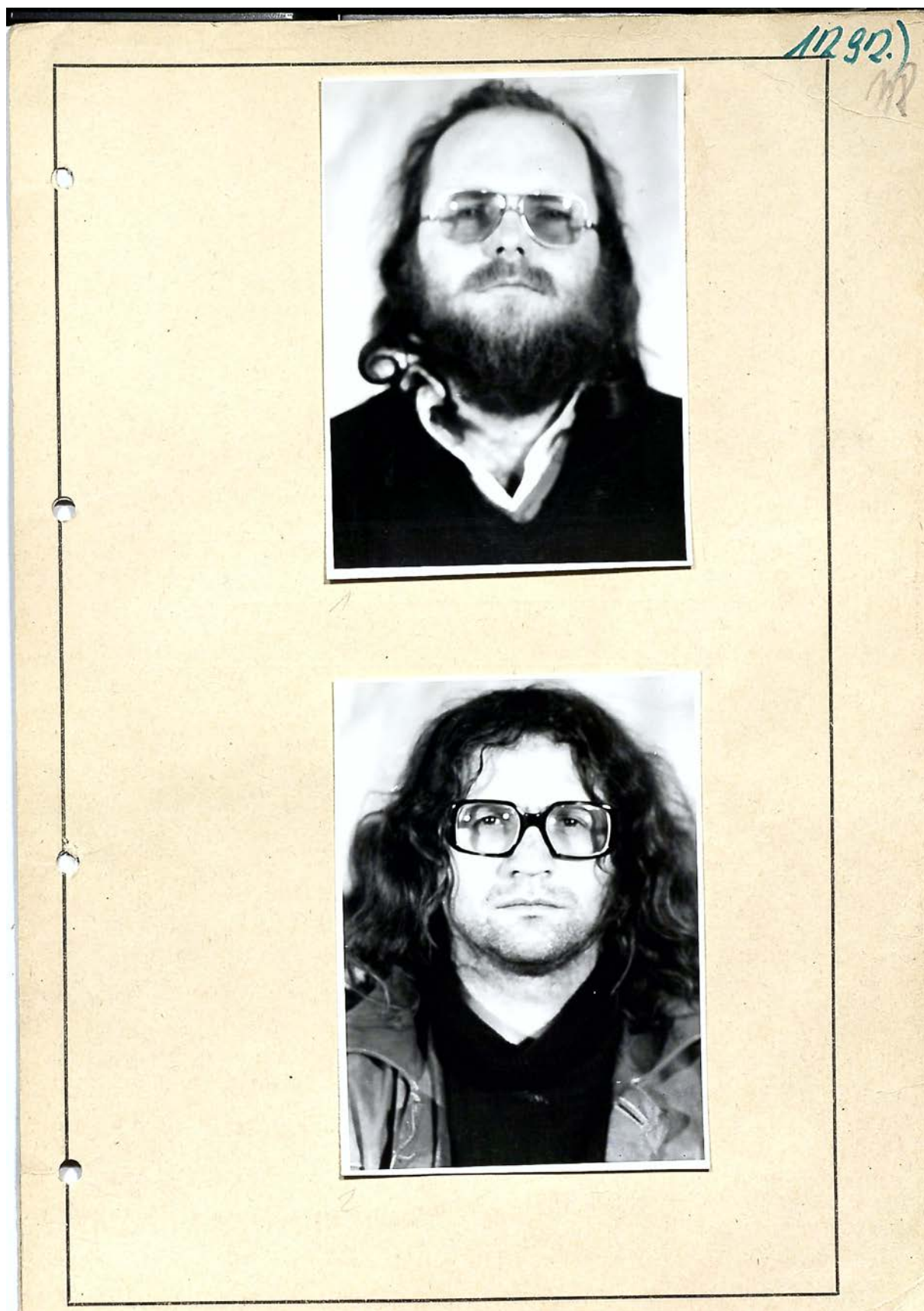
- na práci občanského práva občanského
občanského, občanského se a občanského občanského a občanského
mi občanského práva občanského a občanského občanského
a se občanského.

- navíc se občanského občanského, občanského je občanského,
je občanského, občanského a občanského občanského občanského
na občanského občanského občanského, občanského a občanského.

V případě, že a občanského občanského občanského občanského
občanského občanského občanského občanského občanského občanského
občanského občanského občanského občanského občanského občanského
občanského občanského a občanského občanského občanského
občanského občanského občanského občanského občanského.

Občan

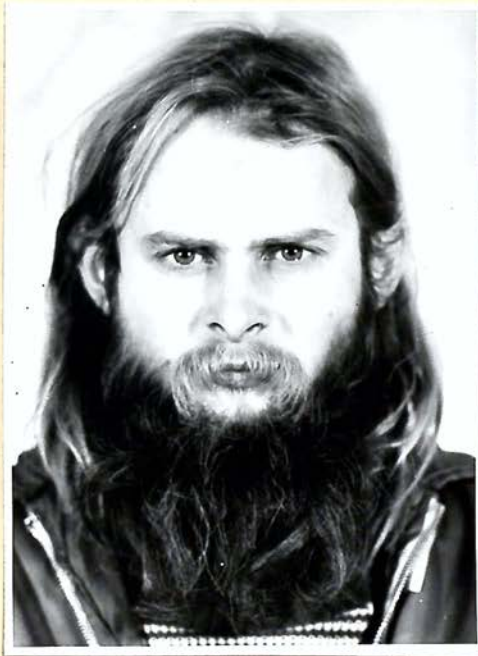
Příloha č. 7

Odshora: František Stárek, Ivan M. Jirous

11293)

111

Odshora: Michal Hýbek, Milan Frič.

Příloha č. 8

Pozor
sledovaný byt

Pozor
odposlouchávaný byt

Pozor
odposlouchávaný
telefon

Pozor
kontrolovaná
korespondence

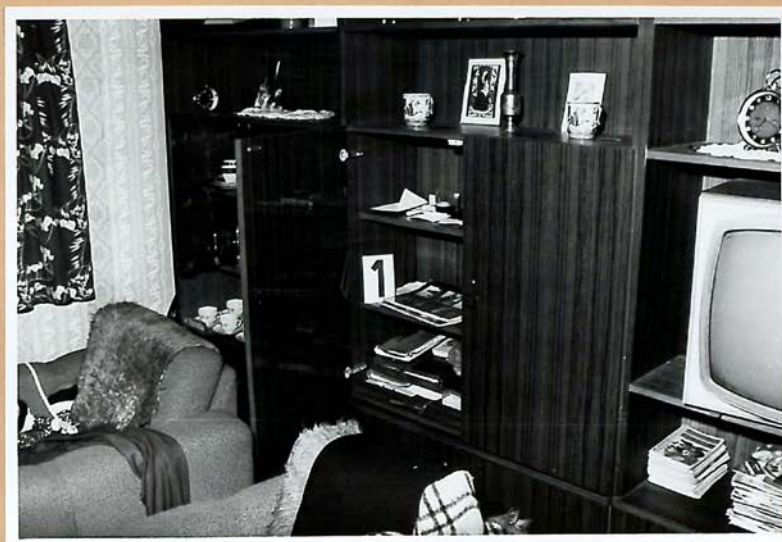
Pozor
nebezpečí častých
domevních prohlídek

Pozor
nebezpečí častých
osobních prohlídek

Příloha č. 9

1244)

1

2

FRICEK

výbor ze sbírky: Důvody

K O B Ě

Ráno když se probudím
nechce se mi zpívat
ruku strčím za trenky
přinutím se dívat

Ráno se mi nechce zpívat
drápu vyrážku na zadku
do pokoje teče světlo
vyvíjím se pozpátku

První dětské krůčky zkouším
střed těla chtěním naplněný
robě do rakve připravené
bolestně sluncem zasažený

Ve tvém strachem dehydrovaným mozku
otupění kterým se přikrýváš
vše nové zranuje
uklidňuje tě každá hloupost vyřčená pro
v nejmenších problémech se odrážíš
celou svou ubohostí
tvá mrtvá nechť přemýšlet
strach o hnušnou tělesnou schránku
upír jenž neprávem saje z radosti
přetvářka v každém projevu tvého žití
i u proání
i u štourání v nose
polovičatoctví by tě vynášela do vesmíru
ve tvých očích nakreslených na sklu
vyděšený když tě potká náhoda
žereš hovna po sobě podobných
ve tvém mozku
a v ostatních palicích

Uplně blbej za svítání
uplně blbej k obědu
uplně blbej k večeři
uplně blbej v noci

pomoh bych ti ty prveku
jenže seš nakažlivej

K A L E N D Á Ř

Červen za kamna vlezem
červenec ještě tam budem
sněhem polité třem
půjdem

Červenec do bláznovce půjdem
srpen ještě tam budem
z nemocných rtanů
nevyřčená slova
vyjmem

Červen za kamna vlezem
květen ještě tam budem
o svojí smrti
na černý papír
napíšem

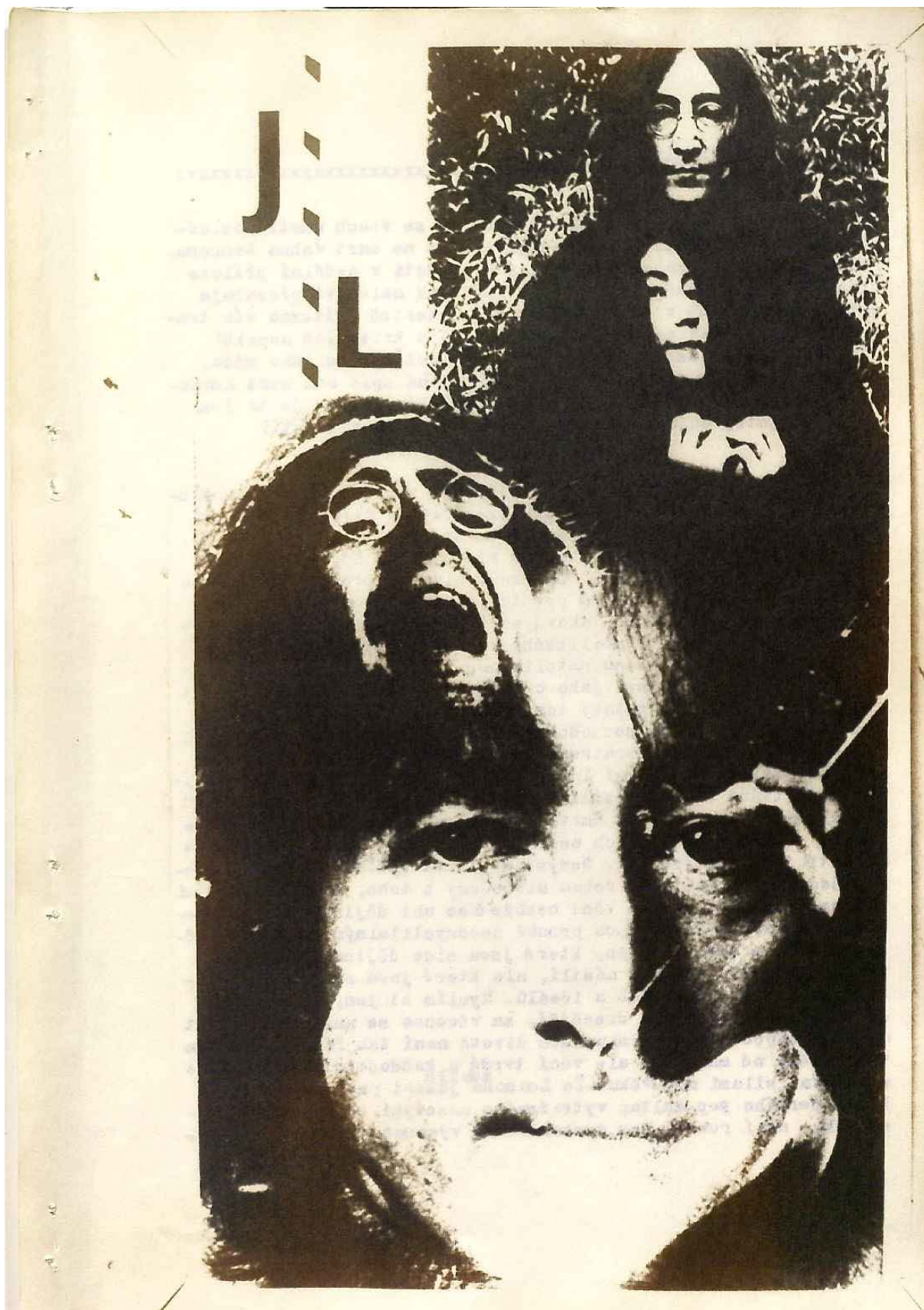
V
Y
P
I
J
P I V O
P
Y
J
E
M

Uplně blbej za svítání
uplně blbej k obědu
uplně blbej k večeři
uplně blbej v noci

utopím tě v prázdnotě
aspoň poznáš že existuje

Uplně blbej za svítání
uplně blbej k obědu uplně blbej k
uplně blbej v noci večeři

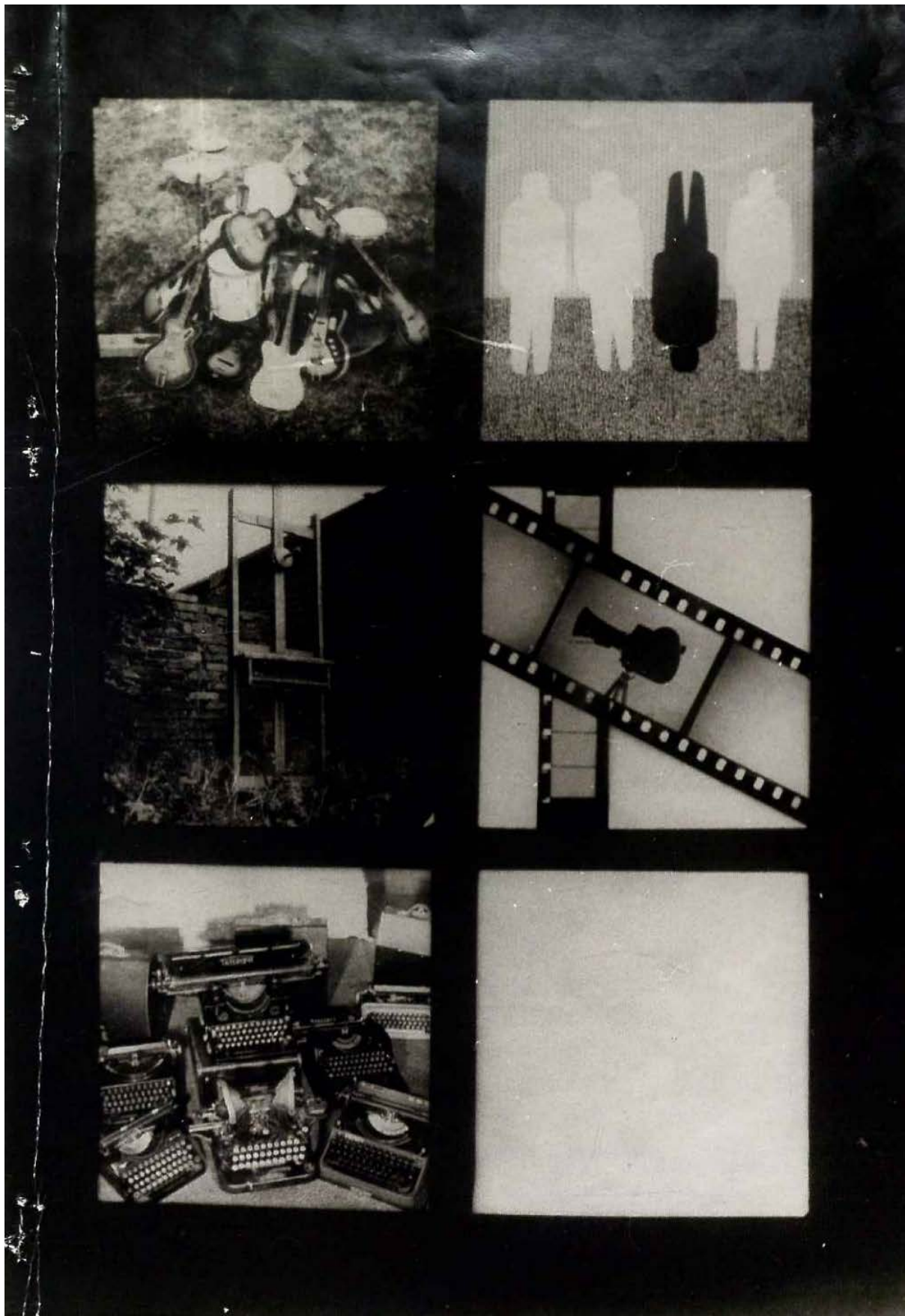
ve své kované nenávisti
se pončíš až na dno pocitů

Příloha č. 12

Koláž umístěná ve čtvrtém rámečku (autor: F. Stárek, foto: M. Hýbek).

Koláž umístěná v pátém rámečku (autor: M. Hýbek, foto: M. Hýbek).

108

KS SNB, správa Státní bezpečnosti Hradec Králové

II. odbor , 2. oddělení

Dne 16.10.1980

Z á z n a m

Dnešního dne předal TS AKORD Č, sv. 17821 na pravidelné schůzce pokladní bločky od obleční které si dosud zakoupil za odměnu 1,000,-Kčs, kterou obdržel 11.9.1980.

Kčs
2373936 350 Kč
TEXTIL PARDUBICE

Svetr modrý -
HDR -

Svetr zelený

18IX-0155 +0 240.00 *

OBV
POKLA
11IX8244 +0 110.00 *

Ponožky

Boty - botusky

Příloha č. 14

Odvětví	1980	1984	1985	1986	1987	1988
ČSSR						
Socialistický sektor národního hospodářství (vč. JZD) celkem	2 656	2 875	2 920	2 964	3 026	3 095
Socialistický sektor národního hospodářství (bez JZD) celkem	2 650	2 858	2 901	2 944	3005	3 070
Odvětví hmotné výroby (zemědělství, lesnictví, vodní hospodářství, průmysl, stavební výroba, geologická činnost, projektová činnost, doprava, spoje, vnitřní obchod, zahraniční obchod, materiálně technické zásobování, nákup zemědělských výrobků, vydavatelské činnosti a ostatní činnosti výrobní povahy)	2 708	2 945	2 990	3 036	3 095	3 163
Nevýrobní odvětví (doprava, spoje, věda, výzkum a vývoj, bytové hospodářství, ubytovací služby, služby cestovnímu ruchu, komunální služby, školství, kultura, zdravotnictví, sociální péče, obchodní a technické služby, peněžnictví, pojišťovnictví, správa, soudnictví, prokuratura, arbitráž, činnost společenských organizací a ostatní činnosti)	2 477	2 607	2 652	2 686	2 755	2 817
Průměrná měsíční srovnatelná odměna (přepočtená na hrubou) pracovníků v JZD ⁵²⁷	2 728	3 072	3 147	3 203	3 271	3 390

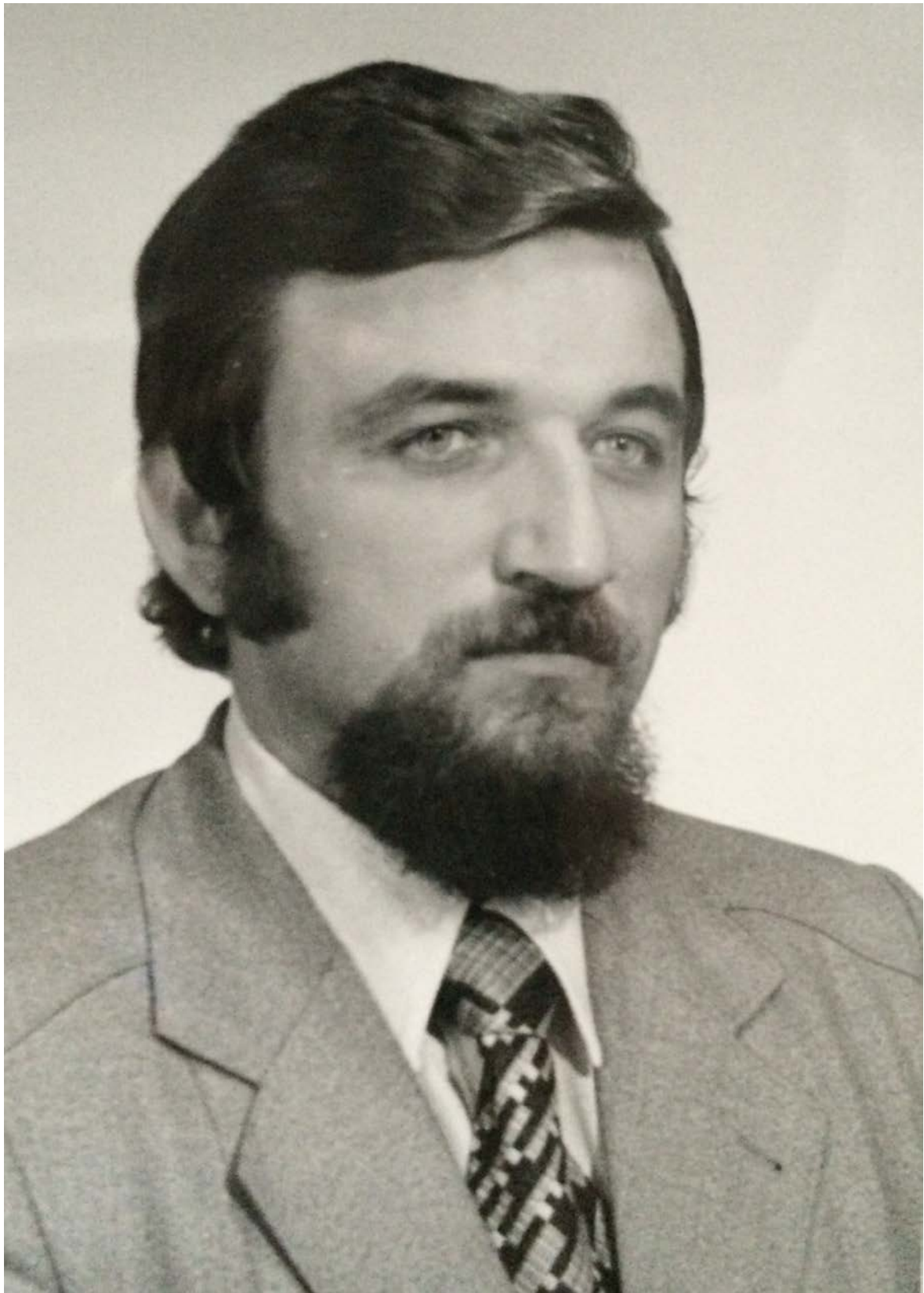
⁵²⁷ Počítána tak, že čisté odměny družstevníků byly zvýšeny do r.1985 o částku odpovídající daně ze mzdy podle daňových tabulek a od r. 1986 o příspěvky JZD na sociální zabezpečení družstevníků; při použití nového způsobu výpočtu činila v r. 1985 3164 Kčs.

Příloha č. 15

Příloha č. 16

Příloha č. 17

Jan Makovička: Mě by asi nejvíc zajímalo, kdy a jak jste se poprvé dostali na Novou Vísku?

Jaroslav „Slon“ Strouhal: Začali jsme se scházet tak nějak od roku 1975, to jsme normálně chodili do hospod, jezdili jsme na nějaký zábavy a znali jsme nějaký „máničky“. Jezdili jsme do Olomouce. Vlastně jsme ani s takovým pravým undergroundem neměli nic společného, takovej ten pravej underground to byli lidi v Praze, kolem Karáska [Svatopluk Karásek], kolem Platiků [The Plastic People of the Universe], kolem Charlieho Soukupa [Karel „Charlie“ Soukup], kolem „Skaláka“ [Miroslav „Skalák“ Skalický], kolem Umělý hmoty. My jsme byli relativně mladý, to byli lidi, který proti nám byli starší třeba i o deset let. Takže my jsme k tomu čuchali pomalinku, k tomu undergroundu. Začali jsme jezdit až, já nevím, jestli sedmdesát osm nebo sedmdesát devět. Vid' „Mundi“?

Jiří „Mundi“ Zikmund: Já bych řekl sedmdesát osm, myslím.

JS: Že jo, ale za těmahle lidma, když jsme byli na Vísce u „Skaláka“, to mohl být už sedmdesát devátý.

JM: Já myslím, že jste tam byli i v sedmdesátém devátém.

JZ: Ne, to nemohlo, protože já jsem šel v dubnu sedmdesát devět na vojnu.

JS: No jo, máš pravdu, takže v sedmdesátém osmém. Ano, já jsem šel v sedmdesátém devátém na podzim, a to vy už jste tady nikdo nebyli. Je to pravda, v sedmdesátém osmém.

JM: Mě by zajímala právě konkrétní akce na Nový Vísce, to bylo v sedmdesátém osmém.

JS: To jsme jeli spolu [„Slon“, „Mundi“, „Potkan“]. To jsem myslím řídil tvoje auto, že jo?

JZ: Ne, to si neřídil moje auto.

JS: Jo, to sem seděl vedle tebe.

JZ: Seděl si vedle mě, zastavili nás policajti a byla tma, já jsem nemohl najít řidičák a říkám, mám to v kastlíku, a ty si v tom kastlíku furt hledal. A my jsme nechtěli svítit, protože mám takovej dojem, že jsme nechtěli, aby viděli, kdo v tom autě je.

JS: My jsme vezli Horáčka?

JZ: No, vezli. A ty si říkal, já to nemůžu najít, seru na to, šáhnul si do kapsy, a vytáhnul svůj řidičák. Podal jsi mi ho, já jsem ho podal jim, koukli na mě baterkou, koukli do toho řidičáku, a dobrý.

JS: Jojo, nějak takhle to bylo, já už si to přesně nepamatuju, ale nějak tak to bylo.

JZ: Jako řidič nezapomenu, že jsem jim předložil úplně cizí papíry.

JS: No, a na tý Vísce. Já si pamatuju, já jsem byl vždycky přes to žrádlo, a byl jsem fascinovanej, že se tam vařil v kotli guláš, loupali jsme cibuli, vařili v tom kotli. To byl kotel normálně vevnitř, v koupelně, prádelák, v tom se ohřívala voda. Babička ho měla na chalupě. Taky se tam ohřívala voda na koupání nebo se v tom vyvářelo prádlo. Nebo když byla zabijačka, tak se v tom vařil ovar.

Jiří „Bůša“ Kala: Brutar. Nebyl to brutar?

JS: To byl brutar, ale velkej a byl zazděnej. Byl v koupelně, víš. To nebyl ten přenosnej, to mohlo mít normálně, třeba plácnu, na sto litrů vody nebo na sedmdesát určitě a v tom se vařil guláš. Já si ten guláš dal třikrát. Byl strašně dobrej. Hele, a tam bylo možná tak dvě stě lidí.

JZ: Cože?

JS: Hodně, to bylo mraky lidí, já už dnes ani nevím kdo všechno. „Mundi“ je s těma lidma furt ve styku, ale já už ani nevím, kdo tam hrál, jestli Umělá hmota?

JZ: Já už taky vůbec nevím.

JS: Vazelína band, možná tyhle. Plastici tam určitě nebyli, ty byli zavřený nebo něco.

JZ: Já si pamatuju, že nás tam jednou zvali na silvestra.

JM: To byl ten silvestr sedmdesát osm/sedmdesát devět?

JZ: To teď nevím, ale vím, že nás zvali na silvestra. My jsme tam vůbec nejeli, pamatuješ? Byli jsme na nádraží a v podstatě až na nádraží jsme se všichni scházeli. My jsme tam nejeli a jedinej, kdo tam nakonec jel, byl „Slavča“ [Jaromír Slavík] s někým.

Roman „Potkan“ Lohnický: Jim [František Horáček], Jim tam jel taky.

JM: Jim tam byl určitě.

RL: Jsme si říkali, že nás nikdo nepozval.

JZ: Oni nás pozvali.

JS: A kdo jsme tam předtím jeli na tu Vísku? Ty si tam byl taky „Potkane“?

RL: Jo, to jsme tam loupali tu cibuli.

JS: Takže to jsme tam byli my tři a Jim, nebo nás bylo pět? „Lapák“ [Vladimír „Lapák“ Poláček] taky? „Lapák“ asi taky.

RL: My jsme vezli sud, myslím.

JZ: Sud ne.

JS: Ne, ne.

JZ: Tam vždycky bylo nějaký pivo.

JS: Víš co, on měl stovku, škodovku stovku, to má takovejhle kufr. Já ani nevím, vešla se tam vůbec ta „Jimova“ harmonika do kufru?

JZ: Ta se vešla.

JS: Akorát na harmoniku a nějaký spacák. Víš co, my mu říkáme „Jim“, protože v tom, co ho znám já, já jsem šel až teda v sedmdesátém devátém na podzim na vojnu. Mě bylo dvacet a půl roku a já teprve rukoval se Standou Mecerovým [Stanislav Mecera], a pak jsem se vrátil, měl jsem nějaký problémy na vojně, tak jsem se vrátil už za rok, pak jsem šel znova na vojnu a vlastně jsem se s klukama potom nestýkal, no takže já nevím, jak to bylo dál potom. No, abych dokončil myšlenku, pro mě je to furt „Jim“, a pak jsem se někdy, nevím, kdy on šel potom do Prahy, asi po tom co jsme s klukama odešli, i „Mundi“ šel na vojnu, já taky, tak on se odstěhoval. Nebo byl v Praze. Tam víceméně u někoho přespával a tady ani nebyl. Pak jsem se vrátil a vy jste se scházeli u těch Kohoutků [Penzion a Restaurace U Kohoutků, Pardubice], že jo? Potom v osmdesátých letech. Ale už nevím, jestli už v té době se mu říkalo „Čert“.

JZ: Ne, vole.

JS: Že ne, to až někdy po osmdesátým devátým.

JZ: Až v Praze, a byl nasranej.

JS: V Praze mu dali přezdívku a byl nasranej, rozhodně. A proto já to slovo „Čert“ nepoužívám, ani ty policajti ho nemohli mít vedenýho v té době jako „Čert“.

JM: Ne, to neměli.

JS: No, v Praze mu tak asi začali říkat.

JZ: Tam byla ta věc, jak my jsme se dostali vůbec k těm lidem, že jo, jak jsme se dostali k Petrušce Šustrový.

JS: Tam jsme spali.

JZ: Jezdili jsme k Petrušce Šustrový.

RL: „Lapák“ to zařídil přeci.

JZ: Kde ještě tenkrát bydlel Jarda Kukulů [Jaroslav Kukul], kterej byl pak po smrti, hrál s dégěčkama [DG 307], tak jsme tam začali jezdit.

JS: Vždyť jsme spali u Němců. Oni tam seděli, teď my mladý tam. A vedly ty filozofický debaty. Já ani nevím, co za lidi tam bylo. Možná že tam byl i Havel [Václav Havel], ale to asi ne.

JZ: To asi ne.

JS: Ale různý intelektuálové.

RL: Ale Mejla [Milan „Mejla“ Hlavsa] tam byl, ne?

JS: Možná jo, on tam u nich bydlel, že jo?

JZ: Pamatuješ, ty si byl v Plzni taky? V Plzni jsme byli tenkrát za Václavem Malým.

JS: Dneska, když někomu řekneš, že jsi byl v Plzni u Vaška Malého, tak si říká, co si to zase vypráví za pohádky. To nejsou pohádky, prostě jsou tady lidi, který jsou svědci a bylo nás tam víc, co jsme tenkrát u Vaška Malého spali. U „Charlieho“ Soukupa jsme byli na baráku.

JZ: Tam to vlastně začalo.

JS: Já nevím, co bylo dřív kluci. Jestli byla první Víška nebo byla první Plzeň u Vaška Malého. Bylo toho hodně, mraky let.

JZ: Já si myslím, že když jsme odešli potom do prdele, jako myslím na vojnu. „Lapák“, všichni jsme byli, akorát „Bůža“, ten šel až potom, kdy já jsem narukoval po druhý, do Znojma, v osmdesátým.

JM: Promiň, že tě přerušuju, ale zajímaly by mě konkrétní jména. Můžete mi říct něco podrobnějšího o Stanislavovi Mecerovi?

JS: No, ten rukoval se mnou na vojnu. Standa, „Jezevec“ se mu říkalo, přezdívkou. Nevím jak je vedenej. On je taky vedenej u StB nebo co?

JM: Ne není. Spíš jestli Vám něco říká, když byl proces v osmdesátým druhým s lidma kolem Vokna?

JS: No, tak to já už jsem byl mimo, já byl ještě na vojně. Byl jsem ve Znojmě a přišel jsem v osmdesátým druhým, v červenci ze Znojma. To bydlel Standa ještě u Kohoutků. To se musíš zeptat tady. O Standovi ti můžu říct, já jsem se s ním kamarádil od patnácti let a znal jsem ho už v šestý třídě, když jsme spolu chodili na základní školu. My jsme byli taková silná čtyřka, ale ti potom nepokračovali, nějaký Martin Diblinků, Jim Pecina, ten měl taky přezdívku „Jim“, ale byl to Pecina, Standa Mecerů a já. Začali jsme jezdit na zábavy, na bigbít, pak se z toho pomalinku vylouplo, že vlastně i na těch bigbítech jsme vlastně inklinovali spíš k takovejším rockerům než k těm lidem, který jezděj na diskotéku a choděj na kafička. My jsme měli blíž k takovejším lidem a postupně to přerostlo až k těm máničkám. No, a jezdili jsme i dál, už nám nestačili okolní vesnice, kde se hrál nějaký bigbít, ale jezdili jsme do Dobrušky za máničkami nebo za vlasatcema. Ale furt jsme nevěděli, nějaký underground. Nám bylo nějakých šestnáct, sedmnáct, pořád jsme to nekoumali, jenom jsme věděli, že nemáme rádi komunisty, protože tady není svoboda, protože si tady nemůžeš dělat, co tě baví, nejsou tady kapely, který máme rádi. To bylo strašný v tom sedmdesátým čtvrtým. No, celý sedmdesátý léta tady byla normalizace, hnus všech hnusů.

JM: Jezdili jste někdy do Skalice? Jak tam měl barák „Hurvínek“ [Miroslav „Hurvínek“ Polák]?

JS: „Hurvínek“, to byl náš velkej kamarád. Jasně že jo.

RL: To byl barák kousek od Horáčka.

JM: Ohledně výběru toho baráku, to měl údajně pro „Hurvínka“ zprostředkovat „Jim“ nebo jeho rodiče.

JZ: Ty si říkal, že to měli zprostředkovat „Jimovi“ rodiče?

JM: Jako tomu Fričovi [Milan „Fricek“ Frič] a nebo „Hurvínkovi“.

JZ: „Fricek“ ten měl barák na Podháji u Turnova, tam jsme byli na silvestra.

JS: U „Fricka“ jsme byli, toho jsem měl rád.

JM: No, to byl právě ten silvestr, kdy byl Jim na Nový Víšce. A pak, myslím, že nějaká část té vaší skupiny jela právě k Fričovi do Podháji.

JS: To jsme byli u „Fricka“, tam jsme byli.

JZ: To byl ten rok, jak bylo večer strašný teplo a ráno jsme se probudili a byl sníh.

JS: Přesně.

JZ: To byl přelom sedmdesát osm, sedmdesát devět.

JS: To nejezdily vlaky, to byla strašná kalamita.

JZ: Já vím, že jsem si na silvestra vyjel v tričku a ráno bylo třeba dvacet pod nulou.

JS: A co ten Mecera? Na toho ses ptal? Co si chtěl o něm vědět?

JM: Já jsem chtěl v podstatě vědět nějaké informace o jeho osobě, protože je nemám. Zajímám se o něho, protože když byl proces okolo *Vokna*, kde byl Frič [Milan Frič], Hýbek [Michal Hýbek], Stárek [František Stárek], tak on vypovídal jako svědek. A on se během vyšetřování zmínil, že tehdy bydlel společně s Horáčkem, a že „Jimovi“ vozil Stárek *Vokno*. A pak se k tomu musel později „Jim“ vyjádřit.

JZ: Já jsem měl *Vokno* od Standy [Mecery]. Jako to byly takový doby, kdy nikdo nic moc neříkal, co nemusel. Já jsem ho měl od Standy a nezajímalo mě, od koho ho měl on. Čím míň člověk věděl, tím to bylo lepší.

JS: To Standa měl ten byt za téma Kohoutkovejma?

JZ a RL: No to jo.

JS: A tak možná nějakou dobu s nim, nebo u něj bydlel „Jim“, ale to měl Standa už rodinu, že jo. On se blázen ženil někdy v sedmnácti, ty vole, to si bral tu Janu. Na svatbě jsem mu byl. To byla možná poslední svatba nahoře na Kuňce [Kunětická hora] v hospodě, někdy v sedmdesátým šestým nebo sedmým. On je osmapadesátej ročník nebo sedmapadesátej dokonce. Je starší než my, my jsme všechno padesátej devátej. Standa Mecerů je starší. No, jestli on nepropadl ve škole. On je takovej, no, potom byl divnej. A dneska už ani nechodí mezi lidi, vid'. Vůbec nikam nechodí. Předloni tady byl na chvíli.

JZ: A já mu říkám, Stando, kam chodíš? Nikam. Co děláš? Sedím doma a hulím.

JS: Ten má vyhulenej mozek z trávy. Jestli někam chodí do práce nebo něco, já nevím. Dělal dlouho na poště, to vím, ale jestli tam ještě dělá? Ale ten asi nemůže dělat, ten je tak vyhulenej. Furt zhulenej, od rána do večera. No, byl jsem z něj takovej zděšenej, když jsem ho viděl, to je dva roky. Takže to je možný, že vlastně ke Standovi to *Vokno* vozil „Jim“ z Prahy.

RL: Já si myslím, že to vozil „Čuňas“.

JS: No a „Čuňas“ sem jezdil? A jezdil přímo k Mecerovi?

RL: Já si myslím, že se zastavoval spíš u Ingra [Zdeněk Ingr].

[Smích – „Slon“, „Mundi“, „Potkan“, „Bůža“]

JS: To ještě nevěděl... A Ingr, toho tam máš Honzo?

JM: Asi ne.

RL: To je dost divný.

JS: To je největší estébák, kterej tady byl.

JM: Tak to jo, to je ten malíř.

JS: No, Zdeněk Ingr. To je malíř, kterej byl šéf prověrek. My jsme ho všichni milovali, ty vole. To je taky starší generace, on byl spíš takovej beatník, byl z toho starýho města z Pardubic.

RL: My jsme mu dávali všechny ty podpisy, všechny ty archy jsme dávali Ingrovi.

JM: Na toho se svazek nedochoval.

JS: On to dál vozil do Prahy, údajně.

JZ: Do Bartolomějský [smích].

JS: On to vozil Jílkovi [Antonín Jílek – důstojník StB, Horáčkův „řídící orgán“].

JM: Ten byl ale z Hradce [Hradec Králové].

JS: Ten byl možná z Hradce, ale vyslychali tady Na spravedlnosti [Pardubice]. Tady měli svoje kanceláře, tak přijeli asi sem, když mě tady vyslychali. Nebyl sám, jich bylo víc, ale hráli tu klasiku: hodnej a zlej. Jílek dělal hodnýho, dal mi cigáro, tak jsem si dvakrát potáhl, najednou ze strany přiběhl další, a ten mi dal lepáka. Cigáro letělo, já spadl ze židle, to byli sráčové. Osm hodin jsem tam byl. To jsme tam asi byli všichni. A někdo se holt posral a někdo ne. Já to dneska nikomu za vinu nedávám.

JM: Mě ani nejde o to, abych hledal, kde je nějaká vina. Ale chtěl jsem porovnat rádooby ty oficiální prameny s tím, co vy si pamatujete. Stýkáte se s „Jimem“ i teď?

JS: Stýkáme, ano. Stýkáme, a já se ztotožňuju, a myslím si, že tady kluci všichni. Protože podle mě největší guru undergroundu byl „Magor“ [Ivan Martin Jirous]. Na něj nikdo neměl. Jestliže „Magor“ řekne, víceméně že mu, já nevím, jak bych to řekl svýma slovy.

JK: Jako že ho potrestal Bůh.

JS: Tím, že dneska má ženu, která je notorička, on se stará o její postižený děti, vydělává peníze tím, že je spousta lidí, kteří si ho rádi chtěj poslechnout. Tak jede na koncert, dostane peníze. On do práce nebude chodit. Takže si furt musí vydělávat harmonikou a já se s tím ztotožňuju. Protože ty lidi, který dneska řeknou, to byl estébák, to byl donašeč, a já říkám, blbecci, zaprvé, nebyli padesátý léta, nikdo nešel na popravu a jestli monitorovali, kdo kde

hraje, jak kdo s kým kamarádí a kdo kam patří. A že se někdo posral, když tam dostal přes držku a podepsal spolupráci. Dneska ho za to odsuzovat?

JM: Tam jde spíš o to, že třeba Hýbek, který byl odsouzený v procesu s *Voknem*, byl odsouzený čistě na základě udání od „Jima Čerta“.

JS: No, asi jo. To je těžký tohle, Možná to tak je, ale...

JZ: Říkal to „Čuňas“, aspoň v tom dokumentu [Fenomén Underground] to říká „Čuňas“.

JS: Pro mě je větší charakter... Podívej se, „Čuňas“ dneska dělá seriály, Fenomén Underground, bere třicet tisíc důchod za to, že byl pár roků u Ministerstva vnitra. A pak přijede do Šonova za Standou, za „Gumou“ [Stanislav „Guma“ Pitaš], za velkým chartistou, ten si toho taky zažil hodně, kterej to tam všechno pořádá, kdyby neměl sponzory, tak tam žádnou kapelu nepozve. Co tam udělal za parádní akce v dnešní době a před pár lety. A Stárek se chová jak, vole, ministr vnitra, přijede, že nebude platit nic, rozumíš, chová se jak...

JZ: Jardo, jde o to, že na tu akci přijde sto padesát lidí, z těch sto padesáti lidí má několik hluboko do kapsy, a to hodně hluboko. Vstupný je třeba pětikilo, když tam je fest'ák třeba na celý den. A ty lidi si to pětikilo prostě našetřej, zaplatí to. A on, kterej má, jak říká Jarda třicet litrů důchodu, přijede, a pět set? Jste se posrali, ne?

JS: Chová se prostě jak „Čuňas“. To je špatný.

JZ: Hrozný. Jako já mu neberu, to co si zažil za bolševika. Nebo když mluví, má to hlavu a patu. Ale občas si myslím, že je potřeba se na to podívat z druhé strany.

JS: Má takový zbohatlický chování. No nevím, mně se to moc nelíbí.

JZ: To by mohlo říct devadesát procent lidí, co tam přijede, já nebudu platit.

JZ: Teď si vem toho „Jima“, kterej je, ať je jaký je. Sedí doma a má doma na návštěvě „Magora“ a Krejcara [Libor Krejcar], s kterým má jeho mladá manželka postižený děti, o který on se stará. A oni tam k němu chodí normálně chlastat. Já jsem tam byl, a říkám, ty vole, tady jsou nějaký šutry. Měl po pokoji spoustu šutrů. A „Jim“ říká, to vždycky přinese „Magor“. Když se vožere, tak zazvoní a drží balvan. My ho nesmíme vyhodit [kámen], on to pozná, když přijde. Já bych ho s tím vyhodil. A teď si vem, mně by se to třeba nelíbilo.

RL: A teď si vem, že Jima všichni odsoudili.

JM: Právě že je to takový napůl.

JS: Je to napůl. Asi bych to tak taky viděl. My jsme ho tady měli [v restauraci U Starýho Slona v Pardubicích]. Kdy to bylo, na máničky? Dva nebo tři roky to je. Teď nebudu brát, že tady byl teďka. Teď jsme ho tady měli, udělal jsem takovou zábavu na Valentýna, tak jsme ho tady měli. Ale před dvěma rokama tady byl na máničkách? Nebo tři? Tři, tři roky.

JZ: To já nevím, ber to tak, jako kdyby ses s někým kamarádil, v šestnácti, sedmnácti letech.

JS: Prožil s ním mládí, všechno.

JZ: On měl v podstatě hodně tolerantní rodiče. Byli jsme tam na zabíjačce. Když si uvědomím, co jsme na tom baráku dělali za bordel. Mě osobně by naši vyrazili. No, já nevím, ty vazby tam jsou. Já se na to dívám jinak. Víím, že to není dobrý, že někdo za to šel sedět, není to dobrý.

JM: Tam je základní rozdíl v tom, že většina těch lidí, když o něčem vypovídala, tak to byly věci, který nikomu nemohly ublížit.

JS: Já si to myslím taky, jestli tomu Hýskýmu, Hýský se jmenoval? Co umřel potom v tom kriminálu?

JM: To nevím.

JS: No, ty jsi zmínil to jméno. Kdo šel sedět.

JM: Hýbek.

JS: Hýbek?

JM: Jo, Hýbek.

JS: A neumřel on v tom kriminálu?

JM: Ne, ne. Toho zavřeli a pak ho vyhodili z vejšky, ze školy. Oni v podstatě na základě Jimovy činnosti zavřeli i Friče.

JS: „Fricka“?

JM: Jo.

JZ: Oni zavřeli na základě „Jimový“ výpovědi „Fricka“? „Fricek“ seděl x krát, ne jen jednou. A já vím, že jednou seděl údajně za znásilnění.

JS: „Fricek“?

JZ: „Fricek“. A teď jde o to, jestli to na něj někdo ušil a nebo jestli to byla pravda. Já nevím. Já jsem tohle nikdy neřešil.

JM: To je zase asi jiný případ. Já se bavím o tom procesu s *Voknem*. Kde on v podstatě s tím *Voknem* neměl vůbec nic společného. Akorát že tam vyšly nějaké jeho básničky. Pravděpodobně na základě toho, že Jim ho líčil jako hlavní postavu východočeského undergroundu, tak ho do toho procesu připojili k ostatním.

JZ: Já ti to teda řeknu jinak. „Jima“ třeba x lidí nemá rádo pro úplně jiný věci, než kvůli tomuhle. „Jima“ nemá rádo hodně lidí, protože když u nich bydlel, tak jim ukradl knížky, respektive si je půjčil.

JS: A už je nevrátil.

JZ: A já znám minimálně tři lidi, který ti řeknou, já na něj seru, mě vůbec nezajímá, jestli udával nebo neudával. Ale mně ukradl knížky a to byly v té době prostě trezorový knížky, který když ty lidi měly doma, tak je pomalu chovaly jako svátost. On šel, půjčil si jí, a potom měl tu drzost říct, že si to nepůjčil.

JS: To je přesně ono, to máš pravdu. A já jsem takový lidi neměl rád. Ale už jsem na to zapomněl. Já měl od Kerouaca „*Na cestě*“, když jsem ho měl, když už jsem ho sehnal, a to byla bible pro mě, a když jsem ho někomu půjčil, ty vole, a rok jsem ho z něj dostával, abych ho dostal zpátky.

RL: On kradl Hrabala.

JM: Vzpomenete si na něco dalšího ohledně Zdeňka Ingra.

JS: No jo, já jsem ho měl rád. Já jsem od něj chtěl vždycky nějaký obrázky, možná jsem něco měl, potom něco brácha, on dělal výzdobu nad „Téčkem“.

JM: Co bylo „Téčko“?

JZ: „Žába“ [Penzion a restaurace Zelená Žába].

JS: „Téčko“, to je dneska „Žába“. „Téčko“ byl Tatran. A v zadu přes dvůr byla vinárna. Prostě my jsme ho brali jako malíře. Byl to normálně starší chlap, já nevím jaký on je ročník, ale klidně může být o osm roků starší než my. To klidně, on může být narozený někde padesát jedna.

RL: A hlavně, když se dělaly ty podpisovky, tak se to nosilo všechno Ingrovi.

JM: Jiří Lacina, říká Vám to něco?

JS: Lacina? Takovýhle lidi, to byli takový beatníci. To byli intelektuálové, takový bohémové, a tyhle chodili k Čápovi. A k tomu Čápovi chodili i nějaký máničky, který třeba jezdily jenom tady po zábavách a nikam dál se nedostaly. Takový jakoby hippies v uvozovkách. Pak tam chodili kriminálníci, lidi, který byli rváči a měli odsezených několik roků v kriminále, ale zase chodili k Čápům, a měli tyhle lidi rádi. I když to byli kriminálníci, tak je měli rádi. A do toho jsme přišli my, ročník padesát devět.

JK: Mladá krev.

JS: Někdo nás měl rád, někdo nás přijmul, a řekl nám, že jsme čápata. My jsme byli taková poslední generace, která tam přišla.

RL: Ze začátku nás neměli rádi.

JS: Neměli nás rádi.

RL: „Zappa“ [Jan Filip], když tam přišel s tou bandou.

JS: „Zappa“ byl „riegrovec“, že jo. Ale třeba Fredák Bartošků, ten k nám měl blíž věkově. No, a ten nás bral brzy. Špalek, kterej teď nedávno umřel.

RL: Nejvíc nás nesnášel Hlava.

JS: Hlava, to byl kriminálník. „Dědek“ [Zdeněk Starý] od něj dostal přes držku. A dneska je po mrtvičce a je krotkej. Ale Špalek, když jsme otevřeli dveře a přišli, on už měl v sobě, já nevím kolik piv. „Co vy čičači tady děláte?“. Oni nám říkali čičači, mysleli si, že čicháme toluen nebo co.

JZ: Tak někdo to zkusil [smích].

JS: Tak každéj to zkusil, na chvíli. Ale, no nic.

RL: Protože nebyla marihuana.

JS: Nakonec jsme se tam i prosadili, ale v tý době nás Ingr a tyhle ty starší, jakoby pozůstalci beatníků, když jim tak budu říkat, tak ty nás ignorovali úplně. Ale pak najednou před rokem sedmdesát osm se Čáp zavřel, posledního srpna.

JM: Tak jste začali chodit do Tatranu?

JS: Začalo se chodit do Tatranu. Tam už byla zase jiná partička. Teďka zase od Riegrů. A tak nějak se to prolínalo. Ingr už nechodil, ten chodil do „Těčka“ do vinárny. Málokdy, ani si nemyslím, že do hospody, do Tatranu, jako do tý pivnice nepřišel.

RL: Ale říká se o něm, že chodil ke Kohoutkům.

JS: Potom, jak už jste chodili ke Kohoutkům, ty osmdesátá léta, to můžete mluvit vy. Já jsem už mezi vás nechodil. A tak to já nevím. A tam právě, já si myslím, on začal chodit. A najednou zjistil, aha, já už nemám s kým zas tak moc kamarádit a já musím už s těma mladýma. A najednou vás začal brát a respektovat a už jste se s ním sblížili víc. Ale pro mě to teda bylo velký zklamání, když jsem se dozvěděl, že on byl vlastně tady největší udavač, když to tak řeknu. A nejhorší na tom je, že se ty některý lidi, některý prostě sklopěj uši, hlavu a řeknou, posral jsem to.

RL: A už ho nevidíš.

JS: Ale já ho vidím, že tam v té trafice je furt. A to starožitnictví tam má. Ale že on, na začátku vlastně po revoluci se cpal do nějakých prověrek. Vždyť věděl o tom, že se to musí provalit, nebo jestli to tam nechtěl skartovat.

JM: Jardo, ten jeho svazek je skartovanej. Ale existuje záznam o tom, že spolupracoval, v registračních protokolech.

RL: Tak to musel ukrást.

JM: Ne, to ne. To byly skartace v prosinci osmdesát devět. Živý svazky, který nebyly uzavřeny, tak se skartovaly.

RL: Tak dál, abychom to nějak uzavřeli. On jezdil hodně do Prahy.

JS: Ale o té Praze vám začal říkat asi v těch osmdesátých letech. To se mezi ty lidi dostal třeba obrazama. Přes to malování se dostal mezi tyhle ty lidi.

RL: Nemaloval špatně.

JK: Teď jsem to chtěl říct, maloval pěkně.

JS: Maloval pěkně. Mě se jeho obrazy líbily.

JM: Ještě by mě zajímalo, jestli si vzpomenete na něco ohledně „Jimových“ rodinných poměrů?

JS: To já vůbec nevím, co tam bylo za poměry, protože jsem nebyl svědkem, jak se on konkrétně k mámě chová, ale před náma říkal mámě „jazyk“. Ale neříkal to zase hanlivě, jako že nemá rád mámu. Ale prostě jí říkal „jazyk“. Z táty trošku respekt měl, to určitě.

JS: „Mundi“, ty víš něco o vztahu „Jim“ versus rodiče? Já jsem říkal, že říkal mámě „jazyk“.

JZ: Mámu měl asi hodně rád, táta byl podle mě autorita a komouš.

JS: On makal taky v Transportě v Chrudimi, vid’?

JZ: Až po vojně jsem se dozvěděl, že „Jim“ měl starší ségru, nebo má, která si vzala estébáka. Prý jednoho z velkých estébáků. A odstěhovala se do Prahy.

JZ: A vím to od Standy, od „Gumy“ [Stanislav „Guma“ Pitaš]. Protože mě říkal, když měl „Hurvínek“ ten barák ve Skalici, tak že byl u „Hurvínka“ a vždycky říkal, že v sobotu, v neděli, když už tam toho měl plný zuby, tak si vždycky k „Jimovi“ nebo k jeho rodičům chodil třeba půjčit knížku. Říkal, že tam jednou takhle přišel, tam ta brána, ta je tam dodneška, ta je furt stejná, plechová. A skrze tu bránu viděl, že tam stojí šest set trojka, tak jako couvnul. A viděl tam někde skulinou, jak u té šest set trojky na dvoře jsou „Jimovi“ rodiče, jeho ségra s tímhle estébákem, jak si tam podávají ruce a odjíždějí. Tak tím na to přišel. Ale Standa o tom ví víc.

Příloha č. 18

Jan Makovička: Potřeboval bych si upřesnit, kolikrát si na té Vísece ve skutečnosti byl?

Jaroslav „Slon“ Strouhal: Já jsem na to úplně zapomněl, ale to vlastně jak tam byl „Mundi“ a „Potkan“ při tom rozhovoru [předcházející rozhovor v Pardubicích 6. května 2015], tak oni už vlastně byli na vojně v té době. Takže tam jsem byl já s tím Přemkem [Přemysl Hrubý].

JM: Takže ty si tam byl celkem dvakrát, v listopadu sedmdesát osm a pak to byl přelom...

JS: A pak těch sedmdesát devět no, to mě nešlo do hlavy, nás všechny to zarazilo, jak si mluvil o silvestru sedmdesát devět.

JM: To jsme si špatně rozuměli.

JS: To už jsme tam nemohli být a já jsem před tím taky říkal sedmdesát devět, že sem tam mohl být. A „Mundi“ říká, to není možný, to muselo být dřív, protože já už ... On byl od jara na vojně.

JM: A ještě když jsme se v úvodu bavili, tak ty jsi mi začal vyprávět o tom, kdy jste se poprvé začali scházet, ta vaše parta, a ty si říkal, že to bylo někdy od roku sedmdesát pět?

JS: Sedmdesát čtyři, já jsem vyšel z devítky a v sedmdesátým pátým jsme se začali scházet, to jsem uvedl i v té výpovědi pro ty estébáky, to byli Mecera, Pecina... S těma jsem se začal scházet. A postupem, já už nevím, jestli to bylo na jaře, někde různě po těch zábavách, protože to byl stejný ročník ti kluci, jako „Mundi“, Poláček a „Potkan“, tak potom, třeba dejme tomu za půl roku to už možná byl sedmdesátý šestý. To jsme se někde seznámili po hospodách v Pardubicích nebo na zábavách jak jsme začali jezdit trošku na ten big beat. Takže sedmdesát pět, možná už šest, jsem se seznámil s těmahle.

JM: A konkrétně s „Jimem“ ses seznámil až někdy později? On ve své výpovědi uvádí, že tady s tou mladší skupinou, kterou myslel asi vás, se začal stýkat až někdy v sedmdesátém osmém.

JS: Já si myslím, že ne, že to bylo už sedmdesát sedm. Protože v té době jsme ještě neměli kontakty na lidi do Prahy, co se týče toho, který podepsali Chartu, s těma jsme neměli

kontakty. Ale jezdili jsme do Olomouce, za máničkama a různě po východních Čechách. I s „Hurvínkem“ jsme byli ve styku v té době, a s klukama z Dobrušky hlavně. Odtamtud byli hlavně kluci Ježkovi. Takže „Jim“ taky nejezdil do Prahy hned. Nejdřív jezdil s náma a začal Olomouc atd. Já nevím, kdy on podepsal tu spolupráci.

JM: Podepsal ji až v sedmdesátém devátém. V lednu někdy.

JS: Jo.

JM: Až po tom silvestru.

JS: Takže ano, v té době on taky s politikou neměl nějak nic moc společného a jenom jezdil. Prostě jsme byli máničky. A jezdil na tyhle srazy, jak říkám, Dobruška, Olomouc, kde jsme to všude byli? Opočno u Dobrušky. Tam byla nějaká Benátská noc. Za Frýdek jsme jezdili. A hodně teda do Olomouce, za Olomoučákama. S těma se stýkáme dodneška. Já tolik ne, jako třeba „Mundi“. „Mundi“ ten je každý víkend někde s undergroundákama. Já tak třikrát, čtyřikrát do roka.

JM: Když jsme se teda nakonec shodli, že jsi na té Víšce byl dvakrát, sedmdesát osm, a sedmdesát devět, tak mě by ještě zajímalo, nepamatuješ si, že byste v tom sedmdesátém devátém na té Víšce něco podepisovali? Jako nějaké podpisové archy?

JS: Uf, tak to už si nevzpomenu.

JM: On totiž jeden z vás, z té skupiny, se kterou jsi tam jel, teď zrovna nevím, jestli ten Přemek nebo ten třetí, právě říkal, že jsi tam podepsal nějaký podpisový arch. A ty to ve své výpovědi potom popíráš.

JS: Ale já ti to neřeknu, a neřeknu ti to z toho důvodu, protože já když jsem potom o tom přemýšlel, tak já jsem byl na výslechu u těch estébáků po první Víšce. Po té první. V sedmdesátém osmém, když tady kluci, „Lapák“ a „Mundi“ a další, když tady ještě byli. V tom sedmdesátém devátém, když jsem tam byl s tím Přemkem a Ježkem [Martin Ježek] nebo jestli tam byli oba Ježkovi, já nevím, to jsou kluci z Dobrušky. Tak jestli s těma jsem tam byl, ale pak už tam právě nebyli kluci, se kterými jsem nejvíc kamarádil, ty už byli na vojně. A já vím, že jsem na výslechu byl už po té první Víšce. Ta druhá mi tak nějak unikla, ani se tam o tom nepíše tuším.

JM: Právě že ne, o té druhé se tam každopádně píše, a určitě si byl na výslechu po té druhé, protože tam hned za tou tvou výpovědí je výpověď Přemka a ještě dalších. Takže určitě jsi byl na výslechu po té druhé.

JS: Aha. To je teda divný, já jsem tu výpověď, ten datum ani nekoumal, kdy jsem byl na výslechu, ale to je teda divný. Fakt tam je sedmdesát devět?

JM: Vím to úplně stoprocentně, sedmdesát devět. A ta akce v sedmdesátém devátém měla být červen, červenec, přelom.

JS: Jo, to já si vzpomínám, že to bylo léto, to vím.

JM: A v sedmdesátém osmém jste tam byli na podzim.

JS: Jo, to jo, ale žádná velká zima nebyla. To jsme se nebrodili sněhem určitě. Protože to vím, že jsme jeli autem s tím „Mundim“.

Příloha č. 19

Jan Makovička: Ve svazku, který se dochoval na Milana Hlavsu, se nachází agenturní zpráva od Horáčka, která dokumentuje Jirousův pohyb v Praze na začátku roku 1987, už jsme se o ní jednou bavili. Můžeš mi o tom říct něco bližšího?

František Stárek: To je naprosto signifikantní, to se dá úplně hodinu po hodině sledovat. On byl úkolovanej tím Špringerem, aby Magor, jak měl ochranný dohled a byl v Praze, aby šel s ním a sledoval, co Magor dělá. Magor měl tři setkání. Jedno bylo s Hlavsou, kvůli koncertu. Hlavsa už byl ovšem tehdy taky agent a zamítnul ten koncert. Magor chtěl, aby Plastici zahráli ve Vydří a Hlavsa to Magorovi zamítl. Druhý setkání měl se mnou, kvůli petici „Tak dost!“, kdy jsem mu slíbil, že to vydám ve *Voknovinách*, on chtěl, aby se to vydalo ve *Voknu*. Já jsem mu řekl ne, do *Vokna* politický věci dávat nebudeme. A třetí, to si teď nevzpomínám. A on odjel v neděli, byl tady přes víkend. Odjel v neděli večer a ještě v neděli večer ten „Jim“ to naprášil, setkal se s tím Špringerem a zatepla mu to celý řekl, aby si to dobře pamatoval. A to je ten zápis, který je v tom Hlavsově svazku. Tam jsou i ty časy, takže na ty časy se to dá krásně posadit, co kterou hodinu dělal.

JM: Co si myslíš o Horáčkově motivaci ke spolupráci s StB?

FS: Oni mu sehnali práci toho domovníka, to mu zařídili estébáci a dávali mu, to jsem nenašel nikde ve svazku, ale traduje se to tak, ty stravenky. Tenkrát se za ně nedalo chlastat. Oni věděli, že chlastá, tak aby ty prachy neprochlastal, tak mu dávali ty stravenky.

JM: To je podobný, jak s těma účtenkama za oblečení.

FS: No, to taky.

JM: Pak bych měl ještě jednu zásadní otázku k Fričovi. Ve fondech teritoriálních útvarů StB jsem našel zmínku o tom, že se StB domnívala, že se u Friče jednu dobu nacházela redakce *Vokna*.

FS: Frič byl regionální dealer. Z toho regionálního hlediska to vypadalo, že se to odtamtud šíří. Pro ten region byl určenej Frič dealerem. Frič nebyl v redakční radě, on byl pouze v distribuci. Zatím co ho soudili za vydávání *Vokna*, což on nikdy neudělal.

JM: Pamatuješ si, když si rozvážel *Vokno* do Pardubic, kam konkrétně jsi ho vozil? Ty si ho vozil ke Kohoutkům? Vedle Kohoutků měl být Stanislav Mecera.

FS: Mecera. Jo, Mecera byl hlavní dealer pro Pardubice.

JM: Ten právě pak vypovídal během vyšetřování a k jeho výpovědi se pak musel vyjádřit i Horáček.

FS: Jo, aha.

JM: Samozřejmě že ta Horáčková výpověď nebyla součástí vyšetřovacího spisu.

FS: To bylo teda jen v agenturním svazku.

FS: Tak ještě k tomu Fričovi. On měl ten barák na Podháji, a to bylo výhodný, protože se tam sjížděli lidi ze severu. Byl tam kontakt na Wonku. Bylo tam takový regionální centrum. „Fricek“ je dokonce zaznamenaný v deníku dealerské cesty s prvním číslem *Vokna*. Oni mohli něco tušit, ale ten deník dostali do ruky až mnohem později, až když dělali domovní prohlídku kvůli případu „Marihuana“ v Ústí nad Labem. Udělali domovní prohlídku na Nový Víšce a tam tehdy sebrali ten deník distribuční cesty. To už bylo v roce 1981.

FS: Ale zpátky k tomu Fričovi. Bylo to tedy regionální distribuční místo a zároveň se tam shromažďovali příspěvky do *Vokna*. Já jsem vždycky psal: Cestou, kterou jste *Vokno* dostali, posílejte vaše příspěvky zpátky. Tudíž to z toho regionálního hlediska mohlo vypadat, že u toho Friče sídlí redakce.

JM: A teď ještě k distribuci *Vokna* do Pardubic.

FS: Jak bylo řečeno, tam byl dealer Mecera. Možná že jsem to někdy poslal po Horáčkovi. To už si nepamatuju. Ale lidi si to v Pardubicích mohli půjčovat od Mecery.

JM: Když jsi komentoval proces s *Voknem* v roce 1982, tak ses zmiňoval o Vladimíru Polákovi jako o tom, kdo hodně mluvil.

FS: To se říkalo, že toho hodně vykecal. Ale to já nevím, to už jsem byl ve vazbě.

JM: Já jsem myslel, že jsi vycházel z toho vyšetřovacího spisu, kde tě Polák odhalil jako dealera *Vokna*?

FS: „Hurvínek“? To řeklo hodně lidí v rámci toho vyšetřování. Tam bylo nebezpečný jediný. Ono ani tak nevadilo, že někdo řekl, že jsem mu dal *Vokno*, ale důležitý bylo, aby neřikal, že za to zaplatili. Protože to stálo padesát korun tenkrát, a nebezpečný byl paragraf nedovolené podnikání.

JM: To přesně řekl ten Mecera, že si za to *Vokno* chtěl dvacet korun a že od tebe má dvě čísla a ještě ti to nezaplatil.

FS: Tak to je v pořádku. Protože tím pádem to nebylo trestný, když mi to nezaplatil. [smích] Oni by byli schopný spočítat ty *Vokna* a říct, to je nedovolený podnikání, a za to bylo až sedm let. My jsme s tímhle měli docela hoňky. „Magor“, když uspořádal koncert, tak to musel vyřešit tak, aby byly co nejvyšší náklady. Benzín do aut a tak. Tenkrát fungovalo to, čemu se dnes říká právní formalismus. Oni nic moc nedokazovali, stačilo, že někdo řekl třeba: Já jsem zaplatil za koncert tolik a tolik nebo tuhle částku.

JM: A oni to jen vynásobili.

FS: A oni to vynásobili počtem lidí. A mohl jít kukat.

FS: To přesně ten Horáček, a i jiní konfidenti vždycky uváděli, že „Čuňas“ na Vísece vybíral peníze.

JM: Podle toho tě jednou ztotožnili. Když jste dělali ten druhý punkový koncert, přelom červen, červenec 1979 na Nové Vísce, tak aby ověřili informace, který získali v tom střetu agentů, mezi „Arturem“ a Horáčkem, kdy „Artur“ řekl, že si tam tehdy nebyl. A potom ty další tři svědci z Pardubic, které vyslychali, tak řekli, že si tě pamatují, protože ti dávali dvacku při vstupu.

FS: [smích]. Ty prachy, to bylo prostě nejnebezpečnější. Ale vybírat jsme museli. Vařil se guláš a tak dále.

JM: Ten guláš si pamatují všichni.

FS: Dále taky aparatura, zvukař, to prostě něco stálo.